

ქართული ძეგლები.

ტფილისის უნივერსიტეტის გამოცემანი.

✓ სიხედი-მეცნიერება.

№ 2.

საგონის ქაქაბაძე.

დასავლეთ საქართველოს
საეკლესიო საზუთები

წ ი ზ ნ ი II.

დაიბეჭდა სიბრძნის-მეტყველების ფაკულტეტის დადგენილებით 3 მარტს 1920 წ.

ტფილისი

1921

Monumenta Georganca
Publicationes Universitatis Tphilisensis

—
V Diplomata

№ 2.

Sergius Kakabadze

Diplomata Ecclesiastica

Georgiae Occidentalis[!]

Lib. II.

Tphilisi

1921

სარჩევნი

მეორე წიგნისა.

ვერდი

1750 წ.	გელათის საბუთი № 63, მღვდელ-მონაზონ ლაზარეს შეწირ.	წიგნი	1
1753 წ.	მატვილის საბუთი, გაბრიელ ჭყონდიდლის შეწირ.	წიგნი.	2
1754 წ.	გელათის საბუთი, № 19, გიორგი აბაშიძის ნასყიდობის წიგნი სოლომონ I-სადმი.		3
1755 წ.	გელათის საბუთი, სიგელი სოლომონ I-ისა გელათის ტაძრისადმი		4
1755 წ.	ბიკვინტის საბუთი № 20, ბესარიონ კათალიკოსის შეწირ.	წიგნი.	7
1755 წ.	ხონის საბუთი № 33, მამუკა ბატონიშვილის შეწირ.	წიგნი.	8
1757 წ.	ცაგერის საბუთი, ოდიშის დედოფლის თამარის შეწირ.	წიგნი.	—
1758 წ.	ცაგერის საბუთი, კაცია დადიანის შეწირ.	წიგნი	9
1758 წ.	სუჯუნის საბ., კაცია დადიანის შეწირ.	წიგნი სუჯუნის მონასტრისადმი.	10
1750—1758 წ.	სუჯუნის საბუთი, ოტია დადიანის შეწირ.	წიგნი.	—
1760 წ.	ბიკვინტის საბუთი № 12, მამია გურიელის შეწირ.	წიგნი.	11
1760 წ.	ხონის საბუთი № 34, წულუკიძეებისაგან საფიცრის წიგნი.		12
1760 წ.	მარტვილის საბუთი, კაცია დადიანის შეწირ.	წიგნი.	13
1760 წ.	მარტვილის საბუთი, გაბრიელ ჭყონდიდლის შეწირ.	წიგნი.	14
1760 წ.	მარტვილის საბუთი, კაცია დადიანის შეწირ.	წიგნი.	—
1761 წ.	გელათის საბუთი № 60, კაცია დადიანის შეწირ.	წიგნი.	15
1761 წ.	მარტვილის საბუთი, სოლომონ I-ის შეწირ.	წიგნი.	16
1762 წ.	გელათის საბუთი № 18, ნიკო აბაშიძის ნასყიდობის წიგნი სოლომონ I-ისადმი.		—
1762 წ.	ხონის საბუთი № 8, სოლომონ I-ის შეწირ.	წიგნი.	17
1763 წ.	ხონის საბუთი № 32, მამუკა ჩხვიძის შეწირ.	წიგნი.	18
1764 წ.	გელათის საბუთი № 9, სოლომონ I-ის შეწირ.	წიგნი.	—
1764 წ.	ხონის საბუთი № 5, სოლომონ I-ის შეწირ.	წიგნი.	19
1764 წ.	მარტვილის საბუთი, სოლომონ I-ის შეწირ.	წიგნი.	20
1764 წ.	ხონის საბუთი № 45, მამუკა მდიენის ხელწერილი.		21
1765 წ.	გელათის წმ. გიორგის საბუთი, მაჭიბე ქუთათელის წყალობის წიგ.		—
1758—1765 წ.	ბიკვინტის საბუთი № 18, კაცია დადიანის წიგნი შესახებ წალენჯიხის კათედრის მამულების გადაცემისა საკათალ. ტახტისადმი.		22
1758—1765 წ.	ცაგერის საბუთი, კაცია დადიანის შეწირ.	წიგნი.	28
1758—1765 წ.	საირმის უდაბნოს საბუთი, კაცია დადიანის შეწირ.	წიგნი.	29

1766 წ.	ბიჰვენტის საბუთი № 71, ნიკოლოზ დადიანისძის თავდებობის წიგ.	30
1766 წ.	საირმის უდაბნოს საბუთი, კაცია დადიანის შეწირ. წიგნი.	—
1766 წ.	მარტვილის საბუთი, კაცია დადიანის შეწირ. წიგნი.	33
1767 წ.	მარტვილის საბუთი, კაცია დადიანის შეწირ. წიგნი.	34
1765—1767 წ.	საირმის უდაბნოს საბუთი, კაცია დადიანის შეწირ. წიგნი.	35
1768 წ.	ცაიშის საბუთი, კაცია დადიანის შეწირ. საბუთი.	—
1754—1768 წ.	ხონის საბუთი № 10, ბარათი სოლომონ I-ისა ხონელებისადმი	36
1763—1768 წ.	ხონის საბ. № 11, ბარათი სოლომონ I-ისა ხონელებისადმი.	—
1764—1769 წ.	ხონის საბ. № 24, განჩინება მაქს. ხონელისა და იოსებ გენათლისა.	37
1763—1769 წ.	ხონის საბუთი № 24, მაქსიმე ხონელის შეწირ. წიგნი.	—
1760—1769 წ.	ხონის საბუთი № 78, რუხაძეების პირობის წიგნი მეფისადმი	38
1763—1769 წ.	ხონის საბ. № 19, მარიამ იმერთ დედოფლის პირობის წიგნი.	39
1769 წ.	გელათის საბუთი № 24, სვიმონ ნუქიფიშვილის შეწირ. წიგნი.	—
1769 წ.	ბიჰვენტის საბუთი № 25, გურიის დედოფლის როდამის შეწირ. წიგნი.	40.
1769 წ.	ხონის საბუთი № 40, მამუკა ჩხეიძის შეწირ. წიგნი.	41
1770 წ.	ბიჰვენტის საბუთი № 10, იოსებ კათალიკოზის შეწირ. წიგნი.	—
1770 წ.	საირმის უდაბნო საბუთი, ანტონ ცაგერელის შეწირ. წიგნი.	42
1770 წ.	მარტვილის საბუთი, გრიგოლ კჳონდიდლის შეწირ. წიგნი.	43
1771 წ.	საირმის უდაბნოს საბუთი, ანტონ ცაგერელის შეწირ. წიგნი.	—
1771 წ.	საირმის უდაბნოს საბუთი, ნიკოლოზ დადიანისძის შეწირ. წიგნი.	44
1771 წ.	მარტვილის საბუთი, კაცია დადიანის შეწირული წიგნი	45
1771 წ.	ხონის საბუთი № 36, ლოლაბერიძის სათავდებო წიგნი	45.
1772 წ.	გელათის საბუთი № 29, იოსებ კათალიკოზის ნასყიდობის წიგნი.	—
1773 წ.	ხონის საბუთი № 6, სოლომონ I-ის შეწირ. წიგნი	46
1774 წ.	ბიჰვენტის საბუთი № 52, იოსებ კათალიკოზის დადებული წიგნი.	47
1774 წ.	გელათის საბუთი № 31, იოსებ კათალიკოზის დადებული წიგნი	48
1774 წ.	გელათის საბუთი № 6, დავით ბატონიშვილის შეწირულ. წიგნი .	—
1774 წ.	გელათის საბუთი № 112, წერეთლების მიერ მიცემული ნასყიდობის წიგნი	49
1775 წ.	ნიკორწმინდის საბუთი № 14, სოლომონ I-ის შეწირ. წიგნი.	—
1776 წ.	ბიჰვენტის საბუთი № 57, სოლომონ I-ის მიერ მაქსიმე კათალიკოლოზისადმი მიცემული პირობის წიგნი.	50
1776 წ.	ბიჰვენტის საბ. № 68, მაქსიმე კათალიკოზისაგან შეჩვენების წიგნი.	51
1776 წ.	გელათის საბუთი № 109, სოლომონ I-ის შეწირ. წიგნი	53
1776 წ.	ბიჰვენტის საბუთი № 79, ნუსხა საკათალიკოზო ტახტის საგანძურისა	54
1776 წ.	ბიჰვენტის საბუთი № 74, ნუსხა საკათალიკოზო განძეულობისა.	57
1770—1776 წ.	საკათალიკოზო გელათის წმ. გიორგის საბუთი, მაქსიმე ქუთოლისაგან შეჩვენების წიგნი.	58

- 1777 წ. ბიკენიტის საბუთი № 72, გიორგი გურიელის პირობის წიგნი მაქსიმე კათალიკოზისაგან. 60
- 1777 წ. გელათის საბუთი № 3, მარიამ იმერთა დედოფლის შეწირ. წიგნი 61
- 1777 წ. ბიკენიტის საბუთი № 73, მამუკა თავდგირიძისაგან პირობის წიგნი 62
- 1778 წ. ბიკენიტის საბუთი № 87, მაქსიმე კათალიკოზის განჩინება გელათის წმ. გიორგის გლეხების შესახებ. 63
- 1778 წ. ხონის საბუთი № 14, მიცემული სოლომონ I-ის მიერ. 66
- 1778 წ. ნიკორწმინდის საბუთი № 26, სოლომონ I-ის წიგნი ნიკორწმინდის ყმათათვის საურის ამოგდების შესახებ 67
- 1778 წ. ბიკენიტის საბუთი № 84, ნუსხა საკათალიკოზო წიგნებისა გელათის წმ. გიორგის ეკლესიაში 68
- 1780 წ. ბიკენიტის საბუთი № 63, გიორგი გურიელის შეწირ. წიგნი 69
- 1780 წ. ქუთაისის საბუთი № 13, მაქსიმე ქუთათლის შეწირ. წიგნი. 70
- 1780 წ. გელათის საბუთი № 10, გიორგი ჩარკვიანის შეწირ. წიგნი. 71
- 1781 წ. გელათის საბუთი № 84, სოლომონ I-ის შეწირ. წიგნი. 72
- 1781 წ. ქუთაისის საბუთი № 40, ქუთათელ დოსითეოსის მიერ მიცემული ნასყიდობის წიგნი. 73
- 1782 წ. ხონის საბუთი № 95, სოლომონ I-ის შეწირ. წიგნი. 74
- 1782 წ. ხონის საბუთი № 56, მთხონჯელების პირობის წიგნი, მიცემული იოანე მთავარეპისკოპოსისადმი 77
- 1770—1782 წ. ხონის საბუთი, ბერი ახვლედიანის პირობის წიგნი, მიცემული იოანე ნინოწმინდელისადმი. --
- 1783 წ. გელათის სოხასტრის საბუთი № 8, სოლომონ I-ის შეწირ. წიგნი 78
- 1784 წ. სვირის წმ. გიორგის საბ. № 1, დავით ბატონიშვილის შეწირ. წიგნი. 81
- 1784 წ. გელათის საბუთი № 96, დავით მეფის წყალობის წიგნი ხუჯაძეებისადმი. 82
- 1784 წ. სვირის წმ გიორგის საბუთი № 2, გულქან დედაფ. შეწირ. წიგნი 83
- 1785 წ. ხონის საბუთი № 35, ნიკოლოზ ლოლაბერიძის შეწირ. წიგნი. 84
- 1785 წ. ქუთაისის საბუთი № 8, დავით მეფის წყალობის წიგნი —
- 1787 წ. გელათის სოხასტრის საბუთი № 5, ეფთვიმე გენათლის შეწირ. წიგნი გელათის წმ. ნიკოლოზის საყდრისადმი. 85
- 1787 წ. გელათის საბ. № 86, წინამძღვრის სვიმონ კიკინაძის შეწირ. წიგნი 88
- 1787 წ. გელათის წმ. გიორგის საბუთი, ნუსხა ქრისტეს საფლავის ყმებისა. —
- 1788 წ. კელიშის საბუთი № 2, პაატა წულუკიძის შეწირ. წიგნი. 93
- 1789 წ. გელათის საბუთი № 2, სოლომონ II-ის შეწირ. წიგნი. 94
- 1789 წ. გელათის საბუთი № 30, სოლომონ II-ის შეწირ. წიგნი. 95
- 1778—1789 წ. ხონის საბუთი № 57, სარდ.-მოურავის ბერი წულუკიძის შეწირულობის წიგნი 96
- 1790 წ. ხონის საბუთი № 48, ბევან წულუკიძის შეწირ. წიგნი. 97
- 1790 წ. გელათის საბ. № 15, ბევრის გარიგების წიგნი ეფთ. გენათლისაგან. —

1791	წ. ბიჭვინტის საბუთი № 88, სოლომონ II-ის წყალობის წიგნი გულქან დედოფლისადმი	98
1792	წ. ნიკორწმინდის ტაძრის საბუთი № 18, სარდლის გიორგი წულუკიძის შეწირ. წიგნი.	100
1792	წ. ქუთაისის საბუთი № 41, სოლომონ II-ის წყალობის წიგნი	101
1793	წ. ნიკორწმინდის საბუთი № 4, მანუჩარ ყიფიანის შეწირ. წიგნი.	—
1793	წ. ნიკორწმინდის საბუთი № 1, სოლომონ II-ის შეწირ. წიგნი	102
1793	წ. ქუთაისის საბუთი № 4, მარიამ დედოფლის შეწირ. წიგნი	103
1794	წ. ნიკორწმინდის საბუთი № 6, სოლომონ II-ის შეწირ. წიგნი.	104
1794	წ. ხონის საბუთი № 16, სოლომონ II-ის წყალობის წიგნი.	105
1795	წ. კელიშის საბუთი № 5, ნიკოლოზ ყიფიანის შეწირ. წიგნი.	—
1795	წ. გელათის საბუთი № 7, მარიამ დედოფლის შეწირ. წიგნი.	106
1795	წ. ნიკორწმინდის საბუთი № 25, მარიამ დედოფლის მიერ განახლებული მთის წმ. გიორგის გუჯარი.	107
1796	წ. გელათის საბ. № 26, ჯვარისმამის ათანასეს მიერ დადებული წიგნი	109
1796	წ. ქუთაისის საბუთი № 5, მარიამ დედოფლის შეწირულ. წიგნი	—
1796	წ. კელიშის უდაბნოს საბუთი № 3, ბექან წერეთლის შეწირ. წიგნი.	110
1796	წ. ხონის საბუთი № 13, სოლომონ II-ის შეწირულ. წიგნი.	111
1797	წ. ქუთაისის საბუთი № 6, გულქან დედოფლის შეწირ. წიგნი	112
1797	წ. გელათის საბუთი № 70, ავალიშვილის ბეჟანის მიერ გენათელ ეფთვიმისადმი მიცემული წიგნი	113
1798	წ. ქუთაისის საბუთი № 42, ჩარკვიანის ნასყიდობის წიგნი მეფე სოლომონ II-ისადმი.	—
1798	წ. ბიჭვინტის საბუთი № 54, სოლომონ II-ისაგან დაეთრის დამტკიცების წიგნი.	114
1798	წ. გელათის საბუთი № 5, მარიამ დედოფლის შეწირ. წიგნი.	115
1799	წ. გელათის საბუთი № 100, სოლომონ II-ის წყალობის წიგნი.	—
1799	წ. ნიკორწმინდის საბუთი № 11, სარდლის გიორგი წულუკიძის შეწირულობის წიგნი.	116
1800	წ. გელათის საბუთი № 25, საფიცრის წიგნი კუტივასისაგან ეფთვიმე გენათლისადმი.	117
1800	წ. გელათის საბუთი № 85, სოლომონ II-ის შეწირ. წიგნი.	118
1800	წ. ნიკორწმინდის საბუთი № 28, მარიამ დედოფლის შეწირ. წიგნი.	—
1800	წ. ხონის საბუთი № 4, სოლომონ II-ის შეწირ. წიგნი.	119
1801	წ. გელათის საბუთი № 107, დარეჯან ბატონიშვილის შეწირ. წიგნი	120
1802	წ. გელათის საბუთი № 9, სოლომონ II-ის მიერ მიცემული წიგნი საგენათლო მამულებში მეფის მოურავის არდაყენების გამო.	123
1802	წ. ხონის საბუთი № 69, კორძაიასაგან მიცემული მთავარეპისკოპოს ანტონისადმი თავღებობის წიგნი.	123
1802	წ. ხონის საბუთი № 18, რუხაძისაგან თავღებობის წიგნი მთ. - ეპისკ. ანტონისადმი.	—

1802 წ.	ხონის საბუთი, პირი დატული გუჯრების წიგნში № 103, შეწირულობის წიგნი სოლომონ. II-ისა	124
1790—1803 წ.	ხონის წმ. გიორგის ტაძრის საბევრო ნუსხები, დატული გუჯრების წიგნში № 103.	
1803 წ.	გელათის საბუთი № 3, მხეიძეების მიერ მიცემული პირობის წიგნი	138
1803 წ.	გელათის საბუთი № 23, სოლომონ II-ის შეწირული წიგნი.	136
1803 წ.	ქუთაისის საბუთი № 28, სოლომონ II-ის შეწირულობის წიგნი	140
1803 წ.	ხონის საბუთი, დატული გუჯრების კრებულში № 103, მარიამ დედოფლის შეწირულობის წიგნი	—
1803 წ.	ხონის საბუთი, დატული გუჯრების კრებულში № 103, სოლომონ II-ის წყალობის წიგნი ტაბიძეებისადმი	141
1803 წ.	ხონის საბუთი, დატული გუჯრების კრებულში № 103, სოლომონ II-ის წყალობის წიგნი სანაძეებისადმი	
1804 წ.	ქუთაისის, საბუთი № 19, დოსითეოს ქუთათლის და ერისთვეების მიერ დადებული წიგნი	143
1804 წ.	გელათის საბუთი № 14, ეფთვიმე გენათლის მიერ დადებული წიგნი	144
1804 წ.	ბიკვიტის საბუთი № 98, ვანჩინების წიგნი სოლომონ II-ისაგან	145
1804 წ.	ბიკვიტის საბუთი № 89, იმერთა დედოფლის ანნას წყალობის წიგნი	146
1805 წ.	ქუთაისის საბუთი № 43, სოლომონ II-ის წყალობის წიგნი	147
1805 წ.	ხონის საბუთი № 77, სათავდებო წიგნი კიკალიშვილისა	—
1805 წ.	გელათის სოხასტრის საბუთი № 2, ნასყიდობის წიგნი დავით პუ-რისშვილისაგან	148
1805 წ.	ქუთაისის საბუთი № 16, ნასყიდობის წიგნი ქუთათელ დოსითეოსისაგან	149
1805 წ.	გელათის საბუთი № 8, ნასყიდობის წიგნი გოგოლაშვილებისაგან	—
1805 წ.	ნიკორწმინდის საბუთი № 3, შეწირულ. წიგნი სოლომონ II-ისა	159
1806 წ.	ხონის საბუთი № 79, რუხაძისგან თავდებობის წიგნი	151
1807 წ.	ნიკორწმინდის საბ. № 9, ანზ. წერეთლების მიერ მიცემული წიგნი	152
1807 წ.	გელათის სოხასტრის საბუთი № 1, სოლომონ II-ის შეწირულ წიგნი.	152
1807 წ.	ხონის საბუთი № 21, მარიამ დედოფლის წყალობის წიგნი	153
1807 წ.	გელათის საბუთი № 43, ანდრია კანდელაკის შეწირულობის წიგნი.	154
1807 წ.	გელათის საბუთი № 115, მარიამ დედოფლის შეწირულ. წიგნი.	155
1807 წ.	გელათის სოხასტრის საბუთი № 19, პატრიძეების პირობის წიგნი.	156
1807 წ.	ხონის საბუთი № 76, ფალავების მიერ მიცემული წიგნი.	157
1807 წ.	ხონის საბუთი № 67, კორძიას მიერ მიცემული წიგნი	—
1807 წ.	ხონის საბუთი № 58, ვანჩინების წიგნი ხონის ეკლესიასა და ფა-ლავებს შორის დავის შესახებ	158
1808 წ.	ხონის საბუთი № 61, წიგნი ფაქეების სათავდებო წიგნი	159
1808 წ.	სვირის წმ. გიორგის საბუთი № 4, კოსტანტინე ბატონიშვილის	

	შეწირულ. წიგნი	—
1808 წ.	გელათის საბუთი № 91, სოლომონ II-ის შეწირული წიგნი .	160
1808 წ.	ხონის საბუთი № 81, მარიამ დედოფლის შეწირული წიგნი .	161
1808 წ.	ნიკორწმინდის საბუთი № 2, ბარბარე ბატონიშვილის შეწ. წიგნი	—
1808 წ.	ბიკენტიის საბუთი № 86, სოლომონ II-ის წყალობის წიგნი .	163
1809 წ.	ხონის საბუთი № 41, ჩხეიძეების წიგნი ნიშანის მიცემის შესახებ ხონის მთ.-ეპისკოპოსისათვის .	164
1809 წ.	ბიკენტიის საბუთი № 70, წყალობის წიგნი დოსითეოს ქუთათ- ლისა ზაქარია არქიმანდრიტისადმი .	165
1810 წ.	ბიკენტიის საბუთი № 64, წყალობის წიგნი დოსითეოს ქუთათლი- სა, მახარია და სხვა გურულებისადმი .	—
1810 წ.	გელათის საბ. № 92, ალექსანდრე ბატონიშვილის შეწირულ. წიგნი	166
1805—1810 წ.	გელათის წმ. გიორგის საბუთი, არზა სოლომონ II მეფის სახელზე .	167
1810 წ.	ხონის საბუთი № 20, მარიამ დედოფლის წერილი ანტონ მთა- ვარ-ეპისკოპოსისადმი .	168
1811 წ.	ხონის საბუთი № 60, ვახუშტი ჩიჯავაძის მიერ ანტონ ხონელისა- დმი მიცემული წიგნი .	—
1603—1811 წ.	ხონის საბუთი № 30, ნინო ოდიშის დედოფლისაგან გან- ჩინების წიგნი	169
1812 წ.	კელიშის საბუთი № 11, ნიკ. იაშვილის შეწირულ. წიგნი .	170
	ღამატიება:	
1615—1620 წ.	ახლ. ბიკენტიის საბუთი № 16, გიორგი ლიპარტიანის შეწირული წიგნი .	172
1660 წ.	ხონის საბუთი № 9, მეფე ალექსანდრე III-ის მიერ მიცემული წიგნი ხონის ტაძრის გლახების განთავისუფლების შესახებ სახვა- ნთქრო გარდასახადისაგან .	—
1717 წ.	გელათის წმ. გიორგის საბ., ბეჟან დადიანისა და შოშიტა რაქის ერისთავის მიერ დადებული პირობის წიგნი .	173
1720—1742 წ.	ახლ. გელათის წმ. გიორგის საბუთი, პირობის წიგნი ტყვი- რელ გლახის შესახებ .	174
1696—1742 წ.	გელათის წმ. გიორგის საბუთი, გიორგი ბერძენის პირობის წიგნი, მიცემული გრიგოლ კათალიკოზისადმი .	175
1770 წ.	ახლ. ხონის საბუთი № 73, ხაინძრაეების პირობის წიგნი	—
1777 წ.	ხონის საბუთი № 25, ანტონ ხონელის შეწირ. წიგნი . . .	—
1777 წ.	კაცია დადიანის წიგნი ცაიშის კათედრის აღდგენის შესახებ . .	176
1751—1784 წ.	გელათის წმ. გიორგის საბუთი, სოლომონ I-ის ბრძანება	178
1786 წ.	გელათის წმ. გიორგის საბუთი, მხეიძეების მიერ წინამძღვარ სი- ლიბისტროსადმი მიცემული წიგნი .	—
1788 წ.	ხონის საბუთი № 26, ანტონ ხონელის შეწირულ. წიგნი	—
1799 წ.	ხონის საბუთი № 59, ზურაბ მაჩაბლის პირობის წიგნი .	180

1750 წ. მღვდელმონაზონის ლაზარეს შეწირულობის წიგნი, გელათის საბუთთაგან № 62, თეთრს ქალაღზე ზომით 86¹/₄ X 31¹/₂ ხანტიმ. ნიშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ თითო წერტილია, ზოგან სამი.

(გრძელ ღვთისშეტუველურ წინასიტყვაობის შემდეგ)... მე ალქატი სიჩოდგან ამისდა სახელდებული მღვდელ მონაზონი ლაზარე გვარისა უხმარებითა ერგებლიძე... აწ შეიწირე ჩემ უღირსთაგან უბიწოვო დედაო ღთისაო გლეხი არგვეთს, რომელ არს აღისუბანი, ჩემის კონდაკით თითოულებ დახსნილი და მამულ ალაგი ჩემის თეთრით ნაყიდი არავისაგან არა საცილო... თურქაძე მამუკა და მისი ძმა იმედა და სეხნია და დათუნა მისის ცოლშვილით მამულ ალაგით... გელათისათვის შემომიწირავს... და ასე შევევდრებოვარ ამ ჩემს ხელმწიფის შეილს გენათელს იოსებს და შემდგომს კვალად გენათელს, რათა წელიწადშიდ თვითან მოხსენებას და წირვას ყოფდენ ჩემ ცოდვილითათვის. უკეთუ თვითან არ გაისაჯენ, ერთს წინამძღვარსა და ერთს დიაკონს გვიწირვიონ... (გენათელს მსახურდსო, შემდეგ გრძელა წვევა შემშლელთათვის)... კაცთაგან მოწამე ამისი თავად ბატონი ბატონის შვილი უფლისწული გენათელი იოსებ, ქუთათელ წოდებული აბაშიძე მაქსიმე, წინამძღვარ ჯვარმტვირთველი კანდელაკი დავით, წინამძღვარი მაქვარიანი ნიკოლოზ, წინამძღვარი ჭიჭინაძე იოსებ, კანდელაკი მღვდელი იესე, წინამძღვარი მღვდელ მონაზონი ბასილ, მღვდელ მონაზონი შავლანიძე, მგალობელი ჭიჭინაძე იესე და ერთობით კრებული, გელათის სახლითუხუცესი ნემსაძე შოშიტა და სხვანი მოხელენი ყოველნი და მე ალქატს მღვდელ მონაზონს... წმინდის მოწამეთის წინამძღვარს და ჩემის ხელმწიფის კარის მღვდელს ლოლაბერიძეს სილიბისტროს დამიწერია და მოწამეკა ვარ ამისი. დაიწერა ქრისტეს აქეთ ჩონ დასაბამიდგან ვიდრე აქამომდე ე (sic) თვისა ინდიკტონსა (sic) იგ. (ხუცურად:) ამპყრობასა ჯვარისასა სრულ იქმნა დღესა პარასკევსა შეწვევითა ღთისათა.

1753 წ. გაბრიელ ჭყონდიდლის შეწირულობის წიგნი, მარტვილის საბუთთაგან, იბეჭდება პეტერბურგის აზიურ მუზეუმში დასულ პირის მიხედვით.

.....მარტირის ღეთისმშობელო... მე სიყრმიდგან მონამან და
5 მადიდებელმან ტაძრისა შენისამან დადიანის ბეჟანის ძემან ბატონმან ჭყონდიდელ მიტროპოლიტმან გაბრიელ... მწვლილადი ეგე შესაწირაჲვი ძღუნად მოგიძღვენ, ასე რომ გულუხეთს ჩვენი ყმა ბუჭუკელა გიგინეისშვილი იყო, მოკვდა ის და მისი კაცები რაც იყო სხეები. საყდრისა შენისა ყმა იყო, მაგრამ ეს სანთლის
10 ბეგარა არ ემართა და ჩვენ დავადევით. ცხრა გლეხი არის თავს: ერთი სეხნიელა იობაძე და მისი ძმა ბუჭუკელა, მეორე კიდევ მახარებელი იობაძე, მესამე ფირცხალაჲვა გიორგი, მეოთხე კიდევ ფირცხალაჲვა სეხნია, მეხუთე გიგინეისშვილი ტატუელა, მეექვსე გიგინეისშვილი ლაშკარა. ამ ექვს გლეხს ურმოული ღომის ბეგარა ემართა,
15 თა, ურმოული ღომი გარდავიღეთ და თითო მარჩილის სანთელი და თითო რუბის საკმეველი დავადევით და ამ სამს გლეხს, გოჩია გიგინეისშვილს, მამისთვალა გიგინეისშვილს და ბუჭუკელა გიგინეისშვილს ურმოული არ ემართა და ღორის ბეგარა შევაწიეთ და თითო მარჩილის სანთელი დავადევით. ამას გარეთ კიდევ რომას სამე
20 ვლეხი იყო ჩვენი, ქოიაჲვა ხუტუ და მისი ძმა კაცობა, მეორე გლეხი ჩიქობაჲვა ბაძლუელა, მესამე გლეხი სვიმონა ჯგიმორდელა და მისი ძმა ხახუტელა. ეს სამი გლეხი რომას ესახლენ, მაგრამ მიქელაძებმან არ დააყენეს და წამოვიყვანეთ და გამოღმა კოდორს დავასახლეთ. სამივე გლეხს ურმოული ღომი შევაწიეთ და თითო მარჩილის სან-
25 თელი თქვენის საყდრისათჳინ დავადევით და თითო რუბის სანთელი სუჯუნის საყდრისათჳინ. ამ რომელი კაცების დაეთარი სუჯუნსაც დაგვიძს: აწ როგორც გარიგებით სანთელი და საკმეველი ამ წიგნში დავიწერია, ისე ყოველს დიდმარხეაშიდ.... შენის საყდრის სანთლის და საკმეველის ჩამომპოკავს მისცემდეს ჩვენის სულის საოხად და
30 თუ წყალობითა შენითა იმატონ და გაიყონ, რამდენიც გლეხი შეიქნას, ეს საყდრისა შენისა ბეგარა თითო გლეხზედ ისევ სრულად გაყვეს. ხოლო ჟამთა ვითარებისაგან რომელიმე გლეხი ამოსწყდეს, ვინც იმ გლეხის ნაპარტახი ალაგ მამული დაიკაოს, ეს ბეგარა როგორც სწერია იმ კაცმა გარდაიხადოს. ამას გარეთ

ამ კაცებს თუ რამ ბეგარა მართებს, იმას ვინც ჰყონდიდელი იყოს, იმას მიაჩრთმედეს და არც მიდღემში არას მებატონისაგან ეს თორმეტი გლენი კაცები აზნაურსშვილს ყმათ არ მიეცეს..... დაიწერა ქენსა უმა,

1754 წ. ნასყიდობის წიგნი, მიცემული გიორგი აბაშიძის მიერ მეფე სოლომონ I-ისადმი, დატული გელათის ტაძრის საბუთებში № 19, დაწერილია თეთრს ქალაღღზე ზომით 43X31 1/2 სანტიმ. ნიშნები დატულია.

- 6 (გრძელ ღვთისშეტუველურ წინასიტყვაობის შემდეგ).....
 ესე.. მტკიცედ.. შოუტვალებელი.. ნასყიდობის: საფიცარი: მოგართვით: ჩვენ: თქვენმა: ყმამ: აბაშიძე: გიორგი. მამუკაშვილმა: თქვენ. ჩვენს: ბატონს: კელმწიფეს: ღწ: მიერ: ცხებულს: ლიხთამერეთის: მპყრობელს: მეფეთ. მეფეს: ბატონს: სოლომონს: შვილთა და: მო-
- 10 მავალთა: თქვენთა: ასე რომ: დიდათ: გამიქირდა: და: ვალმა: ძალი: მიქნა და: სხვა: ვედარა: მოვიხერხე რა: და: სხვის მიყიდვას: თქვენ: ვარჩიე და: მოგყიდეთ.. ციხე.. ბარაგაულის (sic) და. რატ.. ამისი: შემამავალი.. ამდაბლა: (sic) ჩენი.. ყმა.. და ალაგი.. იყო.. აზნაურსშვილი.. მსახური და.. გლენი.. მიწა.. წყალი: ტყე: საძებრით და.. უძებრით..
- 15 შესავლით: გასავლით: ეკლესით.. და.. ეკლესიაშიდ.. დამარხვა.. ნუ დაგვეშლება.. ასე: მოგვიყიდა და.. მოგვირთმევი.. ამაშიდ.. რათაც: გული.. შეგვიჯერდებოდა.. ისე. სრული.. ფასი.. გვიბოძეთ და.. გაგვისტუმრეთ.. ახლა.. მოგვირთმევი.. ყოვლის.. კაცის.. უცილებლათ და: ღწ.. გამარჯვებაშიდ.. მოგახმაროს: ჰარტალასა
- 20 და.. ელაზნაურს გარდა: კოსია.. ჩიკვაძე: მისი კერძი მამულით: და კოსია: დუგლაძეს: გარდა.. ამათ.. ჩამოსათ.. სხვა.. ყველა: მოგართვი: კაცთაგან.. ამისი.. მოწმე.. სახლთხუცესი.. ჯაფარიძე: როსტომ.. აბაშიძე.. ზურაბ.. აბაშიძე.. ბერი.. წერეთელი.. ქაიხოსრო.. ბაზიერთხუცესი.. მიქელაძე.. ზურაბ.. მაჭავარიანი.. ქაიხოსრო.. წერეთელი.. სვიმონ.. წულუკიძე.. პატა.. და. ბერი.. ამირან.. მესხი.. მდივანი: დავით.. თამაზა.. მესხი.. ჟორჯოლაძე.. სენხია.. ბეთიაშვილი.. ბეთია.. კიქნაძე.. თანდილა.. პაპუნაშვილი.. კიქნაძე.. პატა ხოსიაშვილი.. მე აბაშიძე.. ზალს.. დამიწერია . მოწამეცა ვარ: ამისი: აღი-

წერა: თვესა: სეკდენბერს: ვ: დღეს.. ქრისტესა აქეთ.. ჩღმიდ.. ქს: უმბ.
 აწშიაზე სსვა სეღით: პაპუჩა. კიკნაიძეს: თანდილა. პატა. და.
 ხოსია. ესენი. ჩემი. ძირი. ყმა. არა. ყოფილა. ისე. მოსულოარან. ნა-
 ყიდათ. არ მომირთმეგია. და ისე. იმსხურეთ:

5 ბეჭედი წარწერით: მონა ღთისა აბაშიძე გიორგი (უკანასკნელი სიტყვა
 შუაშია ასომთავრულად).

1755 წ. სიგელი სოლომონ I-ისა გელათის ტაძრისადმი, გელათის
 საბუთთაგან ზომით 572×281/2 სანტ. დაწერილია თეთრს
 ქალაღზე, ნიშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ იხმარება თითო
 წერტილი.

(ღვთისმეტყვე. წინასიტყვაობის შემდეგ)... ღთის მსახურსა მეფესა
 დავითს, სამართლად აღმაშენებელ წოდებულსა, ეგუუსმოდგინა დაღე-
 შენა (sic) ტაძარი ესე გენეთლისა... და შემდგომად მისსა ყოველთა მე-
 10 ტამეთა მისთა მრავლის შეწირულობით, დაბით და სავანით, სამწყსოთ
 და სამრევლოთ სრულ ექმნათ... და განესრულებიათ ქალაქით, მამუ-
 ლით, ტყით, წყლით და მრავლის შესაწირავით დაღესილიყო (sic)
 წმიდა ესე ეკლესია პატროსანით ხატით და ჯვარით და შემდგომად
 ამისა აგარიანთაგან ლტოლვილთა მოესვენებიათ... კატსახე კახუ-
 15 ლისა და ვარძისა მღთისმშობელისა ფდ ფდითა სამკაულითა მო-
 სილი... და შემდგომად ამისა, ოდეს ვისმე ღთის მოძულესა დარიო-
 ზის უწარმართესსა ქუთათისის ციხე კელთ ეგდო მძვინვარისა აგარის
 ნაშობთათვის და მას ეამსა საყდრისა ამის შემავალნი ქალაქნი და
 დაბანი მოკლებულ იყნენ დიდის ოხრობით ისმაილის ნაშობთაგან
 20 შეიწრებული სიყმილთა და უფროსად ქირვეულ ყარვის მოღებითა
 დიდსა განსაცდელსა და იწროებასა შინა იყენენ, ვიდრეღარა წარწირ-
 ვად გონებდენ თავთა თვისთა ყოველნი შემავალნი ტაძრისა ამისნი
 და თვით სამეუფო ტაძარი სამკაულთაგან დაკლებულ ქმნილიყო
 აგარიანთა მოღებითა და შენნი მრავალნი ოხერ დაუშენ ჩნდ (sic)
 25 იყო დაწ (sic) ჩვენ... იესიან დავითიან სოლომონიან პანკრატოვანის
 ძისძემან ყოველთა უნარჩევესმან ღთივ გვირგვინოსანმან პატრონმან
 ლიკთ იმერეთისამან თვით მპყრობელმან მეფეთმეფემან სოლომონ
 და თანამეცხედრემან ჩემმან დიდისა დადიანის ოტიას ასულმან დე-

- ლოფალთა დედოფალმნ კეთილ მორწმუნემან მარიაჲ და მკვიდრმან სახლისა ჩემისამან სასურველმან მამის ძმამან ჩემმან ლიკოთ იმერეთისა უფლის წულმან მამუკამ და თანამეცხედრემან მისმან ლთის მოყუარებისა საუნჯემან სახელოვანის დადიანის ბეჟანის ასულმან დაჰრეჯან
- 5 და კვალად უფლისწულმან ბიძამან ჩემმან გიორგიმ თანამეცხედრით, ძით და ასულით და სხვათა ძმთა და ძმისწულთა სახლისა ჩემისათა ყოველთავე ვიგულსმოდგინეთ ტაძრისა ამის განთავისუფლება (აქ ცარიელი ადგილია დატოვებული $\frac{2}{3}$ სტრიქონი) და მას ეამსა ძმა ჩემი უმრწემესი.... იოსებ გენათლად იჯდა, გვეყვდრა კრებულით თვისიო
- 10 და დედის ოდნად სასურველი ბიოლა ჩემი ზემოხსენებული დარეჯან შუამდგომელ იყო..... მრავალთა განსაცდელთაგან ოკერ ქმნილისა ამას ჩვეცა კლ ვყავით განთავისუფლებად დიდისა იწროებათაგან მოკულისა ტაძრისა ამის შემავალთათვის და თვით პატროსანისა ამის ეკლესისა სასამსახურდ მოვაკალეთ შემავალთა ამისთა,
- 15 რათ ამათ მიერ იმოხობდეს უკუნისამდე... (აქ არშიაზე ჩამატებულია სხვა სელით: რომელიც სამეფო კაცსა და ან სხვას ნაყიდი ყავს, იმას გარდა მისდა საკუთრათ რაც არს) ...ასე დაეამტკიცეთ რომ არც ჩემგან და არც შემდგომთა ჩემთა მებატრონეთაგან ამ გელათის შემავალს არც აზნაურის შვილის ყმასა და არც გლეკს მისი
- 20 საკუთარი სახასო ყმა (აქ არშიაზე ჩამატებულია სხვა სელით: ოკრიბაშიდ და) სადაც იყოს არსად ჩვენგან და ჩვენის მორჩილისა და ბძანების ნება მყოფილის კაცისაგან არასოდეს საურის გარდასახადი კარაჯა არ ეთხოვებოდეს.... კაცთაგან ამისი მოწამე ყოვლად სანატრელი უფალი ჩვენი აფხაზეთისა კათალიკოზი ბესარიონ, კეთილ
- 25 მეგობარი და ნება მყოფლობით მორჩილი სიტყვისა ჩვენისა მამად სახადი ჩემი დადიანი ოტია და ძმა მისი პირველ გენათელ წოდებული ყოვლად სამღვდელო ქყონდიდის მიტროპოლიტი გაბრიელ და ძმა მისი უმრწემესი ცაგერელ მიტროპოლიტი ყოვლად სამღვდლო გრიგოლ, ქუთათლად წოდებული მაქსიმე, მთავარ ეპისკოპოსი
- 30 ხაპის ტარ (sic) წოდებულ ნიკოლოზ და სხვანი ყოვლად სამღვდლონი დასნი ყოვლნი, გამრიგე და მუშაკი ამისი ჩემი სასურველის ბიძის მეუღლე ზემოკსენებული დარეჯან და დიდებულნი ჩემნი თავად სპასპეტი და ვიპატოსი ერისთავი როსტომ, ერისთავი გიორგი, აბაშიძე ლევან, წულუკიძე მერაბ, სახლთუხუცესი ჩაფარიძე როსტომ,

სარდალი წერეთელი ქაიხოსრო, მოლარეთუხუცესი აბაშიძე ბერი, დარბაზისერნი ჩვენნი მიქელაძე ბაქარი, ვახტანგ, ზურაბ და სხვანი მათთანა, ნიჟარაძე გივი და პატა, ციხისთავი ქეშიკეთუხუცესი ჩვენი აგიასშვილი ქაიხოსრო, მოურავი ჩვენი კეთილმორბედი დამ (sic)

5 საქმის მუშაკი მაქავარიანი ქაიხოსრო და ბიძის ჩემის სახლით უხუცესი ახლელიანი დათუნა, მხეიძე ვახუშტი და გიორგი, ლორთქიბანიძე ბერი და სვიმონ და სხვანი მათანა, იაშვილი ლევან და ვახტანგ, მესტუმრეთუხუცესი მესხი პატა და მისი ძმა ამირან, ვზინდართუხუცესი წერეთელი სვიმონ, კარისა ჩემისა მდივანი დავით

10 და სხვანი კარისა ჩემისა გამგენი ყოველნივე და მე აღქატმან ფრიად ცოდვილმან მღვლელ მონაზონმან.... წმინდის მოწამენის სამარხოს ყოვლად წმინდის ტაძრის იმღვიმენოსმან (sic) დამ ჩემის ხელმწიფის კარის წინამძღვარმან გვარისა უხმარებითა ლოლაბერიძემ სილიბისტრომ ბრძანებითა პატრონისა ჩემისა მეფის სოლომონისათა აღვსწერე

15 სიგელი ესე.... მიეც... აგარიანთა მძლეობა შეფესა ჩვენსა, დამამტკიცებელსა ამისსა სოლომონს, ძეთა და ასულთა ამისთა... და აწვინც... შლად კელყოს კელმწიფემან გინა დედოფალმან, პატრიარქმან გინა ეპისკოპოსმან, თავადმან გინა დარბაზის ერმან, აზნაურმან გინა გლეხმან, დიდმან გინა მცირემან.... (გრძელი წყევს).

20 ნუსსა სუცურად: დაიწერა ნებითა მღთისათა და ჯერ ჩინებითა მეფისა სოლომონისათა სიგელი ესე თსა ოკდონბერსა კთ ქეს აქეთ ჩლნე დასაბამითგან ეწე აქამომდე ესეგ დღესა გ.

ხეუულად: მეფე სოლომონ ვამტკიცებ ნებითა ღმრთისათა.
 ბატონიშვილი მამუკა.
 დადიანის ასული დარეჯან.
 დედოფალი მარიაამ.

25 აქვე დასმულია პატარა, სამსტრიქონანნი წარწერით ბეჭედი, რომელიც სოლომონ I მეფის უნდა იყოს. წარწერიდან სჩანს მხოლოდ პირველი სიტყვა: მონა...

30 აქვე დასმულია დიდი საკათალიკოზო ბეჭედი: შუაში გამოხატულია ღმრთისმშობელი ძითურთ, სოლო ირგვლივ აქვს წარწერა: ქ. მუე და მდღღმთაყარა აფხაზეთისა კუბი ბესარიონ 1742.

შემდეგ სუცურად გრძლად ამტკიცებს კათალიკოზი ბესარიონ:მესახლ მენთთესეუმნ (sic) რაქის ერისთვის შვილმან კათალიკოზ ბესამს რიონ დამამტკიცებლობისა კელსა მოურთავ.... (წყევს)....

ბეჭდები ასომთავრული წარწერით: კზი ბესარიონ. არშოაზე ამტკიცებს დავით II და სოლომონ II, იქვე დასმულია ბეჭდები დავით II-სა, ანნა დედოფლისა და სოლომონ II-სა.

1755 წ. დაახლოებით ამ წლის ახლო ხანებში უნდა იყოს დაწერილი შეწირულობის წიგნი ბესარიონ კათალიკოსისა, ბიჭვინტის საბუთთაგან № 20.

...ლიხთამერთა ოდიშირთა (sic) პონტო აფხაზ გურიათა, რაქა ლეჩხუმთ, სვანთ, ოსთ, დვალთა და სრულიად ჩრდილოეთისა საქეთმპყრობელმან რაქის ერისთვის ძემან კათალიკოზ პატრიარხმან უფალმან ბატონმან ბესარიონ შემოგწირეთ კნინი ესე შესაწირავე ძირიანს ორი გლეხი ნასხიდა ტოფაძე და მისი ძმა მქედელი ხუცია და მეორე გლეხი კუბლაშვილი ბაზიერის შვილები თამაზა, ნასხიდა და მამუკა

10 შემომიწირავს. ეს ორი გლეხი მათის ცოლშვილით, სახლკარით, ალაგმამულით, საფლავსამარხით, წყალწისქვილით, ტყით, ველით, საძებრითა და უძებრით, რისაც მქონებელი იყონ, მისის სამართლიანის საქმით შამოგვიწირავს. ამ მიზეზით ჩვენს შემკვიდრე ყმას ბულაშვილს ამ ორმა გლეხმა კუბლაშვილმა და ტოფაძემ შინაყმა

15 მოპარეს ჩიღუნაძე და ახალციხეს გაუყიდეს და დიდის შრომით და ძიებით გამოიჩინა და სახსარი და სამთხრობლო ბულაშვილს ამათს ნაქურდალზედ ოთხასი მარჩილი დაეხარჯა და ეს ქურდები და ბულაშვილი გავასამართლეთ და მოსახლობით ვერ აუვიდენ ნაქურდალშიდ და ჩვენი კაცი ბულაშვილი წყალობით ჩვენ შევიჯერეთ.

20 სხვას გარდა ერთი აყრილი გლეხი და ასი მარჩილი ბულაშვილს ჩვენ მივეცით და ეს გლეხი ყოვლის კაცის უცილებლათ შენტვის, ბიჭვინტისა ღთისმშობელო, უმიზეზოდ ჩვენ შამოგვიწირავს. აწ ვინც ამათად გამოხეებად ხელყოს და ეს შენ გამოგწიროს ხელმწიფემან, ან პატრიაქმან, მიტრაპოლიტმან ანუ ეპისკოპოსმან, თავადმან ან

25 დიდებულმან, ანუ აზნაურმან, დიდმან ანუ მცირემან, წყეულ, კრულ და შეჩვენებულმცა არის ღთისაგან და წმინდათა მისთაგან, ნუმცა იქმნების ხსნა სულისა და ხორცთა მისთა ნუცა წირვითა და ლოცვითა, ნუცა გლახთმოწყალებითა (sic) და ნუცა იერუსალიმს წასვლითა.

ხეუულად: კზი ბესარიონ და აქვე მისი ბეჭდები დასმულია.

1755 წ. შეწირულობის წიგნი მამუკა ბატონიშვილისა ხონის ტაძრის საბუთთაგან № 33, დაწერილი თეთრს ქალაღღზე, ნინად ყოველ სიტყვის შემდეგ ორი წერტილია.

...წმიდაო გიორგი ხონისაო, შემოგწირეთ მცირე შემოსაწირავე ჩვენ ბატონიშვილმა მამუკა და მეუღლემან ჩემან დადიანის ასულმან ბატონმა დარიჯან.... ქანტურიშვილი დავითა და ხუცესი გიორგი მისის ცოლშვილით და მამულ ადგილით.... ძველათაც თქვენი 5 მედროზე ყოფილიყო და უღრობაშიდ სხვას ექირა და ჩვენ ხელახლა შემოგვიწირავეს და მომირთმევეია. ამ კაცმა წელიწადში ყოველს აღდგომის მეორე დღეს თითო ცხვარი დეიდვა და მღვდელს ჟამს გვიწირვინებდეს და მოგვიხსენებდეს. სხვა კაცს ხელი არქ (sic) ამასთან. კაცთაგან ამისი მოწაშე წულუკიძე კაცია და შვილი მისი პაატა, 10 მხეიძე ვახუშტი. დეიწერა (sic) მდიენის ჩვენის დათუნას ხელით.... ჩლნე.

ბეჭედი ასომთავრული წარწერით: მამუკა.

ხეუელი ხელის მოწერა: მე ბატონიშვილი თეიმურაზ ვამტკიცებ სიგელსა ამას.

ბეჭედი წარწერით: დთიანი ტომობით ვარ მე თეიმურაზ უფლის- 15 წული.

1757 წ. შეწირულობის წიგნი ოდიშის დედოფლის თამარისა ცაგერის საბუთთაგან, იბეჭდება პეტერბურგის აზიურ მუზეუმში დაცულ პირის მიხედვით.

...ცაგერის ღეთისშობელაო, გევედრები მე დედოფალი გელოვანის ქალი თამარ და მცირესა ამას შესაწირავეს წინაშე მეუფებისა თქვენისა ძღვნად მოვიღებ, ასე რომ ეს ორნი ძმანი სილაგაძენი ობოლი საღმე იყვენენ, იოანე და ძალუტა. პირველად დავიხსენი, 20 მის მოღმა ერთი ხუცათ გამიზღია და მეორე ერის კაცათ და წიფერჩს დამისახლებია და მიმიცემია ბერიკას ჩარკვიანის სოული სამოსახლო ალაგ მამული, ტყე და წყალი, მისის ყოვლისფრით, ყმებრ საძებრიანად და ამასთან კიდევ მომიმატებია ერთი საყანე ცხენის წყლის პირათ და მეორე საყანე ლარჩვალს და კიდევ ამასთან 25 ოთია კოპალიანის სოული ტყე და ამას გარედ სასაფლაოა, სასხვის-შვილო (sic) იყო საფლავი და ის მიმიცემია და ასე მოსახლობიანათ

შენთვის შემომიწირავს, ცაგერის ღწისმშობელო, ჩემის ცოდვილის სულის საოხად და მწირველ მლოცველად ჩამიბარებია ჩემის შეიღების ცაგერელ მიტროპოლიტის გრიგოლისა და მისი ძმის მანუჩარისათვის.... აწ ამისთვის ბეგარა დამიძს ერთი რუბის სამთელი წე-

5 ლიწადში, ღეთისმშობლობას ცაგერის ღეთისმშობელს მიართმევდეს და წირვა დამიძს სხვები ბეგრების სამაგიეროთ ჩემის სულისათვის და ასე აზატობით შემომიწირავს და გამირიგებია ამ ორის ძმის სილაგაძის იოანესა და ძაღუტას საქმე..... აღიწერა წიგნი ესე ქო-

10 წყალობითა და შეწვევითა ღეთისათა ვამტკიცებ მე დადიანის ბეჟანის ძისძე მანუჩარ მანუჩარის ძე ბატონისშვილი და ბატონის შვილი ბეჟან ბატონის ჩემის დედოფლის, ბებუის ჩემის წიგნსა აჰას.....

აქ დასმული უოფილა ბეჭედი.

1758 წ. შეწირულობის წიგნი კაცია დადიანისა ცაგერის სა-
ბუთთავან, იბეჭდება პეტერბურგის აზიურ მუზეუმში დაკულ
პირის მიხედვით.

....წყალობითა ღეთისათა თვით ლეონ დადიანის ტახტსა ზედან
აღზარისხებულმან და სრულიად ოდიშ ლეჩხუმის მპყრობელმან და-
15 დადიანის ოტიას ძემან თვით პატრონმან დადიანმან კაციამ ნებითა,
ჯერჩინებითა და განგებითა თქნითა (ღეთის მშობელთ), ხოლო გან-
ზრახვითა და თანაზედამდგომელ მნელ ყოფითა ბიძის ჩემის ცაგერელ
მიტროპოლიტის გრიგოლისითა ვინებეთ და ვიგულისმოდგინეთ
მცირედისა ამის ძღუნისა წინაშე შენსა შეწირვად ყუდრეშს, მოაშს
20 და ნამკაშურს აქეთ რაც რომ ჰალა და ან მამული არის, სულ ყვე-
ლა პირველად ცაგერისა ღწის მშობლის საყდრის შეწირული ყო-
ფილიყო და ეამთა ვითარებისაგან უფროსი ერთი დიდი ხნით და-
კარგული შექმნილიყო და ვინ გინდას ეჭირა. ახლათ ჩვენ გამო-
ვიკითხეთ, მართალი გამოვიკვლიეთ და ხელახლა ისევ ცაგერის
25 ღწისმშობლის ეკლესიას შეესწირეთ, წიგნიც განგვიახლებია და
დაგვიძს, ასე ხელშეუალათ სამკვიდროთ საუკუნოდ ცაგერისა ღწის
მშობელისა და მისის საყდრისათვის შეგვიწირავს.... ცაგერლისაა და
მეტს კაცს ხელი არა ქონდეს.... (შემწელი შეჩვენებულ იყოს)

წისა და ყდ სანატრელისა კათალიკოზისა ჩვენისა ბესარიონისაგან, რომელსა ადგილსა ანუ საბერძნეთს გინა რუსეთს წმიდანი მღუდელთ მოძღვარნი, მღუდელნი ანუ დიაკონნი ყოფილიყენენ და ანუ ახლათ იმყოფებოდენ, ამათ ყლთაგან ამ წიგნის შემშლელი შეკრულ შე-
 5 ჩვენებულ სულით, ხორციით, თავით, ტანით, ენით, სახით, საყნოსელით, ყლით შენადგამ ნაწევარითურთ.... დაიწერა ქქნსა უმე ამინ, ან და ან.

1758 წ. შეწირულობის წიგნი კაცია დადიანისა სუჯუნის მონასტრისაღმ. იბეკლება აზიურ მუზეუმში პეტერბურგს და-
 ტულ პირის მიხედვით.

...ჩვენ ღთის მიერ წყალობითა ბატონმან დადიანმან კაციამ...
 წმიდა გის სუჯუნისას. შემოგწირენ მცირედნი ესე ძღვენნი, ასე რომ
 10 ერთი ჯოლიას ნაყმევი კაცი სამართლით კურთხეულს მამაჩემს და-
 კირული ყავდა. მამაჩემი რომ მიიცვალა, ის კაცი ჩვენ გაუშვით.
 მისი ცოლშვილი, სახლკარი, ალაგ მამული, ყოველისფერი უკლი-
 სად მივეციოთ და ისევე დავასახლეთ. აწ ეს გაბრიელ გუგუშვილი....
 შენდა შემომიწირაეს... დავეიც შენდა მოსართმევედ ბეგრად ერთი
 15 მარჩილის სანთელი, ერთი რუბის საკმეველი და წელიწადში ორსა
 მღდელსა და მთავარს მამიჩემის სულის საოხად ჟამს აწირვინებდეს
 და ამას გარდა ღვინის ბეგარა რვა კოკა მართებს და ჰყონდიდელი
 ვინც იყოს, იმან გამოართვას. ამის მეტი ამ კაცს არას მებატონი-
 საგან არა ეთხოვოს რა. ასე აზატობით შემომიწირაეს, დასტური
 20 ხატის სამსახური. სასოფლო რაც მართებდეს, ისევე ქქნას... ქქნსა უმე.
 ბეჭედი

1750—1758 წ. ოტია დადიანის შეწირულობის წიგნი სუჯუნის მონასტრისაღმ. იბეკლება აზიურ მუზეუმში პეტერბურგს და-
 ტულ პირის მიხედვით.

წმიდაო გი სუჯუნისაო, ჩვენ... ბატონმან დადიანმან ოტიამ და თანამეცხედრემან ჩვენმან რაქის ერისთვის ასულმან ბატონმან დედოფალმან გულქან, ძემან ჩვენმან კაციამ, ნიკომ და გიორგიმ---....

ასე რომ ეს ჩართულია კოჩობა დაკარგული იყო და ჩვენ ამოვი-
ყვანეთ მისი ცოლშვილიანათ და თქვენ შუაქალაქს დაგისახლეთ
და შემოგწირეთ. სხვა ბეგარა არა რა დაგვიც ამის მეტი, რომ ყო-
ველს გიორგობას თვითო შამახურს სანთელს და ერთი რუბის საკ-
5 შეველს ჩვენად სასულიეროდ თქვენ მოგართმევდეს. რასაც შემძლე-
ბელი იყოს, ეკლესიის მოსამსახურე იყოს.... არა სახარჯო ამას
არ ეთხოვოს.

აქ დასმული ყოფილა ორი ბეჭედი.

1760 წ. შვირთლობის წიგნი მამია გურიელისა, ბიჭვინტის სა-
ბუთთავან № 12, დაწერილია ქალაღღზე. ნიშნები სიტყვების
შემდეგ არ არის.

....ესე ქრისტეს წინაშე მისატანი და აწდა უკუნისამდე საბო-
ლოოდ გასათავებელი და უკუნისამდე ღღეთა ჩვენთა დასამტკიცარი
10 წიგნი, პირი და საფიცარი დაგიწერეთ და მოგართვით შენ ორისავე
ცხოვრებისა ჩვენისა დიდს ნუგეშ შესავედრებელსა აფხაზეთისა კა-
თოლიკოზსა უფალსა ბესარიონს ჩვენ გურიელმან ბატონმან მამიამ
და თანამეცხედრებამა ჩემმან მეფეთ მეფის ასულმან დედოფალმან ბა-
ტონმან როდამ, დაგიმტკიცეთ ეს კელთწერილი, ასე და ამა პირსა
15 ზედან რომე თავთ ბატონმან მეფემან სოლომონ შემოკრიბნა დი-
ღებულნი, დადიან გურიელი, ერისთავი, სამღთო ყოვლად სამღდე-
ლონი მიტროპოლიტ ეპისკოპოს არქიმანდრიტნი და ყოველივე
ლიხთამერისა საღთო და საერო კრებული, დაგიმტკიცეს კრებით.
როგორც შენის დაფართ შენის ბიჭვინტისა ღთისმშობლის შემო-
20 წირული ყმა ყოვლთან თავისუფალი ყოფილა, რომ კათალიკოზის
მეტს კაცს შენს ხატის ყმაზედ კელი არ ქონია, ჩვენც მათის მოწ-
მობითა და თანა ჯერჩინებითა მოგვიართმევია ესე წიგნი და პირობა,
რაც ჩვენს ქვეყანაშიდ გურიას საკათალიკოზო ბიჭვინტისა ღთის-
მშობლის შეწირული ყმა ჩვენს საბრძანებელშიდ შენის ხატის ყმა
25 იყოს, ამათ ჩვენგან და ჩვენის სიტყვის მორჩილის კაცისაგან არც
წართმევით, არც მდგურის ჩაყენებით, არც სანადოს გამოწვევით, თუ
მისისა ნებით გვემსახუროს, თვარამ არც ძალ და ძალ სმევა კმევით,
არც საუდიეროს გარდასახადით, არას უსამართლობით ძალით ჩვენ

შენის ხატის ყმას არაფერი უსამართლო არ უყვოთ რა. თუ რამე
 სამსახური დაგვიკირდეს, შენ დაგკითხოთ და შენის ბძანებით რაც
 ვიმსახუროთ, თორემ სხვეფ ჩვენის მოხვეჭითა და ძალით შენს
 ყმას უსამართლობა არა უყვოთ რა. თუ ვინმე ჩვენის ქვეყნის კაცმან
 5 უსამართლობა და ურიგობა თქვენს კაცს უყოს, როგორც შევიძ-
 ლოთ იმ თქვენის დაეთრის სამართალი მოგართვათ (წიგვა)... და-
 გვიმტკიცებია წიგნი ესე ბრძანება ჯერჩინებითა შამოქმედელ მიტ-
 როპოლიტის ბიძის ჩემის ბატონის ნიკოლაოსისათა და ხინოწმინ-
 დელ მიტროპოლიტის მაქსიმესითა და სრულად ერთობით გური-
 10 ულთა საღთოთა და საეროთა დასთა ერთვომობით ქეს აქეთ ჩღჲ
 ფებერვალის ი.

1760 წ.

ამ წლის ახლო ხანებში უნდა იყოს დაწერილი ხონის
 ტაძრის საბუთი № 31, თეთრს ქალაღღზე ზომით 15X33³/₄
 სანტიმ. ნიშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ იხმარება თითო წერ-
 ტილი, თუმცა არა ყველგან.

...ესე... საფიცარი მოგართვი... მთავარ მოწამეს გიორგის ჩვენ
 წულუკიძემ კაციაშ*), ძემან ჩემმან პატამ*), ბერმა და გიტეულმა*), ასე
 რომ ქანტურისშვილი ძველათ თქვენი შეწირული ყოფილიყო, მერმეთ
 15 ჩვენს სახლის კაცს ყავდა და მის ყმას კუბაბრიას ყავდა, იმას ხელახლა
 წამოსლოდა და ისევე თქვენ მოგენდო. მერმეთ ის კუბაბრია მე მო-
 მივიდა და შენი თავი მთხოვა. ბატონიშვილს ეჭირა მაშინ ხონი და
 ვთხოვე ეს გლეხი და ქრთამიც კარგი მივართვი და ისევე მე ვიშოვე.
 მერმეთ ამ ქანტურისშვილის წყევლით თავისტოლი აზნაურსშვილი
 20 მომიკლა. მისი ბატონს ამას დავედევე და შენს ტაძარს შემოვხვეწა,
 მოვადექით სალაპარაკოთ და მთავარებისკოპოსი იოსებ შუა ჩამო-
 ვარდა, მისი შეხვეწილი იყავით და წინამძღვარი სილიბისტრო შუა
 ჩამოგვივარდა და აზნაურის შვილის სიკდილიც გაუშვით და რაც
 შენზედ დაგვხარჯოდა, ქრთამი ისეც ბევრი გაპატივეთ და ასორმოცი
 25 მარჩილი გამოგართვით და თქვენ ორი გლეხი ქანტურესშვილი ივა-
 ნე ხუცესი და მისი შვილები დავითელა, გიორგი ხუცესი და მახარეი,
 მეორე კაცია, მისი შვილი ნასხიდა, ნატრია და თქვენი ძე და მომა-

*) ეს ხიტყვები ხაზგადანით წაშლილია.

ვალი ყველა წმიდის გიორგისათვის შეგვიწირავხარ.... არის ამისი მოწამე კაცთაგან კაცია წულუკიძე, მისი შვილი პატა და გიორგი, ქუთათელიძე ლომკაცა, დავით ჩხინკელა, კოჩობა ქუთათელიძე, იოსელიანი გიორგი, მამისთვალ ქუთათელიძე, გიორგი დეკანოზი, 5 მოწამე დავით ქუთათელიძე, მოწამე მისი ძმა მახარობელი. მე გიორგი ლიტრაპოლიტის (sic) მღდელი მოწამე. მე წინამძღვარს ლოლობერიძეს სილიბისტროს დამიწერია, მოწამეცა ვარ ამისი.

აქ ჟვარია დასმული.

1760 წ. კაცია დადიანის შეწირულობის წიგნი, მარტვილის მონასტრის საბუთთაგან, იბეჭდება პეტერბურგის აზიურ მუზეუმში დაცულ პირის მიხედვით.

...მარტვილთა ღთისმშობელთა... და წმიდაო გწი სუჯუნისაო, ჩვენ... დადიანმან ბატონმან კაცია და თანამეცხედრემან ჩვენმან დე-
 10 დოფალმან ბატონმან დარეჯან ვინებეთ საქმისა ამისა გამოძიებად, ასე რომ ჟამთა ვითარებისგან საქყონდიდლოს ალაგ ალაგ ბევრი დაკლებოდა, კაცი თუ ალაგ მამული. ახლა რწლიც ძველთაგან თუ ახალი შეწირული დავთრები იყო, მოვიკითხეთ და ზოგი უდრო-
 ებით დაკარგულიყო და ზოგი კიდევ იყო. ყველანი გამოვიძიეთ და
 15 შევიტყვეთ და რიონის და ცხენისწყლის შესაყარიდგან ტეხურის შესაყარამდის სულ გაღმართი, კოდორა, ცხეპიჯი, კუკუთი, სამარღნაო და ანჯელი, ესენი ძველთაგან ქილაძის ყოფილიყო და ქილაძეს შეწირა. მაგრამ რომელიმეს კიდევ უღავებია, მერმეთ მაშინ ბწი ბა-
 20 ბუა ჩვენს ბეჟან დადიანი მჯდარიყო და მას მოვიკითხა ამ ალაგ მა- მულის საქმე და რახან ძველთაგან შეწირული და გამოსული იყო, მასაც ხელახლავე შეწირა. ახლა ის დავთარი ერთობ ძველი შეიქმნა და რახან პირველ ქილაძის შეწირული გამოვიდა და მერმეთ ბაბუა ჩვენის, ჩვენც შეგვიწირავს და დავთარი გავვიახლებია და შეგვიწი-
 რავს პირველ მარტვილისა ღთისმშობლის ტაძრისათვის და მერმეთ
 25 წწის გწის სუჯუნის ეკლესიისათვის, რომ არც დადიანმან, არც დე- დოფალმან, არც უფლისწულმან, არც ღიდმან, არც მცირემან ეს საქყონდიდლო ალაგ მამული სახასოთ მისთვის არ დაიკავს და და- დიანი დასტურ ბატონი არის და ვისაც უნდა იმსახურებს და

სხვეფ ამაშიდ ხელი არაუის აქუს. ასე ხელ მოწყვეტ შეგვიწირავს....
ქენსა ჴმმჭ.

აქ დასმული ვოფილა ორი ბეჭედი.

1760 წ. შეწირულობის წიგნი გაბრიელ ჭყონდიდლისა, იბეკ-
დება პეტერბურგის აზიურ მუზეუმში დაცულ პირის მიხე-
დით.

...მარტვილთა ღთის მშობელო მე.... დადიანის ბეიანის ძემან
ჭყონდიდელ მიტროპოლიტმან გაბრიელ.... რაც რომ ჩემი საკუ-
5 თარი შესამოსელი მისის გაწყობით მქონდა, ან რაც წიგნები მქონდა,
ან წირვის იარაღი, ბარძიმფეშხუმი მისის გაწყობილებით საცეცხუ-
რიანათ, რომელიც ჩემის ხელით ნაშოვარი დღეს მქონდა, რომ სხვა
არც ეკლესიის და არცა რა კაცის სხვისი სადგო არ ყო, ესენი
სულ ყველა შენთვის შემომიწირავს.... ქეს აქეთ ჩღ. წვლსა.

ბეჭედი.

10 ქ. აგრეთვე მე ჭყონდიდელ მიტროპოლიტმან კვალად, მარ-
ტვილთა. ღთის მშობელო, შემომიწირავს შენთვის თავის ერთი სურა,
მეორე პეტერა ბაღია, მესამე პოლიტეს შემომიწირავს, მარტვილთა
ღთის მშობელო, აზარფაშა, მეოთხე სუფრა ყაშუმი.... ამისთვინ
რომ ვინცა ვინ მწირველი ეპისკოპოზი ამ შენს ეკლესიაზედ (იყოს),
15 ორი ჩემი ხატი, ვინცა და რამანცა იჯდეს და შენის სამწყსოს მწყობა
ხელთა ქონდეს, ის იხმარებდეს.....

1760 წ. კაცია დადიანის წიგნი საჭყონდიდლო ყმებისთვის სე-
ურის ამოკვეთის შესახებ, იბეკდება პეტერბურგის აზიურ
მუზეუმში დაცულ პირის მიხედვით.

...ჩვენ... წყალობითა შენითა (მარტვილთა ღვთის მშობელო)
ოღიშის შავის ზღვის აქეთ მპყრობელმან და ხოლო სრულიად
ლეჩხუმ ვიდრე სუანეთითურთ ძლიერებთა შენითა მქონებელმან
20 ბატონმან დადიანმან კაცია... ასე რომ დიდის ხნიდამ ჩვენს ქვე-
ყანაში საურის თეთრის გარდახდა იყო და ეკლესიასა შენსა სამსა-
ხური და მუშაობა დაკლებოდა შენის ყმის სიღარიბის და გარდახთის

მიზეზით. ახლათ პირველად პირმშომან და ჩემდა სულით ხორცამდე სასიკაღულომან ბიძამან ჩემმან ჭყონდიდელ მიტროპოლიტმან გაბრიელ მითხრა და მათუწყა კეთილისა ამის საქმისა სრულება და მეცა.... რომელიც მარტვილის მონასტრის საყდრისა შენისა შემავალი ⁶ საჭყონდიდლო კაცები იყო, გლეხი თუ აზნაურშეილი და ან აზნაურშეილის ყმა წმინდისა ეკლესიისა შენისა მოსამსახურე, თვინიერ დაბლა საჭყონდიდლოს გარდა, ამათ საურის გარდახთა ასე გარდავიდეთ და აღმოუწერეთ, რომ ამიერითგან და უკუნისამდე არას დადიანის და არას ჭყონდიდლისაგან არცა ვინმე უდროვობით მყოფის ¹⁰ დამპირავეს მეპატრონისაგან აქ, მარტვილს, შენს შემავალს საჭყონდიდლოს კაცს საური აღარ ეთხოვებოდეს. ასე აღმოგვიკვეთია და გარდაგვიწერიაქეს აქეთ ჩღა, ქნსა უმი (sic) ამინ.

ბეჭედი კატია ჯადიანისა

1761 წ. შეწირულობის წიგნი კაცია დადიანისა, დაწერილი თეთრს ქალალზე ხომით 49¹/₂ X 32¹/₂ სანტიმ., გელათის ტაძრის საბუთთაგან № 60. ნიშნები დაკულია.

...ჩვენ... მთავარმან და განმგემან ოდიშ თაკვერ სვან აფხაზ შავ ზღუათამან.... დადიანმან კაციამ და ერთ სულ გვამულად მგებ- ¹⁵ მან ჩვენმან შარვანშისძის (sic) ასულმან დედოფალმან დარეჯან და ახალ ნორჩმან ძემან ჩვენმან გიორგიმ ესე მწველილებრ შესაწირავე დაედევით ფასის საცაესა შენსა. ვინათგან სიყრმითგანვე გული მითქმიდა დიდებულისა მის ეკლესიისა შენისა წმიდისა გაენათლისა ხილვად და თაყვანისცემად: და უზომომან მოწყალებამან შენმან ინება ²⁰ და ღირს მყო ხილვად ალაგთა ნანდვილ სულისა წმიდისა სადგურთა და რა მოვიწიენით და ვიხილეთ წმიდა ეკლესია შენი გაენათელია (sic).... უნლო ესე შესაწირავე ათი ლიტრა სანთელი შემოგწირეთ დღეითგან, ვიდრე ოჯახი დადიანობისა გიეს, საუკუნოდ მოუშლელად მიიძღვენ ესე წლითი წლად.... წარსამართებლად და განსაძლიერე- ²⁵ ბელად მთავრობისა ჩემისა, უნოდ დაცვად თანმეცხედრისა ჩემისა დედოფლის დარეჯანისათვის და აღზრდად სასურისა ძისა ჩვენისა გიორგისა, რათა იგიც შემდგომად ჩემსა ესრეთ გმსახურებდეს.... ქეს აქეთ ჩღა.

ბეჭედი წარწერით: ---შაეზლვას აქეთი დადიანს მაქეს ლეჩხუმ სვანეთი. შუაში ასომთავრულად: კაცია.

1761 წ. შეწირულობის წიგნი სოლომონ I-ისა, მარტვილის საბუთთაგან, იბეჭდება პეტერბურგის აზიურ მუზეუმში დაცულ პირის მიხედვით.

ქ. ზეგარდმოთა განგებითა და წყალობითა ღეთისათა იესიან დაფითიან სოლომონიან პანკრატიონმან ძირთა მათთაგან აღმოცენებულმან სრულიად ღიხთ იმერეთის მპყრობელმან ბატონმან მეფემან სოლომონ და თანამეცხედრემან ჩვენმან დადიანის ასულმან დედოფალმან ბატონმან მარიამ და პირმშომან ძემან ჩვენმან ალემ ესე წყალობის წიგნი... დაგიწერეთ... დადიანის ბეჟანის ძეს ბატონს კჳონდიდელ მიტროპოლიტის გრიგოლს ასე და ამა პირსა ზედან, რომ ძველათ მამა პაპასა ჩვენსა იმერეთში ფარცხანაყანევს თქვენის საყდრისა მარტვილთა ღეთის მშობელისათვიან გლახეები შეეწირათ და ყოფილიყო, მაგრამ ჟამთა ვითარებისაგან უდროებით საეროთ გამხთარიყო და შენის ეკლესიის სამსახურს ქვეშ აღარ იყვნენ. ახლა რა რომ ღთის საფარველის მინდობით სამეფო ტახტი და ქვეყანა დაეპყარით ჩვენს ქვეყანასა და საბრძანებელში გამოვიძიეთ და სადაც რამ ეკლესიების ყმა თუ ალაგი საეროთ იყო, ამოვიღეთ და ისევ თავის ეკლესიას მივართვით. აგრევე თქვენის საყდრის მარტვილთა ღთის მშობლის გლახეები ფარცხანაყანევს მეტი აღარ იყო, ეს ოთხი გლახი, ნუცუბიძე ხახუტა და მისი შვილები, კიდევ ნუცუბიძე მამუკა და მისი შვილები, კიდევ ნუცუბიძე ნიკოლოზ და მისი შვილები, ნიკოლოზის ძმანები მამიკაცა, მიქელა და მათი შვილები, ესენი ოთხ გლახათ ესახლენ, მოვიყვანეთ და თავმოკვრით ხელში ჩავგიბარებიათ. როგორც ძველათ თქვენის საყდრისა და კჳონდიდლისათვიან ემსახურებინოს, ისე იმსახურეთ.... დაიწერა ქენსა უმთ.

ბეჭდები მუფე სოლომონ I-ისა და მარიამ დედოფლისა.

1762 წ. ნასყიდობის წიგნი, მიცემული ნიკ. აბაშიძის მიერ მეფე სოლომონ I-ისადმი, დაცულია გელათის საბუთებში № 18, დაწერილია თურს ქალალღზე ზომით 45 1/2 × 32 სანტიმ. ნიშნები დედნისა დაცულია.

-ესე. საბოლოო. ჟამთა: ხანთა. და გრძელთა: გასათავებელთა: ნაყიდობის: და გადაწყველობის: წიგნი: მოგართვი: თქვენ. ბატონს: მეფეს: სოლომონს: ჩვენ. თქვემა: (sic) ყვამ: აბაშიძემ: ფინეხის. შვილ ნიკოლოზ. ასე. რომ: ჩემის. ნებით. შემოგაძლავ: და ჩხერის: ციხე.
- 5) მოგყიდე: მისის. შამომაველის: კაცით: რაც. ჩემი. სახასო: გლეხი. ესხლა: და მთლათ: უკლებლათ. კიკნძით. და მათის: მოსხლის. გლეხის. კაცით: თქვენ. მოგყიდეთ: ციხე: მიწა. წყლით: მთით. და ბართ: და სამძღვრი. ამათი. ბრუსი. აქეთ. ჩხერის. შამომაველი. ახლა. მორე: სამძღვარი. ვაზანისკენ: სამძღვარის: წყლის. აქეთ. კიდევ:
- 10 ჩხერის შამომაველი: მოგართვი და მოგყიდე: სულ. მთლათ. სოფლით: მთით. ბართ. წყარო. წისქვილით. საყდრით. (sic) და სასაფლაოთი: მათის. ყოელის: ქონებით: საძებრით: და უძებრით:... კაცთაგან: არის. ამისი. მოწამე: და გამრიგე. და მაშუალი: ბატონის. შვილი. გენათელ. მიტრაპოლიტი. იოსებ: ავალისშვილი. პეტრე.
- 15) მაჩაბელი. გიორგი: წულუკიძე. ბერი: და მერაბ. და ბეჟან. ლორთქიფანიძე. ბუქუა: და ნიყარაძე. ეახტანგ: მიქქლაძე. მამუკა: მორავი აბდუშელის. შვილი. გიორგი და მე. სვიმონს: მღვდელს. წერეთელს. მეფის. კარის. მწირველს და მოძღვარს დამიწერია. და მოწამეცა ვარ. ამისი. დაწერა: წიგნი. ესე. თვესა. იანვარსა: ით:
- 20) ქს. ქრისტეს. აქეთ. ჩღამ.
- აქ დასმულია ორი ბეჭედი წარწერების: ნიკოლოზ აბაშიძე: მონაღთისა მაჩაბელი გიორგი.
- ისჯა ხელათ: ქ. ჩვენ. პეტრე. ავალიშვილი. ამისი. მოწამე. ვართ. ბეჭედი. არა. მქონდა. ეს ჩემ. ხელი არის.

1762 წ. ხონის ტაძრის საბუთი № 8, მიცემული სოლომონ I-ის მიერ, თეთრ ქალაღზე, ნიშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ თითო წერტილია.

...ჩვენ ლეთისა მიერ აღმატებულმან და არავისგან ძლეულმან და მსასოებელმან შენმან სდ იმერთა მპყრობმან მეფეთ მეფემან პატრონმან სოლომონ და თანამეცხედრემან ჩემმან დადიანის ასულმან დედოფალთ დედოფალმან მარიამ და სასურველმან ძემან ჩვენმან აღექსანდრემ პირველად ჩვენგან შეწირული და ჟამთა ვითარებისა

და უდრობისაგან გაყიდული ორი გლეხი, ერთი მოსახლე კანტური-
 შვილი ნატრია და დავითელა და მეორე გლეხი პაპაეა დედულა
 ხუტუელა გაბუნჩას ყავდა, ამოვიყვანეთ და ისევე შემოგვიწირავეს
 მათის მამულ ალაგით... ოროლი ჩარქი სანთელი საღღაგომოთ მო-
 5 გართვან.... ხელითა უღირსის მღვდლის წერეთლის დავითისათა
 წელთა უფლისათა ჩღაბ.

აქ დასმულა ბეჭედი შეევე სოლომონისა და ორი ბეჭედი მამიაშ
 დედოფლისა.

1763 წ. შეწირულობის წიგნი მამუკა ჩხეიძისა, ხონის საბუთი
 № 32, დაწერილი თეთრს ქალაღღზე ზოძით 1371/22^ა,
 სანტ., ნიშნად ყოველ სიტყვის შემღვე თითო წერტილია.

...ჩვენ ჩხეიძემან მამუკამ და სვიმონ ხოსიელა (შემოგვიწირეთ)
 10 ასე რომ მამის ჩვენისაგან ძველათ შეწირული იყო კუხს ერთი ძმა
 ბალანჩივაძე ძალღუა მისის ადგილით და მამულით. ახლა კიღე მისი
 მეორე ძმა ქირშობელა ბალანჩივაძე შემოგვიწირავეს მისის ადგილ მა-
 მულით.... ყოველისფერიოთ, ასე რომ სიტყვა იყო ერთმანეთშიღ და
 მოკრიგდით მთავარეპისკოპოზი მაქსიმე იაშვილი და დეკანოზი
 15 კრებულ (ი) იმათი, რითაც ჩვენი გული შეჯგერდებოდა..... არის ამისი
 მოწამე სახლთუხუცესი პაატა მესხი, წულუკიღე პატა, ბერი და გი-
 ტული, მოურავი ხოსიელა ახელედიანი. მე მეჟვის კარის მწირველს
 იშხნელს სვიმონ მღვდელს დამიწერია და მოწამეცა ვარ ამისი.
 დაიწერა... ჩღაგ.

იოღოს დასმულა 2 უკარა.

1764 წ. შეწირულობის წიგნი სოლომონ I-ისა, გელათის სა-
 ბუთი № 9, თეთრს ქალაღღზე. ნიშნები დედნისა სანიშნულ
 დაცულია.

20 ...რომელმან. სისხლთა. შენთაგან: ქსოვილისა. პორფირისა.
 შთაცმითა: იხსენ. ჯოჯოხებით. წარწყმენდილთა: სული: დაწ: (sic) უმე-
 ტეს. მოველი. მე. ხსნასა: ცოდვთაგან: და ძღვეასა: წინა. აღმღ-
 გომთასა: შენ. მიერ: ცხებით. გვირგვინოსანი: მეფე. იმერთა: რო-

მელსა. თაჲი. სადცა. შენდა. მიწოდენ: არცა. თუ. მონად. გონე-
 ბისა: ღირსსა: . სოლომონს. და თანა. მემცხედრესა: ჩვენსა: დადი-
 ანის ასულს დედოფალს. მარიაჲს. და ჰირშოსა, და სასურველსა.
 ძესა. ჩვენსა: ალექსანდრეს..... აწ. მიშხედველმან. სიმდაბლისა:
 5 ჩემისამან: . მწვლილებრ: ძღვენი. მითუალე. დიდებულო. ხახულისა.
 მღთისმშობელო წმინდასა. შენსა. ეკლესიასა გენათლისასა. (sic)
 მსახურად. და ბეგრისა. მომრთმევეად: შამოგწირეთ. ურია: ჩახვაშვილი.
 დავითა: და მისი: ძმა: ისხაკა: ასე. რომე. ათ ჩარექს. სანთელს: და
 ერთს. ჩარექს. საკმეველს: მარიობის თვეშიდ მოგართმევედეს. ყო-
 10 ეელს: წლის: თავზე. ეს. ურია ძველათგანაც. თქვენის. საყდრის
 ყოფილიყო. გარნა. ეამთა ვითარებისა და დროთა. ცელილობისაგან.
 გამოხეებულიყო: ახლა. ვინათგან. ძალითა. შენითა: თვით. მპყრობბ.
 (sic) ვიქმნენით. კ'დ განეახლეთ და თქვენვე: მოგართვით:.....
 დაიწერა: სიგელი ესე: თვესა მარტსა: იხ: დღესა: ოთხშაბათსა. ქო-
 15 რანიკონს: ქ'ტეს: აქეთ: ჩ. ლ. ა. დ:

ბეჭედი წარწერით: კეთილის ძირთაგან რტონი მეფედ ვარ ბაგრა-
 ტონი სოლომონ (უკანასკნელი სიტყვა ასომთავრ. შუაში).

1764 წ. სოლომონ I-ის შეწირულობის წიგნი, ხონის საბუთი
 № 5. თეთრ ქალღმერთ ზომით 39 1/2 x 22 1/4 სანტიმ.

...ჩვენ... იესიან დავითიან სოლომონიან პაკრატოვანმან მეფეთ
 მეფემან სოლომონ და დედოფალთ დედოფალმან დადიანის ასულ-
 20 მან მარიამ და ძემან ჩვენმან სასურველმან ალექსანდრემ... შემოგ-
 წირეთ გლეხი ყვიცარიძე სამი ძმები, ასე რომ ბახტაძის ქალი მამუკა
 მდივნის კაცს ყოლოდა ყვიცარიძეს და ის კაცი მომკვდარიყო და
 სამი წლის ბიჭი დედას გაყოლოდა და მდივანი დიდის ხნით დაობ-
 და. ახლა კიდევ მამუკა მდივანი ედავებოდა. ახლა მისის დაობის
 25 და საქმისაგან გამოგვიყვანია და გავითავისუფლებია და თქვენის
 ტაძრისათვის შეგვიწირავს.... არის ამისი მოწამე სახლთხუცესი მესხი
 პატა, დედოფლის კარის მწირველი მღვდელი სვიმონ კროჭი, პუპუ
 მიქელაძე, ამირან მესხი, ხხვანი კარისა ჩვენისა გამგენი დიდებულნი
 ერნი. დაიწერა წიგნი ესე ქრისტეს აქეთ ჩადდ, ქრანიკონს უნბ

ეკლითა ჩხარს დეკანოზის შვილის მღვდლის სვიმონისათა თვესა აგვისტოსა ზ.

ბეჭედი წარწერით: დავითის ნორჩი ჯვართ მტერს მოვრჩი. შუაში ასომთავრულით: სოლომონ.

5 შუორგ ბეჭედი: ქ სძალო შენთვის ვემოტ ტახტთა ამით ვპყრობ შუაში ასომთავრულით: დფლი მარიამ.

1764 წ. სოლომონ 1-ის შეწირულობის წაგნი მარტვილის ტაძრისადმი. იბეჭდება პეტერბურგის აზიურ მუზეუმში დაკულ პირის ზიხედვით.

ქ. ძირთაგან საბრძნოთა და საწინასწარმეტყველოთა შთამომავალმან და ზეგარდმოთა განგებითა ღთივ ცხებულმან მეფეთაგან აღყვავებულმან იესიან დავითიან სოლომონიან პანკრატოვანმან ღღთივ

10 გვირგვინოსანმან მეფემან სრულიად ღიხთ ამერთამან უფალმან სოლომონ და პირმშომან ძემან ჩვენმან ალემ ესე... წიგნი მოგართვით.... დაღიანის ბეჟანის ძესა ყლდ სამღვდელოს კყონდიდელ მიტროპოლიტს უფალს გრიგოლს, ესე ვითარისა მიხეზისათვის, რომე ჩვენის ყმის იოსელიანის ბუქუას შვილი მთავარდიაკონი სვიმონ

15 კათალიკოზს ბესარიონს ახლდა და დროჟამ ცელილობისაგან თქვენ გაიხლათ და რადგან თქვენ გაიხლათ, თქვენ ჩვენ დაგუეაჯენით თქნის ეკლესიის შვილად და თქვენად ყმად გამოგვთხოვეთ.... და შევსწირეთ პირველთა მამათ ჩვენთა სამარხოსა დიდებულსა ეკლესიასა მარტვილს.... რათა წლითი წლად ერთს დღესასწაულსა დღესა

20 ერთი მღვდელი და ერთი მთავარი ჩვენთვის წმიდასა ამას ეკლესიასა შინა ეჟამ გვიწირებდეს, მოხსენებასა ჩვენსა საუკუნოდ აღასრულებდეს. ამისთვის მოგართვით თვითან მთავარდიაკონი სვიმონ და ძენი მისნი ნიკოლოზ და იოანე..... არის ამისი მოწამე.... კაცთაგან ჩვენი ძმა გენათელი მიტროპოლიტი იოსებ, ქუთათელი მიტროპოლიტი მაქსიმე. ჩვენი სიძე დაღიანის ძე მანუჩარ, ჩვენის კარის ყმა წულუკიძე ბერი, თამაზა მესხი, მდივანი დავით. დაიწერა წიგნი ესე ქეს აქეთ ჩაჲდ, თვესა აგვისტოსა თ დღესა კვირიაკესა.

აქ დასმული უფუილა ორი ბეჭედი.

1764 წ. მამუკა მდივნის ხელწერილი, დაკული ცონის საბუ-
თებში № 45, თეთრს ქალაღბუ. ნიშნად ყოველ სიჯყვის
შემჟუვ თითო წერტილია, დაწერილია ცუდის ხელით.

...ესე უსადგობის წიგნი და პირობა მოგეცი მე მდივანმა მა-
მუკამ და შეიღმა ჩემმა სვიმონ და ზურაბ შენ ბახტაძეს დათუნას,
სენხიას და შენს ბიძეს, ასე რომ კვიცარიძეს რომ გედევებოდი, ის
მეფემ და დედოფალმა შენს თავს ჩამომამაიხოვეს, ხატს შესწირეს.
მე ასე უსადგობის წიგნი მომიცემია... (არც შეილი და არც მე და
ჩემი მომავალი) არ გედგოს. არის ამისი მოწამე... თვითან პატრონი
ჩვენი მეფე სოლომონ და კარისა ჩვენისა დარბაისელნი წერეთელი
ნიკოლოზ, წულუკიძე პტა, აგიაშვილი ქაიხოსრო, მეს ს ამირან.
მესხი თამაზა, მთლათა კარისა ჩვენისა დარბაისელნი. მე მღვდელს
10 წერეთელს დავითს დამიწერია და მოწმეც ვარ ამისი... ათას შეი-
დას სამოცდა ოთხსა, თვესა სეკდენბერსა ათსა, დღესა პარასკევსა.

ამისიჲჲ: კიდევ ამისი მოწმე დეკანოზი მიქელ, ჯვარისმტვირ-
თველი იოვანე, მახარობელი ქუთათელიაძე, ყოყუა ბახტაძე.

ტექსტის ხელით: ვამტკიცებ წიგნსა ამას მეფე სოლომონ.

15 აქ დასმულია სეკუდი წარწერით: კეთილ ძირთავან რტონი მეფე
ვარ ბაგრატიონი შუაში ასომთავრ.: სოლომონ.

1765 წ. წყალობის წიქნი მაქსივე ქუთათელისა დაკული გე-
ლათის წმ. გიორგის ტაძრის საბუთებში, თეთრს ქალაღბუ.
ზონით 312 . . . 123/1 სანტიმ. ნიშნად ყოველ სიჯყვის შემდეგ
თითო წერტილია.

ქ... ესე... წყალობის წიგნი დავიწერე და გიბოძე მე ქუთა-
თელ მიტროპოლიტმან მაქსიმემ შენ ჯანგვაძეს შაქარს და მის ძმებს
დავითს, პაპუნას და სვიმონს... ჩვენი გლეხი შაშვიძე ამოწყდა, დავისო.
20 მერვე შეგვეხვეწე და იმ გლეხის სოული ადგილ მამული მოგეცი...
ბეგარა ხადილიც იმ კაცის დაგადევით... მოწამე მოყრავი აბულაძე
სვიმონ, მოყრავი ყიფიანი ქაიხოსრო აბულაძე გიორგი, ფურცელაძე
მახარებელი და სხვანი ფერსათელნი აზნაურნი და მსახურნი. დავიწერა
წიგნი ესე ქორონიკონსა ქეს აქით ჩღაჲ, აღიწერა ხელითა ავალია-
25 ნის თომასითა.

სეკუდი ასომთავრ. წარწერათ: ქუთათელ მიტროპოლიტი მაქსიმე.

1758—1765 წ.

ამ დროს ახლო ხანში უნდა იყოს დაწერილი კაცია დადიანის მიერ დადებული წიგნი შესახებ წალენჯიხის კათედრის მამულების გადაცემისა საკათალიკოზოსადმი. დარეჯან დედოფალი, აქ მოხსენებული. იყო შერვაშიძის ქალი და პირველი ცოლი კაცია დადიანისა. საბუთი დაწერილია თეორს ქალაღზე ზომით 21:31 1/2 22:1 1/2 სანტიმ. ნიშნები დატულია. სიველი ინახება ბიქენტის საბუთებში № 18.

- ქ. ვიტრფით რაჲ ყოველნი შერაბამებად შეურაბამებელისა მის გვარისა მას უფთქესა მზესა რაჲ შეეპრაბამების და შექასანაჲმილსა მას რაჲ შექეზომების ანუ უცნოსა მის გვარსა ვინ ცნობად დაეგვარების განაღა არსებითისა მის უკეთლესისა იგი ვეობითი მადლი
- 5 იშთამოების ჩვენდა ამად რომელ შეპარაგავს მისსა მას ნიქმრავლობასა რათამკა ვენაგენით სრულიადსა მას უცნოობასა მისსა და ამისთვის რა იგი შესაზომ იყო ცნობად: ბუნებისა ჩვენისა გვარი მცნობელობისა წინათვე გვეუწყა, ვითარ იგი მოსეს ღრუბლით გამოზრახვიდა აღონაჲ უფლი: მე ვარ ღთი შენი ჩემსა გარეშე სხვა
- 10 ღთი არაგან არსო რომელსა მადლი და წყალობა მიეფინების რჩეულთ მისთა რამეთუ არა რაჲ ედღეაგები და არცა რაჲ ეთანხამევეების რამეთუ მის მიერ ჩვენდამო შთამონაარსთა მადლთა ქვეშე ვრწმუნელობთ ამად რომელ: ჩვენ აღგებულებისა კანონსა ქვეშე ნაწესსა და მარწმუნ მამტიკისა სამისა მის შეუთხზველისა და შეურა-
- 20 ბამებელისა ხატისა მსგავს ყოფა მოგვენიქა ესრეთ ყოვლისა მანამან თქვა რაჲ: ვქმნეთ კაცი ხატად და მსგავსად ჩვენდო ვითარ იგი ამა ქეშმარიტსა ზესთა მეტყველებასა მზრახველივე ღთისა მოსე: წარმოიტყვის და მყის თქმასავე თანა მამისასა: მოგვენიქა მადლი იგი შეიღებისა და მსგავსება: იგი ღთისა ხოლო ესე ვითარისა და
- 25 უსაღთოესისა მადლისა მიერ უუაღრესსა მადლსა მოვიღებთ მის მიერ რამეთუ ჩვენ სოფლისა შინათა გვსმა მის შეუთხზამებელისა: და შეუთხზველისა სიტყვისა მიერ: რომელ გამოვიდა მამისაგან და მოვედ სოფლად ვინათგან სოფლად მოვიდა სიტყვა იგი: და მასზედა უწამებს მკერდსა მიყნობილი და იტყვის: პირველითგან იყო სიტყვა
- 30 და სიტყვა იგი იყო ღთისა თანა და ღთი იყო სიტყვა იგი და შემდგომი მისთანა ცხორება იყო და ცხორება იგი იყო ნათელ კაცთა კვალად იტყვის უფალი ღთი: გამოვიდეს კვერთხი ძირისაგან იესესა:

- და ყვეელი ძირისაგან მისისა აღმოხდეს: და განისვენოს მის ზედა სულმან ღთისამან: სულმან სიბრძნისა და გულის ხმის ყოფნისამან. სულმან ზრახვისა და ძლიერებისამან: სულმან მეცნიერებისა და ღთის მსახურებისამან, არა დიდებისაებრ სჯილეს: არამედ სჯილეს სიმაართისა სასჯელითა: და იყოს მას დღესა შინა ძარი იესესი: და რომელი აღდგომად არს ჰთაერად წარმართთა: და მას წარმართნი ესვიდენ: და იყოს განსვენება მათი პატივითა და მოციქული უწამებს: მას დღესა შინა მიუფინო სულისაგან ჩემისა გამოვიდეს ვითარცა ნათელი სიმაართლე ჩემი: და მაკხოვარება ჩემი ვითარცა ცეცხლი
- 10) ალატყდებოდეს: განვეცხადე მე მათ რომელი არა მკითხვიდეს: და ვეპოვე მათ რომელი არა მეძიებდეს: და ვარქე აქა ვარ ნათესავსა რომელთა არა ხადეს სახლსა ჩემსა უწამებს მამა უფლისა: ავმალლდე წარმართთა შორის და ავმალლდე ქვეყანასა ზედა: და თაყვანის მცემდენ ყოველნი მეუფნი ქვეყანისანი: აჰა რომელი იგი ჰირველითგან
- 15) იყო, ვინ და რაბამი ადვილი არს განსასვენებელად მკვიდრობისა მისისა. და საყოფელალად (სიქ) დიდებისა მისისა. ზე მეძიებლნო საღთოსა მის წინაგანგებისანო: არა ადვილ მიჩნს მე ესე: არამედ ყოველთა უძნელ განსახილველადცა, განალა თვითვე ამგებელსა ყოველისასა აღუგიეს სახლი სიწმიდისა და საყოფელი დიდებისა მისისა: და სთნაეს-
- 20) ცა რათა განისვენოს მას შინა: და აღიშენოს კორცთა ტაძარი იგი. ვინ არს ესე ვითა ადვილი. რომელი უპაეროვნეს არს ცისა და ქვეყანისა გამოვიძიოთ და ვიხილოთ. და ხილვასავე თანა მოვიხსენოთ ისაჲას მიერ წინასწარმეტყველებით თქმული ჩვენდა: აწლა განცხადებულად ხილული ხმა ესე სანატრელი: ვამოჩნდა მთა უფლისა და
- 25) სახლი ღთისა ჩნისა. აჰა მთა იგი და სახლი რომელი სთნდა უფალსა: დამკვიდრებად მას შინა რომელი იყო და არს ჩამონასქესით დავით მამისა ღთისათა ესე წინასწარვე ქადაგებული: და დაბეკდული ქალწული რომლისათვის მოციქული იტყვის: გამოაელინა ღთნ ძე თვისი: მხოლოდ შობილი ქნილი დედაკაცისაგან ესე არს ქალწული მარიამ:
- 30) რომლისა შეენიერებამ დაფარნა ცანი: და ქვეყანა აღაეს. დიდებამან მისმან

ჰე შენ ქერაბინთა უმაღლესო ქალწულო: რამეთუ ცთომილენბისაგან დედათასა: შენ მხოლო იქმენ უბრალო და ნივთიერმან მან უნივთოსა ადგებულისა: უუწმინდესობა შენ მხოლომან იშორის

- იანაგებებ და შენ მხოლო ეგანრემზომე ნიეთთა უწესოდ ძერვასა, და აღგებული ეგე ყოვლისა აღგებულისა: უპაეროვნეს და უკეთილეს შენ მხოლო გამოსჩნდი ამად და ესე ვითარისა მიზეზისათვის რამეთუ თვითვე დავით მამა ორლანო იგი წინასწარმეტყველებისა: წინასწარვე
- 5 ხედვიდა შენსა მას ბუნებითსა სიკეთესა: და გეტყოდა ნორჩსა მას ძირით მისით აღმოცენებულსა ქალწულსა, ისმინე ასულო და იხალე: და მოყავ ყური შენი: და დაივიწყე ერი და სახლი მამისა შენისა: რაქეთუ გულმან უთქვა მეუფესა სიკეთეთა შენთათვის, აოლო თქმული დავით მამისა შენისა აღრავსრულა: მოვილინა შენდა გაბრეღე წო-
- 10 დებად გიზაროდენისა უფლისა მიერ: და გიწოდა რა უფალმან საყდრად თვისად არა დიამალე ვითარცა იგი ადამ სამოთხესა შინა: არამედ ესე ხოლო სთქუ ანგელოზისა მიმართ: მეშინის ევას ცთომისაგანო და ვინათგან მიერვე ბუნებითად. უცხო იქმენ ცთომისაგან მყის თანადვე შესძინე და სთქუ: მეყავნ მე სიტყუისაებრ შენისაო, ხოლო
- 15 შენ ცათა საყდრად და ქვეყანისა კვარცხლბეკად მქონებელმან: შენ სულიერად შემზადებულსა მაგას ცასა შინა: იშთამოვა სიბრძნემან მამისამან და გვეზიარა შალალი იგი მეუფე: ჩვენ მონისა მორფსა: და შეპერთა უქვეშოესთა ნაწილთა ქვეყანისათა და მამულისა მის დიდებისაგან არანაწინი: შთამოქვეყნავებითა ზე აღვიყვანენით: და
- 20 პირველსავე დიდებასა დავეწესენით ნანდვილი ღმთის მშობელისა არს ნიქი ესე: მოცემული კაცთა მომართ, იგივე არს განმაქარვებელი ივას დანერგულისა მის მწუხარებისა და დამაგებელი ქვეყანისათა მათ ზეცისათა მიმართ, ქეშმარიტად და სამართლად გეწოდა ტაკუკი ოქროსა: რომლისა მანანათა სულნელებისაგან: დამთვრალ იქმნა
- 25 ყოველი ქვეყანა და თვინიერ შენსა ვინ ბუნებით მეერთესა განესხავა ვითარ შენ: ქალწული ეგე სჯულსა დედათასა რამეთუ ოქრო ნექტარმან დამასკელმან იოანემ სთქვა შენთვის: არავინ არს ბუნებით ქალწულ და მშობლად ევმანოელისა: თვინიერ შენსა ქალწულო, ეპა რაბამ ეუღარესე ცასა და ქვეყანასა: ცაო სიწმიდითა სფერთზეებრ
- 30 ჩინილო რომელსა მაგალით გექმნა ცაჲ და მის შორისნი ყოველივე, ვითარ იგი ცისა მიერ აღმოუბრწყინდების სოფელსა დიდი იგი მთიები: უპირველესი მნათობთა შორის რომელ არს მზე ეგრეთვე შენ სულიერისა მაგის ცისაგან: აღმოგვიბრწყინდა მზე სიმართლისა ქრისტე ღთი ჩენნი: რომლისა მიერ განბნეული იგი დრაქმა: რო-

- მელ არს ხატად თვისად აღგებული კაცი: მოიძია და მოუწოდა ძალ-
თა მათ ზეცისათა: და რქვა მათ ჩემთანა გიხაროდენ: რამეთუ
ვპოვე წარწყმედული დრაქმა. შენივე არს მიზეზი ესე: საყდარო უმი-
ზეზოსა მის მიზეზისაო, შენ მიერვე მოვიდა მკურნალი იგი: ცხოვ-
- 5 რებად წარწყმედულთა და რალაამე უმეტესი ესთქვა: შენ მიერ. უყამო
იგი ჟამისა შინათა დაეწესა: და ჩვენ ჟამიერნი უყამოსა მას: და სა-
ნატრელსა ცხოვრებასა მივიცვალენით აწ ვინათგან ესე ვითარი
მადლი მოვიღეთ შენ მიერ: ნაცვალად ამისსა: რაამე შესწიროს
ჩვენმან მან უძღურებაჲმან შენდა მომართ, რაჲ ესწორების ეგეოდენსა.
- 10 უამრავსა მოწყალებასა შენსა ანუ რაამე მის წილ მოგვეგების როჲელ
შენ მომაგენ ჩვენ. განალა მრჩობლნივე საქმენი შენნი: ნუგეშინის
გვცემენ ერთი იგი ვითარ მიუწღომელ არს შენგან შობილი: ეგრეთვე
მიუწღომელ არს მოწყალებაჲა შენი მეორედ მოლტოლვილი შენდა:
არა ვინ სირცხვლეული იქმნა: და არცა ვინ მხმობელი შენი შენ
- 15 მიერ უსმენელ იქმნა: მოწყალებისა და კაცთმოყვარებისა შენისაგან;
ამად და ესე ვითარისა მოწყალებისა შენისა მგულვებელმან: დამ-
ცველ მფარველობისა შენისა მსასოებელმან დადიანმან კაციამ და
შეერდომით მთაყვანებელმან შენმან დედოფალმან დარეჯან: გულის
ხმა ვყავთ და ვისმინეთ და ვინებეთ: მოთხრობაჲ ყოვლად ნეტარისა:
- 20 და სრულიად ამერთა საქართველოთა მაკურთხმავშიდისაგან კათა-
ლიკოზ ბესარიონ მეფეთა ტომის რაქის ერისთვის ძის ბიძის ჩე-
მისაგან რათა რომელიც სიწმიდესა და ქალწულებასა შენსა სათნო
უჩნდეს ესეთი რაამე შენდა შეწირულიყო ჩვენ მიერ გარნა უჯე-
როდენესი ვერა რაჲ ვპოვეთ თვინიერ ერთისა სათნო შენი, და ერთი
- 25 იგი მყის თანად გულის ხმა ვყავთ, რომელ ვინათგან გადიდა უფროს
ყოველთა ნათესაეთა: სიტყუამან და საზღვარმან მამისამან შენცა
ეგრეთ გსურის რათა ძისა შენისათანა იღიდებოდეს სახელი შენი და
რათა ცნან ყოველთა მიუწღომელი იგი სიყვარული შენი: და ძისა
შენისა ევმანოელისა, თუ ვითარ იყუარებით ურთიერთარს: ვითარცა
- 30 შეჭგავს შენ მშობელთა: და შენგან შობილისა მიერ რამეთუ ვითარ
იგი უსაკუთრველეს არს შობა: ეგრეთვე უსაკუთრველეს არს ერთობა
თქვენნი უფროს ყოველთასა ნანდიელ ქალწულო პირველად უწმიდეს
იქმენ ყოველისა ხილულისა შენ ქალწული ეგე სანატრელი: და შემ-
დგომად სიტყვისა მის დაუსაბამოსა საყდრად განეწესე: ესრეთ შე-

ერთებულხარ შენგან შობილისა მიმართ. ხოლო ვინათგან ესრეთ ერთარს შენდამო მაღალი იგი მეუფე: ჩვენ მიერ ადამის ძეთაცა ჯერარს. რათა ერთად გადიდებდეთ: ორთავე წყაროსა ცხოვრებისასა: და ჩვენცა ერთად შეესწირვიდეთ ნაყოფსა მას რაჟ იგი არს

5 სათნო შენი: და ძისა შენისა ევმანოელისა, აწ რომელი გონებითა ჩემითა საგონებელ ჩემდა მნებავს: რათა საქმითაცა ცხად ვყო და შევეაერთო მშობელი. შობილსა, და რათა განგებულებასა თანა საღთოსა: საქმენიცა ერთ იყუნ შესაწირავთანი მოვედით და თაყუ-

10 რწყინსა ბიკენტისა, მოვედით ერთობით უგალობდეთ მას შინა განსვენებულსა: საუკუნოსა მამისაგან სძლად წოდებულსა, იხილეთ და გულიის (sic) ხმა ყავთ: თუ ვითარ უდიდებიეს სახელი თვისისა ეკლესიისა რამეთუ ცათა სწორავს სიმაღლე ეკლესიისა მის მისისა: და ბრწყინვალება დიდებისა მისისა, აწ მნებავს რაჟმე რომელი იგი ზე-

15 მორე წარმოვსთქუი: რამეთუ მშობელისა მიმართ ქალწულისათანა: მისგან შობილიცა ქრისტე განისვენებდეს. რამეთუ სათანადო არს რათა: მსგავსმან მსგავსისა თანა განისვენოს, და სახმარცა არს: მსგავსი მსგავსისა თანა შესწორებულად ეგოს, აწ მე უღორსსა ამის განმიწესებიეს: იესოს ღმერთმამაკაცისა სახელსა ზედან აღშენებულნი

20 ეკლესია: რომელ არს კელენჯიხა. რათა ეგოს თან შესხმავებულად და თან შესწორებულად. მაღლისა ეკლესიისა ბიკენტისა არა თუ მხოლოდ ეკლესია: არამედ ყოველნივე სამსახურებელნი ეკლესიისანი; შენდა შეწირულ მიქმნიეს პირველად წმიდათა ხატთა წყობილობანი: და მერმე სამსახურებელნი ეკლესიათანი ყოველნი: და შემდგომად

25 ძველთა და ახალთა წერილნი: და სამღვდლოთა სამოსნი, ხოლო შემდგომად ყმანი მის ეკლესიისანი ყოველნივე უნაკლულოდ: მთანი და ბარნი მისნი: მდინარენი და ხევნი და წყარონი: ტყენი და ბაღანი და საყანენი და ყოველივე: რაცა ძველად მიძღვნილწირულ ქონებიეს: წმიდასა ეკლესიასა კელენჯიხისასა, ესრეთ სრულებით

30 შეგვეერთებიეს ეკლესია ესე: მაღლისა ეკლესიისა ბიკენტისასა და ვითარ იგი არს პირველი ეკლესია და განსასვენებელი და საყდარი ყოველად უსანატრელესისა კათალიკოზისა: ესეცა ეგოს თან სახმოდ და განსასვენებელად და შეერთებულად ბიკენტისა უკუნისამდე აწ განალა ვითხოვ შენგან ვედრებით ქალწულო: რათა ვითარ იგი სათ-

- ნოყოფისა შენისათვის შეერთებულ ჰყავ ეკლესია შენი და ძისა შე-
ნისა ევმანოელისა: თქვენცა ერთხმა იქმნებით მოწყალებასა ჩემსა
ზედა: და მასწავეთ გზა რომელსაცა ვიღოდე და მიცევით გარემოდ-
გომილისა ვნებისაგან: და წარმიმართეთ სვლვა ჩემი: აქაცა და მერ-
5 მესა მას საუკუნესა მარჯვენით მდგომ მყავ, აწ ძენო ადამისნო
ისმინეთ ხმა სიტყვათა პირისა ჩემისათა: და დაიმარხებით მცნებანი
ჩემნი და ვედრებანი ჩემნი: რათა არა ხელ ყოთ შლად შენაწირავსა
ამას ჩემსა, რომელმანცა კეთილად დაიცივთ შენაწირავი ესე ჩემი:
• თქვენცა დაგიცვას უფალმან მერმესა მას საუკუნესა: და გასმინოს
10 ხმა იგი საწადელი: წარ მავალი ესე საწუთო გცეს უფალმან მრავალ
წელობით უკეთუ არა დაიცივთ და არა ისმინოთ: გცეს უფალმან
პირველი იგი მაკედნიებელი ჰამადი მკვლელობისაებრ ძრწოლა კანის
უკეთურება იგი ლამექისი და გაქციოს უფალმან სახლი შენი შენ-
ზედა: ვითარცა გოდლისა მაშენებლისა, დაგამხვას უფალმან ვითარცა
15 სოდომი და გომორაჲ: და ადამა და სელიმაჲ, გცეს უფალმან მბას-
ვრველობაჲ ქამისი: ქვეყნით განდევნა ისმაილისი: ძეგლ მარილობა
ლოთის ცოლისა: და ედომობაჲ ესაეისი და დასჯა უსამართლოსა
რუბენისი დაგანთქას უფალმან ფარაოსებრ დამძიმებული: ზღვასა
შინა საუკუნესა სიაენი და ჰამადნი მეგვიბტურნი გცეს მამულისაგან
20 შენისა განგაშოროს უფალმან: ვითარცა რომუჲმ: მოგივლინოს უფალ-
მან მეფობისა პატივითა საყდართა მჯდომისა იობის ლაღადისი, გზი-
საებრ ჰანგარებით საუკუნო დაგიმკუიღროს და ოზიასი კეთროვნება
მომავალითურთ გცეს ქრისტეს გამცემელისა იუდასებრ დაისაჯებო,
მოციქულთა წინა აღმდგომთა: სვიმონ მოგვისებრ და. აკვილასებრცა
25 შთახდი ქვეყნელთა (sic) ჯოჯოხეთისათა შვიდთა კრებათა წინააღ-
მდგომთა: პირველსა არიოზს: მეორე მაკედონელი: მესამე ნისტორ:
მეოთხე დიოსკორე: მეხუთე ოროგინე: მეექვსე მაკარი და სტეფანე:
მეშვიდე ანასტასი ხატუმბრძოლი: ამათებრ მიეცი ცეცხლსა მას საუკუ-
ნოსა შემცაჩვენებულხარ მშლელი ამისი: წმიდისა სამებისაგან: მამი-
30 სა და ძისა და სულისა წმიდისაგან და ჩვენთვის განახორციელებულისა
იესოს ქრისტესგან და წმიდისა ქალწულისა მარიამისგან და ცხო-
ველს მყოფელისა ჯვარისაგან წყეულმცა არს მშლელი ამისი ყო-
ველთა წინასწარმეტყველთაგან და ყოველთა წმიდათა რომელიცა
სათნო ეყუნეს ღთსა შეჩვენებულმცაა რომელმცა იკადროს: შენა-

წირავისა ჩემისა შლა: შეიდთა კრებათაგან და შემდგომთა მისთა, მასამცა სმია ხმა იგი რისხვისა: წარვედ ჩემგან წყეულნო: ცეცხლსა მას გარესკენლსა: მუნ იყოს ტირილი და ღრქენა კბილთა, სადა ცეცხლი არა დაშრტების: და მატლი არა დაესრულების: თესლი ; მისი აღიხოკოს: და სახსენებელი მისი წყეულ იყოს უკუნითი უკუნისამდე ამინ:.

(მეტე არაფელა).

1758 — 1765 წ.

ამ წლებშია მიცემული ცაგერის ტაძრისადმი კაცია და-
დიანის და მისი ცოლის დარეჯანის შეწირულობის წიგნი.
იბეჭდება აზიურ მუხუშუმში პეტერბურგს დასულ ჰილის მი-
სეფვით.

- ...ჩვენ ცვაფარვათა თქნთა (ღვთისმშობლისა) შევედრებულმან, წილხდომილსა ქვეყანასა შენსა მპყრობლად დადგინებულმან, შენ მიერ ოდიშ აფხაზთა, სენათა, თაკვერთა და პონტოს ზღვისა მპყრო-
- 1) ბელმან მონამან შენმან დადიანმან კაციამ და თანამეცხედრემან ჩემ-
მან შარვაშიძის ასულმან დედუფალმან დარეჯან, ასე რომ თქნის ეკლესიის ცაგერის სათავისთაოთ საბეგრო გლეხები ოჯოლას სახ-
ლებულიყო და ეამ ცელილობისა და თქვენის შფოთისაგან სა-
ერისკაცოდ გამხდარიყო და დაბნეულიყო. მერმეთ მრჩობლისა ცხოვ-
 - 15 რებისა ჩემისა სასოდ ნუგეში ძმა ყოვლად სამლუდელო ცაგერელ
მიტროპოლიტი ღირსი ანტონი დაგვეაჯა და ისევე ეკლესიის შე-
წირვა შეგვაგონა. აწ ჩვენც კეთილად ვიჩინეთ მისი განზრახვა და
ვისაც თქნი სათავისთაეო ყმები ყავდა, გამოვართვით და ცხრა
მოსახლე კაცი ოჯოლას შემოგწირეთ მათის ადგილ-მამულით....
 - 2) ამისი მოწაშე.. უდ სამლუდელო ბიძა და მოძღვარი ჩვენი ქყონ-
დიდელ მიტროპოლიტი გრიგოლ, ბიძა ჩვენი მანუჩარ და სრულიად
ჩვენი დარბაზის ერნი. აწ რომელმანცა ძემან ადამისმან, დიდმან
გინა მცირემან, დადიანმან ანუ მპყრობელმან ესე შეწირულობა და
წიგნი მოშალოს... (წყევა).

ბეჭედი კაცია დადიანისა.

1758—1765 წ. ამ წლებშია მიცემული კაცია დადიანის და მისი ცო-
 ლოს დედოფალ დარეჯანის მიერ შენიერულაშის წიგნი საი-
 მეს უდაბნოსადნი. იბეჭდება აზიურ მუზეუმში პეტიტურგს
 დაცულ პირის მისეღვით.

... მე დადიანმან ხელმწიფემან ბატონმან კაცია და თანამეც-
 ხედრემან ჩვენმან დედოფალმან დარეჯან ვინებე და აღვიშენე უდაბნო
 საირმეს და შევეწირე ეკლესიასა საწინამძღვრო ლაბეკინა, ჯინქარა-
 ძენი სულა ერთობით საწინამძღვრო სამწყსოთი, უძებარ საძებრით,
 მამულით, გამოსაყალით, ტყით, წყლით, ადგილით, ბევრით ყოვე-
 ლის დებულობით. ამასთანა გენდუში მთლათ რაც კაზიძისეული
 იყოს საყანიან მამულიან, გულისთავს გადმოღმა რაც არის გენდუში.
 ამასდა გარდა შემომიწირავს რაც ლეჩხუმს ან ჰური ან ლენო ან
 მქადი ან ბეგარა და ან მოსაყალი მომივიდეს, ყველას ათისთავი.
 10 ამასთან შემომიწირავს რასაც ქვეყანაში და ან რასაც ქვეყნიდამ
 მომივიდეს ლეჩხუმიდან ოდიშით ან სხვა ქვეყნიდამ და ან ჩემი
 ქვეყნიდა მოსაყალი რითაც ვიშოვო, ყოველი ცხენის. ხარ ზროხის
 ცხერის და თხის ათისთავი. ამას გარდა შემომიწირავს ოდიშს საბაყო
 და ორმოცდაათი ქილა მარილი წელიწადში მიერთმეოდეს. ამას
 15 გარდა ზუთხოზაზე ზუთხის ათისთავი მიერთმეოდეს. წინამძღვრად
 და უდაბნოს თავად დაგვიდგინებია დაყუდებული გერმანე. მისდა
 ხელად შეგვიგდია, სადამდი ცოცხალი იყოს, როგორც ეპრიანე-
 ბოდეს, მან არიგას და ახმაროს და მოიხმაროს. ამასთან ეს პირობა
 მოგვიერთმეგვია, ამის ყმას არც საური, არც ლაშქრობა, არც მგზავ-
 20 რობა, არც ტვირთი, არც გარდასახადი, არც საუდიერო, არას-
 ფერი ჩვენგან არ ეთხოვებოდეს, მამა და წინამძღვარმან მიართავს
 ყველა, ჩვენგან და ჩვენის ნების მყოფელი. კაცისაგან არათერ სამსა-
 ხურზე ხელი არ ქონდეს

„უკუდა კაცია დადიანისა.“

შემდგომად ამისა მართლმადიდებელმა ბატონმა დადიანმა კა-
 ციამ მე უნდოს არხიმანდრიტს გვარისა უხმარებითა ლოლაბერიძეს
 25 სილივისტროს მიბრძანა ამ უდაბნოს მშაობა და შემოსწირა უდაბ-
 ნოსა ამას ოთხი მოსახლე სომეხი ლაილაშს და ერთი მოსახლე მე-
 თევზე კოპალეის შვილი საქილაოშიდ, ლენო ორმოცი გორა ქვეში

ათისთავს გარდა და ათი მარჩილის სამთელი და სამი მარჩილის
თაფლი ყოველ წელიწადს მოერთმეოდესო.....

1766 წ. თაგდებობის წიკნი ნიკოლოზ დადიანისძისა, ბიკენ-
ტის საბუთთაგან N: 71, თუარს ქალაღღუე. ნიშნები სიტ-
ყვების შენღუე არ არის.

ქ. ესე წიგნი მოგეცი მე ნიკოლოზ დადიანისშვიღმე თქვენ
კათალიკოზს ბესარიონს, ასე. რომ თუ შენ როსტომელა საღაყაია წა-
5 გივიღდეს და ან თქვენს იქით იკოღდეს რამე, თქვენ რომ გღეხი
მიბოძეთ. ისიც მოგართუა და ერთი იმისთანა სხუა გღეხი მოგართუა.
მე ზაქარია ქართღელს ბერს დამიწერია და მოწამეცა ვარ. იენისს
კც ქს აქეთ 17ან.

ბეჭღედი წარწერით: ქ. ქეშმარიტად მწამს ღთი ქ. მას ვესავ და-
10 ღიანისძე (ასომთავ.) ნიკოლოზ.

1766 წ. შეწირუღობის წიკნი კაცია დადიანისა, საირენის უღა-
ბნოს საბუთთაგან, იბეკღუბა პეტერბურღის აზიურ მუზეუმში
დაცულ პირის მიხეღვით.

(შემღეგ გრძელ ღვთას მეტყვეღურ წინასიტყუაზისა)..... მპყრობი
სვანეთ ღეჩხუმისა და შავზღვით ოღიღისა დადიანის ოტიას ძე მე-
ორე კაცია აღღიძრვი მსურღვალითა გონებითა მკობად და განთავი-
სუღღღებად, რომელიცა პირვეღ ნამყო ჟამისა უღაბნოდ სახეღღღებულ
იყო და შემღღღომად ჟამთა ვითარებით შფოთთაგან ოხერ და უშენ
15 ქმნიღ იყო. სმენოღათ რა აღღღღისა ამის უღაბნოღობისა სახეღი
და ეხიღათ რა, მსწრაღღ აღძრუღ იყო ხეღყოფად ნეტარ სხენე-
ბუღღღობატონი მამაჩემი დაღიანი ოტია და კეთიღღღორწმუნე ცხებუღთა
ასუღთაგან აღმონეკტარი, წაროებუღი (?) ერისთვის ასუღი დეღა ჩემი
ღეღღოფაღი გუღღქან და ჯერ ჩინებითა დაყუღღღებუღის მოღღღერისა
20 მათისა გერმანესითა ენებათ, რათა ნამყო უღაბნო ესე არ მოშღღი-
ღიყო და აწყოსა უღაბნოთ აღეშენებინათ და მონასტრისა შე-
ნებად ხეღ იყოთ, ჟამთა ნაკღუღღეღეღანებისაგან დაშთა ვერ სრუღ
ქმნიღი. ამისა შემღღღომად მე ძე მათი კაცია ვიქმენ მპყრობეღ და

განგებულ საპატრონოსა ჩვენისა და ვიხილე რა უდაბნო ესე ვერ სრულ ქმნილი, წადიერ ვიქმენ, რათა სრულ მექმნა და არ წარმეწყვიდა ნამუშავევი მამა დედათა ჩემთა და აწმყოსა ჟამსა განმეახლებინა. ამის წადიერ ვიქმენ რაჲ ჟამსა ამას და ვეძიებდი მამასა

5 უდაბნოსასა და ვპოვე სანახებისა ჩვენისა მხრისა ადგილებით იმერელი სქეთი (sic) ლოლაბერიძე არხიმანდრიტი სილივისტრო და ვაწვიე რაჲ მანცა ჯერ იჩინა მამობა უდაბნოსა ამის ადგილობით ლეჩხუმის საირმედ სახელდებულისა და ჩვენცა კეჟალად აღგვიჩნდა მამად დადგინება ამისი და სიგელი ესე დაესდევით და განვაწესეთ

11) შესაწირავი უდაბნოსა ამის. პირველად მამა დედა ჩემს განეწესებინა და შეეწირა საწინამძღრო ეკლესია ლებეჯანის და მისი შეწირული გლეხები მამულ ადგილი სამრევლოთა, ტყით, წყლით, საძებარ უძებარ საყანე სათიბით; შემდგომად გენდუშს კახიძის სოული სასახლე მამულ ადგილ ტყით, წყლით, სასაფლაო საწისკვილოთ, სახნავ სათეს

15 სათიბით და ყოვლითურთ უნაკლულოდ და მოჯალაბე დაესახლებინათ ქიხვარია ძაღლუტა და უდაბნოსათის შეეწირათ მოსაშხახურეთ საფქვევ საცეხვათ და პირუტყვის მოსაფელად და ჰურის მრჩეველად. ახლა მე ეს, რაც შეწირული იყო, ესეც განუახლე და შეესწირე უცილებელად და ამას გარდა ლაილაშს ოთხი კვამლი

20 სომეხი ვაქარი, რომელიმე ქრისტიანი არის. ხელშეუღლად საკუთრობით შეესწირე, ხუთი მაინდერს შეიღები ბეჟან. დათუა, გაბრიელა, აკოფა, ბერუკა და მათი ცოლშვილით და ქონებით. დათუბ მისი ცოლშვილით და ქონებით უძებარ საძებრით, რაც მამაჩემს შეეწირა, იმის გარდა ჩემი საკუთარი ესენი მე. აჰას გარდა კიდევ

25 შეესწირე სანაჟარდოს საჭილაშიდ ჩიტია. ბუქუა. გორგელა, ჯოლორია, იესიკა და ივანიკა მეთევზედ თავისი ცოლშვილით, ადგილით, მამულით, ტყით, წყლით, მიწით, საძებრით. უძებრით, მათი გამოსაყალით ყოვლის კაცის უდაბებლად. ამას გარდა კიდევ შეესწირე ჟოშხას კარგი გლეხი გორდემიანი გაბრიელა მისი ცოლშვი-

30 ლით, ადგილ მამულით.... და მივაბარეთ ასკის წყალში საკაკაბოზე უცილებელად და უდაბნოს შეესწირე, ბეგარასა და სამსახურს გარდა თევზობა დაეადევით და რასაც იშოვიდეს, უდაბნოს კალმახს მიართმიდეს და ესეც განვაწესეთ, ასკის წყალშიდ სათევზედ არავინ ეცილებოდეს. ესენი ასე განგვიწესებია და ასე დაგვიმტკიცებია, რომ

- რომელიც ამ ზემო წერილი არის და ჩვენ მიერ შეწირული ჩვენი და ჩვენი მოურავისა და მოხელე კაცის გარდასახადი და ძალი უსამართლობა რა მიადგეს რა, არც გლენებსა და არც ვაქრებს, არც ლაშქრობა, არც ნადობა, არც ნადირობა და არც საუდიერო. ამას
- ა) გარდა განუწყესეთ და შევსწირეთ წლის მოსავალი ლეჩხუმის პურღვინის ცერკ ღომ სიმიდის ათისთავი და ორმოცი გორო ღვინო კყვიზიდგან წლითი წლად მოუშლელად, ასი მარჩილი თეთრი, ხუთი ხარი და ზროხა, ცხენი, ათი შამახური სამთელი, სამი მარჩილის თაფლი, ოცდაათი ქილა მარილი და საშოცი ფარგა, ათი ზროხის
- 10) ტყავნი. ესენი ყოველს წელიწადს მიერთმეოდეს ამ უდაბნოსა და კრებოლს სამოსლად და საზოდოდ. ამას გარდა უდაბნოს მამას ჩვენგან წლის თავს ტანისამოსი ჩვენგან მიერთმეოდეს ხალათი და ვითარცა ჯეროვანი იყოს, ეგრეთ წყალობა და მისართმევი ჩვენგან ცალკე მიერთმეოდეს. ესენი ასე საფიცრით და გუჯრით დაგვიმ-
- 15) ტკიცებია მრჩობლისა ცხოვრებისა ჩვენისა წარსამართებლად მე თვითმპყრობელს დადიანს კაციას და თანამეფერცხლესა (სი) ჩემსა ქართველთ ბატონის ასულს ბატონს დედუფალს ელისაბედს და შემდგომთა ძეთა, ძმათა და ნათესავთა ჩვენთა ასე დაამტკიცეთ და ამ ზემოხსენებულს შეწირულობას ამ უდაბნოს ნუ მოუშლით. ამას
- 20) გარდა ეკლესიას რაც მოუნდებოდა სამკაული, ტრაპეზის იარაღი, საცეცხლული, სასამთლე, ტრაპეზის საფენი, კრეტსამბელი და შესამოსელი ან წიგნი, რაოდენი ძალ გვედვა, ეგრეთ შევსწირეთ, რომელი მზა ქმნილი და რომელიმე ვეცხლათ სულთა ჩვენთა საოხად და ძეთა და ასულთა ჩვენთა კეთილ წარსამართებლად... კაცთაგან
- 25) მოწამე ამისი თავად ყოვლად სანატრელი კათალიკოსი ბესარიონ, ყოვლად სამღუდელო ბიძა ჩემი კყონდიდელ მიტროპოლიტი მამათ მთავარი გრიგოლ და შწყეჰსი და უფლად სახადი ლეჩხუმისა და უდაბნოსა ამის ძმა ჩემი ყოვლად სამღუდელო ცაგერელი მიტროპოლიტი ანტონი, ცაიშელ მიტროპოლიტი სოფრონ, ძმა ჩემი სა-
- 30) სურველი ნიკოლოზ და გი და კვალად ბიძა ჩემი მანუჩარ და ძმა კაციას შვილი გიორგი და სხვანი დიდებულნი თავადნი დარბაზის ერნი ოდიშ ლეჩხუმის და სვანეთისანი და განგენი მსახურნი და მოხელენი სახლისა ჩვენისანი, დიდნი და მცირენი, აზნაურნი და მსახურნი... (წყევ) მდივანს დარჩენოდა, ათისთავი ლეჩხუმის პურღვ.

ბეჭადი

ლენო, ლომებზედ სიმიდ ცერცეს უკლისათ შეესწირეთ, მამა ჩვენს ნეტარად ხსენებულს შეეწირა და ჩვენც დაუმტკიცეთ. საღინე მამული არა ქონდა და ამ ათისთავს გარდა ორმოცი გორა ლენო ჰყვიშიდგან გაუჩინეთ, ყოველს წელიწადს. მიერთმეოდეს. რამაც 5 მოხელემ ესენი მოშალოს და დააკლოს ჩვენ უბრალო ვიყოთ და ამ წერილის წყევა თქვენზედ იყოს... აღიწერა სიგელი ესე დასაბამით-გან ვიდრე აქამომდე ქრისტეს აქეთ ჩლა (უნდა იყოს ჩღაჲ) ქარონიკონსა თუშსა მაისის ია დღესა.

ბეჭადი

ნებითა ღთისათა ჩვენ ოდიშ ლეჩხუმის დედოფალი ანნა ვამ- 10 ტკიცებთ სიგელსა ლეჩხუმის უდაბნოსასა მრჩობლთა ცხოვრებათა ჩვენთა წარსამართებელად და ძეთა ჩვენთა გრიგოლ, მანუჩარ, გიორგი, ლევან, ოტიასა და ასულთა ჩვენთთვის მარიამ, თამარისა, ზვარამზესა და მზეხათუნისათვის აღსაზრდელად და წარსამართებელად, ქრისტეს აქეთ ჩლოჭ.

ბეჭადი

15 ქ. ნებითა ღთისათა ვამტკიცებ დადიანი გრიგოლ წიგნსა ამას.

ბეჭადი

ქ. ნებითა ღთისათა ვამტკიცებ მრჩობლთა მეფეთა ასული დედოფალი ნინო, ქრისტეს აქეთ ჩლდ.

ბეჭადი.

1767 წ. შეწირულობის წიგნი კაცია დადიანისა, მარტვილის ხაბუთთაგან. იბეჭდება პეტერბურგის აზიურ მუზეუმში და-
ულ პირის მიხედვით

ქ. წყალობითა ღთისათა ოდიშ ლეჩხუმთა, სვანთა და პონტოსა ზღვისა მპყრობელიმან დადიანის ოტიას ძემან თვით დადიანმან 20 ბატონმან კაცია და თანამეცხედრემან ჩვენმან საქართველოს მეფის ასულმან დედუფალმან ბატონმან ელისაბედ ესე... წყალობის მტკიცე წიგნი მოგართვით... დადიანის ბეჟანის ძეს ბიძას ჰყონდიდელ მიტროპოლიტს გრიგოლს, ასე და ამა პირსა ზედა რომელ ჩვენი ვაქარი ურია გეპარათ ჩვენგან. მერმეთ ჩვენ გამოგთხოვეთ და წასაყვა- 25 ნათ მოვიწოდეთ, მაგრამ თქვენ შეტად სიყვარულით და ვედრებით

გამოგეთხოვეთ და ჩვენ თქვენი სიტყვა ველარ დავაგდეთ და თქვენ-
გან სამასი მარჩილი ქრთამათ ავიღეთ და მოგართვით ვაქარი ურია
მარდახა და მისი ძმა იაკობა მაგის ცოლშვილით, მათის უძებრით
და საძებრით, სადაც ვისმე ამათი ვალი რამე მართებს, იმიანათ და
5 ყოვლის მათის მონაშოგები მონაგებით.... კიდევ ასრე განთავისუფლე-
ბით მოგართვით, რომ ჩვენს საბრძანებელშიდ ამათ საუკუნოდ
ჩვენის მოხელისაგან ბაჟი არ ეთხოვებოდეს. არის ამისი მოწამე
თვით ჩემი ძმა ნიკოლოზ და გ'ი, ბიძა ჩემი მანუჩარ, დაყუდებული
გერმანე, არხიმანდრიტი აბაშიძე საბელონ და სხვანი ჩვენნი ქვეყა-
10 ნის კაცნი, დიდნი და მცირენი.... დაიწერა კყონდიდელის არხი-
ლიაკონის იოსელიანის სვიმონისაგან ქ'ეს აქეთ ჩღაჰ, აგვისტოს კდ.
ბექედი კაცია ჯადიანისა.

1767 წ. შეწირულადის წიგნი კაცია დადიანისა, მარტვილის
საბუთთაგან, იბეჭდება პეტერბურგის აზიურ მუზეუმში და-
დაცულ პირის მიხედვით.

ქ. ლთის მიერისა ნიკითა მპყრობელმან მმართველმან და გან-
მგებელმან ოდიშ აფხაზთა ლეჩხუმთა და სევანთამან დადიანის ოტიას
ძემან თვით დადიანმან ბატონმან კაცია და თანამეცხედრემან ჩემმან
15 საქართველოს მეფის ასულმან დედუფალმან ბატონმან ელისაბედ
ასე მტკიცე და შეუცვალებელი წყალობის წიგნი გიბოძეთ შენ
მარტვილის ეკლესიის დეკანოზს არქიმანდრიტს ელიაევას გერმანეს,
ასე რომ ფაღავას კაცს ერთს სარჯულო და საკანონო საქმე და-
სდებოდა და ის ხელათ მქნელი კაცი შენ გყოლოდა საეკლესიოთ
20 და სხვა მისი ცოლშვილი. მერმეთ მარტვილის ეკლესიას შეხვეწოდა,
მერმეთ შენ ჩვენგან წყალობით ითხოვე და ჩვენ მისი შვილები
წყალობად გიბოძეთ და დაგიმტკიცეთ კუპრავა ხუტა თავისის ცოლ-
შვილით და რომელიც ჯეროვანი იყო, კიდევ გვემსახურე. მაშინც
მარადის ჩვენი მლოცველი იყავი და კიდევ წელიწადში სანამდი შენ
25 სული გიდგია, ჩვენის სასაფლაო ეკედრისათვის მისართმევათ თითო
მარჩილის საკმეველი დაგადევით.... არის ამისი მოწამე თვითონ
ბიძა ჩემი კყონდიდელი მიტროპოლიტი გრიგოლ, ჩემი ძმა ნიკო-

ლოზ და გ^ი, წინამძღვარი სოფრომ.... დაიწერა ხელითა ქყონდი-
დლის არქიდიაკონის იოსელიანის სვიმონისათა ქეს აქეთ ჩღაზ.

ბეჭედი კაცია დადიანისა და ელისაბედ დედოფლისა.

1765—1767 წ. შეწირულობის წიგნი კაცია დადიანისა საირმის უდაბ-
ნოს საბუთთაგან. იბეჭდება პეტერბურგის აზიურ მუზეუმში
დაცულ პირის მიხედვით.

ქ. სახელითა მამისათა და ძისათა და სულისა წმიდისათა ამინ. მე
მართლმადიდებელმან მპყრობელმან ოდიშ ლეჩხუმისამან პატრონმან
5 დადიანმან მეორემან კაცია და ლთიე ცხებულთ მეფეთა ქართველთ
ბატონის ასულმან თანამეფერცხებამან (sic) ჩემმან დედუფალმან
ბატონმან ელისაბედ და ძემან ჩვენმან ახალ ნორჩმან ოტიამ ესე
მცირე ძღვენი აღვითქვით ჩვენს უდაბნოს ლეჩხუმისას, ასე რომ
უდაბნოს მამად დაგადგინეთ არხიმანდრიტი ლოლაბერიძე სილივისტრო
10 და ეს მოსართმევი გაუჩინეთ წლითი წლად მოუშლელად ასი მარ-
ჩილი თეთრი, ხუთი ხარი და ზროხა, ორი ცხენი, ათი შამახური
სამთელი, ოცდაათი ქილა მარჩილი, სამოცი ფარგა, სამი მარჩილის
თაფლი, ესენი ყოველს წელიწადს მიერთმეოდეს უდაბნოს და კრე-
ბულის სამოსლად და საზრდოდ. ამას გარდა უდაბნოს მამას ჩვენგან
15 წყალობა და ბატონის სამოსი ვითარცა ჯეროვანი არის და ან ღირსი
პატივისა და წყალობისა უდაბნოს მამა, ეგრეთ ჩვენგან მიერთმეო-
დეს, სხვა მამული და სომეხები და მეთევზენი რაც შეესწირეთ იმას
გარდა; ეს არას წელიწადს არ მოუშალოთ.....

ორი ბეჭედი. შემდეგ კიდევ ბეჭდები გრიგოლ დადიანისა და ნინო
20 დედოფლისა.

1768 წ. კაცია დადიანის შეწირულობის წიგნი ცაიშის საბუთ-
თაგან, იბეჭდება პეტერბურგის აზიურ მუზეუმში დაცულ
პირის მიხედვით. სიგელი დაზიანებული ყოფილა.

---ლთისა---სასოებისა მახედ დამდებმან და თვით უზო---ლეჩხუმთა
სევანთა და აფხაზთა მპყრობელად და---ოჲს ძემან თვით ბატონმან
დადიანმან კაცია და თანამეცხებრემან ჩვენმან ლთიე ცხებულთა

და გვირგვინოსანთა მეფეთა ტომბან საქართველოს მეფის ასულმან ბატონმან დედოფალმან ელისაბედ ესე საუკუნოდ და ეამთა და დროთაგან შეუცვალეებლად გასასრულებელი წყალობის წიგნი გიბოძეთ თქვენ ცაიშის ეკლესიის საყმოს კაცს აზნაურსა და გლეხს, 5 ასე რომე ეამ დრო ცელილობისაგან ბატონს მამა ჩემს ცაიშის საყმო კაცი ჩიჩუასათვის საყმოთ მიეცა. ჩვენ ძალითა და შეწვევითა ღთისათა მამული იგი კვალად ვაგეთ და ისევე საეკლესიოთ გავხადეთ და მისდა ნაცულად ჩიჩუას სხვა ადგილი მივეცით და თქვენ ისევე ეკლესიას დაგასაკუთრეთ. ამასთან კიდევ ეს წყალობა გვიქნია, რომ 10 ვინც თქვენი ეპისკოპოსი იქნეს, მან თუ რამ გთხოვოს და გარდაგახდევინოს, თორემ არც ჩვენგან და არც ჩვენის შემდეგის დადინისა და მებატონისაგან თქვენ საური არ გეთხოვებოდეს და არც რამე უსამართლობა დაგემართებოდეს---გვიმტკიცებია ორთა ცხოვრებათა ჩვენთა კეთილად წარმართებისათვის.... ქრისტეს აქეთ ჩღაშ 15 თვესა აპრილის იღ.

აქ დასმული ვოფიჯა რა ბეჭედა.

1754—1768 წ. ამ დროში უნდა იყოს დაწერილი სოლომონ მეფის მიერ მიცემული ბარათი, დაცული ხონის წმ. გიორგის საბუთებში № 10, თეთრს ქალაღღე ზომით 15¹/₂×9 სანტიმ. ნიშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ თითო წერტილია. საბუთი დაზიანებულია.

ქ. მეფე სოლომონ გიბძანებ სულ ერთობით ხონელ]ებო, ღმერთი მომიცემი [თქვენთვის] თავღებათ. თუ ღიღი თათრის ძალი და გარდასახადი არ მომღგეს, წრეულს იქით ჩემთვის საური თითო მარჩილის მეტი არ გადაგახღვევით ჩემთვის და ჩემის ცოლისა და 20 შეი[ლის] სალოცველათ და ჩვენ[ი მლო]ცველი იყავით.

ბეჭედი წარწერათ: დავითის ნორჩი ჯვართ მტერს მოვრჩი (ასომთაგრ.:) სოლომონ.

1754—1768 წ. იმავე ხასიათის ბარათი, დაცული ხონის საბუთებში № 11, თეთრს ქალაღღე ზომით 14×9¹/₂ სანტიმ.

ქ. მეფე ფე (sic) სოლომონ გიბძანებ სულ ერთობით ხონელ]ებო, ღმერთი მომიცემია თქვენთვის თავღებათ, ღიღი თათრის ძალი და

გადასახადი თუ არ მომდგეს, ჩემთვის წრეულს იქით მის ღღემჩი წელიწადში თითო მარჩილის მეტი არ გადაგახდევით საური. ჩემი მლოცველი იყავით და ჩემის ცოლისა და შვილის.

ბეჭედი ისეთივე, როგორც წინა საბუთში.

1763—1769 წ. განჩინება მაქსიმე ხონელისა და იოსებ გენათლისა ხონის საბუთთაგან № 23, თეთრს ქალაღზე ზომით $29\frac{1}{2} \times 18$ სანტიმ. ნიშნად ზოგ ადგილას თითო წერტილია.

...ჩვენ წმიდისა ამის ეკლესიისა ხონისა მოსაყდრემან მთავარ 5 ეპისკოპოსმან მაქსიმე და გენათელ მიტროპოლიტ ბტონიშვილმა იოსებ სამართლიანი კანონით ძეგლის წერით დაეამტკიცეთ. ოღესმე ესმთა ვითარებით წმიდის ამის ეკლესიის აჩნის კატი (sic) ვინ გინდა ხუცისგან გამოსვენდებოდა და მისი შესაწირავი და მისართმევი ერთ ხუცეს უნდა ეკამა და საყდარს ამისი გამოსავალი არაფერი არ ერ- 10 გებოდა. ახლა ეს საქმე კათალიკოზ ბესარიონს კარგათ გაეშინჯა, გამოერთმია ის ხატი და თავისთვის დაესვენებინა, მისი გამოსავალი ხუცისათვის არ დაენებებია. ამ საქმეზე ჩვენც ერთკამა ვექმენით და სიგელით დავსდევით. ამ ღღეს აქეთ ვინც ამ აჩნის კატის შესაწირავი დაესდევით, ამ ღღეს აქეთ ვინც ამ აჩნის კატის შესაწირავი და 15 მისართმევი ამ ეკლესიას არ მიართვას და თავისთვის მოიხმაროს, შეჩვენებულ იყოს წმიდათა შეიღთა კრებათა და ოთხთა პატრიარქ-თაგან....

სამი ბეჭედი წარწერებით: 1) მეფისძე იოსებ (ასომთავრ.), 2) მთავარეპისკოპოსი მაქსიმე (ეს სიტყვა შუაშია ასომთავრ.) ჩლაგ, 3) 20 მთავარეპისკოპოსი ანტონი (ასომთავრ.).

1763—1769 წ. ამ წლის ახლა ხანებში უნდა იყოს დაწერილი მაქსიმე ხონელის შეწირულობის წიგნი, ხონის საბუთთაგან № 24, თეთრს ქალაღზე ზომით $44\frac{1}{2} \times 16\frac{1}{4}$ სანტიმ. ნიშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ თითო წერტილია.

...შენ წმიდაო გიორგი ხონისაო გვედრები მე მთავარ ეპისკოპოსი იაშვილი მაქსიმე რათა... იძღუნა მცირე ესე ჩემ მიერ მორთმეული ძღვენი, რამეთუ თვინიერ მეუფისა შენისა სხვა შენს მეტი

აქა სოფელსა შინა ჩემთვის ნუგეშ შესავედრი და სულისა ჩემისათვის განმგე არაეინ მივის და თუ რამ ან შესამოსლათ ან წიგნათ მე კი რამ მქონდა, აღსრულებისა ჩემისა ჟამსა წმიდასა შენსა ეკლესიასა შეესწირეთ.... ეს ჩემი შემოწირული წიგნი თუ შესამოსელი

5 რაც რამ არის, ჩემი საკუთარი არის, არაეისი არც სხვა ეკლესიის, არც ნათხოვარი ვისმესი არ არის და.... შემომიწირავს... (წიგნა ვინც გამოწიროს მთავარეპისკოპოსსან გინა მოუწავ უსუტესმან) ...

ბეჭედი წაწერით: მთავარეპისკოპოსი მაქსიმე (ეს სიტყვა ასომთავრ). ილაგ.

10 განსუ: ამ შესაწირავთან ყოველს პარასკევს ჩემი საკერძო ერთი აბაზი ერთი ვაქრის გარდასახადი ნაბაჟი სანთელ საკმეველის თასათ მიერთმეოღეს....

ხეყული ხელის მოწერა.

1760—1769 წ. პირობის წიგნი მიცემული რუხაძების მიერ სოლომონ I-ისადმი ხონის ტაძრის საბუთთაჲან № 78, დაწერილია თეთრს ქალაღზე. ნიშნად იხმარება ხშირად, მაგრამ არა ყველგან ორი წებტილი.

ქ. ესე წიგნი მოგართვით თქვენ ჩვენს ხემწითეს ბატონს მეფეს სოლომონ და თანამემცხედრესა თქვენსა ბატონს დედოფალს დადიანის ასულს მარიამს ჩვენ თქვენმა კაცმა რუხაძემ გამსახურდომ, ბახუელა რხაძის შვილებმა კვირიკა რუხაძის შვილებმა, შოშიტა რუხაძის შვილებმა, სვიმონიკა კოპეშაიძემ, კაცია რუხაძის შვილებმა, ასე რომ ძველათ წმინდის გიორგის ხონის შეწირული ვიყავით თქვენის ძველათ მამაპაპისაგან და თქვენის უღრობისაგან და ჟამთა ვი-

20 თარებისაგან გამოხვეებული ვიყავით და ღმერთმან თქვენ რომ დრო მოგცთ, თქვენი კაცი მოგვიკითხეთ და ხელ ახლა გუჟარი გაგვიახლეთ და წმინდას გიორგის ხონისას შეგვეწირეთ და ჩვენ თქვენი წირვა და მოხსენება დაგვადევით, ყოველს წელიწადს სამს მღდელს ჟამს გვიწირვინებდეთ... (სიცოცხლის დროს დასიკვდილის შემდეგაც

25 სულის მოსახსენებელათ)... ამისი მოწამე გენათელი ბატონიშვილი იოსებ, წულუკიძე ბერი, მესხი პატა და თამაზა.

1763—1769 წ. ამ წლის ახლო ხანებში უნდა იყოს მიტყმული პირაბის წიგნი მარიამ დედოფლისა ხონის საბუთთაგან № 19, თეთრს ქალაღღზე ზომით $32\frac{1}{2}/22\frac{1}{2}$ სანტიმ. ნიშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ ორი წერტილია.

....ესე წყალობის წიგნი გიბოძე ჩვენ დედოფალმან ბატონმან მარიამ თქვენ ხონის ეკლესიის ყმას ყოველთავე დიდთა და მცირეთა, ამა პირსა ზედან რომე ჩვენ ჟამთა ვითარებისაგნ გაგვიქირდა და ხონი კჳმან დაიქირა და ჩვენს ხელში რომ პირველითგან ბაჟი იყო, 5 იმაზედ უსამართლო ექნა, ხორცის, მარხლის, თევზის და მატყლის ბაჟი დაედვა თქვენთვის. შემოგვეხევეწეთ და ვისმინეთ თქვენი შეხვეწა და ჩვენის ქმარის და შეილის სადღეგრძელოთ და გასამარჯვებლათ წის გიორგის ეკლესიაზე წელიწადში ყოველს ხუცებს წირვა დაგადევით და გადაგიწერეთ სახასო ამ ეკლესიის ყმას მარხლის, ხორცის, თევზის და მატყლის ბაჟი. არ ეთხოვებოდეს, ვერც ჩვენმა მაგიერმან კაცმან და ვერც ვინც იყოს მთვარებისკობოზმან, ვერც არავინ სხვამა ვერ გთხოვოსყე.... ამის მოწამე არის თავად ბატონის შეილი გენათელი იოსებ, მთავრებისკობოზი მაქსიმე, ჩვენი კარის მწირველი სვიმონ კროკი და მოურავი სვიმონ იშხნელი, სხვა ჩვენი 10 კარის დარბაზის ერნი ყოველნი, დიდნი და მცირენი. დამიწერია დაყუღებულს გერმანეს.

ბეჭედო წარწერიი: ქ სძალო შენთვის ვკობ ტახტთა ამით ეპყრობ (ასომთ.: დფლი მრმ).

1769 წ. შეწირულობის წიგნი სვიმონ ნუქიფიშვილისა, გელათის საბუთთაგან № 24, თეთრს ქალაღღზე ზომით $41\frac{1}{2} \times 18\frac{2}{3}$ სანტიმ.

....ცათა მობაძჳესა ამის გენათის ეკლესიასა შინა დიდებით 20 განსვენებულსა კახულისა გენათისა და საკურთხეველისა ღთის მშობელსა გკადრე და შემოგწირე მცირე ესე შესაწირავი რაჳას ორი გლეხი შალვაძე ხახუტა შავრს და ბუგაულს იმედაძე მამუკა. ის შალვაძე ნაყიდი მყავს ოთხმოც მარჩილათ და ადგილი, რომელზედაც დღეს სახლობს, ძირათ საგენათლო არის და იმედაძე ჩემი 25 მწყალობელის ბატონის პირველ კათოლიკოსის გერმან ნიკოლაოზ-

წმიდელის ნაყიდი არის და მე მისგან წყალობათ მყავს სამართლით. თუ ჩემი დარჩეს, ისიც ცოლშვილით შემომიწირავს და შალვაძეც მისის ცოლშვილით. შალვაძესთან მაინც კაცს კელი არა აქვს, ისე ჩემი თეთრით ნაყიდა, სულისა ჩემისა საოხად და ცოდვათა ჩემთა 5 შესანდობელად სრული გულით შემომიწირავს შემდგომად სიკვდილისა ჩემისა მე უნდოსა და ცოდვილსა, ისევე შენს ძირს ყმას ნუქიფიშვილს სვიმონ მგალობელს. სანამდის მე ცოცხალი ვიყო მე მემსახურონ, როგორც აქამდის მმსახურებია... და შემდგომად ჩემისა ამიერ მიცვალებებისა სამკვიდროთ მოგერთვას.... აღიწერა ქკს ქსით- 10 გან ჩლათ ივლისს ბ კელითა მღვდელ მონაზნის დიონისისათა:

აქ ჯვარია დასმული. შემდეგ ბეჭედა წარწერით: ქს სძალო შენ-
თვის ვემობ ტახტთ აზით ვპურობ (ასომთ.:) დწლი მარიაბ.

განზე: ჩვენ ყოვლისა საამერეთოსა კათალიკოს ბატონიშვილი იოსებ ვამტკიცებთ წიგნსა. ვინც ბტონი დედოფლის ერთგულად 15 სამსახურშიდ შენს სიცოცხლეშიდ ეს გლეხი მოგიშალოს სასამსახუროდ და მას უკან საყდარს წაართვას, შეჩვენებულ იყოს.

ბეჭედი ასომთავრული წარწერით: მეფისძე იოსებ.

1769 წ. შეწირულობის წიგნი გურიის დედოფლის როდამისა ბიკვინტის საბუთთაგან № 25.

...ყოვლად სანატრელო ბიკვინტისა ღმთისმშობელო, ჩვენ ცვაფარვათ შენთა მინდობილმან და მსასოებელმან და შენგან მორ- 20 ჩენისა მომლოდემან მეფის ასულმან დედოფალმან ბატონმან როდამ შემოგწირეთ კნინი ესე შესაწირაჲი ჩვენდა მოსარჩენად და სულისა ჩვენისა საოხად და მოსახსენებელად ჩემის მოძღვრის და სულიერის მამის იოსების ძმები ტუსკაია იობი და მისი ძმა ნიკოლოზ მათი ცოლშვილით, ყმითა და მოსამსახურით და მათი უძებარ საძებრით. 25 ბატონის ჩემის ძმის ბატონიშვილის კათალიკოზის იოსებისათვის საყმით მიგვირთმეფია, რათა დაცულ იქმნას მათითა საფარველითა და არას ძე კაცისაგან ამათ ძალა და უსამართლოება არ დაემართონ, არც ამათ და არც მისს კაცს, არც ქვეყნის მოსავეალი მოსაკრეფულობა, საური თეთრი გარდახდენ, არც ლაშკრობა, არც საძმო 30 მკვდრისსეული გადახდეს და ეთხუებოდეს ბატონის ჩემის ქმრის გუ-

რიელის მამიასა და ჩვენგან. ასე სიგელით განთავისუფლებული არიან და ჩვენც ასე ამისთვის დაეამტკიცეთ, ყოველს ხორციელს შაბათს გინა სულის წმინდის მოსლვის შაბათს ჩვენის სულის საოხად და სალხინებელად შეიღს ხუცეს ჟამის (sic) გვიწირვინებდნენ მათი სასმელ 5 საკმლით და მათი ნაწირავით.... ქორონიკონსა ქრისტეს აქეთ ათას შეიღას სამეოცდაცხრასა.

ხვეულად: დედოფალი როდამ.

1769 წ. ხონის საბუთი № 40, მამუკა ჩხეიძის შეწირულობის წიგნი, ქალალზე, ნიშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ თითო წერტილია.

ქ: ეპა შენ შეიდ წილ უძღველო..... გვედრებით ჩვენ ...ჩხეიძე მამუკა... შემოგწირეთ ბალანჩივაძე მამისთვალა(მოწამე) დეკანოზი მიქელ, მღღელი პასარიონ ჯვარმტვირთველი, მღღელი 10 იოანე ჭითაფა, ახლოდიანი (sic) ხოსია, ქუთათელაძე იოანე, მღღე-ნიშვილი გიორგი, მახარობელი ქუთათელაძე, მღღელი მახარობელი გუნცაძე, ხელოსანი ბუჭუელა და ჟოჭუელა და დათეელა წიმწივაძე, ხელოსანი გიორგელა, დაეითელა და ერთობით ხონის შემავალნი. კაცნი და ხელიც მართლის გულით ჩამირთავს. მე მღღევანს ანდრიას 15 დამიწერია და მოწამეცა ვარ... ჩღათ.

1770 წ. იოსებ კათალიკოზის შეწირულობის წიგნი, ბიჭვინტის საბუთთაგან № 10 თეთრს ქალალზე.

.....ჩრდილოსა აფხაზეთისა და ყოვლისა იმერეთისა კათალიკოს ბატონიშვილმან იოსებ განვიხილენ გულსმოდგინედ და განმკაცრებით ვსაჯენ, რათა მრავალეამ ვითარებით შემცირებულსა მამულსა ჩვენსა სამართლით შემატებოდა და დანაკლები სრულ ქმნილიყო 20 დიდებად ღთისმშობელისა და შეძინებად საყდრისა ჩემისა, რომელ არს საყდარი პირველწოდებულისა ანდრია მოციქულისა და მასზედა განსვენებულისა ღთისმშობელისად ბიჭვინტისადა, შემიწირავს ძირათ საერისთო, ბიძა მისის წინამძღერის იაკობისგან სულის სამადლოთ ასორმოც მარჩილათ ნაყიდი ხუცესი მეგრელიძე ზაქარია და მასთან 25 სამაქუტავო კაცი გაბრიელ სირაძე, თექვსმეტ ფლურათ უყილია და მასთან დაუყენებია და აწ ჩვენ ბიჭვინტისა ღთისმშობელისად შეგვიწირავს თხოვისაებრ ზემოკსენებულისა წინამძღერისა იაკობისა. შეგვიწირავს მათი ცოლშვილით, მიწა ადგილით, მამულით, კურმარ-

ნით, საყანით, წყლით და ტყით, საფლავ სამარხით, რისაც მქონებელი არის სამართლიანი საქმით, მათი საძებარ უძებრით, შეგვიწირავს სამკვიდროთ, რომ ამათზე კათალიკოსის და მისი კაცის მეტს კაცს კელი აღარა აქვს. ასე ქვეყნის მპყრობელთა და მეპატრონეთაგან 5 დამტკიცებით შეგვიწირავს აღიწერა ქქსა ჩლჲი კელითა მღედლ მონაზონისა დიონისისათა თეესა იანეარსა იე.

ბეჭედი ასომთ. წარწერით: მეფის ძე იოსებ. სუეულად კზი იოსებ.

განზე: ამისგან სამსახური ხადილი მიერთმეოდეს კათოლიკოსს ერთი წელიწადი რომ შუაზე გავიდეს ერთი სამი ოთხი მარჩილის 10 ზროხა, სამი საწყაეი ლეინო, მისი პური, გვერდი ლომი, მიერთმოდეს კათოლიკოსს და შინა ყმათ ემსახუროს.

1770 წ. ანტონ ცაგარელის შეწირულობის წიგნი საირმის უდაბნოსადმი. იბეჭდება პეტერბურგის აზიურ მუზეუმში დაცულ პირის მიხედვით.

ქ. სახელითა სახიერისა ერთ არსისა მამისა ძისა და სულისა წმიდისათა, სათნო ყოფითა და ჯერჩინებითა ჩვენ ზეგარდამო მადლთაგან კურთხევითა კურთხეულმან დადიანის ოტიას ძემან ბატონმან 15 ბატონის შვილმან ცაგერელ მიტროპოლიტმან ანტონიმ ესე საუკუნოდ უკუნისამდე გასათაეებელი. წიგნი მოგართვით ჩვენს სულით ვიდრე ხორცთამდე მკველს საირმეს უდაბნოს ყდ წმიდის ეკლესიას, ასე რომ ჩვენის ნებითა და გულს მოდგინებით ნასყიდი ვაქრები გვყავდა და ესენი შემოგწირეთ თავს იოანე ვაქარი, ამასთან ერთი 20 მოსახლე ურია დავითია მოშიკა და მათი შვილები ერთობით და ამასთან კიდევ ერთი ურია, არონასთან რომ დგას ხახანიკა ისიც, ყველანი მათის ცოლშვილით, სახლკარით, ალაგ მამულით, საქონლით, რისაც მქონებელნი არიან ყოველის ფერამდის შენტვის შემომიწირავს, ყოვლად წმიდაო ღთის მშობელო უდაბნოს ეკლესიისაო.... ეს ასე გაგვირიგებია და ღირსის მამის უდაბნოს ზედამდევის აფაქძის არქიმანდრიტის ლაზარესათვის ჩაგვიბარებია და ჩვენი 25 შეწირული ვაქრები. აღიწერა ქრისტეს აქეთ ჩლოი.

ბეჭედი.

1770 წ. შეწირულობის წიგნი გრიგოლ კუონდიდლისა, მარტვილის საბუთთაგან. იბეჭდება პეტერბურგის აზიურ მუზეუმში დასულ პირის მიხედვით.

ქ. ზეგარდმოთა კურთხევითა კურთხეულმან ყდ სამღუდლომან დადიანის ბეჟანის ძემან ბატონმან კუონდიდელ მიტროპოლიტმან გრიგოლ შენ... მარტვილთა ღმრთის მშობელსა და... წასა გნის სუჯუნისასა შეგკადრეთ მცირე ესე შესაწირი, ასე რომ მარდახა 5 ურია მისის ცოლშეილით და იაკობა მისი ძმა და მისი ცოლშეილი, ყიდდენ (sic), ძვირფასათ დაეიხსენით და სუჯუნას საყდრის სიახლოვეს დაეასახლეთ. მას მოღმა ამათაც ასე მოინდომეს და ჩვენც ასე ვაჯობინეთ და ასე შემოგწირეთ, რომ როგორც აქანა სხეა ძირი კაცები არიან, ნოდია თუ მატკაეა, ასე სამკვიდროთ შემოგვიწირავს 10 მათის ცოლშეილით მარდახა ურია და მისი ძმა იაკობა და ბეგრათ ეს დაგვიცს, რომ ყოველს სააღდგომოთ ხუთი მარჩილის სანთელს საკმეველს მოგართმევდეს, წმიდის გნის დეკანოზს მოუტანდეს. თუ სანთელ საკმეველი ვერ იშოვოს, იმისთანა დრო მოხეთეს, ხუთ მარჩილს თეთრს მოართმიდეს. ასე გავეირიგებია.... აღიწერა ქეს 15 აქეთ ჩღაი.

ბეჭადი.

1771 წ. ანტონ ცაგერელის შეწირულობის წიგნი საირმის უდაბნოსადმი. იბეჭდება პეტერბ. აზიურ მუზეუმში დასულ პირის მიხედვით.

....ჩვენ... ძემან დადიანის ოტიასამან ბატონმან ცაგერელ მიტროპოლიტმან ანტონიმ ვინებეთ და ვიგულსმოდგინეთ მიცვალებისა შენისა (ღვთისმშობელჲ) ეკლესიასა საირმისასა უდაბნოთა შინა ყოფა და რადგან დაედევით და თავი ჩვენი შემოგწირეთ, 20 რომელიცა ჩვენი მოგებული რამ იყო ისიც ყოველი შემოგწირეთ (უკანასკნელი 11 სიტყუა დედანში ხაზ გადსმული ყოფილა). ესე ყოველთა ჩვენთა მონაგებთა უმონაგებესა და ნასყიდი ძმისა ჩვენისა დადიანისა კაცისაგან კნინი და მცირე ძღვენი ნახარბოის სასახლე მისის ეკლესიის კარით და წყლით, ტყით და სათიბით, საყანით, 25 მამულით.... და ამასთან გარეთ მოსახლით ორის გლეხით, მათის

ცოლშვილით და მათის ყოვლის ფერით, საძებრით და უძებრით და
 ამასთან კიდევ ძმისა ჩვენისა გიორგისაგან კვალად ქრთამით მოცე-
 მული ხუნწს ერთი გლეხი მოგვაძე მისის ცოლშვილით... ყოვლის-
 ფერიანათ შემოგვიწირავს.... ჩაგვიბარებია უდაბნოს მამის ღოღა-
 5 ბერიძისა არხიმანდრიტისა სილივისტროსათვის და შემდგომთა კვალად
 ვამათათვის მიგვიბარებია, ჩვენდა სამლოცველოდ შეგვიწირავს ჯერ-
 ჩინებითა და მოწმობითა პირმშოსა ძმისა ჩვენისა დადიანისა კაცისათა
 და კვალად ნება დართეთა და მოწმობითა დადიანის ბეჟანის ძისა
 ყდ სამლუდელოსა ჰყონდიდელ მიტროპოლიტისა გრიგოლისათა და
 10 კვალად მოწმობითა ძმებისა ჩემისა ნიკოლაოზ და გიორგისათა. თა-
 ნამოწამე და დამამტკიცებელი ამისი ყოვლად სამლუდელი ცაიშელ
 მიტროპოლიტი სოფრან, კვალად მოწამე არხიმანდრიტი ელიავა
 გერმანე..... (წუგვა) აღიწერა დასაბამიდან ესოთ, ქრისტეს აქეთ
 ჩლოა თვესა აგვისტოსა აცხრამეტსა მლუდლისა ხელითა დადიანის
 15 კარის მწირველის პეტრესითა.

ბეჭედა.

1771 წ. შეწირულობის წიგნი ნიკოლაოზ დადიანისძისა საირმის
 უდაბნოსადმი. იბეჭდება პეტერბ. აზიურ მუზეუმში დაცულ
 პირის მიხედვით.

....ჩვენ... დადიანის ოტიას ძემან უფლისწულმან ვოდიშ (sic)
 ლეჩხუმისამან ნიკოლაოზ... ვინებეთ და ვიგულისმოდგინეთ და შე-
 მოგწირეთ კნინი ესე შესაწირავი. რაც სათავისთავო მამული ლეჩ-
 ხუმს მაქუს ახლა და ან ამას იქეთ ვიშოვო, ყოვლისავე ათის თავის
 20 სახასოსი და გარეთშემავალის ბეგრებისა და საუდიეროსი და რაც
 რამ გარდასახალი კი არის და იქმნება ქერს გარდა ყოვლის ფერის
 ათისთავი შემომიწირავს საირმის უდაბნოს ყოვლად წმიდის მიცვა-
 ლების საყდრისათვის დღეთა ჩემთა (sic) წარსამართებელად და სახსრად
 და საოხად მეცხედრეთა ჩემთა ერისთვის ასულის ანასტასიასათვის
 25 და ძეთა ჩემთა გიორგისა და ასულთა ჩვენთათვის აღსაზრდელად,
 შეგვიწირავს და დაგვიმტკიცებია და ჩაგვიბარებია უდაბნოს მამისა
 არხიმანდრიტის ღოღაბერიძის სილივისტროსათვის და შემდგომად
 ვინც მამა იქმნეს, მისთვისაც ჩაგვიბარებია და მიგვიერთმეგია სამლო-

ცველოდ ჩვენდა. არის ამისი მოწამე ჩენნი ძმა ყ'დ სამლუდელო
ცაგერელ მიტროპოლიტი ანტონი, ბატონისშვილი გ'ი, ახლედინ-
ანი გ'ი, ჩიქოვანი ტატუ. დაიწერა დასაბამითგან ესოთ (sic) ქრის-
ტეს აქეთ ჩლოა ხელითა მლუდლის პეტრესითა.

1771 წ. კაცია დადიანის შეწირულობის წიგნი მარტვილის სა-
ბუთთაგან. იბეკლება პეტერბურგის აზიურ მუზეუმში დასულ
პირის მიხედვით.

5 ქ. წყალობითა ღთისათა ჩვენ ოღიშ ლეჩხუმ სენთ მპყრობელ-
მან დადიანის ოტიას ძემან პატრონმან დადიანმან კაცია ესე საუ-
კუნოდ გასათაეებელი... წიგნი მოგეცით თქვენ ბიძა ჩემს ყ'დ სამ-
ლუდელოს ჭყონდიდელ მიტროპოლიტს გრიგოლს, ასე რომ ჭალა-
დიდს გლეხი გვითხოვეთ და ქრთამიც გამოგართვით და მოგეცით
10 სენანძე ხუცესი გაბრიელ მისის ცოლშვილით შვილის შვილებით
.....კაცთაგან არის ამისი მოწამე თვით ყ'დ სამლუდელო ცაგერელ
მიტროპოლიტი ანტონი, დადიანისძე ნიკოლოზ და გ'ი, არქილია-
კონი ჭყონდიდლის იოსელიანი სვიმონ. აღიწერა ხელითა მგალო-
ბლის გისათა ქეს აქეთ ჩლოა.

ბეჭედი.

1771 წ. ხონის საბუთი № 36, წარმოადგენს სათავედბო წიგნს,
დაწერილს თეთრს ქალღღებზე, ნიშნად ყოველ სიტყვის შემ
დეგ თითო წერტილია.

15 ...ქ. ნებითა ღთისათა ესე სათავედბო წიგნი დაგიწერე და მო-
გეცი მე ლოლაბერიძე ბეჟანისშვილმან გოგიტამ შენ დეკანოზის ხო-
ნისას მიქელს, ასე რომ გაბრიელა ქუთათელაძე მისის ცოლშვილით
იესე ჩიქვანის შვილებს გიორგის და მის ძმებს გამოექცა და ხატს
შემოეხვეწა. მაშინც ძირათ ხატის ყმა ყოფილა, ახლათ ჩიქოვანმა
20 გიორგიმ და მისმა ძმებმა ისევ შეგირიგა მისი კაცი, მაგრამ თქვენ
უთავედბოთ არ მიეცით. აწ მე ამისი თავედები დაგდგომივარ, რომ
ამ გაბრიელა ქუთათელაძეს და მის ცოლშვილს ჩიქოვანის გიორ-
გისა და მისი ძმებისაგან არც გაყიდეით, არც გაღარიბებით აწ აღარა-

ფერი ფიქრი და ზიანი ქონდეს. თუ ეს წიგნი მე გამიმტყუნდეს მთავარ ეპისკოპოსმა ანტონიმ და მისმა დეკანოზმა ხონის წმიდის გიორგის გატახათ (sic) გვიკითხეთ და მეფემ სოლომონ.... არის ამისი მოწამე სრულობით ხონის შემავალი კრება სამღვდელო და საერო....
5 ჩლოა.

აქ ჟვარია დასმული..

1772 წ. ნასყიდობის წიგნი, მიცემული იოსებ კათალიკოსისადმი, გელათის საბუთთაგან № 29, თეთრს ქალაღზე ზომით $24\frac{3}{4} \times 11\frac{1}{2}$ სანტიმ. ნიშნად იხმარება ზოგს ადგილას ორი წერტილი.

ქ. ეს უღებობის წიგნი მოგართვით თქვენ ბატონს კათალიკოს გენათელ ბატონიშვილს იოსებს ჩვენ აღისუბანს მოსახლემ ჩიკვაიძემ შოშიტამ და ჩემმა შვილებმა პაატამ და გოგიტამ, ჩემმა ძმამ იესემ და მისმა შვილმა ოთარამ, ამა პირსაზე რომ ქორიაშვილის 10 სეული მიწა ადგილი ნაყიდი გვექონდა და რათაც ღირდა იმ მიწა ადგილის ფასი გვიბოძეთ.... მოწამე ამის გოგია კანდელაკი, ლოლაძე ქაიხოსრო, მღვდელი სვიმონ დათიაშვილი, კელოსანი არაბიძე და ხეჯაძე დავითულა და მამუკელა. აღიწერა ქკსა ქრისტეს აქეთსა ჩლობ მღვდელ მონაზონის დიონისის კელითა: აგვისტოს: ივ:
ბოლოს დასმულია 5 ჟვარი.

1773 წ. სოლომონ I-ის შეწირულობის წიგნი, ხონის საბუთთაგან № 8, თეთრს ქალაღზე, ზომით $40 \times 18\frac{3}{4}$ სანტიმ. ნიშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ თითო წერტილია. ამ სიგელის პირი მოიპოვება 1803 წ. ოსე გაბაონის მიერ გადაწერილ გუჯრების ნუსხაში № 103.

15 ...ჩვენ.. მეფეთ მეფემან სოლომონ... შემოგწირეთ ერთი გლეხი ფარცხალაძის ივანელას ნაყმევი კაცი ბახტაძე ივანიკა და მისი ძმა გიორგი მათის ცოლშვილით, მამულ ალაგით ყდ სამღვდელლოს მთავარეპისკოპოსის ჩიჯაყაძის ანტონის ხელშიდ... ამისი მოწამე ჩვენი თავადი სარდალ მოურავი წულუკიძე პაატა, ერისთვის 20 ძე შოშიტა, ოტია და ბეთან; აბაშიძე გედევან, მესხი თამაზა და

სხვანი კარისა ჩვენისა დარბაისელნი. აღიწერა ინდიკტიონსა მეფობისა ჩვენისას წელთა უფლისათა ჩლოგ თვესა კა (ნუსხაში ამის შაკიერად: თუწსა ოკდონბერსა ა).

ბეჭედი ასომთ. წარწერით: მეფე იმერეთისა სოლომონ.

5 ბირველ გვერდზე განზე: ვემოწმები ყდ სამღვდელოა ქუთათელი მიტროპოლიტი მაქსიმე.

ვემოწმები ყდ სამღვდელოა ნიკოლოზწმიდელი სილიესტრო.

გვირგვინიანი ბეჭედი წარწერით: ქუთათელი მიტროპოლიტი (ასომთ.:) მაქსიმე. სვეულად: სილიესტრო.

1774 წ. იოსებ კათალიკოსის მიერ დაბადებული წიგნი, ბიკ-ვინტის საბუთთაგან № 52, თეთრს ქალღვრულზე ზომით 44X 8 სანტიმ. ნიშნად იშვიათად იხმარება წერტილი.

ჩინ წყალობითა ღთისათა პონტო ჩრდილოსა და აფხაზ
10 იმერთა საესებისა. კათოლოს (sic) მამათმთავარმან და ძემან მეფისაძან იოსებ შენ ბიკვინტისა ღთისშობებელსა შემოგწირეთ და დაეამტკიცეთ ესმთა და წელთა სიგარძესა შინა შეუყვალელებელად უცილოდ სამკვიდროდ, რომელსაცა წინარეიტყვით და საფიცართა სიმტკიცითა მოგართვამთ სამართლის გზითა, მიზეზითა ამით რომ თქვენნი ძირი ყმა
15 და მოსამსახურე სანავარდოს მოსახლედ მყოფი კელოსნის სახლის კაცი მქელიძე დიაკონი გიორგი გვევედრა და შეგვეხვეწა ღიდათ გულსმოდგინებით, უშვილო იყო და ოთხი სული მოსამსახურე გრიგოლ კათოლიკოსს ეწყალობებინა მარტო ამ გიორგი მქელიძე დიაკონისათვის ღიდი სამსახურით და ქრთამის შირთმევიით. ახლა რათგან
20 ეს უშვილო იყო, ჩნი დასტურით და ბრძანებით ეს სხვის შვილები თავის შვილებათ მიიჩინა, სანამდის ცოცხალი იქნება, საკუთრად ყმად და შვილად ემსახურონ და ამონ თავის პატრონს და ამის სიკვდილოს უკან შენ ბიკვინტისა ღთისშობებლისადა შემოგვიწირავს ზემოკსენებულნი იგი ოთხნი ძმანი, გვარობით გვარამია დავი-
25 თელა, ბუჭუა, ხოსია და გაბრიელა..... აღიწერა ქქსა ქს აქეთ ჩლოდ მარტსა კე კელითა მღვდელ მონაზონისა დიონისისათა.

ბეჭედი ასომთავრული წარწერით: მეფის ძე იოსებ.

1774 წ. კათალიკოსის იოსებ გენათელის მიერ დადებული წიგნი გლეხის ამოყვანის შესახებ, გელათის საბუთთაგან № 31 თეთრს ქალაღღზე ზომით $40\frac{1}{2} \times 17\frac{3}{4}$ სანტიმ. თავი და-ზიანებულია. ნიშნად იხმარება ზოგიერთ სიტყვის შემდეგ თითო წერტილი, იშვიათად ორი.

---.....ჩნ აფხაზ იმერთა საეცებისა კათალიკოს მშათ მთავარმან და გენათელმან ძემან მეფისამან იოსებ ვიღეაწეთ და ეიგულსმოღ-გინეთ ჟამთა ვითარებისა და უღრვობით შეტაცებულეებისგან დავიწყებული გლეხი მახვილაძე ჩნსავე კაცს იესე ნიშნიანიძეს და მის 5 ძმას სიმონს ყავდა, უწიგნოთ ჩუმათ შერჩენოდა დავიწყებით და ჩნ შევიტყვეთ, ჩნი ეკლესიის ძირი გლეხი ამოვიყვანეთ, სიტყვა არ ქონდა საღეგოთ. ამისთვის ასე სამართლად ამოგიყვანია და სამკვიღროთ კელახლა საფიცრით.... შემოგვიწირავეს (ხახუღისა, გელათის საკურთხევეღის ღვთისმშობელჲო) ლაფეთს სოფელს მოსახლე გლეხი 10 გიორგი მახვილაძე და მისი შვილები მხიარულა, მახარიკა და კაციტა მათი ცოლშვილით და მათი ყოფით..... მოწამე ამის კანდელაკი იესე, კანდელაკი გოგია, მეღვინეთუხუცესი გოგოლაშვილი ზახუტა და ერთობით საგენათლო აზნ[აუ]რიშვილნი მოწამე არის ამის. აღიწერ (sic) ქკს ქს აქეთ ჩლოდ თვესა იელისს კე კელითა მღვდელ 15 მონაზონისა დიონისისათა:

ბეჭედი ასომთავრ. წარწერით: მეფისძე იოსებ.

1774 წ. დავით ბატონიშვილის შეწირულღების წიგნი გელათის საბუთთაგან № 6, თეთრს ქალაღღზე ზომით $39\frac{1}{2} \times 24\frac{1}{2}$ სანტიმ. ნიშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ იხმარება თითო წერტილი.

...ესე... შეუტყვალეებელი წყალობის წიგნი და სიგელი დაგიწერეთ და გიბოძეთ ჩვენ ღთის ცხებულმან (sic) იესიან დავითიან სოლომონიან ბაგრატიანმან ბატონმან და ბატონისშვილმან დავით შენ ჩვენს ერღღელს ყმას კაპანაძეს ნიკოლოზ და ბიძაშენს კაციას, 20 სხვათა შვილთა და მომავალთა სახლისა შენისათა, ასე და ამა პირსა ზედა რომე შამოგვეხვეწეთ და გვიავეთ, ვისმენეთ (sic) აჯა და მოხსენება

თქვენი და ამოგიკვეთეთ ბეგარა ლეინისა და ბეგარა თეთრის მეტი საუდიერო, ლეინო, ხორცი, ლომი, თეთრი თუ რამ სახხოვარი არის, ყოველის ფერი ბეგარას თეთრის და ლეინოს ბეგარს გარდა და დაგდევით ბატონს მამის ჩემის ბატონს შვილის გიორგისათვის 5 ყოველს სულთას წირვა და ცხვარი და თითო ლიტრა სანთელი მის საფლავს უნდა მიაართვა მღვიმეს ყოველს წელიწადს... კატაგან მოწამე სახთუხუცესი კუმბურიძე გიორგი, აბაშიძე ამილღობარ, გამყრელიძე ლევან, აბაშიძე ზაალ, წინამძღვარი მღვიმის დიონო.სი, ბარათაშვილი ქაიხოსრო, მოსტრაფი კუმბურიძე გიორგი, მონღლე 10 ქყოციძე გიორგი, ლომინაშვილი პაპუნა და ერთობით ბატონს (sic) დარბაისელი მე მღვიანს სეიმონს დამიწერია... წელსა ქეს აქეთ ჩლოდ თვესა აგვისტოს კვ დღეს დ.

ბეჭკაძი წაწერიო: ბატონის შვილი (ასომთ.:) დავით.

1774 წ. ნასყიდობის წიგნი, გელათის საბუთთაგან № 112, თეთრს ქალაღზე ხომით 39 1/2 X 16 1/2 ხანტიმ. ნიშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ თითო წერტილია.

...ესე... წიგნი და პირობა მრგვეტით მე წერეთელმან დავით და ჩემა შვილმან ბერმან, ნიკოლოზ და ზურაბ შენ ჩვენს სულიერს 15 მამას მღვდელს იდაძეს გიორგის და შენს შვილს ლაზარეს... ჩენი ყმა ივანიკა აფრილონიძე მოგყიდეთ და... ფასი სრული მოგვეცი.... ამისი მოწამე კანდელაკი გიორგი, მეღვინეთუხუცესი გოგოლაშვილი ზაუსტა, ბასილის შვილი გრგოლ, მეღვინე პატარიძე სეიმონ, ბასილის შვილი გიორგი. აღიწერა ხელითა ქიქინაძის ნიკოლოზისათა სეკ- 20 დემბერს იდ ქრისტეს აქეთ ათას შვიდას სამოცდათოთხმეტს (შეტი არაფერი).

1775 წ. შეწირულობის წიგნი ხლომონ I-ისა, ნიკარწმინდის საბუთთაგან № 14 თეთრს ქალაღზე.

ქ. ზი შენ ყდ სანატრელო წმიდაო მღვდელთმთავარო, ნიკოლოზ, ჩვენ ცვაფარვათა შენთა მინდობილმან აფხაზ იმერთა მეფეთ მეფემან პატრონმან სოლომონ და თანამეცხედრემან ჩემმან დედუ- 25 ფალთ დედუფალმან დადიანის ასულმან ბატონმან მარიამ და სასურ-

ველმან პირმშომან ძემან ჩვენმან ბატონიშვილმან ალექსანდრემ
 ვიგულსმოდგინეთ და ვინებეთ, ასე რომე რცხილათი სოფელი პირ-
 ველ ჩვენთა მამაპაპათაგან თქვენთვის შემოგწირათ. მერმე ესთა
 ვითარებისაგან და სოფლის შფოთთა მიმქცევისაგან ის ჩვენთა ძველ-
 5 თაგან შემოწირული სოფელი საერისკაცოდ გამხდარიყო. მერმეთ
 როდესაც შეწევნითა შენითა ხელთ ვიგდეთ, კვალად განგიახლეთ
 გუჯარი ესე და თქვენდავე შემოგვიწირავს, როგორც პირველ შე-
 წირული ყოფილა, ისე მისის სამართლიანის ზღვრითა და სამართლით.
 შეიწირე, წმიდაო მღვდელთმთავარო ნიკოლოზ, მცირედი ესე შესა-
 10 წირავი მეფობისა და ცხოვრებისა ჩვენისა წარსამართებელად და
 მართლმსაჯულებისა წინაშე სულისა ჩვენისა საოხად და ძეთა და
 ასულთა ჩვენთა აღსაზრდელად... აღიწერა ინდიკტიონსა მეფობისა
 ჩვენისასა ჩლოე თვესა ოკტომბერსა კვ.

ბეჭედი წარწერით: კეთილ ძირთაგან რტონი მეფედ ვარ ბაგრა-
 15 ტოანი (ასომთ.) სოლომონ.

ქ. ჩუზნ ძლიერებათა მღვდელთმთავრობისა შენისათა მოქადული
 და მსასოებელი წმინდისა სახელისა შენისა მოქადული ს'დ იმერეთის
 დედუფალი დადიანის ასული მარიაჲ ვამტკიცებ დავთარსა ამას წმინ-
 დისა ეკლესიისა შენისასა განსაძლიერებელად უმაღლესისა მეფისა
 20 სოლომონისათვის.

ბეჭედი ასომთ. წარწერით: დედოფალი მარიაჲ.

განზე: ქ. ლეთით ჩნ სდ საიმერეთო მეფის დავითის ძე უფლისწული
 კოსტანტინე ვამტკიცეფ (sic) სიგელსა ამას შეწევნითა ღმრთისათა.

ბეჭედი ასომთ. წარწერით: მეფის ძე კონსტანტინე.

25 მეორე გვერდის განზე ამტკიცებუნ: ქუთათელი მიტროპოლიტი დო-
 სითეოს, გენათელი მიტროპოლიტი ეფთვიმი, მთავარეპისკოპოსი ანტონ-
 ნი, ნიკოლაოსწმინდელი არხიეპისკოპოსი სოფრანიოს (ბეჭდები).

1776 წ. პირობის წიგნი, მიცემული სოლომონ I-ის მიერ მაქ-
 სიმე კათალიკოზისადმი, ბიჭვინტის საბუთთაგან № 57, თეთრს
 ქაღალდზე ზომით 42 1/2 x 24 1/2 სანტიმ. დაწერილია ლამაზი
 ხელით. ნიშნები დაკულია. სტრიქონებში მე-4 — 6 სიტყვებს —
 სოლომონ, მარიაჲ ალექსანდრე — აქვს ანტონ I კათალიკოზის
 მიერ შემოღებული რგვალი ნიშანი.

....ესე მტკიცე და ეამიერისა მერყეობისა მიერ კიდევან ქმნი-
ლი, და საუკუნობასა შა დამარხული წიგნი ზოგართით. ჩვენ ღთიე
განძლიერებულმან ყოვლისა იმერეთისა მეფემან მეფეთამან სოლო-
მონ დაეითიანმან და თანკორცმან ჩვენმან დედუფალთ დედუფალმან
5 დადიანის ასულმან მარიაჲ. და ყოვლად სასურველმან ძემან ჩვენმან
პირშომან ალექსანდრე. თქვენ სულისა ჩვენისა შწყეშსა და მამასა
ჩნსა აფხაზ იმერთა ყოვლობისა კათოლიკოს მამათ მთავარსა მაქსი-
მეს. ესრეთ და ესე ვითარად რომ მრავლისა შფოთისა და მიმყოფე-
ბულისაგან განსაცდელებისა ქვეყანისა ჩნისა, ღელვიდა სამეფო ჩვენი.
10 და ბიკვინტისა ღთისშობებლის ეკლესიის მამულეები სამოურაოდ ჩვენს
კაცებს ჰქონდა: ოდეს წყალობით მოხედუა ყო დედამან ღისამან
სიმდაბლისამი (sic) ჩვენისა, და წინააღმდგომ განრემშომნი ჩვენნი
დაგვიმორჩილნა. მას ეამსა ვიძიეთ და ძველთა გუჯრებთა
შა ბიკვინტისა ეკლესიისათა ესრედ განცხადებულად ვპოვეთ. რომ
15 ეკლესიის მამულეშიდ სხვის მოხელე და მოურავი არ შევიდეს. და
არცაეინ ფლობდეს თვნიერ კათოლიკოზისა ბძანებისა და მის მიერ
დადგინებულისა მოხელისა. აწ რადგან ესრეთ ნათლად ვიხილეთ
დაიხსნა ყოველი იქვი წინააღმდეგთა და ჩვენცა ესრეთვე დაგვიმ-
ტკიცებია რომ არც ჩვენგან, და არცა შემდგომთა ჩვენთა მეფეთაგან
2) ბიკვინტისა ღთისშობებლის ეკლესიის მამულეზედ მოხელე და მოუ-
რავი და განმგებელი არ დაიდგინოს და არცაეინ ფლობდეს და გა-
ნაგებდეს არც იმერეთს და არც რაქაშიდ და არცა სხვასა ადგილსა,
სადაცა ბრძანება ჩვენი განივლინებთ კიდევან კათოლიკოსისა და
მოხელისა მისისა:.... (წყევა) აღიწერა ბრძანება ესე მტკიცე კელითა
23 სახლთუხუცისა იოსებ გაბაოანისათა წელთა ქესითგან. ჩლოვ. 1776.
და თთვესა აგვისტოსა კვ. 26.

ბეჭედი წარწერთ: კეთილ ძირთაგან რტონი მეფედ ვარ ბაგრა-
ტონი (ასომთ.:) სოლომონ.

1776 წ. შეჩვენების წიგნი კათალიკოზის მაქსიმესი, დაუული
ბიკვინტის საბუთებში № 58. იბეჭდება უცვლელად.

ქ. წყალობითა ღთისათა უნისა იესოს ქს მონა მამათმთავარ
30 კათალიკოსი ზოგად ყოველთავე აფხაზ იმერთა და მჯდომარე საყ-

დარსა ანდრია პირველ წოდებულისა მოციქულისასა. რკელმწიფებაჲ მისი, რომელსა სულისა მიერ ცეცხლის სახედ მოსართულისა მიეცა ესე იგი შეკრვად ურჩთა და მტერთა ეკლესიისათა და განხსნად მორჩილთა და მოყვასთა კტბისათა ჩემდაცა მოცემულარს მისევე 5 სულისა მიერ ყლ წმიდისა თუცა უღირს ვარ და რლისა ჯერ არს შურისგებად შუევაგებ და განვეკვეთ მისევე სულისა მახვილითა უხილაგითა:

აწ უწყოდეთ ყოველთა ქს სისხლითა მოსყიდულთა ერთა. ჩიჩუა კაცამ ჩვენი ბიკვიენტისა ეკლესიის კაცის შვილები მძღაერებით და 10 უსჯულოებით დაგვიყიდა და უსჯულოთა ოთმანიანთა მისცა წარსაწყმედელად და შესაგინებელად. და მიუხენა დედასა თსსა ეკლესიასა ძენი ემბაზისა სანათლოსა აღმოშობილნი უწყალოებითა და უსამართლოებითა აწ ვინადგან არა შეიშინა დედისაგან ღთისა და არცა დედისაგან თსისა წმიდისა ეკლესიისა და განეხევა ნებსით ორთავე 15 საფარველსა. ამისთჳს შევაჩვენებ წყეულსა მას კაცია ჩიჩუას და განვახვამ ეკლესიისაგან და განვაყენებ ქენობისაგან წყეულ იყავნ და შეჩვენებულ. საეელითა ყლ წმიდისა სამებისათ ყლ წყეულ იყავნ და შეჩვენებულ სისხლითა ქესითა რლიცა უხედ დითხია ქვეყანასა ზედა სახსრად ჩვენდა კვალად წყეულ იყავნ და შეჩვენებულ მარიამ 20 ყლ უმწიკვლოსაგან დედისა და ახდილ მფარველობა და მეოხება მისი თხემისაგან მისისა. კვალად წყეულ იყავნ და შეკრულ სულით და კორკით ათორმეტთა მოციქულთა მადლისაგან ოთხთა წმიდათა პატრიარხთაგან და ჩვენგან და ყოველთა მღუდელთ მთავართაგან უმკვიდრო იყავნ საკელი მისი ცასა შორის და ქვეყანასა განუხსნელ 25 იყავნ კორკი მისი საძაგელი საფლავსა შინა და წარუშართებელ გზანი მისნი. მისთჳს ცანი დახშულ ილიას მიერ მაგრიად. დანთქმულ იყავნ ცოცხლიე უხვაიშნოსა და ნახეთქსა ჯოჯოხეთისასა და წყეულ კრულ და შეჩვენებულ და აღიკვილ სახელი მისი აქა და მუნა:

30 აწ. რამელმაც ჩვენი შეჩვენება შეურაცხოთ და არ ეკრძალნეთ ვითა განცოფებულსა ძაღლსა თქვენდაცა იყავენ წყევა ესე და შეილთა თქვენთა ზედა ამინ: სხვა სეღით: დეკემბერს კწ 1776.

ხეუელად: კათოლიკოსი მაქსიმე.

ბეჭედი წარწერით: ქყონდიდელი გრიგოლ.

1776 წ. შეწირულობის წიგნი სოლომონ I-ისა გელათის სა-
ბუთთაგან № 109, თეთრს კალაღლზე ზომით 43X35 სანტიმ.

ქ: ჩვენ ცვაფარებათა შენთა მინდობილმან და შენ მიგრევე კურ-
თხევით გვირგვინოსანმა—აფხაზ იმერთა მეფეთ მეფემან პატრონმან
სოლომონ და თანამეცხედრემან ჩემმან დედუფალთ დედუფალმან
დადიანის ასულმან ბატონმან მარიაჲ და სულეებრ საწყურ საწადმან
5 ახალ ნორჩ შეენიერად ჩენილმან პირმშომან ძემან ჩვენმან აღექსან-
დრემ გკადრეთ და შემოგწირეთ მცირედი ესე შესაწირავი ჩენს
ეკედერს და სასაფლავოს მაცხოვარს და მის წინამძღვარს ჭიჭინაძეს
იოაკიმს ლეყერეთს შეიწდი კვამლი კაცი, შალიკიანები, ერთი მო-
სახლე კაცია და გიორგი, მეორე შოშიკა და გიორგი. მე სამე სი-
10 მონიკა და ნასიკა, მეოთხე მახარიკა და გოჯია, მეხუთე დავითელა
და მამუკა, მექსე ხახუტელა და პეტრე, მეშვიდე გიორგი, ასე რომ
უწინ მამაპაპათაგან ჩვენთა შემოწირული ყოფილიყო და ეამთა ვითა-
რებისაგან წაგრთმეოდათ, მერმეთ ამოვიყვანეთ და ისევე შემოგწი-
რეთ მათი ბეგრით, თუითო მოსახლეს ოჯარი ჩარეჲი სანთელი,
15 ოთხი კოდი ღომი, სამსამი თორმეტნიანი ღვინო თქვენ წინამძღვარს
მიერთმეოდესთ, თვისი ტვირთით მოგიტანდესთ, არც გეთხოვოს
ქერივი და არც ობოლი.... აღიწერა ინდიკტიონსა მეფობისა ჩვენისასა
წელთა უფლისათა ქს ჩლოვ.

ბეჭდები წარწერით: 1) კეთილ ძირთაგან რტონი მეფედ ვარ ბავ-
20 რატონი (ასომთ.) სოლომონ; 2) ქეს სძალო შენთვის ვკმობ ტახტთა
ამით ვპყრობ (ასომთ.) დფლი მრმ.

იქვე ხგუულად: მეფის ძე აღექსანდრე.

განსე: [ქ. ჩვენ] სდ აფხაზ იმერთა ყოვლობისა მეფემან სო-
ლომონ შეესწირეთ [ეკედერსა ამას შალიკიანი ხაბელიკა მისი
25 ცოლშვილით ასე რომ. პირველ შეწირული ყოფილიყო... გაყიდათ
(sic) და ქელბაქიანს გოგიტას დაეხსნა და თავისთვის დაესახლებინა.
ვინათგან დრო გვეც და ეკლესიის მამულებს ძებნა დაუწყუნთ, ეს
კაცით (sic) ამ ეკედერის ყოფილიყო, ესცანთ (sic) და თვისი გამონადები
თეთრიც სრულებით მივეცით ქელბაქიანს და ნაყიდობის წიგნიც გამო-
30 ართვით დეს (sic) ეს შალიკიანი მისის ცოლშვილით ამ ეკედერს
შეესწირეთ...

ბეჭედი სოლომონ II-ისა ასომთავრ. წარწერით: მეფე იმერეთისა სოლომონ.

მეორე გვერდ'ზე: ქ. მე გაენათელ მიტროპოლიტი ეფთვიმი მოწამე ვარ ამ შეწირულობის....

1776 წ. ნუსხა საკათალიკოზო ტახტის საგანძურისა, დაკული ბიკენტის საბუთებში № 79, დაწერილია თეთრს ქალაღზე. ნიშნები დაკულია.

5 ქ: კხლი კზი მეფისძე იოსებ რომ მიიციულა. და მეფე სოლომონმა კათოლიკოსობა ჩვენ გვიბოძა ბერი წულუკიძისაგან მოგვებარა ეკლესიის სამკაული საკათოლიკოსო, და სახასო მამულები რომელიც ამათ ქვემო სწერია:

10 ქ ერთი ოქროს ჯ'ი, ძელით თუალმარგალიტით და კუბოთი გაწყობილი, სამი ოქროს ღილი და ორი ვეცხლის თავისის ბუშტებით:

ქ ღიბის სტიხარი. მეორე კიდე ძველი ღიბის სტიხარი ორ რიგათ არ'ზია ავლია თუალმარგალიტისა.

ქ ენქერი თუალმარგალიტით შეკერილი:

ქ: ერთი წყვილი მარგალიტის საბუხრები:

15 ქ რუსული ოქრომკედით შეკერილი ენქერი თავისი ღილით და ბუზუმეთებით, კიდევ მისივე ნაკერი სამკლავები:

ქ ორი ოდიკი ერთი ყვითელი და მეორე თეთრი.

ქ ერთი ხელი სირმით ნაკერი დაფარნები.

ქ ერთი ოლარი შავის ატლასით მარგალიტით შეკერილი.

20 ქ მეორე ოლარი სირმით შეკერილი.

ქ მარგალიტის ომფორი. სამი ოქროს ღილით.

ქ ერთი საბეჭური.

ქ თვლით და მარგალიტით შეკერილი სარტყელი ოქროს თავებით. და ოქროს გასაყართ.

25 ქ საკათოლიკოსო ბარტყულა. თუალმარგალიტით და ჯუარით გაწყობილი.

ქ ბისონი მწუანე ხავედის სირმით ნაკერი თორმეტის ოქროს ღილით. და ორი ვეცხლის ღილით გაწყობილი.

ქ თეთრი სტობის ბისონი. ყვეთელის არშიით. და ბუზუმეთით
გაწყობილი.

ქ ერთი წყვილი მარგალიტის ქოში.

5 მარგალიტით გაწყობილი
ქ ერთი ხელი ბარძიმ ფეშხუმი კოვზი კამარა ოქროსი თვალ-

ქ ხატი უნკროსი ბიჭვინთისა ღთისმშობლისა

ქ ხუთი არწივი

ქ ერთი თეთრი არდაგი. ესენი ერთს სკივრში აწყვია:

10 ქ: ესენი წ'ის გიორგის ეკლესიაში დაკრძალულია:

ქ: ორი სჯულის კანონი.

ქ ერთი სამოციქულოს თარგმანი.

ქ იოსიპოსი:

ქ მეტფრასი სეკდენბრისა და ოკდონბრისა ერთად

ქ დეკენბრის მეტაფრასი:

15 ქ ფეებერლის და აგვისტოსის მეტაფრასი ერთად

ქ მარტის მეტაფრასი

ქ აპრილის მეტაფრასი

ქ იენისის და ივლისის მეტფრასი ერთად

ქ დიონისი არიოპაგელის წიგნი

20 ქ საწინასწარმეტყველო სტამბისა.

ქართველთ მამათცხოვრება.

ქ ძველი სძლის (sic) პირი:

ქ გიორგი მთაწმიდელის ცხოვრება

25 ქ პატარა ძველი წიგნი კითხუა მიგებისა

ქ კრელი ნუსხა: ერთი ძველი კონდაკი

ქ გამოკრებული ძველი კითხუა მიგება

ქ დამასკელის კათილორია ფორფირით: (sic)

ქ ერთი წმიდათ საგალობელი საზიარო

ქ გამოკრებული დოღმატიკა

30 ქ პატარა გულანი:

ქ სრულიად საკათოლიკოსო მამულის დავთარი

ქ ამათ გარდა ეკლესიაში-სამრად (sic) რომელიც წიგნი ძეს ესენი

არიან

ქ ერთი დიდი გულანი

- ქ სტამბის სახარება სამოციქულო დავითნი
ქ მოკვდილი სახარება ტრაპეზედ სასვენნი
ქ: ეგრეთვე სახასო მამულები ძველითგან შეწირულნი რომე-
ლიც ბერი წულუკიძისაგან მოგვებარა საკათოლიკოსო:
- 5 ქ რაქას სოფელი ბარი და სასახლე.
ქ მუხს ყიფიანი, და ხიმშს ყიფიანისეული გლეხები
ქ კრიხს გლეხები და ზუარი
ქ გაბაშვილი იოსებ. თავისი მამულით კუაცხუტით.
ქ ოკრიბას სოფლები წის გიორგის ეკლესიისა,
- 10 ქ კდ ოკრიბას სორმონი
ქ ჩხარს ლაღიძეები და სომხები სოფელი
ქ გაღმართში სოფელი ოფჩა
ქუთაის. სოფია წმიდის ეკლესია და სასახლე ერთის მოჯალაბით.
ქალაქში სვანიძეები მამუკელა.
- 15 ქ კვაცხუტელი სომეხი სამი
ქ მამუკელა მურადაშვილი
ქ ვაკისუბანს გლეხები გიორგაძენი.
ქ მესხეთს მოსახლე გლეხნი: გეგუთს ლაზარეშვილი
ქ ფარცხანაყანეეს ერთი პატარა სოფელი
- 20 ქ მათხოჯი სოფელი და სასახლე. რატიანით აზნაურშვილით:
ქ ივანდითს ათი კუამლი კაცი.
ქ ჯიგთუბანის სოფელი.
ქ სანავარდოს გელაზონიები.
- 25 ქ ტყვირის საყდარი და ზედ მოსახლე გლეხნი:
ქ საჩინოს ავალიანი ლაზარე და გლეხები
ქ გუაზაურს ხამაშურაძე და ბოლქვაძე გლეხებით:
ქ ერთი კოლოფი ძველი დავთრები. მეფეთაგან და სხუათა ღი-
დებულთა შეწირულობისა რიცხვით ოცდათორმეტი.
- 30 ქ კდ დადიანთა და სხუათა ოდიშის თავადთაგან ორმოცდაერთი
ქ თორმეტი გურიელის და გურიის თავადთა:
ქ თორმეტი კათოლიკოსების შეწირულობის წიგნები და ერთი
სჯულისდების წიგნი.
ქ. ოცდარვა ძველი წირვის იარაღის და ბეგრების ნუსხის
წიგნი არის. და სხუანიც არიან ძველნი დავთარნი რლთა აღმო-

კითხუა შეუძლებელ არს. ესე ყოველნი მე კათოლიკოსს მაქსიმეს მომებარა

ბეჭედი წაწერილია: ჩრდილო აფხაზეთის იმერთა კათალიკოსი (ასომთაჲ.) მაქსიმე.

1776 წ. ნუსხა საკათალიკოზო განძეულობისა, დაცული ბიჭვინ-ტის საბუთებში № 74, დაწერილია თეთრს ქალღღმწე. ნიშ-ნები არა აქვს.

- 5 ქ. ბიჭვინთისა ღთისმშობელი თავის ვეცხლის კუბოთი.
 ქ. საკათალიკოსო დიდი ჯვარი ოქროსა და თვლით შემკობილი
 ქ. გვირგვინი და ბარტყულა.
 ქ. სამსკვალნი და მწვანე მინითა და თვლით გაწყობილი გულ-საკიდი ხატი.
- 10 ქ. ბარძიფეშხუმი ოქროსა და თვლით გაწყობილი კოვზკამარა-თურთ.
 ქ. დიდი ომფორი მარგალიტისა.
 ქ. ნაკერი ბისონი.
 ქ. სტიხარი თვლითა და მარგალიტით ნაკერი.
- 15 ქ. სარტყელი ნაკერი თვალმარგალიტით და ოქროს ბალთებით
 ქ. ჯვარი მოკედლილი მარგალიტიანი.
 ქ. მარგალიტის საბუხრები.
 ქ. ორარი თვალმარგალიტით ნაკერი.
 ქ. ენქერი თვლითა და მარგალიტით.
- 20 ქ. დიდი საბეჭური სირმისა.
 ქ. მაშიები მარგალიტისა.
 ქ. პერექლები და დაფარნა სირმით ნაკერი.
 ქ. ომფორის ნარღვევი მარგალიტი ხატები და ქელჩები მარგალიტი არის (ეს ხუთი სიტყვა წაშლილია სწავლადანით) და ოქროს
- 25 გამოყვანილი ხატები და ქულიჩები ოქროთვლიანი.
 ქ. ათი ომფორის ღიღები დაფერილი ფოჩებიანათ.
 ქ. თეთრის სტოფის ბისონი.
 ქ. ღიბის სტიხარი ყვითელი.
 ქ. ერთი სარტყელი ვეცხლის ბალთებიანი.

- ქ. ოლარი კიდევ სირმით ნაკერი.
- ქ. ატლასის ოდიკი ყვითელი.
- ქ. შვიდი არწივი ძველი და ახალი.
- ქ. ოცდაშვიდი მსხვილი ღილი დაფერილი.
- 5 ქ. ორი ხელსახოცი.
- ქ. სასაკმეველე ქვისა შავი.
- ქ. ერთი არდაგი და ერთი უსუპი გატეხილი.
- ქ. ერთი კონდაკი უფურცლოდ გრძლად დაწერილი და ერთი კურთხევანივე.
- 10 ქ. ერთი გულანი.
- ქ. ერთი შეკერილი სრული დავთარი.
- ქ. სამას ორმოცდათოთხმეტი ფუნდუხის წონა ზოდები ოქროსი ექვსი და პატარა კიდევ ნარჩენი.
- ქ. ერთი კოლოფი დავთრები.
- 15 ქ. ერთი ლაინის ომფორი.
- ქ. ენქერი და საბუხრები სირმით ნაკერი რუსული.
- ქ. ერთი ძველის დორის პირი.
- ქ. ჩვენ კათალიკოსს ქუთათელს მოგვებარა მეფის ბძანებით ეს შემოწერილი ნუსხა ბერი წულიკიძის და ჩიჯაიაძე ვახუშტის ხელით,
- 20 ივნისს იგ წელთა ჩლოვ.
- ქ. ამას ზეით რომ ომფორის ნარღვევი მარგალიტი და ხატები სწერია, ისანი სამი ხატი არის, ერთი მაცხოვრის, მეორე უდ წილის და მესამე ნათლისმცემლის თვალმარგალიტით გაწყობილი და მაცხოვრის ხატს ერთი თვალი აკლია მარცხენის მხრისკენ. სხუას
- 25 არა აკლია რა. და ორმოცდაცხრა ქულიჩის ბალთები არის თვლით გაწყობილი, სხუა კიდევ ომფორის ნარღვევი მარგალიტი დიდი და პატარა რვათ არის ქალაღის პარკში გახვეული. ესენი ამ ომფორის ნარღვევი რაც არის და ის ოქროს ზოდები ერთს პატარა ჩითის პარკში არის და ჩემის ბექლით არის დაბეჭდილი.

1770 - 1776 წ. შეჩვენების წიგნი: ტექსტი, შედგენილი ქუთათელ მიტროპოლიტის ნაქსიმეს მიერ, რომელიც 1776 წლიდან კათალიკოზად იყო. დატულია საკათალიკოზო გელათის წმ. გიორგის საბუთებში. რაც უნდა გვიჩვენებდეს ტექსტის შედგენას ნაქსიმეს ქუთათლობის ხოლო ხანში. ნიშნად იხმარება იშვიათად თითო წერტილი.

ქ. წყალობითა ღისათა ზეენ ქუთათელ მიტროპოლიტმან მაქსიმემ ქრეშმარიტითა მსჯავრითა წისა კათოლიკე და სამოციქულო ეკლესიისათა ესე წყევისა და სასუკუნოსა რისხვისა და შეჩვენებისა და საღთოსა შურის გების წიგნი აღვიწერეთ და მოგვილინეთ შენ

5 ზენის წის ეკლესიის ურჩისა და წინააღმდეგსა სახელით (აქ ცარიელი ადგილია დატოვებული), ასე რომე რომელიცა ეკლესიის განჩინება არის და ყოველთა მართლმადიდებელთა ქენათაგან დამტკიცებული არის, შენ ამის დამხსნელ და წინააღმდეგ ხარ და წდას ეკლესიას მისს განწესებულს შესავალს ნიშანს უკარგავ და მძლავრებით

10 ართმევ და რადგან შენ ურჩ ექმნები წისა ეკლესიისა განწესებასა, ზენცა შურ გაგებთ კელმწიფებითა მით, რომელი მოგეცა სიბრძნემან მამისამან კაც ქმნილმან ღთს. წყეულ იყავნ მრჩობლსავე შინა ცხოვრებასა. და აღკოცილ წიგნისაგან ცხოვრებისა, ნუროდეს შეგიწყნარებს მიწა ყოვლითურთ წყეულსა გეამსა შენსა განსახრწნე-

15 ლად, არამედ იყავნ შემწყნარებელად შენდა ურჩთა და ბოროტთა ეშმაკთაებრ ცეცხლი სასუკუნო და ჯოჯოხეთი უნათლო და უღიბნიო. კვალად გეწიოს შენ ამასავე შინა ცხოვრებასა ძრწოლა, კენესა და ყოველი სენი კინ უკეთურისა, რათა იხილონ მართალთა და შეეშინოს და თქვან, აჰა კაცი, რომელმან არა ყო ღთი მწე მისა

20 მისა (sic). აწ დავგიყენებხარ ქენეთა ერთა ძმობისა და მახლობელობისაგან, ეკლესიად მისელისაგან, აღსარებისა, ზიარებისა და ყოველისა ქენობისა განწესებულობისაგან და იყავნ კრულ და შეჩვენებული სახელითა მხოლოდ შობილისა ძისა ღისათა, რომლისა არს დიდება ძლიერება და სიმდიდრე აწ და უკუნისამდე ამინ.

1777 წ. პირობის წიგნი გიორგი გურიელისა მაქსიმე კათალიკოსისადმი, ბიკენტის საბუთთაჲან № 72, დაწერილია რეთრს ქალაღღზე ზომით 28x11 სანტიმ. ნიშნები არა აქვს.

25 ქ. თქვენ მწყემსსა და უფალსა ჩემსა კათოლიკოსს მაქსიმეს ესე წიგნი მოგართვი მე გურიელმან გიორგი ამის მიზეზისათვის, რომ ჩვენს ქვეყანაშიდ მობძანდით და პირველად ეპისკოპოსების საქმეს დავგელაპარაკეთ და ვითა თქვენ გენებათ, ეპისკოპოსები ეგრეთ დავადგინეთ და ეკლესიებს თვისი მამული ყოველივე უცილოდ დავა-

ნებთ და შემდგომად ამისა თქვენ მიერ შეჩვენებულის ტყვის მყიდველი კაცის შეუწყნარებლობის პირობა გვთხოვეთ და ჩვენ ეს პირობა მოგვირთმევია თქვენის უწმიდესობისათვის, რომელიცა რომ ტყვის მყიდველი კაცი თქვენგან სახელდობ შეიჩვენოს, ის კაცი 5 ჩვენთან არ მოუშვათ არც ჩვენს სიახლოვეს გავარონინოთ, არც ესვათ, არც ვკამოთ მასთან, არამედ ვითარცა ძალი განცოფებული ეგრეთ შევრაცხოთ კაცი იგი და რომელიც შევიძლო, მისს მტერობისა და ავით მოპყრობასაც ვეცადო და უკეთუ აღთქმა ესე და ვერ სრულ ვყო, თქვენგან და თქვენის კრებისაგან შეუნდობელი 10 ვიყო. არის ამა აღთქმისა მოწამე გენათელ მიტროპოლიტი ეფთვიმე, შემოქმედელ მიტროპოლიტი იოსებ, ხინოწმიდელ ეპისკოპოსი იოანე, არხიმანდრიტი სიმეონ. დაიწერა წელთა ქეს აქეთ ჩლოზ თვესა იანუარსა ი.

ბეჭედი.

1777 წ. პირობის წიგნა მერაბ ლორთქიფანიძისა მაქსიმე კათალიკოზისადმი, დაცული ბიჭვინტის საბუთებში № 97, დაწერილია თეთრს ქალაღზე.

ქ. ჩვენს უფალს ბატონს, კათალიკოზს მაქსიმეს ესე წიგნი 15 მოგართვი მე ლორთქიფანიძემ მერაბ, ასე რომ ტყვის გაყიდვისათვის გამიწყერით და კიდევ შემაჩვენე. მერე ის ტყვე თქვენი კაცისშვილი იყო თეკლანელი, ამოვიყვანე და თქვენ მოგართვი და მერმე თქვენ კიდევ ტყვის გაუყიდველობის პირობა გვთხოვეთ და მე ასე პირობა მომირთმევია. ჩემს სიცოცხლეში ქრისტიანი კაცის შვილი არც მიე- 20 ყიდო თათარს, არც სხვას უსჯულო კაცსა და არც მეგრელს და ეგების ღიდის გაქირებებისათვის ჩემს მეზობელს ან ჩემი ქვეყნის კაცს გლეხობით მივიყიდო და ან ცოლქმარი, სხუა ამას გარდა ჩემგან საუსჯულებთ ტყვე არ გაიყიდოს და თუ ამაშიდ ვიმტყუნო, თქვენი შეჩვენება თავსავე ზედა ჩვენსა იყოს უკუნისამდე. ესეც 25 მოგვიხსენებია, თუ ვისმე ჩემის ქვეყნის კაცს მივიყიდო, იმასაც პირობა დავადებო ძალიანი, რომ უსჯულოს ხელში არ ჩაეარდეს. არის ამისი მოწამე ჩვენი სახლთხუცესი იოსებ და ხამაშურიძე იოანე. დაიწერა ქს აქეთ ჩლოზ იანუარს კვ.

1777 წ. შეწირულობის წიგნი მარიამ იმერთა დედოფლისა, და-
ცული გელათის საბუთებში .N. №, დაწერილია თეთრ-ს ქა-
ლადღე. ნიჟნად ყოველ სიტყვის შემდეგ თითო წერტილია.

...ჩვენ ცვაფარებათა შენთა მონდობილმან.... დიდად სახელო-
ვანისა დავითიანთა ნერგთაგან შთამობილისა მეფისა უფლისა სო-
ლომონისა მეცხედრემან და დიდად სახელოვანისა დადიანის ასულ-
მან და სრულიად ლიხთამერთა დედუფულმან ბატონმან მარიამ ესე
5 ძღვენი მიგიძღვანე და შემოგწირე ორი მოსახლე კაცი ქუტირის ია-
მანიძე სეიმონიკა და მეორე მოსახლე .იამანიძე დავითელა მათის
ცოლშვილითა, სახლკარითა, ტყითა, ველითა და სავენახითა და მათის
ქონებულის განსაზღვრულის ადგილით ყოველითავე, ასე რომე
ძველთაგან შენის ეკლესის ყოფილიყო, მაგრამ ეამთა ვითარებისა-
10 გან და აგარიანთა მძლავრებისაგან დაკარგულიყო და თათარს უვანდა
და ოდესც წყალობა აურაცხელმან ღთონ და ძემან შენმან მოხედა
წილხდომილსა ქვეყანასა შენსა იმერეთს და აღკურა მათ ზედა რის-
ხვად მეფე ბატონი სოლომონ და ძალითა ძლიერებისა შენისათა
განიდევნა მაჰმადიანთა ერი ქვეყანისაგან შენისა და სიმაგრენიკა ცი-
15 ხეთა მათთან დიარღვეს ვითა ზღუდენი იერიქონნი, მაშინ ვიღვაწე
მეცა სახელისათვის შენისა და მიუღე იგი თათართა და შენი შენ-
თავე შეეწირე.... (ლთისმშობელო შემწე მექმენ, აგრეთვე დიდად
სახელოვანს მეფეს სოლომონს და ამათი ძეს ალექსანდრეს... შემდეგ
წევვა ვინც შეჰდაღოს ანუ მეფემან, ანუ დედოფალმან, ანუ უფლის-
20 წულმან, მთავარმან, ან თავადმან. დიდებულმან ანუ ხელისუფალმან
ან ეკლესისა შენისა მნემან ეპისკოპოსმან...).... და ამათ ორთა
მოსახლეთა კაცთა ზედა ესეცა განჩინება უყავთ, რომა შაბათსა
სულთაობისასა (sic) თვითოს ცხვარს ჩვენთვის დაკვლიდენ და
მღვდელს გვიწირვინებდენ.... დაიწერა ქს აქეთ ჩლოზ თვესა იანვარსა
25 კთ ღღესა ორშაბათსა. სულთაობის ცხვარი, რომელიც შეწირულის
კაცისათვის დაგვიდს, კანდელაკს მოუვიდოდეს და ეს გვიწირედეს.
ბეჭედი ასომთ. წარწერთ: მარიამ.

ხელის მოწერა: ბატონიშვილი ალექსანდრე ეამტკიცებ ნებითა
ღვთისათა.

ბეჭედი წარწერია: მეფის ძე ალექსანდრე.

ბატონი მეფე სოლომონ ვამტყიცებ წიგნსა ამას ნებითა ღეთისათა
ბეჭედი წაწერიოთ: კეთილ ძირთაგან რტონი მეფედ ვარ ბაგრა-
ტონი (ასომთ.) სოლომონ.

1777 წ. პირობის წიგნი, მიცემული მამუჯა თავდგირიძის მიერ,
დაცული ბიკინტის საბუთებში № 73, დაწერილია თეთრს
ქაღალდზე ზომით 33×13 1/2 სანტიმ.

ქ. ნებითა ღეთისათა ესე მტყიცე და უკვლადო წიგნი მოგარ-
5 თვი მე თავდგირიძემ მამუჯამ თქვენ ბატონს კჳს მაქსიმეს, გენათელ
მიტროპოლიტს ეფთვიმის შემოქმედელს იოსებს, ჯუმათელს სიმონს,
ხინოწმინდელს იოანეს, ამისთვის რომ გურიის ქვეყანას ეპისკოპოსი
არვინ იჯდა და ამის პირისათვის ბატონს გურიელის გიორგისთან
მობძანდით თქვენის კრებულით და ეკლესიების საქმეზედ დაელა-
10 პარაკეთ. ხ მან მყის თანად მორჩილ ექმნა ბძანებასა თქვენსა და
ეპსები შემოქმედელი და ჯუმათელი ორივე დაადგინა და ეკლესიებს
თვისი მამულიც უცილებლად დაანება და შემდგომად ამისსა ჩვენც
გვიბძანეთ და დაველაპარაკეთ ხინოწმიდლის მამულზედ, მარა იმ
ეამად ჩვენი მამულიც და სახინოწმიდლოც თათრისაგან დამძღავე-
15 რებულიყო და ჩვენცა ფდ შეიწრებულ ვიყავით და მრავალი კი-
დეც გაათათრეს ჩვენი მამული და ამისთვის არ შეიძლებოდა, რომ
ხინოწმინდელს თავისი ეკლესია და მამული დაეპყრა და არცა მე
ძალმედვა და ესე წიგნი სოვართვი თქვენს უწმიდესობას ესრეთ და
ესე ვიზარად, რომ აწ თუ ღთმან წყალობა ჰყოს და უსჯულოს
20 თათრის მონებისაგან ჩვენი ქვეყანა გამოიხსნას და შევიძლოთ დაპ-
ყრობა ქვეყანისა ჩვენისა, მსწრაფლ მოვიხსენოთ ბრძანებული თქვენ
უფლისა ჩემისა და რომელიც ხინოწმიდლის მამული ან სამწყსო
იყოს, სრულებით ყოველივე უცილოდ დაეანებო და არარაი მოვაკ-
ლო, რომელიც ძველად ჰქონებოდეს ხინოწმინდელს და მისს ეკლეს-
25 სის (sic) და უკეთუ ვეცრუო ამ აღთქმას და ვერ სრულ ვყო, თქვენ
და თქვენმან კრებულმან საუკუნოდ შემაჩვენეთ. არის ამისი მოწამე
თვით დაუსაბამო ღთი და ყოველნი მისნი წმიდანი. კაცთაგან ამისი
მოწამე სრულებით გურიის დიდებულნი და მცირენი. დაიწერა
წელთა ქეს აქეთ ჩლოზ თთვესა დეკენბერს ლ.

ქ. ჯგარაა დასმული.

მახარობელს ვირისალაძეს მართებს ორი თორმეტნიანი ღვინო, ორი ფოხალი ღვინო, ათი ფარა თეთრი, შობის ძღვენი, ერთი დედალი, ერთი ჩარეკი ყველი, ოცი კვერცხი, ერთი ფოხალი ღვინო, ერთი დოქი ღვინო: ბასილიკა ვირისალაძეს მართებს ოთხი თორმეტნიანი ღვინო, ორი ფოხალი ღვინო, ხუთი ფარა თეთრი, შობის ძღვენი, ერთი დედალი, ერთი ჩარეკი ყველი, ოცი კვერცხი, ერთი ფოხალი ღვინო, ერთი დოქი ღვინო. მაჟუგელა ცირეკიძეს მართებს ექვსი თორმეტნიანი ღვინო, ექვსი ფოხალი ღვინო, აბაზი თეთრა და შობის ძღვენი, ერთი დედალი, ერთი ჩარეკი ყველი, ოცი კვერცხი, ერთი ფოხალი ღვინო, ერთი დოქი ღვინო. ბერი შავიანების შეილებს სვიმონ ხუცეს და მის ძმას დავითელას მართებს ერთი შამახური სანთელი კიდევ ბერი შავიანიძის შეილის შეილებს ივანიკასა და ოქროპირას მართებს ერთი შამახური სანთელი. ნაბოსლევის სოფელში კოზოლაძისეულს პარტახს მართებს რვა თორმეტნიანი ღვინო, მარჩილი თეთრი. სარმონს სოფელში გიორგი ხანთაძეს მართებს ერთი შამახური სანთელი, ათი თორმეტნიანი ღვინო, ექვსი ფოხალი ღვინო. დავითელა ფუცხუანიძეს ბუჟუელაშვილს მართებს ერთი შამახური სანთელი. გიორგი იამანიძეს მართებს ორი ჩარეკი სანთელი. რიონს სოფელში კვანტრეშვილს ხომიკას მართებს ექვსი თორმეტნიანი ღვინო, ერთი კოდი ღვინო, ხუთი რუბი თეთრი. ესეც ზემო წერილისა არს. ბიკიელას ფუცხუანიძეს მართებს ოთხი თორმეტნიანი ღვინო, ექვსი ფოხალი ღვინო, სამი რუბი თეთრი. ბუჟუელას ფუცხუანიძეს და მის სახლისკაცს მართებს ხუთი თორმეტნიანი ღვინო, ერთი კოდი ღვინო, ერთი მარჩილი თეთრი. მონაზუნის შეილებს ფუცხუანიძეს მართებს ხუთი მენახევრე ღვინო და ორი ფოხალი ღვინო, ორი რუბი თეთრი. ესე ზემოწერილნი მამულნი პირველითგანვე აქენდეს წინამძღვარსა: ხ' შემდგომნი ესე ჩვენ შევსძინეთ და მივართვით, რ' არიან ესენი: ხრესილის სოფელში ზაქარაშვილებს ობოლაძეს მართებს შამახური სანთელი, ოტიაშვილებს მართებს შამახური სანთელი, ივანა ობოლაძის შეილებს მართებს შამახური სანთელი, თამაზა ობოლაძის შეილებს მართებს შამახური სანთელი. (აქედან იბეჭდება ისევ ნიშნების დაცვით:)

ხახუტა ობოლაძის შვილებს მართებს შამახური სანთელი:
გიორგი ობოლაძის შვილებს მართებს შამახური სანთელი:
სეხნიკა ობოლაძეს მართებს შამახური სანთელი:

წყალწითელას სოფელში კუბულაშვილს მამუკელას მართებს

5 შამახური სანთელი:

თამაზიკა კუბულაშვილს მართებს შამახური სანთელი:

მათე კუბულაშვილს მართებს შამახური სანთელი:

გოგიტა კუბულაშვილს მართებს შამახური სანთელი:

ახლადბას სოფელში სეჟომანიკა ობოლაძეს მართებს შამახური

10 სანთელი:

გოგიტელას კუბულაშვილს მართებს შამახური სანთელი:

ძეკარს სოფელში ჩიტაელსა და მათეალიკას აბეანდაძეს მართებს
თორმეტი კოდი წმიდა გარჩეული პური მართებს სასუფიისკერეთ და
სხვა არაფერი:.

15 სანავარდოს სოფელში იესელა მქელიძეს მართებს ხუთი ზუთხი
ბეგარა და ერთი სათხოვარი:

ბერო სომეხს. დოშუაშვილს და მის ძმას მართებს ოროლი ჩა-
რეკი ბაშბა სანთლის გულათ რომ ყოველს წელიწადს წის გიორ-
გის ეკკლესიას მიართმოდეს, და ამის მეტი სხვა ბეგარა არა ეთხო-

20 ებოდეს რა: ესე ყოველნივე ერთბაშად ამა ეკკლესიისათვის დამინე-
ბებია და მიმირთმევია. და წინამძღვარც ზედ დამიდგინებია: და კდ
ამასაცა განვაჩინებ რათა კათალიკოსის მოხელე მოურავი და ხელო-
სანი ამ საწინამძღვრ (sic) მამულში ვეროდეს შევიდეს: და წინამძღვარს
ერ ენებოს თავის მამულის საქმეს ეგრეთ განაგებდეს: და აწ შემ-

25 დგომნო ჩემნო უფალნო კათოლიკოზ მამად მთავრნო მე ესრეთ
განმიგიეს, და თქვენ ვითარ გენებოსთ და ჯეროვანი იყოს ეგრეთ
განაგეთ: რაც რომ ამ წიგნში მესანთლე კაცი მიგვირთმევია ამათ
გარდა: კიდევ რაც სორმონსა და ოკრიბაში კათოლიკოსის ყმა არის
და ბეგრად სანთელი აძევს. ამათი ბეგრის სანთელიც უწინაც წის

30 გიორგის საყდრის შეწირული იყო და ახლა ჩვენც წის გიორგის
საყდრისათვის მიგვირთმევია და სანთელს გარდა სხუა მათი ბეგარა
ისევე კათოლიკოსისა არის: როგორათაც გრიგოლი კათოლიკოსის
დაფთარში სწერია:.

ალიწერა თვესა ოკლომბერსა კ: ქრისტეს აქათ ჩლოზ.

ბეჭედი წარწერით: ჩრდილო აუხაზ იმერეთის კათალიკოსი (ასომთავრ.:) მაქსიმე.

განზე პოლს: ეს ბერი სომეხი დომუაშვილი და მისი ძმა ქართლით ალელნი არიან: სანამ ამ ქვეყანაში იყვნენ. ეს ბეგარი 5 ელთვის მიართვან წიდას გ'ის: და თუ რომე წასლვა მოინდომონ თავის ქ'ყნაში ნურა კაცი ნუ დაუშლის. მშვიდობით გაისტუმრონ:

პირველ გვერდზე განზე სსყა სელთ: ქ. ჩვენ ყ'დ სამლუდელო ქუთათელ მიტროპოლიტი დოსითეოს და განმგებელი საკათალიკოსოსა. ამა მათი უწმიდესობის ბრძანებას ვამტკიცებთ ესრეთ რომ 10 ამ საწინამძღროში ჩვენმა მოხელემ და მოურავმა. უწინამძღროთ აღარ იმოურავოს ამ კაცებზე:

ბეჭედი ასომთავრ. წარწერით: დოსითეოს.

1778 წ. სოლომონ I-ის წიგნი, მიცემული ხონის ტაძრისადმი № 14, დაწერილია თეთრს ქალაღზე ზომით 42×30 1/4 სანტიმ.

...ჩვენ.... ლიხთამერთა მეფედ დადგინებულმან იესიან დაეითიანმან მეფემან მეფეთამან პატრონმან სოლომონ და თანამეცხედ- 15 რემან ჩემმან დედუფალო დედუფალმან დადიანის ასულმან ბატონმან მარიამ და სასურველმან პირმშომან ძემან ჩვენმან ალექსანდრემ.... ეამთა ვითარებისა და დროცელილობით თქვენის ეკლესის მამულისათვის მეფეთა თუ სხვათა მოურავი და მებაეე დაეყენებიათ ახლა... ჩენი მოურავი და მებაეე გადმოგაცალეთ. ვინც ვინ მეფე- 20 მან, დედუფალმან გინა უფლისწულმან ანუ სხვამან ვინმე მეპატრონემან თქვენს ეკლესიას მოურავი და მებაეე დაუსვას თვინიერ მთავარეპისკოპოსისა, იყავნ. რისხეა მასზედა და შეჩვენება ...ოთხისა პატრიარხისაჲან და ყდ სანატრელისა უფლისა კზისა მაქსიმესაგან ...აღიწერ ინდიკტიონსა მეფობისა ჩემისასა წელთა უფლისათ ჩლოს.

25 ბეჭდები ასომთ. წარწერით: 1) მეფე იმერეთისა სოლომონ, 2) მარიამ. ბატონიშვილი ალექსანდრე ვამტკიცებ ნებითა ღეთისათა.

ბეჭედი; მეფის ძე ალექსანდრე.

განზე: ქ. მეფე იმერეთისა და ძე არჩილისა მეორე სოლომონ

დავითიანი ნებითა ღეთისათა ვამტკიცებ...

30. ბეჭედი ასომთ. წარწერით: მეფე იმერეთისა სოლომონ.

აფხაზთ იმერთა შამად მთავარი კზი მაქსიმე ვამტკიცებ ბრძანებითა ღეთისათა.

ბეჭედი: ჩრდილო აფხაზ იმერთა კათალიკოსი მაქსიმე.

ჩვენ ყდ სამლუდელო ქუთათელ მიტროპოლიტი დოსითეოს
5 ვამტკიცებ წერილსა ამას. ბეჭედი: ყდ სამლუდელო მიტროპოლიტი დოსითეოს.

ქ. ჩვენ სდ საიმერეთოს დედოფალი მარიან.(sic) მარიამ ნებითა მღეთისათა ვამტკიცებ სიგელსა ამას. ბეჭედი: დედოფალი მარიამ.

შეორე გვერდზე: ჩვენ ცაგერელ მიტროპოლიტი იოანე დადი-
10 ანის ძე და კავალერი ნირანთა (sic) პირველისა კლასისა ვმოწმობ და ვამტკიცებ წერილსა ამას.

1778 წ. სოლომონ 1-ის წიგნი ნიკორწმინდის ყმათათვის საურის ამოგდების შესახებ, ნიკორწმინდის საბუთთაგან № 26, თეთრს ქალაღღზე. ნიშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ თითო წერტილია.

ქ. ნებითა და შეწევნითა ღეთისათა, მაისისა, ძისა და სულის წმიდისათა ესე წყალობის წიგნი დაგიწერეთ და გიბოძეთ ჩვენ ღეთიე ცხებით გვირგვინოსანმან ბატრონმან მეფემან მეფეთამან და-
15 ვითიანმან სოლომონ და თანამეცხედრემან ჩემმან დედოფალმან ბატრონმან წულუკიძის ასულმან გულქან და სასურველმან პირშომან ძემან ჩემან ბატონიშვილმან ალექსანდრემ თქვენ წმიდის ნიკოლოზის ეკლესიის ყმას ერთობით ძმუელებს და წყნორელებს, ასე რომე დაგვეაჯენით და შემოგვეხვეწეთ, ამოგიწერეთ საური, არასოდეს
20 ჩვენგან და შემდგომთა ჩვენთა მეფეთაგან თქვენ საური არ გეთხოვებოდესთ. ამისა ნაცვლად თქვენი (sic) ჩემი წირვა დაიდევით, მანამ ცოცხალი ვიყვენეთ, ჩვენის მეფობის წარსამართებულად და ძეთა და ასულთა ჩვენთა სადღენგრძელოდ ყოველს წელს ილოცვიდენ და მერმე სულისათვის მითვალე, მღვდელთ მთავარო წმიდაო ნიკოლოზ.
25 ვინცა და რამანც ძემან კაცისამან, მეფემან გინა უფლისწულმან, ანუ რომელმანმე მეპატრონემან წიგნისა ამის შლად ხელ ყოს, ისიმც შეიშლება რჯულის ქრიტიანობისაგან, მასამც რისხავს სამებით დიდებული ღმერთი და დიდებული შენი ეკლესია და მეორეთ მოსელას ჩვენის ცოდვისამც მაგიერ ის გაიკითხვის. არის ამისი მოწამე

და გამრიგე ჩენი თავადი სარდალმოურავი წულუკიძე ბერი და მისი ძმა გიორგი, ლორთქიფანიძე ტეტუა. მე ჩემის ხელმწიფის კარის მწირველს მღვდელს წერეთელს დავითს დამიწერია და მოწამეც ვარ ამისი. აღიწერა წელთა უფლისათა ჩლომ^ტ.

5 ბეჭედი ასომთ. წარწერით: მეფე იმერეთისა სოლომონ.

განზე: ჩვენ სრულიად იმერეთის მეფე დავით ვამტკიცებთ სიგელსამას. მოწაჲმე ამისი ელისბარ ერისთვისშვილი, სალთხუცესი აბშიძე ზალ, მდივანბეგი დავით.

ბეჭედი: მეფე იმერეთისა დავით.

10 ქ. ჩვენ მეფე იმერეთის მეორე ახალი სოლომონ ნებითა ლისათა ვამტკიცებ წიგნსა ამას.

ბეჭედი ასომთ. წარწ.: მეფე იმერეთისა სოლომონ.

1778 წ. ნუსხა საკათალიკოსო წიგნებისა გელათის წმ. გიორგის ეკლესიაში, შედგენილი პაქსიმე კათალიკოსის დროს 1778 წ., დაკულია ბიქვენტის საბუთებში № 81, თურს ქალალღე ზომით 32¹/₂ x 11 სანტიმ. იბეჭდება უსვლელად.

ქ საკათალიკოსო წიგნები გელათს წინდის გიორგის ეკლესია-სა ესენი არიან.

15 ბ ქ სჯულის კანონი.

ა ქ სამოციქულოს თარგმანი.

ა ქ იოსიპოსი.

ა ქ მეტაფრასი სეკდემბერისა და ოკდომბერისა ერთად შეკრული.

ა ქ დეკემბერის მეტაფრასი.

20 ა ქ ფებერელის და აგვისტოს მეტაფრასი ერთად.

ა ქ მარტის მეტაფრასი.

ა ქ აპრილის მეტაფრასი.

ა ქ ივნისის და ივლისის მეტაფრასი ერთად.

ა ქ დიონისი არიოპაგელის წიგნი.

26 ა ქ საწინასწარმეტყველო სტამბისა.

ა ქ ქართველთ შამათცხოვრება.

ბ ქ ძველი სძლის პირი.

ა ქ გიორგი მთაწმიდელის ცხოვრება.

- ა ქ პატარა ძველი წიგნი კითხუა მიგებისა.
- ა ქ კრელის ნუსხა ერთი ძველი კონდაკი.
- ა ქ გამოკრებული ძველი კითხვა მიგება.
- ა ქ დამასკელის კათილორია პორფირითურთ.
- 6 ა ქ წმიდათ საგალობელი საზიხო.
- ა ქ გამოკრებული დოღმატიკა.
- ა ქ პატარა გულანი.
- ა ქ სრულიად საკათალიკოსო მამულის დაეთარი.
- ქ მათს გარდა ეკლესიაშიდ სახმარად რომელიც წიგნი ძვეს.
- 10 ესენი არიან.
- ა ქ დიდი გულანი.
- ქ სტამბის სახარება, სამოციქულო, დავითნი.
- ა ქ მოკედილი სახარება ტრაპეზუნდ სასენი.
- ქ. ერთი კოლოფით ძველი დავთრები არის რიცხვით ოცდა-
- 13 თორმეტი მეფეების და სხუათა იმერეთის თავადთა და აზნაურთაგან შე-
- წირულობის.
- ქ ორმოცდაერთი დადიანის და სხუათა ოღიშის თავადთა და
- აზნაურთაგან.
- ქ თოთხმეტი გურიელის და გურიის თავადთა და აზნაურთაგან.
- 20 ქ თორმეტი კათალიკოსების შეწირულობის დაეთარი და ერთი
- სჯულის დების წიგნი.
- ქ ოცდარვა ძველი წირვის იარაღისა და ბეგრების ნუსხის წიგნი
- არის და სხუანიც არიან ძველნი დაეთარნი რომელთა აღმოკითხვა
- და ცნობა შეუძლებელ არს.
- 25 ქ მე კათალიკოსმან მაქსიმემ ესე წიგნები ერთად შეეკრიბე და
- გელათს წილის გიორგის ეკლესიის სალაროშიდ დაეაწყევ წელს ქე-
- სითგან ჩლოც.

1780 წ. შეწირულობის წიგნი გიორგი გურიელისა, ბიჭვინტის საბუთთაგან № 13, დაწერილია თეთრს ქაღალდზე.

ქ: ეპა შენ შევდთა კამართა ცისათა უმაღლესსა, სერაბინთა უზეშთაესსა და ქერაბინთა უპატოისნესსა ღმთისა და კაცთა შემა-

ლად ბიწყეუხებელსა ბიკვინტისა ღმთისმშობელსა ჩვენ ცვაფარავათა თქვენთა მონდობაჲლმან ბტონმან გურიელმან გიორგი და თანავეცხედრემან ჩვენმან დედოფალმან მარიაჲ და პირმშომან ძემან ჩვენმან სვიმონ, ვახტანგ, ქაიხოსრო და ლევან ვიგულეთ და ვიგულსმოდ-
 5 გინეთ, ასე და ამა პირსა ზედა რომე ძველთაგან ჩვენი სახლის კაცს აკეთის საყდრის საწინამძღვრო ბიკვინტისა ღმთის მშობელისათვინ შეეწირა. მერმეთ ბატონი კათალიკოზი მაქსიმე მობრძანდა ჩვენ-
 10 თან და აკეთის შეწირულობის სიგელი გვიჩვენა. ქეშმარიტი და სარწმუნო იყო და ჩვენც კეთილაჲ შევიწყნარეთ ბრძანება მათი და
 15 ჩვენც სიგელი დაგვიშტკიცებია. როგორათაჲცა პირველ ყოფილა, ისე თუ ვინმე არის ახლა იმისი შეწირული ყმები სამართლით თუ დარჩეს თქვენი და გამოჩნდეს იმიანათ და ახლათ მოგვირთმევეია იმ საყდრის დეკანოზი პეტრე, გიორგი, მამუკა მკელისშვილი მათი ცოლშვილით და ძმებით და მათი უძებრ საძებრით, საწინამძღვრო
 20 სასახლით და მისი შესავეალ გამოსავეალით, მამულით, ტყე და წყლით და საყანით შეგვიწირაჲს ხელახლა. აწ რამაც ძემან კაცისამან ეს ჩვენი დამტკიცებული სიგლი და შეწირულობა შეგიშალოს, ისიმც შეიშლება ქუისა და მცნებისაგან და შჯულისა ქრისტიანობისაგან და ჩემი ცოდვის მაგიერათ განიკითხოს ღმერთმან დღესა მას დიდსა
 25 განკითხვისასა. დამამტკიცებლნი ამისნი აკურთხენეს. აღიწერა ხელითა მღვდელმონაზონისა იოსებისათა ქრონიკონსა ქრისტეს აქეთ ათას შვიდას ოთხმეოცსა.

ბეჭედი წარწერით: მიხმობენ გურხანობით გურიელი ვარ ქე-
 ბული.

1780 წ. შეწირულობის წიგნი მაქსიმე ქუთათელისა და კათალიკოზისა, ქუთაისის ტაძრის საბუთთაგან, № 13, თეთრს ქალაღღზე ზომით 42¹/₂ X 5¹/₂ სანტიმ.

25 ქ. წყალობითა ღმთისათა ჩვენ აფხაზ იმერთა კათალიკოს ქუთათელმან მაქსიმე ესე საუკუნოდ შეწირულობისა და ბეგრის და სამსახურის წიგნი აღესწერე და დაესდევით ქუთათის წმიდასა ეკლესიასა ღმთისმშობელისასა. ამის ესე ვითარისა მიზეზისათვის, რომ
 — თქმინ სამნი ძმანი ცხოვრებაძის შვილები მამუკა (აქ ცალღერი ადგილია

დატოკებული) სიმონ მღუდელმა დაგიხსნათ და თავის სიკოცხლეში მას ჰყავდით და მსახურებდით და მერმე ის უშეილოდ გარდაიკვალა და რაც თავის სიკოცხლეში მოგებულნი საქონლით ნაყიდი ადგილ-მამული ქონდა თავის მამისსეულს გარდა და თქვენ სმნიევ ძმანი 5 ქუთათის წმიდის ღთისმშობლის ეკლესიას შეგწირათ და მისგან ნაყიდს თათელაშვილის სეულს ადგილსა და კარგარეთლის სეულს მამულზედ დაგაყენეთ. და ბეგარად ეს დაგადევით: თითო მარჩილის სამთელი, ერთი კოდი ღომი, ერთი ქათამი, ათი თორმეტიანი ღვინო ყოველს წელიწადს... უკლისად მიერთმეოდეს და ამას გარდა 10 როგორც სხვა გლეხიკაცი გვემსახურებოდეს, თქვენც ისე გვემსახურებოდეთ.... დაიწერა... ჩლა:.

ბეჭედი წაწერით: ჩრდილო აფხაზ იმერთა კათოლიკოსი (ასომთ.:) მაქსიმე.

1780 წ. შეწირულობის წიგნი გიორგი ჩარკვიანისა გელათის საბუთთაგან № 10, თეთრს ქალაღზე დაწერილი.

...ენინი რაჲმე და მცირედ ძღვნად მოსაღებელი გკადრეთ და 15 შემოგწირეთ. ჩვენ ოხათა შენთა მონღობით მსასოებელმან მონამან შენმან გიორგი ჩარკვიანმა და ძემან ჩემმან და ყოველს წელს ბეგარად დაგვიცს და მოგერთმეოდეს ესე ჩვენ მიერ სასოებით მიძღვანებული მცირედი სანთლის ბეგარა, ესრე და ესე ვითარად, რომ ჩორთისას ჩვენს კაცს იოანე მანაგიძის შეილებს მახარკას, ბუქუელას 20 და ხუციელას ერთი ღორი ემართა სამი რუბის საღირალი და ის ამოუკვეთეთ და მისდა სანაცულოდ სამი რუბის სანთელი დაუადევით და შენთვის შემოგვიწირაეს და ყოველს აღდგომას მოგერთმეოდეს როგორც იმ დროს ღასოფდეს (sic) და ის გლეხი რამდენათაც გაიყოფოდენ, ეს ბეგარა ყველას გაჰყეებოდეს და ყველასგან ასე 25 უკლისად მოგერთმეოდეს და არაოდეს დაგაკლდებოდეს და არცა ვისგანმე მოგეშლებოდეს არც ჩვენგან და არც ჩვენის შვილისა და მომავალისაგან.... დაიწერა წელთა ქრისტეს აქეთ ჩლა თეესა მარტსა: ი

მეორე კვერდზე წარაა დასმული.

განზე იმავე ხელათ: მე გენათელ მიტროპოლიტი ეფთიმე მ შე- 30 წირულობის მოწმე და თან დამსწრე ვარ...:

ბეჭედი: გენათელი მიტროპოლიტი (ასომთ.:) ეფთიმე.

1781 წ. შეწირულობის წიგნი სოლომონ I-ისა, გელათის სა-
ბუთთაგან № 81, თეთრ ქალაღზე ზომით 61X33¹/₂, სანტიმ.
შავად აწყობილი წითურადაა. ნიშნები დაკულია.

...მეფე ს'დ იმერთა სოლომონ დაეთიანი და ერთხორც. ქმნი-
ლი. ჩემი დედოფალით. დედოფალი. წულუკიძის ასული. გულქან....
ვიგულისმოდგინე მცირედისა მსახურებისა მოძღვანებად... გელათს.
მაცხოვრის. ეკვდერს. ესრეთ. და ესე ვითარად. რომ. პირველად
5 პაპასა. ჩემსა. მეფეს. გიორგის დაედგინებია წინამძღვრად. მღვდელ-
მონაზონი კიკინაძე დომენტი. და შვილი. მისი იოსებ. და. შეწირა
მაცხოვრის: კარის. შემოსავალს. გვერდზედ ერთი ქვიტკირის სახლი
და ადგილი. მცირედი. მოზღუდეილი. კდ გელათს შადრევანზედ
მოსახლე ერთი კუბულაშვილი გიორგი თავისის ცოლშვილით. და
10 თავისის ადგილ მამულით. მანდიკორს ასანბეგ კაკუშაძის. სეული.
სასახლეთ. და. ოთხის სხვა ძმის კაკუშაძის სეული. რომ ესენი.
უშვილონი. გარდასრულ. იყვნენ და. ერთი მოსახლე კაკუშაძე და
იმაზედ მდგომის. წინამძღვრისათვის დაეღვა. ვალად ყოველს. შაბათს.
ვინც. მიცვალებული. მეფენი. არიან. მისთვის უნდა. ეწიროს და.
15 ყოველს კვირს. ვინც ცოცხალი. მეფე იქმნება. მისი. მწირველი
უნდა იქმნეს. და. სიგელიც. მეფეთა ესრეთ. აცხადებდა. სიგელი
იგი. ნიკოლაოს გენათლისგანაც მამისა ჩემისა მეფის ალექსანდრეს.
ბექდებითაც. დამტკიცებულ. იყო და გენათლის მარნისაგან სე-
ფისკვერი. და ზედაში უნდა. მისცემოდა. ის. გლეხნი და მამულნი
20 ყოვლითურთ ხელშეუალად ებოძებინა ოდეს. ძალ მწეობითა ევ-
მანოილ განმაცაკებელისა. ჩვენისათა მტერთა ჩვენთა ზა ძლევა
მოვიღეთ. და ქვეყანანი. ჩვენნი სრულებით. ხელთა ვიგდევით. მას
ჟამსა. მოვიდა. წინაშე ჩვენსა. ღირსი. და. წმიდა. წინამძღვარი კი-
კინაძე იოაკიმი და. სიგელი. პაპისა და მამისა ჩვენისა წინაშე. ჩვენსა.
25 მოიღო და. ეკვდრისა. მის. ამბავი სრულებით მოგვითხრო სხვანი.
გლეხნი და. მამულნი რომელიც ვისმეს. მძლავრებით შეეკრიბნეს
და ამ ეკვდრისათვის. გამოხვნეს ამოვიღეთ რომელიც ვიპოვეთ და.
თავთავისის სიგელით ისევ. ამ. ეკვდერს. შევსწირეთ. და პაპისა და.
მამისა. ჩვენისა შეწირულობის სიგელი ჟამთა სიმრავლითა განრყენილ.
30 იყო და ბრძანებისა: მათისა. ებრ. განვახლეთ და. დავამტკიცეთ
ამათ. ზემო აღწერილსა შინა. გლეხნი მამულნი ყოვლითურთ უნაკ-

ლულოდ და სრულებით გელათს. მაცხოვრის ეკლერს. და მას ზედა. დადგინებულს წინამძღვარს. არასოდეს. გამოერთეას... ამად. წერილის. მოწმად. სარდალ მოურავი. კარისა ჩვენისა გნმგე დიდ თავადი წულუკიძე. ბერი. სარდალი და. თავადი წერეთელი პაპუნა. 5 წულუკიძე გიორგი. სალთუხუცესი წერეთელი. ზურაბ მდივანბეგი. დავით. აღიწერა. ხელითა კიკინაძის ნიკოლოსისათა წელთა უფლისათა ჩაბა ფებერვალს ზ.

ბეჭდები: 1; დავითის ნორჩი ჯვართ მტერს მოვრჩი (ასომთ.:) მეფე სოლომონ 2) წულუკიძის ასული დედოფალი გულქან.

10 ჩვენ ყოვლისა ჩრდილო იმერ აფხაზეთისა კათოლიკოს მამათ-მთავარი მაქსიმე. ამას თანა მოწამე და თანადამტკიცებელ ვექმნებით:

ბეჭდები: ჩრდილო აფხაზ იმერთა კათოლიკოსი (ასომთ.:) მაქსიმე. განწყე: ქ. მე გაენათელ მიტროპოლიტი ეფთვიმი მოწამე ვარ

15 ამ შეწირულობის დაეთრის:....

ბეჭდები: გენათელი მიტროპოლიტი (ასომთ.:) ეფთვიმი.

შირეულ გეგეღზე განწყე: ქ. ჩვენ. ყოვლისა სიმერეთოჲსა მეფე დავით დავითიანი. ესრეთვე ვამტკიცებთ.

ბეჭდები: მეფე იმერეთისა დავით.

1781 წ. ნასყიდობის წიგნი, მიცემული ქუთათელ დოსითეოსი-სადმი, ქუთაისის საბუთთაგან № 41, თეთრს ქალალზე, ზომით $43\frac{1}{2} \times 15\frac{2}{4}$ სანტიმ. საბუთის თარიღი გაზრკვეველია. შეძლება ის იყოს ჩღეა.

20 ქ... ესე... ნასყიდობის წიგნი მოგართვით თქვენ ყდ სამ-ლედელოს ქუთათელ მიტროპოლიტს დოსითეოს მე ავალიან ხოსიამ, შვილმან ჩემმან პაატამ, მამუკამ, სეხნიამ, სვიმონ და ქაიხოსრომ... ოდეს მათმა უმალღესობამ ბატონმა მეფემ სოლომონ აგარიანთაგან იმერეთი დაიხსნა და ქუთაისის ციხე აიღო, მაშინდელი გამოყვა-

25 ნილი ქუთაისიღვან გამოყვანილი კაცი სვიმონ ბახტურიძე მყავდა ნაყიდი და იმ კაცის სყიდვა თქვენ ინებეთ და ჩვენის მოძღვრის ზარათის ეკლესიაზე მდგომელის ღირსის მღვდელ მონაზონის და-ნიელ ბერის შუამდგომლობით მოგყიდეთ... არის ამისი მოწამე

გრიგოლაშვილი მეფის კარის მწირველი, მღვდელი იესე ავალიანი, ჩემი ძმები მიქელ და ბეჟან და სულ მთლათ ავალიანები. მე მეფის კარის მწირველს ჯავარიძეს მღვდელს ონოფრეს დამიწერია.... აღიწერა აგვისტოს დ ქკს ქეს აქეთ ჩღპა.

სუთა ჯვარაი.

1782 წ. შეწირულობის წიგნი სოლომონ I-ისა ხონის ტაძრის საბუთთაგან № 95, დაწერილი თეთრს ქალაღღზე ზომით 82X29 1/2, სანტიმ.

...მეცა.... სღ აფხაზ იმერთა მეფემან მეფეთამან ღიღად სახელოვანმან სოლომონ დავითიანმან და ერთხორცმან ჩემმან სღ იმერთა მნათმან ღიღის მთავრის წულუკიძის ასულმან დედოფალთ დედოფალმან გულქან, მრჩობლთა ასულთა ჩემთა.... პირველთა მე-
10 ფეთაგან შეწირულნი გღეხნი რომელნიმე თუ მამულნი სოფლისა მიმოკვეთებითა მიერ განებნით და ერის კაცთ სამკვიდრებელად თვისად განესაკუთრათ. ოღეს... ესძლიეთ უშჯულოთა მაჰმადიანთა უსამართლოდ აღდგომილთა ქეს მოსახლეეთა ერთა ზა.... შღ ამისსა ვიწყუ მოსწრაფებით მოძიად (sic) გღეხთა და აგარაკთა წმიდათა
15 ეკლესიათა და ტრფიალ ვიყავ, რა სამეფოსა ჩემისა ეკლესიანი ყოველნი თავისუფალ მექმნეს და ძალმწეობითა წმიდათა ეკლესიათა მივემთხვე საწადელსა ჩემსა მოკლეთა ჟამთა. შღ ამისსა განვიხილე გუჯარი მონასტრისა თქვენისა და რომელიცა დაკლებული იყო, ქეშმარიტითა მშჯავრითა და მოწმობითა ძველთა გუჯართა გამო-
20 ვიძიეთ, ამოვიყვანეთ და ისევ თქვენს წმიდას მონასტერს და მას ზა დაღღინებულს მღვდელთმთავარს მიუძღვანეთ, რომ იმასთან სხვას ხელი არა ქონდეს თვინიერ მღვდელთმთავრისა თქვენისა. ჰღ გღეხი ღიღს ჯიხაიშს სანაძე მახარებელი ნახიღა, სიმონა, მეორე მოსახლე სანაძე ბუქუა, კონტოეთს მოსახლე კიკალისშვილი ძღინ-
25 კიღლა და მახობელა მისი შვიღეებით. კუხს მოსახლ (sic) ვაქარაძე მახარებელა თავისის ცოლშვიღლით, ივანღიღს მოსახლე გარდავაძე კოტინელა და მისი შვიღეები, მისი ძმა. გაბელა და მისი შვიღეები, მეორე მოსახლე კიღვე გარდავაძე გიორგელა და მისი შვიღეები, მესამე მოსახლე კიღვე გარდავაძე მახარობელი და მისი შვიღეები,

სამი მოსახლე კუხს შავლადაძენი, კაცისშვილები ჯახელა, დაეთელა და ნასხიდელა, ხახუტელა, უნცროსელა, გიორგი შავლადაძის შვილები ივანელა, სეხნიელა და მამისთვალა. კიდევ ჯიხაიშს შახარებელი ხუცესი ყუფარაძე, მისი ბიძაშვილები მიკალანდა, სიმონია⁵ და მათი შვილები. ხონს ერთი მოსახლე სანაძე კოჩობელა, მისი ძმისწული ბუჭუელა და მათი შვილები. ფრიდონიანს ჯიხაიშს ერთი მოსახლე სანაძე დაეთელა და დედულია. ჯიქთუბანს მოსახლე შაქარა მამფორიას შვილები ხახუტელა და ქიქიელა. ერთი მოსახლე ბაკისუბანს ბახუტელა სალდაძე. ეს გლეხები თავისის ცოლ შვილით.

¹⁰ ადგილ მამულით, სახლკარით, ქურამარნით... შემოგწირეთ. კდ შემოგწირეთ პარტახი ერთი ხონს ყლატიგისშვილის სეული ადგილი, მამული, ეზო, ვენახი, თავისის ტყით, წყლით, საძებ უძებრით. მეორე პარტახი წაწულილიკიძეოშიდ (sic) ჩიტი ლულაშვილის სეული ეზო..... ესენიც ხელშეუალად მოგვიძღვნია და დაებეჭდე

¹⁵ სამეფოთა ბეჭდითა. ამას ზა გვედრები მე მონა შენი მეფე სოლომონ, რა წარმართო მეფობა ჩემი..... (მოწამე)... თა განმზრახი ჩენნი კარისა ჩენნისა განმგე დიდებული თავადი სარდალ ბოქაულთ-უხუცესი მოურავი წულუკიძე ბერი, სალთუხუცესი წერეთელი ზურაბ, სარდალი წერეთელი პაპუნა, სარდალი წულუკიძე გიორგი და

²⁰ სხვანი კარისა ჩენნისა დიდებული დარბაზისერნი. აღიწერა ხელითა ქიქინაძის ნიკოლაოსისათა წელთა უფლისათა ჩღპ ნოემბრს კბ.

ბეჭდები წარწერით: 1) კეთილ ძირთაგან რტონი მეფედ ვარ ბაგრატიონი (ასომთ.:) სოლომონ 2) წულუკიძის ასული დედოფალი გულქან.

²⁵ ჩვენ უდ. სამღვდელ. ქყონდინდელ. მიტროპოლიტი დადიანისძე ბესარიონ. მეფის სოლომონის. ბრძანების. სიგელს. ნებითა ღვთისათა ვამტკიცებ.

ბეჭედი: ქყონდინდელი მიტროპოლიტი (ასომთავრ.:) ბესარიონ.

ჩვენ უდ სამღვდელო მიტროპოლიტი დადიანისძე ანტონი მე-

³⁰ ფის სოლომონის ბრძანების სიგელს ნებითა ღვთისათა ვამტკიცებ

ბეჭედი: ანტონი (ასომთავ.).

წყალობით ღვთისათა ჩვენ ცაგერელ მიტროპოლიტი იოანე დადიანისძე და კავალერი წისა ანნას ჰირველის კლასისა ვამტკიცებ...

ბეჭედი: ცაგერელ მიტროპოლიტი იანე.

აწმიაზე: ქ. ამ სიგელშიდ რომ ვაქარაძეები სწერია, ლევან ლოლაბერიძე და მისი ძმები დაედევნენ ეკლესიას და მთავარეფისკოპოსს და ის გლეხები იმათ დაიკავეს და მერეთ ლევან ლოლაბერიძემ და მისმა ძმებმა თავისის ნებით ხელი აიღეს, ეკლესიას დაანებეს და მე იმერთა მეფე მეორე სოლომონ დავეითიანი ნებითა ლისათა ვამტკიცებ სიგელსა ამას.

ქ მეფე იმერთა და ძე არჩილისა მეორე სოლომონ დავეითიანი ვამტკიცებ... ბატონის ბიძის ჩემის აღწერილსა ამას სიგელსა.

ბეჭკედი (ასომთავ.) მეფე იმერეთისა სოლომონ.

10 ჩვენ ყდ სამღვდელო ქუთათელ მიტროპოლიტი დოსითეოს ვამტკიცებ... ბეჭკედი.

...სდ იმერთა მეფემან მეფეთამან სოლომონ დავეითიან შამოვსწირეთ თქვენს წმიდას ეკლესიას გლეხი ერთი გოგავა დავეითელა მისის კოლშილით ასე რომ... გამოეწირათ და ჩვენ... ისევ 15 თქვენ მოგიძღვნეთ. ხორცის ფასი სამთლათ მიერთმეოდეს თქვენს ეკლესიას და სხვა ღომი და ღვინო ბეგარა მთავარეფისკოპოსს მიერთვას... ბეჭკედი.

ესეცა უმჯობესი გზზრხუა ვყავ მსახურება ტაძრისა თქნისა მოწამეთა მთავარო, ესრეთ რომ ტაძარი თქნი სამნთელზედ ნაკლუ- 20 ლევან იყო და რომელიც ამ გუჯარშიდ აღწერილი გლეხნი იყონ, მათის ხორცის ბეგრის მაგიერ სანთელი მოერთმეოდეს თქვენს ტაძარს, ყოველს წელიწადს მისმა მოხელემ გამოკვლევით გაშინჯოს და თითო გლეხს როგორც ფასის კორცი მართებოდეს, იმ ფასის სამთელს გამოართმიდეს და წას ეკლესიას მიართმიდეს. აგრევე სამთ- 25 ლის გულსაც კორცის ფასში აიღებდეს. არას ეპისკოპოსთა და მოხელეთაგან ამ აღწერილის გლეხისაგან ხორცის ბეგრის აღება არ იქმნეს, არც ქათმით თვინიერ სამთლის და სამთლის გულისა... მათხოჯი თქვენის მღვდელთმთავრის სამწყსო ყოფილიყო, ასე რომ სახტუო საკანონო საშუალო და ჩაპოსაწირავი თქვენს 30 მღვდელთმთავარს უნდა მიერთმეოდა და სოფლისა მიმოკვეთებათაგან ესეცა განრყენილიყო და ამისდაც ღეწად ხელ ვყავ პირველისა აღწერილისა მსგავსად თქვენის ეკლესიის მღვდელთმთავრის მეშუალით და ჯვარით იმწყსებოდეს ქვეყანა იგი მათხოჯისა... ბეჭკედი ასომთავ.: მეფე იმერეთისა სოლომონ.

35 მეშუაჯე ამტკიცებს გენახელი ეფთჳიმა (ბეჭკედი).

1782 წ. პირობის წიგნი, მიცემული იოანე მთავარეპისკოპოსისადმი, ზონის საბუთთაგან № 51, დაწერილი თეორს ქაღალდზე, ზომით 32 1/2 X 21 სანტიმ. ნიშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ თითო წერტილია.

ქ ესე წიგნი და პირობა მოგართვი თქვენ ჩვენს სჯულის თავს და სულიერს მწემსს ყდ სამლუდელოს მთავარეპისკოპოსის იოანეს ჩვენ მაახონჯის წის პასილის ეკლესიის მათხონჯელჳა თემის კაცმა, ერთობით დეკანოზმა, ხელოსანმა და სდ ხალხმა, ასე რომე ძველათაჲც შენის ეკლესიის სამწყსო ყოფილიყო ჩენი ქვეყანა და ახლათაჲც ბატონმა მეფე სოლომონ დაერთით ისე თქვენს ეკლესიას მიაართვა სამწყსოთ. მერმეთ მობრძანდით ჩვენს ქვეყანას დასამწყსელათ და და სასჯულოთ და რომელიც თქვენის ეკლესიის მახლობელს სოფელებს (sic) საწულუკიძოს, ნახახულევერს, და კონტოეთს ემართა (sic) ჩამომწყისა, ისე იმ გვართ ჩამომწყისს შემოგებეწეწეთ ერთობი თემი და წყალობის თვალით მოგებედეთ და შეგვიხევეწიეთ და რაგვართათაჲც იმ სოფლებს ემართა, ისე თათო კეხი ღოპი დაგვადევი მესამეს წელიწადს და ასე პირობა მოგართვით ერთობით, რომე რომელიც შეგვეძლოს შენის ეკლესიის სამსახური და მისი მლუდელომთავრის სამსახური, არ ვიუართ, არც კირის დაწვა და არც სხვა რაჲმ და არც ეს გარიგებულობა სალაპარაკოთ და საყიქინოთ გავხადოთ, თუ ამაში ვიმტყუნოთ, რაგვართათაჲც გენებოს, სულიერათ და ხორციელათ დაგესაჯენ. არის ამის მოწამე და გამრიგე მოურაუვი წულუკიძე ბეჲან, მღვდელ მონაზონი იოსებ და საბა, წულუკიძე ნიკოლოზ, ადამია ბერუკა, მდივანი სეიმონ, ჯვარმტვირთველს მოსე და ივანე და ერთობით ზონის თემის კაცი და ასე ხელი ჩაგვირთავს. მე დეკანოზისშვილს ნიკოლოზს დამიწერია და მოწამეც ვარ ამისი დაიწერა ქორონიკოს ქქეს აქეთ ჩლჳბ.

აქ დასმულია 19 ჭვარი.

1770—1782 წ. პირობის წიგნი, მიცემული იოანე ხინოწმღვღელისადმი, ზონის საბუთთაგან, დაწერილი თეორს ქაღალდზე. მიცემული უნდა იყოს მე-XVIII საუკ. მე-70 ან 80 წლებში.

2:1 ქ ზეგარდმო მადლთაგან კურთხეულო ყოვლად სამლუდელოყო ბატონო არქიერო ხინოწმინდელი ივანე, ესე ხელწერილი და პი-

რობა მოგართვი მე ახელედინაშან ბერმა, ასე რომ მდღლათ საკუ-
თხათ გეახელი და ცაგერლის დასტურით და თქვენ ბერობისა და
სიწმინდის პირობა მთხოვე და რომელიც თქვენი ბრძანება მექნეს
5 თუ არ აღვასრულო, თქვენგან და თქვენის ეკლესისაგან და ყოვლის
ეთისკობოზისაგან შეუნდობელი ვიყო. არც ხორცი ვკამო და არც
ოთხშაბათსა და პარასკეეს ღვინო დაელიო და კიდევ სამღვდელოს
სჭქმეს შეუდგე და მღვდლობის რიგზე მტკიცეთ ვიქნე და თუ ყველა
ეს ასე არ აღვასრულო, თქვენ მიერ ბოძებული მღვდლობა ისევე
თქვენ ამხადო.

ჯვარი.

1783 წ. სოლომონ I-ის შეწირულობის წიგნი გელათის სოხა-
სტრის საბუთთაგან № 8, თეთრს ქალაღზე ზომით
114¹/₂ X 21 სანტიმ.

- 10 ...ათხაზ იმერთა მეფემან მეფეთამან დიდად სახელოვანმან სო-
ლომონ დაეთიანმან და ერთხორცმან ჩემმან დიდის მთავრის წულუ-
კიძის ასულმან დედუფალთ დედუფალმან გულქან, მრჩობლთა ასულთა
ჩემთა... პირველად მრავლის ჟამდგან ამ ეკლესის მამული და გლეხი
განერყუნათ და ერის კაცთ თათავისათვის განესაკუთრათ და ოდეს
15 მფლობელად ივერთა ზა დადგინებულიყო დიდ სახელოვანი მამაჲ
ჩემი და ბატონი, მოეპოვა. გლეხი და მამული ამ აკლ---თავისის
ხელის აღწერილითა სიგელითა შეეწირა ყოველივე ამ ეკლესიის
საქმე განგება ჟამს არ მიეცა, სოფლისა ამისაგან განვიდა. შდ გარ-
დაცვალებისა მისისა.... მივიღეთ ივერთა მეფობაჲ და ჟამსა მო-
20 ცალებისასა ვიწყეთ წმიდათა ეკკლესიათა, გლეხთა და მამულთა
ძიება და ვისაც მძლავრებით მიეცა, ყოველივე ქეშმარტითა მშჯავ-
რითა მოვიპოვეთ, წმიდას ეკკლესიას მიუძღვანე. შდ ამათსა ვიხილე
მამისა ჩემისა სიგელი და ვჰაჲ ძიება სოხასტრის გლეხის და მამულის
და ვისაც ერისკაცთ ქონდათ სიმართლისა საშჯელითა აღმოვიღეთ
25 და წმიდას ეკკლესიას მიუძღვანე და სიგელი მამისა ჩემისა დაებეჭდე
სამეფოთა ბეჭდითა და თანხმაობითა ყოველად სამღვდელოსა გენათლ
მიტროპოლიტისა ეფთვიმისათა განვაწესედ წინმძღვრად ღირსი
მღვდელმწინაზონი ავალიანი ამბერკი და სარჩოდ თვისათ განუწყესეთ

თავისის გლეხებისაგან ღომი, ღვინო, ხორცი, სამთელი და საკმე-
ველი, რა საზრუნველ მისსა არა რაჲ იყოს თვინიერ მსახურე-
ბისა ეკკლესიისა. აწ ვიწყით სოხასტრის შამოსავალის მოთხრობად:

ქ. ურახუნეს. ბერიკელას დავადევით სამი კოდი ღომი, ექვსი
5 თორმეტნი ღვინო, ჩარეკი სამთელი და ერთი ჩარეკი ყველი და
ორი რუბის ხორცი.

სიპონიკა ბაჯგიაშვილს გ კოდი ღომი, ე თორმეტნი ღვინო,
ჩარეკი სამთელი, ბ რუბის ხორცი და ჩარეკი ყველი.

დავითელა ბაჯგიაშვილს გ კოდი ღომი, ე თორმეტნი ღვინო,
10 ბ რუბის ხორცი, ჩარეკი სამთელი და ჩარეკი ყველი.

ქ. ბასილიკა ბაჯგიაშვილის გ კოდი ღომი, ე თორმეტნი
ღვინო, ორი რუბის ხორცი, ჩარეკი სამთელი და ჩარეკი ყველი.

ქ. შქედელს დავითელა პატარიძეს სამი კოდი ღომი, ექვსი
თორმეტნი ღვინო, ორი რუბის ხორცი, ჩარეკი ყველი და ჩარეკი
15 სამთელი.

ქ. გოგიტელა პატარიძეს, სამი კოდი ღომი, ექვსი თორმეტნი
ღვინო, ორი რუბის ხორცი, ჩარეკი ყველი და ჩარეკი სამთელი.
(ამის შემდეგ რიგების აღსახეხს: ად არაბულ ციფრებს ესმარაბი).

ქ. მახარიკა პატარიძეს 3 კოდი ღომი, 6 თორმეტნი ღვინო,
20 2 რუბის ხორცი, ჩარეკი ყველი და ჩარეკი სამთელი.

ქ. სეხნია ბრეგაძეს 3 კოდი ღომი, 6 თორმეტნი ღვინო,
2 რუბის ხორცი, ჩარეკი ყველი და ჩარეკი სამთელი.

ქ. თამაზიკა ბრეგაძეს 3 კოდი ღომი; 6 თორმეტნი ღვინო,
2 რუბის ხორცი, ჩარეკი ყველი და ჩარეკი სამთელი.

25 ქ. მამისბედა ბრეგაძეს 3 კოდი ღომი, 6 თორმეტნი ღვინო,
2 რუბის ხორცი, ჩარეკი ყველი და ჩარეკი სამთელი.

ქ. გოჩოლიკა ბრეგაძეს 3 კოდი ღომი, 6 თორმეტნი ღვინო,
2 რუბის ხორცი, ჩარეკი ყველი და ჩარეკი სამთელი.

ქ. მახარიკა პატარიძეს ან მარჩილი და ან მარჩილის საკმეველი.
30 ქ. კიდევ ივანიკა პატარიძემ ან მარჩილი და ან მარჩილის საკ-
მეველი.

ქ. გოგიტელა ბრეგაძეს 3 კოდი ღომი, 6 თორმეტნი ღვინო,
ნო, 2 რუბის ხორცი, ჩარეკი ყველი და ჩარეკი სამთელი.

ქ. მახარიკა ბრეგაძეს 3 კოდი ღომი, 6 თორმეტნი ღვინო,
35 ნო, 2 რუბის ხორცი, ჩარეკი ყველი და ჩარეკი სამთელი.

ქ. ხოსიკა ბრეგაძეს 3 კოდი ლომი, 6 თორმეტნიანი ლეინო, 2 რუბის ხორცი, ჩარეკი ყველი და ჩარეკი სამთელი.

ქ. გოგიტელა გაბრიაძეს 3 კოდი ლომი, 6 თორმეტნიანი ლეინო, 2 რუბის ხორცი, ჩარეკი ყველი და ჩარეკი სამთელი.

5 ქ. კიდეე გოგიტელა გაბრიაძეს 3 კოდი ლომი, 6 თორმეტნიანი ლეინო, 2 რუბის ხორცი; ჩარეკი ყველი და ჩარეკი სამთელი.

ქ. მახარიაკა გაბრიაძეს 3 კოდი ლომი, 6 თორმეტნიანი ლეინო, 2 რუბის ხორცი, ჩარეკი ყველი და ჩარეკი სამთელი.

- 10 ქ. სიმონია გაბრიაძეს
- ქ. დავითელა გაბრიაძეს
- ქ. გოგიტელა გაბრიაძეს
- ქ. კომელა გაბრიაძეს
- ქ. ნასხიდა გაბრიაძეს
- ქ. პატელა ბანცაძეს
- 15 ქ. თამაზიკა გეწაძეს
- ქ. მამუჩიკა გეწაძეს
- ქ. დავითელა პატარიძეს
- ქ. ხახუტელა ბუბაშვილს

სათითაოდ ამ გლეხების გარდასახადი გამოთქმულია ამ სიტყვებით: სამი კოდი ლომი, ექვსი თორმეტნიანი ლეინო, ორი რუბის ხორცი, ჩარეკი ყველი და ჩარეკი სამთელი.

ქ. ნასიკა ბრეგაძე ამ უამად ხელოსანი იყო და სადნამდის ხე-
 20 ლოსნთ იყოს, თითოს იჯრის ყოველისფერს უნდა თავისს სახლშიდ მოართმევედეს წინამძღვარს და უნდოდეს თვითან მის სახლშიდ დაპატიეებდეს, ისე გამასპინძლდებოდეს. როდესაც ხელოსნათ აღარ იქმნეს, როგორათაც სხვას, ისე გარდაიხდიდეს ლომს, ლეინოს, ხორცს, სამთელს და ყველს. საცა პარტახები აქეს, ვინც დაესახ-
 25 ლოს, ისეც ისე გარდაიხდიდეს სამთელს, ლომს, ლეინოს, ხორცს და ყველს. არგვეთს პარტახი და ადგილები ამოვიღეთ და ამ ზედა ბეგრი მსგავსად (sic) გარდაიხდიდეს, ვინც დაესახლოს და პურსა და ბამბასაც სამთლის გულათ.

ქ. გელათს მოჯალაბეები სახლობან (sic) პატარიძენი და რო-
 30 გორათაც მოჯალაბის მსახურება რიგი არის, ისე მსახურონ წინამძღვარს და რაც მიიბაროს, შეუნახონ და თუ დაეკიროს, კიდეც უმშაოვნო (sic). სხვა ამ ზემო თქმულმა კაცებმან ნადაუ თუ დაპატიეოს, წინამძღვარმან ყანაშიდ მოეხმარონ, ვენახი სადაც ქონდეს, კიდეც დაუშუქაონ და კიდეც მოუკრიფონ საყუარს. როგორათაც

დაეჭიროს მუშაობა და წინამძღვარმან ზობრძანოს, ისე იმუშაონ. სხვა ნიადაგი მუშაობა არ განვეციწესებია და გუჯარსა ამას აღწერილი ყოველს წელიწადს სოხასტერს მჯდომს წინამძღვარს მიერთმეედეს (sic). სხვა, ღომი, ღვინო, ხორცი ათასეულის მეტი არცა მეფისა, არცა გენათლისა, არცა დედუფლისა, არცა თავდისა, არცა აზნაუზისა, არცა დიდთა, არცა მცირედთა მათს კარზედ არ მიდგეს... (წყევა). განმგე და თვით ჩენილი საქმისა ამის კარისა ჩენისა განმგე დიდებული თავადი სარდალ ბოქაულთუხუცეს მოურავი წულუკიძე ბერი, მოწამე სალთუხუცესი წერეთელი ზურაბ, სარდალი და თავი ვადი წერეთელი პაპუნა, სარდალი წულუკიძე გიორგი და სხვანი კარისა ჩენისა დიდებულნი დარბაზის ერნი. აღიწერა ხელითა კიკინაძის ნიკოლაოსისათა წელთა უფლისათა ჩღვ აპრილს იზ.

- ბეჭდები: 1) კეთილ ძირთაგან რტონი შეფედ ვარ ბაგრატიანი (ასომთ.:) სოლომონ; 2) წულუკიძის ასული დედოფალი გულქან; 3) გენათელ მიტროპოლიტი (ასომთ.:) ეფთვიმი; 4) წულუკიძე ბერი; 5) ქ სახლთუხუცესი წერეთელი ზურაბ.

ქ. ბრძანებითა მისის უმაღლესობის სდ იმერთა მეფის სოლომონისათა იმ ეკლესიის ყმა პატარიძე ნიკოლოზა განვაწესე მე ყოველად სამღვდელომ გენათელ მიტროპოლიტმან ეფთვიმიმ სოხასტრის ყმის მოურავათ. თუმც ის ნიკოლოზა პატარიძე სოხასტერზედ მჯდომის წინამძღვრის კემარიტის (sic) განებით მოსამსახურე იქმნება და იმ ეკლესიისათვის კეთილათ იღვაწოს და აგრევე მისმა შვილმა და მომავალმან თუ შეიძლოს იმისი მსახურება, არც მას და არც მის შვილს და მომავალს სოხასტრის ყმის მოხელოზა არ გამოეერთვას.

ბეჭედი: გენათელი მიტროპოლიტი (ასომთ.:) ეფთვიმი.

1784 წ. შეწირულობის წიგნი დავით ბატონიშვილისა სვირის წმ. გიორგის საბუთთაგან № 1, დაწერილია თეთრს ქალაღზე. ნიშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ თითო წერტილია. საბუთი ფრიაღ დაზიანებულია.

.....ჩვენ... იესიან დავითიან სოლომონიან პანკრატიანმან სდ იმერთა უფლისწულმან ბატონისშვილმან დავით და თანამეცხედრემან ჩვენმან ყაფლანისშვილის ასულმან ანახანუმ, მრჩობლთა ასულთა ჩვენთავინებეთ და ვიკულისმოღვინეთ და შემოგწირეთ სვირის მიქა-

ბაძე გოგიტელა---ით, კარით, ალაგ მამულით, ყოფაცხოვრებით...---...
 [მო]გერთმეოდეს ორი ჩარეკი სანთელი და ნახევარი ქსანი საკმე-
 ველი და ყოველს მარიამო[ბას; ჩვენთვის მღდელს აწირენიოს და
 მსახუროს და მეორე გლეხი კიდე მიქაბაძე ბერიკელა მისი ცოლ-
 5 შეილით.... ამისგან მოგერთმეოდეს ერთი ლიტრა სანთელი და
 ერთი ქსანი საკმელი და ყოველს მარიამობას დღეს ჩვენთვის მღდელს
 ეამს აწირენებდეს.... არც საური, არც საუდიერო, არც არაფერი
 სხვა გარდასახადი... არ ეთხოვებოდეს.... გამრიგე და მოწამეამისი
 კარისა ჩვენისა განმგე სახლოთუცესი (sic) აბაშიძე ზაალ, ბარათაშვილი
 10 ქაიხოსრო, კახიძე ვახტანგ, მოურავი სოფლისა ამის ქუმბურძე
 გიორგი, მღდელი ღიბრაძე სვიმონ და ერთობით ბატონს (sic) დარ-
 ბაზის ერნი. აღიწერა წელსა განხორციელებითგან უფლისა ჩვენისა
 ჩლპდ თვესა ფებერვალსა ივ დღესა ვკელითა კარისა ჩვენისა მღივან
 მღდლის სვიმეონისათა.

15 კანზე ცუდის ხელით: ქ მე მეფე სდ იმერთა დავითიანი დავით
 ვამტკიცებ წიგნსა ამას.

ბეჭედი წარწერით: მეფე იმერეთისა დავით.

1784 წ. წყალობის წიგნი დავით მეფისა, გელათის საბუთთაგან
 № 96, თეთრს ქალაღზე, ზომით 35×21¹/₂ სანტომ. ნიშნად
 ყოველ სიტყვის შემდეგ თითო წერტილია. საბუთი ცოცხათი
 დაზიანებულია.

... (შე) სდ იმერთა მეფემან მეფეთამან დავით და ერთხორცმან
 ჩემმან სდ იმერთა მნათმნ დედოფალთ დედოფალმან ანნამ ესე...
 20 წყალობის წიგნი და სიგელი გიბოძეთ თქვენ ჩვენს ერდგულს და
 მარად სამკვიდროს ოჯახისა ჩვენისა ხაბაზებს ნაბოსლევს ხუჯაძენს
 მათვალას, გიორგის, ბააკას, სიხარულას, მათვალიკას, მამუკელას,
 დავითელას, ნასხიდას, ყოყუას, სვიმონიკას, ონანიკას, სხვათა თქვენთა
 შვილთა და მომავალთა და ჯიჯინხაძეს ბერიკელას, ხახუტას, სეხნიას,
 25 მამუკელას, ბახუტაშვილს სეხნიკას, სხვათა თქვენთა შვილთა და მო-
 მავალთა... თაობისათა ც გელათის ხახულისა მლთისმშობლის მებეგრე
 და ჩენი მემკვიდრე ხაბაზები ყოფილხართ და ბატონს მეფის სოლო-
 მნის და მეფის ალექსანდრესი ც გკონდათ წიგნი და ჩენც დაგი-

მტკიცეთ.... (გელათის) ბეგარაზე ჩვენი ხელი არა გვაქვს და მას გარდა ეს წყალობა გვიქნია, არც აზნაურშვილს საყმით ვაგზადლოთ...., არცა არაფერი ჩვენგან გეთხოვებოდეს ხაბაზობის მეტი, არც სამშო, არც საქერიო, არც საური და არც საუდიერო...
 5 მოწამე და გამრიგე წერილისა ამის დიდებულისა კარისა ჩვენისა განმგე სარდალ ბოქოულთუხუცესი მოურავი წულუკიძე ბერი, [სარდალი წერეთელი პაპუნა, სარდალი წულუკიძე გიორგი, სახლთუცესი წერეთელი ზურაბ, ქაჯაია ბუქუა, აბაშიძე ზაალ და ერთობით დარბაზის ერნი. ხელითა მდივანის მღდლის სემეონისათა....

10 ჩაბდ თვეს ივლისს იზ.

ბეჭედი: მეფე იმერეთისა დავით.

ქ. ჩვენ ყდ სამღუდელო გაენათელი მიტროპოლიტი ეფთვიმი ამ დავთარს... ვამტკიცებ.

ბეჭედი: გაენათელ მიტროპოლიტი (ასომთ.) ეფთვიმი.

1784 წ. შეწირულობის წიგნი გულქან დედოფლისა სვირის წმ. გიორგის საბუთთაგან № 2, თეთრს ქალაღზე ზომით 45¹/₂ × 24¹/₂ სანტიმ. ნიშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ თითო წერტილია.

15 ქ ეპა შენ.... დიდო მთავარ მოწამეო გიორგი, როქელ სახელსა შენსა წმინდასა აღშენებულ არს სადიდებელია შენი ეკლესია შენი რომელ არს სვირს და მას შინა დაწიაღებულ არს მხსნელისა ჩვენისა იესოს ქრისტესთვის მრავალთა ტანჯუათა დამთმენელისა დიდებულის ქალწულ მოწამის წმინდის მარინას ფერხი სრულიად
 20 უნაკლულო... ჩვენ... ყოვლისა აფხაზ იმერთა მეფემან მეფეთამან (sic) და თანამეცხედრემან ჩვენმან დედოფალთ დედოფალმან წულუკიძის ასულმან ბატონმან გულქან მრჩობლთა ასულთა ჩვენთა თანა ვინებე და ვიგულსმოდგინეთ და შემოგწირეთ სვირს ორი კვამლი კაცი, ერთი მღვდელი ხათრიძე დავით მისის ცოლით, შვილით.... ამისგან
 25 მოგერთმეოდეს ერთი ჩარეკი სანთელი, ხუთი თორმეტიანი ღვინო და ღვთისშობლობას ეამს გვიწერებდეთ (sic), მეორე გლეხი დავითელა ნიქაბაძე მისის ცოლ შვილით... ამისგან მოგერთმეოდეს ერთი ლიტრა სანთელი და მის საკმეველი... ამას გარდა არც საური, არც საუდი-

ერო, არც არაფერი სხვა გარდასახადი, არც არაფერი სხვა გარდა-
 სახადი, არაფერი არც ჩვენგან და არც ჩვენთა შემდეგთაგან არ
 ეთხოვებოდეს... (მხოლოდ ღვთისმშობლობას ჟამს გვიწარუგდენო). შეი-
 წირე ესე, ღვაწლით შემოსილო მთავარ მოწამეო გიორგი, მეფო-
 5 ბისა ჩვენისა წარსამართებლად, ღღეთა განსაგრძობელად და სულისა
 ჩვენისა საოხად (წუეყა, ვინც შეშაღოსო)... კაცთაგან გამრიგე და
 მოწამე ამისი კარისა ჩვენისა გამრიგე ღიღი თავადი სარდალი და
 მოურავთ მოურავი წულუკიძე ბერი და ჩვენი სახლთუხუცესი წე-
 10 რეთელი ზურაბ, წულუკიძე გიორგი, თქვენი მოურავი მანაბელი ზუ-
 რაბ და სხვანი დარბაზის ერნი. აღიწერა წელთა უფლისათა ჩლბდ
 ოკლომბერსა კვ ღღესა ხუთშაბათსა ხელითა მღვდელის ჯაფარიძის
 ონოფრესითა.

ბეჭედი წარწერით: წულუკიძის ასული დედოფალი გულქან.

განზე ტუდი ხეღით: ქ მე მეფე სდ იმერთა დავეითიანი დავით
 15 ვამტიკებ წიგნსა ამას.

ბეჭედი წარწერით: მეფე იმერეთისა დავით.

შემდეგ დასმულა სოლომონ II-ის ბეჭედი წარწერით: მეფე იმე-
 რეთისა სოლომონ (ასომთ.).

1785 წ. ნიკოლოზ ლოლაბერიძის მიერ მოცემული წიგნი ზონის
 საბუთთაგან № 33, თეთრს ქალაღღუ დაწერილი. ნიშნად
 ყოველ სიტყვის შემღუვ თითო წერტილია.

...ჩვენ... ქაიხოსრო ლოლაბერიძის შეიღმან ნიკოლოზ... შე-
 20 მოგწირეთ კუხს ჩემი სახვედრო გღეხი გიორგელა ბალანჩივაძის
 შეიღი საყვალთა თავისი შეიღით და მომავალით და მისი ყოფით
 ყოვლისფრით... და მცირედ ფასიც გეებოძა წმიღისა ტაძრისა შე-
 ნისაგან 32 მარჩილი... ხელითა დეკანოზის შეიღის ნიკოლოზისათა
 თვესა ივნისსა 6 ქორონიკოს ქეს აქეთ ჩღუე.

1785 წ. წყაღობის წიგნი დავით მეფისა. ქუთაისის ტაძრის სა-
 ბუთთაგან № 8, დაწერილი თეთრს ქალაღღუ ზომით
 43×19²/₃ სანტიმ.

25 წყაღობითა და შეწვევითა ყღ წისა სამეღისათა ჩვენ სდ იმერთა
 მეფემან დავითიანმან დავით და თანამეცხედრემან ჩემმან დედღუფაღღ.

მან ასულმან ორბელითმან (sic) ანნა... გიბოძეთ წიგნი ესე წყა-
ლობისა---თქვენ დიდს უფალს ქუთათელ მიტროპოლიტს წერეთელს
დოსითეოს ესრეთ და ესე ვითარად, რომელ დიდითა ერთგულებითა
მეფობასა ჩვენსა ფდ მსახურე და ჩვენისა ამაღლებისა და წარმატე-
5 ბისათვი (sic) მარადის მოსწრაფე იყავ და ესრეთ წესიერად და ჯე-
როვნად მრჩობლ კეცად ერთგულებით გუმსახურე.... შემოვსწი ზეთ
წმიდასა ეკლესიასა თქვენსა ერთი მოსახლე ურია მოშაშვილი შა-
ლომა, მისი შვილი მოშა, შაბათა, მარდახ და არონა ცოლშვილით....
აწ არის ამა დამტკიცებისა მოწამენი და გამრიგენი კარისა ჩვენისანი
10 ჩვენი სიძე ერისთვის ძე ელისბარ, აბაშიძე ზაალ და ჯღერია იო-
ანე. აღიწერა კელითა მწირისა ნიკოლაოს გაბაონელისათა თვესა
ალუსტოსა ე ქეს აქათ ჩღპე.

ბეჭედი: მეფე იმერეთისა დავით.

1787 წ. გენათელ მიტროპოლიტის ეფთიმის შეწირულობის წიგნი
გელათის წმ. ნიკოლოზის საყდრისადმი, დაცული გელათის
სოხანსტრის მონასტრის საბუთებში № 5. ჩიშნად ყოველ
სიტყვის შემდეგ თითო წერტილია, იშვიათად ორი.

:....შემოგწირეთ და მოგართვით თქვენ, წმინდის ნიკოლოზის
15 სახელზედ აღშენებულს გელათს ოთხს სვეტოვანს საყდარს ჩვენ
ყოვლად სამღდლომ გენათელ მიტროპოლიტმა ეფთიმიმ გურის
ერისთვის შეიღმან, ასე რომ მისის უჭწინდესობის (sic) კათალიკოზ ვე-
ნათლის იოსებ ბატონიშვილისაგანაც ასე იყო ნება და წადილი. იმ
საყდარს წინამძღვარს უბიდა (sic) დაყენებას და გლეხების შეწირ-
20 ვას, ძველათაც ყოფილიყო, მისი დავთარი ეამთა ვითარებისაგან
დაკარგულიყო. მას აღარ დასცალდა განახლება. რაჯგან მისი გაზ-
დილი შვილ დატოვებული ვიყავით, ჩვენც მისი ბძანება და ანდერძი
აღვასრულეთ და აღრიდგან კელმწიფეთაგან ქსნის ერისთავს ქონდა
ნაბოძები სასაფლაოთ. ამ ეამში ერისთავის შვილი ელისბარი დიდად
25 შემწე ეყოფოდა დიდებულს საყდარს გელათს. ოდესაც გამოუცხა-
დეთ კათალიკოზის სიტყვა დაბარებული, მისმა სიმალემ და მისმა
ძმამ ბატონმა შეფემან დავით ასე ინება და ჩვენც ზემო თქმული
ბძანება და ამ მეფის ვისმინეთ და დავადვინეთ წინამძღვარი, დავ-

დგეით (sic) საუკუნოდ საწინამძღოთ, შევსწირეთ და განუჩინეთ გლეხები ამ ქსნის ერისთვის სასაფლაოს ოკრიბას საწირეს თავის მამულად გილით ოთხი მოსახლენი გლეხნი, ქარქაშაძენი გიგიტელა და მისი ძმა კაციელა მათის ცოლშვილით, მეორე მოსახლე იქვე ხოსიკა-
5 შვილი მისის ცოლით (sic), მესამე დავითელა და მისი შვილები, მეოთხე ნასყიდელა და მისი შვილები. ესენი ნიშნინაძის სახელო და სამოურაოთ ნურას დროს ნუ გამოერთმევა, წინამძღვარს ის მსახურებდეს. ამას გარდა ორი გლეხი გელათს იქვე საყდარს მახლობელად ბაკურაძენი, ერთი ბაკიჩელა თავისის შვილებით და მეორე
10 დავითელა ბაკურაძეის შვილები ნიკოლოზა და მისი ძმა, ერთი გლეხი ნაგარევეს კაციელა ერადე და მისი შვილები, გოდოვანს ერთი მოსახლე ობლები ლევიძე ორი ძმანი. ეს გელათის სამკვიდრო ყმები იმ ოთხს სეეტოვანს შევსწირეთ სამსახურეთ. გელათის და ხატის სამსახური როგორც ემართოს ან სხვა საგელათო კაცი მსახურებდეს, ესე-
15 ნიც ისე ემსახუროს წინამძღვარიც (sic) და მორჩილი იყვნენ კაცებით გენათლის.... (წყევა)... არიან ამისი მოწამენი ჩენი აზნაურშვილები კანდელაკები, ჩენი სალთხუცესი გიორგი და ნიკოლოზ, სხვანი ერთობით ჩენი საყდრის აზნაურშვილები. მე კინიაზ (sic) მდივანბეგს მეფისას დავითს დამიწერია მეფისა და გენათლის ძძანებით და
20 მოწამეცა ვარ ამისი..... მ: (sic) ოთხს კვამლს ქარქაშაძეს მოსახლის თავს ხუთხუთი კოდი ლომი, ექვსეკესი თორმეტნიანი ღვინო, შვიდი რუბი თეთრი, ყველას საერთოთ ესენი მართებს, საყდრის სამსახური გელათს მართებს, ორს ბაკურაძეს შვიდშვიდი თორმეტნიანი ღვინო, წინამძღვარის სამსახური. ნაგარევეს ერადეს ექვსი თორმეტნიანი ღვინო,
25 ერთი კოდი ლომი, ლევიძის ბერიკელ ლევიძის შვილებს გოდოვანს მართებს ათი კოკა ღვინო, ხუთი კოდი ლომი და პური. ჯერ ობლებია, არ ეთხოვება. დაიწერა ქსა ქს აქეთ ჩღაზ თვესა აპრილსა ზ აღიწერა ქალაქსა ქუთათისისასა.

ბეჭკედი წარწერით: გენათელ მიტროპოლიტი (ასომთავ.) ეფთვიმი.
30 ქ. ჩვენ ყდ სამღვდელო მთავარეპისკოპოსი ანტონი ვამტკიცებ სიგელსი ამას.....

ბეჭკედი ასომთავ. წარწერით: მთავარეპისკოპოსი ანტონი.

ჩვენ ყდ სამღვდელო ქუთათელი მიტროპოლიტი დოსითეოს გამტკიცებ.....

ბეჭედი წარწერით: ყდ სამღვდელო ქუთათელი მიტროპოლიტი (ასომთავ:) დოსითეოს

პირველ გვერდზე განზე: ქ. ჩვენ ყოვლისა საიმერეთოსა მეფე დავით დავითიანი ვამტკიცებთ ქეშმარიტებით ვიდრე საუკუნისა 5 სიმტკიცითა.

ბეჭედი წარწერით: მეფე იმერეთისა დავით.

ქ. ჩვენ ს^დ საიმერეთოსა დედუფალთ. დედუფალი ორბელიანის ასული ანნა ვამტკიცებ სიგელთა ამას ნებითა ღვთისათა.

ბეჭედი წარწერით: სრულიად იმერთა დედოფალი ანნა.

- 10 ორივე გვერდის განზე: ქ. სასოსა დამეოხსა ჩუჭნსა, მწუხარეთა და კირველთა და ნუგეშინის მცემელსა უსამღვდელოესსა მამასა საკვირველებით წარმოჩენილსა მწყემსსა და მოძღუარს მირონ ქალაქისასა ნიკოლოზს შემოგწირეთ და გიძღუწნ მცირედი ესე ძღუწნი გაენათს სასაფლაოსა ჩუჭნსა ოთხსვეტოანსა სახელსა შენსა ზედა
- 15 აღშენებულსა ჩუჭნ მესასოგმან შენმან ქსნის ერისთვის ძემან ელისვარ, მოურაემან ქუთათისისამან და ბოქოულთუხუცესმან ძლიერის მეფისა დავითისამან, მოვიყვანეთ ონიდამ და დაგისახლეთ ქუთათის ურია ისრაელაშვილი აბრამა, მისი შვილი დავითა, მისი ძმისწული მარდახა, მისი ძმა ისაკა, მისი ბიძაშვილი მოშა, მისი ძმა დავითა,
- 20 ხანანია, სულიელა და კიდევ ჯანიაშვილი იაკობ. შეიწირე და იძღუწნ ჩუჭნთა შესაწევნელად მრჩობლთა ცხოვრებათათვის. ამათგან მოგერთმეოდეს ბეგარა წლითი წლად სანთლისა და საკმეველის ფარად ხუთი მარჩილი, მარჩილი (sic) ძველი და წინამძღუარსა ჩუჭნსა თხუთმეტი მარჩილი თეთრი და როდესაც გაიყვენენ,
- 25 რამდესაც სახლად გავიდნენ, თითომ მოსახლემ ასე გარდაუხადონ თვის თვისად. როდესაც გაიყვენენ, ამ თხუთმეტს მარჩილ გარდა სხვა გადასახადი საყდარს მოახმაროს წინამძღუარმა. ეს ურიები, რომელიც ამ დაეთარში შეგვიწირავს, არც ნაძალადევათ და არც სხვათ რათმე ნაშოვი არ მყავს, ჩემს მრავალის ნამსახურითა და
- 30 სიყვარულით რაქის ერისთავმა გიორგიმ მომცა და მე შენ შემოგწირე წა ნიკოლოზს.

ბეჭედი წარწერით: ელიზბარ.

1787 წ. წინამძღვარის სვიმონ ჭიკინაძის შეწირულობის წიგნი გელათის საბუთთაგან № 36, კარგს თეთრს ქალაღღზე, ზომით 57×31 1/2 სანტიმ. ნიშნად იხმარება ზოგ სიტყვის შემდეგ თითო და ხან ორი წერტილი.

....გელათის ჯეხოვრის ეკედრისადა შემწირველ ვიქმენ კნინისა ძღვენისა მისივე მეურნე და წინამძღუარი სვიმონ ჭიკინაძე დროსა გენათელ მიტროპოლიტისა ეფთვიმისასა.... ვინათგან მამისა ჩემისა მღუდლისა გიორგის მიერ ნასყიდი იყო კაცი ესე დათუნია 5 სვანისშვილი და სვანეთილამ ჩამოეყუანა და ჩვენს სახლში აღიზარდა და მამაჩემი ამიერ სოფლით განვიდა,... შემდგომად ამისსა ბოროტთა ვიეთმე კაცთაგან დაფარვით მოპარულ იქმნა კაცი ესე და თათრისადმი მისყიდულ იქნა... და კვალად თათრისაგან შრაულითა შრომითა დავიხსენ.... შევსწირე გელათის ეკუდერსა მაცხოვრისასა და 10 თანად მივეც სამკვიდროდ მამულად თვსად ჩემის სამკვიდროს ყმის ნიშნინაწიძის გვალთაშვილის მამული... აღიწერა მაისის იბ წელთ ჩღპზ.

განზე ცუდის ხელით: ქ მე სდ იმერთა მეფე. დავით ვამტკიცეფ. შეწირულობისა. სიგელს ამს.

15 ბეჭედი: მეფე იმერეთისა დავით.

ქ: მე ყდ სამღვდელო გენათელ მიტროპოლიტი ეფთვიმი... ვამტკიცებ.....

ბეჭედი: გენათელი მიტროპოლიტი (ასომთ.) ეფთვიმი.

1787 წ. ნუსხა ქრისტეს საფლავის ყმებისა. რომელიც დატულია გელათის საკათალიკოზო წმ. გიორგის საბუთეში. დაწერილია კარგს თეთრს ქალაღღზე ზომით 241×30 1/2 სანტიმ. ლამაზი ხელით. სიგელის თავში დახატულია ქრისტეს საფლავის ეკლესია. საბუთი მიცემულია 1787 წ., როგორც სჩანს დავით მეფის მიერ. მაგრამ შემდეგ სოლომონ II-ის დროს სიგელი, როგორც ეტყობა, ბელახლავ გადაუწერიათ და მეფე-დედოფლის სახელიც შეუცვლიათ.

....კრძალვით სასოებისა მიერ აღძრულთა მამათა ჩვენთაცა კელ 20 უყვეს შეძლუნა შეწირულ მსიტყეთა და უსიტყეთა ძღუწნთა, რლთა ძიგლთა წერილთა მიერცა გვიხილავს და ყთა უწყიან სულთა და

კორცთა, შვილთა და მომავალთა მათათვის შენდა შეწირულნი ყმანი და ადგილნი, რლი მრავალთა სარწმუნოთა კაცთა მიერ გამოძიებით მოკითხულ ექმნა კხლსა მეფესა და ბიძასა ჩენსა ალექსანდრეს და ამის შდ შემტკიცებულ და აღწერილ იყო შენაწირი მატთანე და ვგრეთვე დამტკიცებულ იყო კხლისა ძმისა ჩენისა მეფისა სოლომონის მიერ.... ხ^ვ ვინაჲდგან ჟამსა მეფობისა ჩენისასა მკირდ ხან შფოთი და მიმოკუეთებაჲ იყო ქყნასა ამას ჩენსა და მეფეთა იგი აღწერილი მატთანე შეწირულობისა სეერს სახიზარსა ადგილსა დაკრძალული ცეცხლითა დამწუარყო, გარნა მადლისა შენისაგანვე თითოეულად გამოძიებად კელეყავთ და კეთილ გამოკულევეითა გამოვიკითხეთ ჩენ.... სდ იმერთა მეფემან სოლომონ თან ერთკორცისა ჩენისა დედუფლით მარიამჯთურთ, ერთად და უნაკლულოდ აღვიწერეთ და შემოგვიწირავეს პლთა მათ მეფეთაებრ და დედუფალთა და უფლისწულთა სამართლად და სიმართლით შეწირულნი ესე ყმანი შენნი და აგარაკნი.... ჩხარს ზარნაძე პეტრე-შვილი ბერიკელა და გაბრიელა. ამათ მართებს ბეგარა ცხრა თორმეტნიანი ღვინო, ორი ფოხალი პური, ორი ფოხალი ღომი, ორი ფოხალი ქერი, ორი ქათამი, ერთი საბაზიერო და საშობაო დედალი და ძლუენი და ვგრეთვე განაყოფსა მისსა მართებს დათუკას, იესეს, ხახუტელას და დამუკელას (sic) და ვგრეთვე ბერუა ქართველსა და შვილთა მისთა.

კდ ბასილა ზარნაძეს და ძმასა მისსა მიქელს მართებს ბეგარა თხუთმეტი თორმეტნიანი ღვინო, ერთი კოდი პური, ერთი კოდი ღომი, ერთი კოდი ქერი, სამი ქათამი, საშობაო დედალი და ძლუენი და სამის დღის სეფობა.

სეხნიკა ზარნაძეს და გოჩინიკას მართებს თორმეტი კოკა ღვინო, ორი ფოხალი პური, ორი ფოხალი ქერი, ორი ფოხალი ღომი, სამი ქათამი, საშობაო დედალი და ძლუენი, ათი შაური საკლავი და სამი დღის სეფობა.

კდ მამუკელას და ბერიკელას ზარნაძეს მართებს თორმეტი კოკა ღვინო, ორი ფოხალი პური, ორი ფოხალი ქერი, ორი ფოხალი ღომი, ორი ქათამი, საშობაო დედალი და ძლუენი და სამი დღის სეფობა.

კდ ივანიკა ზარნაძეს და კოჩას მართებს თორმეტი კოკა ღვინო,

ორი ფოხალი პური, ორი ფოხალი ქერი, ორი ფოხალი ღომი, სამი ქათამი, საშობაო დედალი და ძღვენი, ათი შაურის საკლავი და სამი დღის სეფობა.

ესრეთვე მოგელას და ბეჟიას მართებს; ეგრეთვე ნასყიდას და 5 მის შვილებს მართებს; ესრეთვე გოგიას და მის ძმას დავითს მართებს; ეგრეთვე თამაზა სიხარულაშვილს და მის ძმას მართებს; ესრეთვე გოგილას, მამუკას და თამაზიკას მართებს; ეგრეთვე მახარობელ ჩიტაძეს და მის ძმას ივანიკას მართებს; ესრეთვე თამაზა ჩიტაძეს ხელოსანს და მის ძმას მართებს; ეგრეთვე ოსიშვილს ნი-
10 კოლოზს და მის შვილებს მართებს.

კდ აბესასაძე (sic) მახარკს მართებს შვიდი კოკა ღვინო, ერთი ფოხალი პური, ერთი ფოხალი ქერი, ერთი ფოხალი ღომი, ორი ქათამი, სამი დღის სეფობა.

კდ ნიკოლოზა ზარნაძეს და მის ძმას ივანიკას მართებს ხუთი
15 კოკა ღვინო, ორი ფოხალი პური, ორი ფოხალი ქერი, ორი ფოხალი ღომი, ორი ქათამი, საშობაო დედალი და ძღვენი.

სეიმონიკა ზარნაძეს და მის შვილებს მართებს ხუთი კოკა ღვინო, ორი ფოხალი პური, ორი ფოხალი ქერი, ორი ფოხალი ღომი, სამი ქათამი, საშობაო დედალი და ძღვენი, ათი შაურის
20 საკლავი და სამი დღის სეფობა.

სოფრომადის პარტახს მართებს თორმეტი კოკა ღვინო, ორი ფოხალი პური, ორი ფოხალი ღომი, ორი ქათამი, ათი შაურის საკლავი და სამი დღის სეფობა.

25 ტელეფაში ბებიაშვილს ივანიკას მართებს ოცი თორმეტიანი ღვინო, ერთი კოდი ღომი, ერთი საკლავი.

იქვე ზარნაძეს ივანიკას და ოდენიკას მართებს ცხრა რუბი თეთრი თიჯოს, ორი ფოხალი პური, ორი ფოხალი ქერი, ორი ფოხალი ღომი, ორი ქათამი.

30 იქვე ცხიფურიშვილებს (აქ ცარეული ადგილია დატოვებული).

კაციელას და მის შვილებს, კუალად დავითელას და მის შვილებს, მამუკელას და მის შვილებს, გოგიტელა და მისი ძმა ბასილიკა და ობოლი ხახუტელა, კუალად მამუკელას და მის შვილებს, ესე ოთხი ახალი მოსახლენი არიან და ჯერეთ ხუთს მარჩილს იხდიან
35 და შემდგომ თქუენმა სიწმიდემ განავოს.

მწუხარებაში ზარნაძე ხახუტელა, მამუკელა, ბეგიელა და გოგიტელაშვილი მართებს ცხრა კოკა ღვინო, ორი ფოხალი პური, ორი ფოხალი ქერი, ორი ფოხალი ღომი, ორი ქათამი.

საზანოს აბესაძე სეხნიას და ხუცეს ხარიტონს მართებს ბეგარა
5 ერთი ოქრო.

იქვე საზანოს ქებაძე დათუნციას და მის შვილებს და მიწთა ძმათა მართებს ცხრა კოკა ღვინო, ორი ფოხალი ღომი, ათი შაურის საკლავი, და აგრეთვე მამუკელას მართებს. კდ საზანოს ქუმბურიძისეული პარტახი.

10 საქარას ხახუტა ფერაძეს მართებს ოცი კოკა ღვინო, ორი კოდი პური, ერთი კოდი ქერი, ორი კოდი ღომი, ოთხი ქათამი, თოთხმეტი შაურის ხორცი, თოთხმეტი შაური თეთრი და როგორც ამ ხახუტას მართებს ბეგარა, ეგრეთვე მის სახლის კაცებს თითოეულად.

15 ბოსლევს ორი პარტახი წითაძისეული და ამაზედ სახლობს ფერაძე ნონია და მართებს ბეგარა ერთი ოქრო.

ლოდორას სტეფნაძენი თავისის ადგილმამულით და ბეგრით; გოგს გაბრიქიძე დალაქისშვილი გოგიტელა და დათუნცია; მართებს

20 ამათ ცხრა კოკა ღვინო, მარჩილის საკლავი და ორი ქათამი.

ვაშლარას ორი გლეხი არაბიძენი, გოგიტელა და სვიმონიკა მათის ბეგრით; საწირეს ცქიფურიშვილები ხახუტა და მისი შვილები. ამათ მართებს ბეგარა ორი ფოხალი ღომი, ორი კოკა ღვინო და ოცი ფარა თეთრი; ესეთვე შკედელს ნასყიდას მართებს და მის შვი-

25 ლებს; ეგრეთვე სიმონიკას და მის ძმებს მართებს; ესრეთვე დიაკონასშვილს გოგვას და პეტრეს მართებს; ეგრეთვე ნასყიდას და მის შვილს..., სულიასშვილს და მათს შვილებს..., პატიას და მის ძმებს მართებს. მათი სახლისკაცი დათუკა და ლომინა, ამათ მართებს ბეგარა რვა თორმეტიანი ღვინო, ორი რუბი თეთრი, ერთი კოდი
30 ღომი და ორი ქათამი.

ოჯოლოს ლომსაბერიძეებს, ხუთი კუამლს კაცს, პატას, ნასყიდას, დათუკას და მამუკელას და ამას გარდა ერთი პარტახია. ამათ მართებს თითო ფრული (sic) თეთრი.

რიონს მორჩაძე ხახუტა მისის ადგილმამულით და ბეგრით.

35 ქუთათისს წინს ნიკოლოზისს ეკკლესია გუმბათიანი და მუნ სახ-

ლებულა ოთხი კუამლი კაცი; კ'დ ბაბუნაშვილი ხახუტა მათის ბეგ-
რით და ბაჟით: კ'დ ცხადაბერიძე მახარობელა და მისი ბიძაშვი-
ლები, ამას მართებს ბეგარა ერთი ლიტრა სანთელი და ჩარეკი საკ-
მეველი.

- 5 კ'დ ფოლორცა და ვალაიანს შუა კოსტატაძისაგან გამოყი-
დული ვენახი და გარდაღმა ქანეთი. გეგუთს ხაქიპერაძეს მახარო-
ბელას მართებს ბეგარა, ურმეული ლომი, ერთი საპალნე ღვინო,
მარჩილის კორცი, ოთხი ქათამი. დათუნა ხონელს მართებს ბეგარა,
ერთი კოდი ლომი, სამი თორმეტნიანი ღვინო, რუბი თეთრი. ხოჯავას
10 სვიმონიკას მართებს ბეგარა, ხუთი თორმეტნიანი ღვინო, ათი შაური
თეთრი და აგრევე მის სახლისკაცებს მამისთუალას, ნიკოლოზას და
მხიარულას მართებს ბეგარა. პატრიკეთს ვაჩიბერაძეს ზაქარიას და მის
შვილებს მართებს ბეგარა, ურმეული ლომი ოცი კოკა ცალი ღვინო
მათი საწყავით და შვიდი შაური თეთრი. ქუტირს ლომსაბერიძე
15 ივანიკას მართებს ბეგარა, ერთი მარჩილი თეთრი და ერთი პარტა-
ხია იქ და აგრევე მარჩილი იმას მართებს. ფარცხანაყანევს თეე-
დორაძეს მამისთვალა ხელოსანს და მის ძმებს მართებს ბეგარა ათი
მენახევერე ღვინო, ათი ფოხალი ლომი, ოთხი ქათამი, ერთი რუბი
თეთრი და როგორც ამას მართებს, ეგრეთვე სხუათაცა თევდორა-
20 ძეებს ასე მართებს. სანავარდოს ჭილაძისაგან შეწირული თავხელიძე
ჯოჯუელა, ხელოსანი ანდრიელა და მისი ძმა ივანიკა და გაბრიელა,
ორი გლეხი მჟავია, მესხისშვილი ნიკოლოზა. ნაფაღაურს ჭიქაშუა
ხუცესი გაბრიელა, გოგუაძე ივანიკა, კვადიშვილი ხუხუელა თა-
ვისი ძმებით და სახლისკაცით. ილორს მესხისშვილი ბუჭუელა და
25 მისი ძმისწულები ჯანჯარია, ივანიკა. გუგუნაყარს მიქელა ბოხუა.
ეს ყლნი თავისის ბეგრით, ხადილითა და სამსახურითა. ტყვირს ჩა-
განავეები თავენათის ბეგრითა და სამსახურითა და ყოველსა წელსა
რლიც ღთან მისცეს და ზუთხი დაიქიროს, ჯუარისმამას ნახევარს
მიართმიდეს, და ერთი გლეხი მესაღობეა, მარჩილის მეტი არა ეთ-
30 ხოვება რა. და ამისა შემდგომად მეოცისთავე შემოწირულნი გლეხნი
არიან, ერთი გურნას, ერთი ხონს, ერთი იანეთს, ერთი გეგუთს.
ესე ყლნი იძლეუნ უცილებელად ყოველთა კაცთა მიერ თვისითა
შესავალითა და გამოსავალითა... არა რა ეთხოვბოდეს, არცა საური,
არცა საუდიერო და არცა სხუა რამე მსახურებაჲ, თვინიერ ლაშ-

ქრობისა და ნადირობისა... აღიწერა კელითა იეროდიაკონის ნიკო-
ლაოს იობიან გაბაონელისათა, თთუესა ფებერვალსა თ განკორცი-
ელებითგან სიტყვისა ღთისა ჩღჰ დასაბამითსა წელსა ესე.

1788 წ. შეწირულადის წიგნი პაატა წულუკიძისა შეილებითურთ
ქელიშის მონასტრის საბუთაგან № 2, დაწერილია თეთრს
ქალღღებზე, ნიშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ თითო წერტილია.

ქ: ეპა შენ... დედოფალო მღთის შშობელო მქელისის უღაბ-
5 ნოსაო ქალწულო მარიაჲ, მე მონა შენი წულუკიძე პაატა და ძე
ჩემი გიორგი და მერაბ გკადრებთ მცირესა ძღვენსა შამოწირვად,
რამეთუ გულჰან ჩემჲან მითქვა კეთილისა ამის სულთა და ხორცთა
სარგებელისა საქმისა და ჩემდა ცხოვრებისა შესაწვენელად და ძეთა
ჩემთა აღსაზრდელად და ორთავე ცხოვრებათა შინა წასამართებლად.
10 შამაგწირე ზემოთლხს (sic) გლეხი გურგენიძე თავათ შენი წინამძღვრის
შვილი ზაქარიაჲს ძე ხუტეისი გიორგი და მისი ბიძის მარკოზ ბერის
შვილები მღღელი სეიმონ და დავით მათის ცოლშვილით ალაგ
მამულით.... ყოველისფერიანათ რისიც მქონებელი იყოს და ან
იქენეს, რომ ამას ჩვენგან და არც არას ჩვენის მოხელე კაცისაგან
15 ამათ აღარაფერი ეთხოვებოდეს და სანამდის სული მედგას, ყოველს
აღდგომას წინამძღვარი. და მისი კრებული ჩემთვის ეამს სწირებდეს
და მათს მთს წმინდასა წირვასა და ლოცვაშიდ ნაწილს დაგვიდებ-
დენ და მოგვიხსენებდენ და რომ მიეცვალო, მას მერამთ სულის
წმინდის შაფათს მიწირებდენ და ცოცხალს დაგველოცებდენ და მო-
20 გვიხსენებდენ, ჩემის სულის სახსრად შამომიწირავს და შეიწირე წმინ-
დაო მღვთისშშობელო მარიაჲ.... არის გამრიგე ამისი გოცირიძე თამაზა
და მოწამე წულუკიძე სეიმონ, მოურავი გოცირიძე პატა და ბეჟან,
ხელოსანი გურგენიძე კაცია, კობახიძე პატია და სხვანი მრავალნი
ჩენი კარის კაცი აზნაური და გლეხი. დამიწერია მდივანს ლეჟა-
25 ვას ქაიხოსროს და მოწამეც ვარ ამისი. აღიწერა ქარონიკონს
ქრისტეს აქეთ ათას შეიდას ოთხმოცდარვას, თვესა იანვარს ცხრა-
მეტს დღესა ოთხშაფათს წინამძღრობასა ზაქარიაჲსასა.

ბეჭდები წარწერით: 1) მონა ღწა წულუკიძე პატა; 2) მონა
ღწა ყმა ნეთისა წულუკიძე მერაბ; 3) მონა ღწა ყმა მეთისა წულუკიძე
30 (ასომთ.:) გიორგი.

1789 წ. შეწირულობის წიგნი სოლომონ II-ისა, გელათის სა-
ბუთთაგან № 2, დაწერილია თეთრს ქალაღღზე. სიგელს სა-
თაურად აქვს მეორე გვერღზე: ბოსღევის დავთარი.

...მე... ტომებით დავითიანმან სღ იმერთა მეფემან მეფეთამან
ძემან არჩილისამან მეორემან ახალმან სოლომონ და ერთუორცმან
ჩემან დედოფალთ დედოფალმან ასულმან დადიანისამან მარიამ ჴენ
მეოხსა მფარველსა მტკიცესა ჴლუდესა და შესავედრებელსა ცხორე-
ბისა ჩემისასა წა ტაძარსა ჴენ დღღისა ღმსა და მას შა სახესა დე-
ღუფლობისა ჴენისათა აღმართებულთა ხატთა სახუღისა და გენა-
თისა მღღეთის ჴობელს გკადრეთ კნინო (sic) ჩვენი ესე შესაწირავი ესრეთ.
ბოსღევეს ჴუმბურიძენი პირველად ჴენის წმიღღის ტაძრის შეწირული
ყოფილიყო და სოფღის დაუღღრომეღღობისაგან საერისკაცოთ გაე-
ხადათ და როღღესაც იმერთა მხსნელად ღღეთისაგან დღღ სახეღღოვანი
მეფე სოლომონ მოღღენილიყო, სხვა მრავალი ეკღღესიღღს მამული
ღღბნეული მოღღკრიფა და ეკღღესიღღებისათვის ჴეეკრიბა, თავისის სა-
მართღღიანის დავთრით წმიღღათა ეკღღესიათათვის მიეღღღენა და ეს
ღ�უმბურიძებიც სამართღღით ამოღღყენა დღღ სახეღღოვანს მეფეს და
ძმასა მისსა ჴღღეს კათოღღიკოსს იოსიბს და პირვეღღი თქვენი შეწი-
რული ყმა ისეღ თქვენის წმიღღის ტაძრისათვის ჴეეწირა და ბოსღევეს
ღღესახღღებინა და რაღღაც რომღღასამე ნაკღღებღღობისათვის იმ დღღღს
სახეღღოვანს მეფეს ის ბოსღევის აღღღიღა დავტოვებინებია და ის
კაცები სხვასა და სხვას აღღღიღს ღღბნეული იყენენ. და ოღღეს ძალ-
მწეობითა ჴენითა ივერთა მეფობა მიიღღღეთ, მას ჴამსა შა გამოღღი-
ძიეთ ეს საქმე და წმიღღისა ტაძრისა ჴენისა ღღბნეულნი ყმანი მო-
ვიყვანეთ და ისეღ რომღღესაც აღღღიღზედ პირვეღღ ბატონისღღიღის
კათოღღიკოსის იოსების ხელშიღღ სახღღებულიყვენენ, ისეღ იქ დავა-
სახღღეთ ბოსღევეს და ჴენს წას ტაძრის ჴესწირეთ, რომელიც კა-
თოღღიკოსის იოსების ხელშიღღ მიწა აღღღიღი, მამული, წყალი,
საყანე, სანადირო იმათ ჴქიროღღა (sic), ისეღ თქვენს წმიღღღას ტაძარს
შეესწირეთ ბოსღევეს იაღღიღის სეულობა, რომელიც ერთს მოსახ-
ღღეს ჩაფიძეს არ ჴქირავეს იმას გარღღა, სრულღღებით აქეთ ყვირიღღას
გამოღღმა დღღიკაუღღის და საზანოს საზღღვარს აქეთ, რომელიც კა-
თოღღიკოსის იოსების ხელშიღღ ჴქირავათ, იმ საზღღვრით თქვენის
წმიღღის ტაძრისათვის შემღღწირავს.---- (წყვეა შემშღღელთა ჴეღღა)....

ამა წერილისა შეუამდგომელი და მოწამე სარდალი და დიდებული თავადი ჩვენი წერეთელი პაპუნა, სალთუხუცესი წერეთელი ზურაბ, სარდალი წულუკიძე გიორგი და სხვანი კარისა ჩვენისა დიდებულნი დარბაზის ერნი. აღიწერა კელითა ქიქინაძის ნიკოლოსისათა წელთა უფლისათა ჩღპთ იანვარს იე.

ბეჭედი ხუც. ასომთავრული წარწერით: მეფე იმერეთისა სოლომონ.

1789 წ. შწირჯლობის წიგნი მეფის სოლომონ II-ისა გელათის საბუთთავან № 30 ოეთრს ქალალღუ ზომით 57 $\frac{1}{2}$ X 27 სანტიმ.

ქ: ...მე მფარველობისა შა შევრდიამილი დავეითანი სდ იმერთა მეფეთ მეფე სოლომონ ძე არჩილისა და ერთკარკი ჩემი დიდის მთავრის დადიანის ასული დედუჯალთ დედუჯალი მარიამ კნინ
 10 ოდენსა ამას მსახურებასა ვკადრებ წა ამას ეკკლესიასა შა გელათს და უპატიოსნესსა სახესა ზა შენ დედისა ღა მას შა აღმართებულთა ხატთა ხახულისა და გელათისა ლეთის შშობელს, ესრეთ რომ დიდ სახელოვანი ქვეყანასა ჩვენსა უშჯულოთა მამადიანთა ძირითურთ აღმომფხვრელი და ქსთვის მრავალგზის სისხლ დათხეული იმერთა
 15 მეორე აღმაშენებელი ბატონი ბიძა ჩემი მეფე სოლომონ გარდაიცვალა და ვა სურველ იყო, საფარველსა შენსა ეგრეთ მიემთხვია და მრავალ მოღვაწე გვაში მისი დაიდვა წა და დიდებულსა ტაძარსა შა და მეცა ვინებე კნინ ოდენისა მსახურებისა აღსრულება დიდ სახელოვანისა. მის მეფისა, რა წა ტაძარსა შა უკუნისამდე სახელი
 20 მისი დაუვიწყებლად იხსენებოდეს და შევსწირე წა შენსა ეკკლესიას გელათს მთავნს (sic) საყდარს სამი მოსახლე ურია კოკასშვილები და ერთი მოსახლე სომეხი ანდრია მიქელასშვილი. ამ ვაქრებს და-
 ვადევით ბეგრათ, ურიას კოკიას შაბათას შვილს დავადევით თუთ-
 ხმეტი მარჩილი თეთრი, ლიტრა სამთელი, მეორეს მოსახლეს კო-
 25 კისშვილს დანიელას დავადევით თუთხმეტი მარჩილი თეთრი და ერთი ლიტრა სამთელი, მესამეს მოსახლეს კოკიას შვილს დავადევით იოსებს რვა მარჩილი თეთრი და ნახევარი ლიტრა სამთელი, ანდრია სომეხს მიქელასშვილს დავადევით ხუთი მარჩილი თეთრი და ნახე-
 ვარი ლიტრა სამთელი. ეს ორმოკუდასამი მარჩილი თეთრი და სამი
 30 ლიტრა სამთელი ამ ვაქრების ბეგარა კვ აპრილს გიორგობას დღეს

გენათელს მიერმთვოდეს. გენათელი იმ ეკკლესიის პირვე (sic) დეკანოზს წელის შაბათს ყოველს წელიწადს მეფის სოლომონისათვის მწირველად დაყენებდეს, რომ არას შაბათს წირვა არ გასწყდეს მიცვალებულის მეფისათვის და საწირავათ თითოს წირვაშიდ ორორს 5 რუბოძებდეს (sic) და რომელიც კანდელაკის საწირავს გარდარჩეს თეთრი ყოველს გიორგობას დღეს თვითან გენათელი თავისის კრებულით მიცვალებულის მეფის სოლომონისათვის ეამს სწირვედეს, თვითანაც საწირავს მიირთმევედეს და კრებულსაც უბოძებდეს საწირავს გენათელი. სამთელი თითო ჩამოსმული (sic) სანიადაგო კელაპტარი 10 ყოველს წირვასა და ლოცვაზედ აინთებოდეს გაუწყვედლოდ საფლაზედ. გენათელმან ვაქრების საქმე გაშინჯოს და თუმც შვიმატონ, ბეგარასაც მომატოს. წირვის საქმეც მომატებულის მსგავსად განუწესოს. თუ დაიკლონ, ბეგარაც ისე შეზავებით ააღებინოს. ვირემდის ის ეკკლესია იყოს, არც ეს განწესება მოიშალოს. ეს ვაქრები 15 ასე ხელშეუალათ შეგვიწირას, მეფის კარის გამოსაველი არაფერი არ მიადგეს... დარღვევად ნუ ვინ ხელყოფთ, ღვაწლი მრავალი აქვს დადებული ქვეყანასა ამას ჩვენსა სახელოვანსა მას მეფესა და მრავალი ქვეყანა და ვაქარნი ხრმლითა თვისითა შეეკრებია და დაუტრავებია და თავისდა სასაკუთროთ ამათ მეტი წილშიდ არ უხვედრებია და ამ ვაქრებთან კაცს ხელი არ გაქვსთ, საკუთრად იმ სახელოვანს მეფეს მსახურონ ამათ და ამათა შვილთა და მომავალთა... (წეკვა) ამა წერილის მოწამე სარდალი და დიდებული თავადი ჩვენი წერეთელი პაპუნა, სალთხუცესი წერეთელი ზურაბ, სარდალი წულუკიძე გიორგი და სხვანი კარისა ჩვენისა დიდებულნი (sic) დარბაზის 25 ერნი. აღიწერა ხელითა ქიქინაძის ნიკოლაოსისათა წელთა უფლისათა ჩლბთ დეკემბერს ივ.

ბეჭედი ასომთ.: მეფე იმერეთისა სოლომონ.

1778—1780 წ. შეწირულობის წიგნი სარდალ-მოურავის ბერი წულუკიძისა, ხონის საბუთთაგან № 57, თეთრს ქალალზე ზომით 31×14 სანტიმ. ნიშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ თითო წერტილია.

...ჩვენ... სდ. იმერთა მეფისა სარდალ მოურავმან წულუკიძემ ბერმა და სასურველმან ძემან ჩემმან სვამონ ვინებეთ ტაძრისა შე-

ნისა მკირედი რამე... შესაწირავი,... შემოვწირეთ სასებისკრეთ ორი კოდი პური და საზედაშეთ ორი მთელი კოკა ღვინო. სადამღის მე და ძე ჩემი ცოცხალი ვიყოთ,... წლისთაზე მარადის მოგერთმეოდეს.... ყოველს ნოენბერს მოიკითხევდეს შენი დეკანოზი და მოგერთმევა
 5 ცხოვრებისა ჩვენისა სადღევრძელოდ.

ბეჭედა: მონა ღთისა წულუკიძე ბერი.

1790 წ. ბეან წულუკიძის შეწირულობის წიგნი, ხონს საბუთთაგან № 18, თეთრს ქალაღღზე ზომით 32¹/₂ 11¹/₂, სანტიმ. ნიშნად ყოველ სიტყვის ზეღდეგ თითო წერტილია.

ქ ესე საუდაო წიგნი მოგაბთეთით თქვენ ბატონს მთავარეპისკოპოს ჩიჯავაძეს ანტონის მე წულუკიძემ ბეჟანმა, ასე რომ თქვენის ეკლესიის კაცს ირემადეს გიორგელა ჯღარკის კაცის სულს ვე-
 10 დაეებოდი და მოფიცარი მყავდა გაჩენილა და მომაყენა მოფიცარი საფიცრათ და შევატყვე, რომ მართალს ყრცებენ და აღარ ვაფიცე და მოურგიდი.... ამ საქმეში ამ თქვენს კაცს გიორგელა ირამაძეს. არც მე, არც ჩემა ძმამ და ძმისსულებმა და არც ჩვენმა კაცმა არ ვედაოთ... ამისი მოწამე და გამრიგე დეკანოზი მიქელ, მღუდელი
 15 ქუთათელაძე პასარიონ, ჯვარიმტვირთველი ჩხენკელი ივანე, გოგოლაშვილი ბერი, ადამია ბერი და ერთობით ხონის შემავალი აზნაური და გღენი და ჩენი აზნატრიშვილები... ხელითა დეკანოზის შვილის მოურავის ნიკოლოზისათა... მისის ათორპეტსა... ჩღე დღესა ორშაბათსა.

20 ვჟარი.

1791 წ. ეფთვიმე გენათელის ბუკრის გარაჟების წიგნი, ველათის საბუთთაგან № 15, თეთრს ქალაღღზე ზომით 39¹/₂ 30¹/₂ სანტიმ.

ქ. წყალობითა ღვთისათა ჩვენ ყოველად სამღედელომ გაენათელ მიტროპოლიტმან ეფთვიმი ესე საუკუნოდ შეუშლელი წიგნი დავდევი წმინდას ამას გელათის ეკლესიასა შინა, ესრეთ და ესე ვითარად რომ ამ ეკლესიის გელათის მკვიდრის ყმას სიმონეთს მო-
 25 სახლის ივანე კლდიაშვილის შვილს ბასილა კლდიაშვილს ვალეზი

დასდებოდა და გარდახდა თავის თავით ველარ შეეძლო და ჩვენ შემოგვეხევეწა და რომელიც ვალი დასდებოდა, ჩვენ გარდავიხადეთ და ამისდა ნაცვალად თვითან თავის ნებითაც ინება და ჩვენც განუწყსეთ და დავადევით ყოველს წელიწადს, სანამ ამისი მომავალი

5 იქმნეს, ბატონისშვილის კათოლიკოზის იოსების მიცვალების დღეს ცამეტს მაისს ხუთის რუბის ცხვარს გელათს მოიყვანდეს და გელათის დეკანოზს მოგვრიდეს და გელათის დეკანოზი თვითან იმ დღეს ცამეტს მაისს ბატონისშვილის კათოლიკოზის იოსებისათვის სწირვედეს და პანაშვიდს გარდებდიდეს და კიდევ ისევ კლდიაშვილი კეთილობაზედ და პურის მოსვლის დროზედ ორს კოდს პურს გელათს სასებისკერეთ მოიტანდეს და გენათელს მოერთმეოდეს. ამ სახსრის მაგიერი ბეგარა ეს დაგვიდს და განგვიწყსებია. სანამდის მისი ნათესავი სოფელსა ამას შინა იპყოფებოდეს, არც ეს ბეგარა მოეშლებოდეს, ვიდრე დასასრულადმდე სოფლისა ეს ორი კოდი პური და

15 ეს ხუთი რუბის ცხვარი... არ მოიშლებოდეს. აწ არის ამა წერილის მოწავე მოხელე ჩვენი კანდელაკი გოგია, მაურაზი კლდიაშვილი ბერი და მისი ბიძაშვილი დათიკა და სიმონეთას დეკანოზი ქუმბურიძე მღვდელი გიორგი. აღიწერა ხელითა ჩემის არხიდაკენის იოსელიანის დავით ბერისათა. მაისს იბ ქს აქეთ ჩლვა.

20 ბეჭედი: გენათელი მიტროპოლიტი (ასომთაჲ:) ეფთვიმი.

1791 წ. სოლომონ II-ის წყალობის წიგნი, მიცემული გულქან დედოფლისადმი. დაცულია ბიჭვინტის საბუთებში № 88.

ქ წყალობითა ყდ უბიწოსა დედოფლისა ღთისმშობელისა მარიამისათა ჩუენ ღთიე კურთხევით ამაღლებულმან მეფემან სდ იმერთამან მეორემან სოლომონ ძემან არჩილისამან ესე მტკიცე და შეუცვალეებელი წყალობის წიგნი მოგეცით თქუენ დედოფალს წული-

25 კიდის ასულს გულქანს, ასე რომ ეს გიორგი აღფაიძე პირველად ბატონის ბიძიჩემის მეფე სოლომონისაგან მოცემული გყოლოდათ სათავისთაოდ. ახლა ჩვენ გვევედრეთ და გვთხოვე, ვისმინეთ თქვენნი ვედრება და მოგეცით თავისი შვილით და მომავალით, ოჯახით და რისაც მქონებელი იყოს ყოვლითურთ. ამაშიდ სხვას კაცს ხელი

30 არავის აქვს და აღარც საზნეურშილოდ გახდეს და ხატისა და ეკლე-

სიის რაც ბეგარა მართებოდეს, დაუკლებელად მსახუროს და ჩემთვის გიორგობას დღეს წელიწადშიდ ყოველთვის ერთჯერ აწირვინოს და თემსაც დაალოცვიოს ჩენი მეფობა. სხვა ჩენგან გარდასახადი არც ბეგარა და არც საუდიერო ამის კარზედ არა მისდგეს

5 რა, სანამდი ცოცხალა იყოთ, თქვენ გახლდეს და გამსახუროსთ, მერმეთ ისევ სამეფოთ იქმნეს ეს აღფაიძე. არ მოიძალოს ეს სიგელი არცა ჩენგან და არც სხვათა ჩუნთა (სი) შემდგომთა მეფეთა და მეპატრონეთაგან. არის ამისი მოწამე და შუამდგომელი კარისა ჩუნისა სახლთუხუცესი წერეთელი ზურაბ, სარდალ მოურავი წულიკიძე გიორგი,

10 მოლარეთუხუცესი წერეთელი გიორგი, წერეთელი ქველი, მოურავი მდივანი ბუკუა, ჩენი მესტუმრე საყვარელიძე დავით და სხვანი დარბაისელები და გამგენი კარისა ჩუნისანი. ვე მთავარ დიაკონს ამაშუკელს ბესარიონს რამიწერია და მოწამეცა ვარ ამისი. აღიწერა აგვისტოსს ე ქეს აქეთ წელსა ჩლეა.

15 ბეჭდუბი ასომთავ.: მეფე იმერეთისა სოლომონ, მეუხისძე კოსტანტინე, დედოფალი მარია.

ქ სრულიად იმერთა დედოფალი მარია ვამტკიცებ ნებითა დვთისათა წიგნსა ამას.

ჩენ საიმერეთოსა უფლისწული ბატონისშვილი კოსტანტინე

20 ვამტკიცებ წიგნსა ამას:

ჯვარი.

განზე: ქ ჩენ ყდ სამღვდელო ქუთათელ მიტროპოლიტი დოსითეოს ჩენის კელმწიფის მეფის ბრძანებას ჩვენც ვამტკიცებთ.

ბეჭედი.

25 ქ ჩენ ყდ სამღვდელო გაენათელ მიტროპოლიტი ეფთვიმი ჩენის კელმწიფის მეფის ბრძანებას ჩვენც ვამტკიცებთ.

ბეჭედი.

ქ ჩენ სარდალ წერეთელი ქაიხოსრო ჩენის ხელმწიფის მეფის სოლომონის ბრძანებას ვემოწმები და კიდევ ვამტკიცებ.

3) ბეჭედა ასომთ.: სარდალ წრთლი ქიხოწო.

ქ ჩენ მელვინეთუხუცესი წერეთელი სიმონ ჩენის ხელმწიფის მეფის სოლომონის ბრძანებას ჩვენც ვემოწმებით და კიდევ ვამტკიცებთ.

ბეჭედი: მონა ლსა ყმა მეფისა წერეთელი სმნ.

1792 წ. შეწირულობის წიგნი სარდლის გიორგი წულუკიძისა ნიკორწმინდის ტაძრის საბუთთაგან № 18, თუარს ქალაღზე დ. წერილი. ნიშნები არ არის.

ქ. უწარჩინებულესო და ყოველისა სოფლის მნათობო, დიდო და წარჩინებულო მწყემსო და მოძღვარო ყოველისა სოფლისაო, უსაკვირელესო მამაო წმიდაო ნიკლაოს, რომელმან სასწაულთა საკვირელთა მოქმედებითა აღაესენა ზღვანი და ხმელნი, მეცა მინდო-
5 ბილმან და მასაოებელმან უსაკვირელესთა მადლთა შენთამან და შეწენითა მადლთა შენთათა დაცულმან, ივერაისა სარდალმან წულუკიძემ გიორგიმ და თანაცხედრეულმან და ერთკოცმან ჩემან მიქელაძის ასულმან ელენე, პირშოვან ძემან ჩემმან დავით და მერაბ გკადრეთ მკირედი და კნინ ოდენი ესე მსახურება ტაძარსა შენსა,
10 სახელსა მღვდელთ მთავრობისა შენისასა აღმართებულსა ნიკოლაოს-წმიდას ესე ვითარად, რომ განვიხილე და გამოვიძიე და ესცან ტაძარი შენი მოსამსახურე ვაქარათაგან მოკლებულაყო და არას აღგლისაგან საკმეველი არ მიერთმეოდა და რომელიც ძალ მედვა, ვინებე ნაკლულევანისა ამის აღესებ და შევსწირე ჩივის თეთრა (sic) ნაშოვნი
15 და ნახსარი მოსახლე ერთაი ურთა მიხაელოს შვრო შალოშა თავისის ცოლ-შვილით და თავისის ყოფით რომლისაც მქონებელი არის და განუწყესეთ ესრეთ. ვ დეკემბერს წმიდის ნიკოლაოსის დღესასწაულზედ თვითო ლიტრას საკმეველს წმიდის ნიკოლაოსის (sic) ეკლესიას ყოველსწელიწადს მოართმევდეს და თუკ მარავოლდეს და სხვა და სხვა
20 გლენხათ გაიყონ, თითო თითო გლენხი პირველისა განწესებისამებრ მიართმევდეს და სხვა როგორათაც შემძლებელი იყოს, ნიკოლაოს-წმიდელი ხელის შეწყბით იმსახურებდეს, იმ ეკლესიის მღვდელ-მთავარი, დეკანოზი და სამღვდლონი კრებულნი დაუვიწყებელად მოხსენებასა ჩემსა ყოფდნენ, ვიდრემდის ეკლესია იგი იმყოფებოდეს....
25 ამა წერილსა მოწამე სალოთხუცესი წერეთელი ზურაბ და სხვანი ერთობით მეფის კარისა დიდებულნი დარბაზის ერანი. აღიწერა ხელითა კიკინაძის ნიკოლაოსისათა წელთა უფლისათ ჩტებ იენისს ა.

ბეჭდები: წულუკიძე გი; წულუკიძე დავით.

1792 წ. წყალობის წიგნი სოლომონ II-ისა, ქუთაისის ტაძრის საბუთებში № 41 დატული, თეთრს ქალღმერთზე ზომით 30' 2" < 23' 1/2 სანტიმ. ნიშნად იშვიათად იხმარება თითო წერტილი.

...სდ იმერთა მეფემან მეფეთამან ძემან არჩილისამან სოლო-
მონ დავითიანმან და ერთკორცმან ჩემმან დედუფალთ დედუფალმან
დადიანის ასულმან მარიამ ესე... წყალობის წიგნი გიბოძე შენ
მღვდელს ფორჩხიძეს იოვანეს და ძმასა შენსა გორგის, ესე ვითა-
8 რად რომე მათს უმაღლესობას დიდებულს მეფეს სოლომონს და
მეცხედრესა მისსა დედუფალს მარიამს კოლშვილით თათრისაგან
დაეხსენი და ბარს საკათოლიკოზო მიწაზედ ესახლე. კათოლიკოზის
ბესარიონის წერილიც ეკლესის ყმობას გიკხადებდა. დროთა და
ჟამთა მიმოკვეთებისაგან აზნაურისშვილს თავის საყმოთ განესაკუთრე.
10 ოდეს... მეფობა მივიღე, გამოწვლეილივით გამოვიძიე და ესცან, მიწა
ეკლესის ყოფილიყო, დახსნილი თათრისაგან პირველ ხსენებულის მეფის
და დედუფლისაგან ხარ კოლშვილით და მეც კათოლიკოსის წე-
რილით დამიმტკიცებია შენშიდ, შენს კოლსა და შვილშიდ, შენს
მიწა ადგილსა და მამულშიდ და სახლსა და კარშიდ... საუკუნოდ
15 აზნაურისშვილს, თავადს, თვინიერ მეფისა და ეკლესისა, ... ხელი
არა ქონდეს... მოწამე და შუამდგომელი ამისი საღთუხუცესი წე-
რეთელი ზურაბ და სხვანი ერთობით კარისა ჩემისა დიდებულნი
დარბაზის ერნი. აღიწერა კელითა ჰიქინაძის ნიკოლაოსისათა წელთა
უფლისათა ჩლებ ოკნდომბერს (sic) ე.
20 ბეჭედი.

1793 წ. მანუჩარ ყიფიანის შეწირულობის წიგნი ნიკორწმინდის ტაძრის საბუთთაგან № 4, თეთრს ქალღმერთზე დაწერილი. სათაურად აქვს: შიშინაშვილის დაეთარი.

...(ვინებეთ)... ჩვენ ყიფიანმან მანუჩარ და ერთხორცმან ჩემ-
მან მესხის ასულმან ანნამ და სასურველმან ძმამან ჩემმან კაცომ
და შამოგწირე ტოლას გლეხი შიშინასშვილი თამაზიკა, ნასიკელა
და სემონიკა მათის კოლშვილით, სახლკარით ... აწ ეს განწესება
25 დაგვიძს, სანამ სული გვედგას ფერის ცვალებას და მერმეთ რომ
ამიერ სოფლით მივიცვალოთ აღების შაფათს ჩვენთვის ერთს ჟამს

გვიწირვედენ და ცოცხალს დაგვლოცვედენ და მათს წმიდას წირვაში ნაწილს დაგვიდებდენ და მოგვიხსენებდენ:.. (წყევ.)....

ქ. კაცთაგან მოწამე და გამრიგე საქმისა ამის არის გიორგი ბუში და ყიფიანი ბეჟან და გელია, ხელოსანი ლომთაძე გოგელიცა 5 და შოშინიკი ლომთაძე. აღიწერა წიგნი ესე ხელითა წულუკიძის ხუცის მდივნის გურგენიძის მღვდლის გიორგისათა ქორანიკონს ქრისტეს აქეთ ათას შვიდას ოთხმოცდაცამეტს წინამძღრობასა ზაქარიასასა თვესა იანუარსა ოცდახუთსა ღღესა სამშაბათსა ნებითა ღვთისათა და შეწევნითა წმიდისა ღვთისმშობელისა და მარადის 1) ქალწულისა მარიამისათა.

ორი ჯგაფი.

განზე: ჩვენ ყდ უსამღვდელოესი ნიკოლაოწმიდელ არხიერი სოფრონ ვაბტიკებ წიგნსა ამას და დამარღვეველსა ამისსა ვსწყევ და შევაჩვენებ:

2) ბეჭედი: ყდ სამღვდელო ნკზწმიდელი არხიეპზი (ასომთ.:) სოფრონიოს.

1793 წ. შეწირულობის წიგნი სოლომონ II-ისა, ნიკორწმინდის ტაძრის საბუთთაგან № 1, თეთრს ქალაღზე დაწერილი.

ქ.: შენ წაო და ყდ მოწყალეო დედუფალო ზეცისა და ქვეყანისაო, სასაო და მეოხო, მცველო და მფარველო სულისა და ხორცისა ჩვენისაო, მინდობილმან სასოებისა შენისამან სდ იმერთა 20 მეფემან მეფეთამან ძემან არჩილისამან მეორემან სოლომონ და თანა ერთხორცმან ჩემან დედუფალოთ დედუფალომან დადიანის ასულომან მარიამ ესე ამიერიღგან უკე უცვალადო წიგნი მოგართვით თქვენ კელიშის უღაბნოს წმინდის მღვთის მშობლის ეკლესიას და თქვენს წინაშე მდგომელს ბერებს ზაქარიას და სხვათა სამღვდელოებთა და 25 შამოგწირეთ მტირე ესე შესაწირავი მშხივანის ერთი მოსახლე კაცი სუთიძე ზალიკი, მისი ძმისწულები წყალობიკი და ბასილიკი მათის ცოლწვილით, სახლკარით..... და არაოდეს ამ ჩვენს შამოწირულს გლგებს არც ჩვენგან და არც შემდგომთა ჩვენთა მეპატრონეთაგან არც საური, არც საუდიერო, არც ღომი, არც პური, არც ღვინო, 30 არც ხორცი, არაფერი ჩვენი სათხოვარი არ ეთხოვებოდეს, ისე

ყოველის კაცის უცილებლად შამოგვიწირავს.... რომელიც მწირველი ქელიშის უდაბნოშიდ იქნეს, წელიწადში სულთაობას ერთობით დედაჩემს ბატონისშვილს საქართველოს მეფის ასულს ელენეს უწირებდეთ და ჩვენც მოგვიხსენებდეთ და უკეთუ ვინმე იკადროს და ხელყოს შლად (ყვევა).... აწ იქნა პოწამედ ამისა ერთგულებითა კარისა ჩვენისა გამრიგე სახლთუხუცესი წერეთელი ზურაბ, წულუკიძე გიორგი, საარდალი წერეთელი ქაიხოსრო, მოლარეთუხუცესი წერეთელი გიორგი, მაჩაბელი ზურაბ, მდივანი ბუქუა, მოძღუარა სვიმონ აღიწერა ხელითა მეფის კარის მღვდლას გრიგოლაშვილის იესესითა

10 ქკნს ქეს აქეთ ჩლეგ თვესა მაისსა კ.

ბეჭედი ასომთ.: მეფე იმერეთისა სოლომონ.

ჩვენ ყდ სამღვდელო ქუთათელ მიტროპოლიტი დოსითეოს ვაქტიცებ წერილსა ამას და შლად კელმყოფსა ამისსა ვსწყევ და შევაჩვენებ ზეგარდმოჰსა მადლითა. და მათ მაგიერად მათ მიერ

15 ჩვენდამო მოცემულითა კელმწიფებითა:.

ბეჭედი: ყდ სამღვდელო ქუთათელ მიტროპოლიტი (ასომთ.:) დოსითეოს.

1793 წ. მარიამ დედოფლის შწირულობის წიგნი, ქუთაისის ტაძრის საბუთთაგან № 4, თეთრს ქალაღზე ზომით 42. 30²/. სანტიმ. ნიშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ თითო წერტილია.

...ჩვენ... სდ იმერთა დედოფალთ დედოფალმან დადიანის ასულმან მარიამ... შემოგწირე ქუთათისა მღთისმშობელსა ერთი

20 კაცი თვედორაძე ზაქარია ცოლათ და შვილათ..., ასე რომ კურთხეულს მამიდაჩემს დედოფალს მარიამს პატარა ბიჭი ქუთაისის ციხიდგან თათრისაგან დახსნა (sic) და მისის მუახლის მარგალიტისასათვის ებოძებინა და იმას გაეზარდა. ოდეს ღმერთმან ინება და იმერეთის დედოფლად მყო, ეს მამიდა ჩემის ნამსახური მუახლე მარგალიტისა

25 გელათს დასდგა და ეს ბიჭი მე მომართვა და მე თქვენთვის შემომიწირავს. შეიწირე შენ წმინდაო მღვთისმშობელო მარიამ (ქუთაისისო)..... ამის გამრიგე და მოწამე სახლთუხუცესი წერეთელი ზურაბ, ბოქაულთუხუცესი წერეთელი ვახუშტი, ნიჭარაძე კაცია, მეფის კარის დეკანოზი იშხნელი მღვდელი სვიმონ, წულუკიძე

კაცია. დაიწერა... ჩღვგ... კელითა იშხნელის გრიგოლისათა თვესა იენისსა კგ.

ბეჭედი: დედოფალი მარიამ.

განსე ჰირველ კაივრდზე: ქ სდ იმერთა მეფე მეორე სოლომონ 5 ძე არჩილისა ვამტკიცებ...

ბეჭედი ასომთხ.: მეფე იმერეთისა სოლომონ.

1794 წ. შეწირულობის წიგნი სოლომონ II-ისა, ნიკორწმინდის საბუთთაგან № 6 თეთრს ქალაღზე.

...სდ ამერთა მეფეჲმან მეფეთამან პანკრატოანმან ძემან არჩი-
 ლისამან მეორემან სოლომონ დავითიანმან და ერთხორკმან ჩემმან
 დედუფალთ დედუფალმან დადიანის ა'უ ჯმან მარამ ვკადრეთ მწელი-
 10 ლებრივი ესე მსახურება წ'ასა ტაძარსა შენსა ნიკოლაოზ წმინდის
 და მას შინა აღმართებულთა და დადგინებულთა ყ'დ სამღვდელოთა
 მიტროპოლიტთა სოფრონიოს, ესრეთ და ესე ვითარად რომ ბუგო-
 ულს ადგილი, მამულა და მოსახლენი კაცნი პირველათაჲ წმინდის
 ნიკოლაოზის შეწირულია ყოუილიყო და ახლა ყოვლად სამღვდელო
 15 ნიკოლაოზ წმინდელი წულუკიძე სოფრომ გვევედრა შეწირულობის
 განახლებას, განვაახლეთ და შამოგწირეთ ბუგოულს მამული და ად-
 გილი. არას კაცს ხელი არა აქვს არც რა მიზეზი, ისრე უსადგო
 და უკილებელია. ხუცესი მქელიაჲ პეტრე კვაჲლი ერთი, იმედაძე მა-
 მუკა კვაჲლი ერთი, აბუთიძე კვაჲლი ერთი, აბანოეთს დათუა დვალი
 20 კვაჲლი ერთი, მისი განაყოფი კაცია დვალი კოჲლი ერთი, პაპუნა
 დვლისშვილები მათს კოჲლშვილია, სახლქართა, ტყათა, ყანითა,
 ვენახითა, საწისქვილოთა, სასაფლაოთა, მათის სამართლიანის საზ-
 ღვრითა და რისაც მქონებელნი იყვნენ, საძებრითა და უძებრითა.
 შეიწირე წაო ნიკოლაოზ..... მსახურებისა ამის ჩვენისა მოწამედ
 25 ერთგულებათ კარისა ჩვენისა განჰკე სახლათხუცესი. წერეთელი ზუ-
 რაბ, წულუკიძე გიორგი, ბოქაულოუხუცესი წერეთელი ვახუშტი,
 მისი ძმა მოღარეთუხუცესი წერეთელი გ'ი და ერთობით კარისა
 ჩნისა დარბაისერნი. აღიწერა კელითა მეფის კარის მღვდლის გრი-
 გოლაშვილის იესესითა ქქნს ქქს აქეთ ჩღვდ თვესა აპრილსა კ.

30 ბეჭედი ასომთხ.: მეფე იმერეთისა სოლომონ.

განსე ამტკიცებენ ქუთათელი მატრონაჲლატი დოსითეას და ენათელი მატრონაჲლატი სუთყამა (ბეჭდები).

1794 წ. წყალობის წიკნი სოლომონ II-ისა, ხონის ტაძრის საბჯთთაგან N 16, თეთრს ქალაღბუ.

ქ. ესე მტკიცე წყალობის წიკნი გიბოძე მე სღ იმერთა მეფემან მეფეთამან ძემან არჩილისამან სოლომონ დავითიანმან შენ სანაძეს სიმონიკას, გოკიას და კიკოლას, ესე ვითარად რომ პირველითჲან ხონის წმიდის გიორგის კაცო ყოფალიყავით და ასლა ერთგულად მსახურებისა შენისათვის მეც წყალობა გიყავი, ასე რომ თუ გიშნა ურო მე, თორემ წმიდის გიორგის ტაძრის მეტს სხვა კაცს თქვენზედ საბატონყმით ხელი არ ქონდეს... სელითა კიკინაძის ნიკოლაოსისათა წელთა უფლისათა ჩლედ დეკემბერს ე. ბეჭდია ასომთ.: მეფე იმერთისა სოლომონ.

1795 წ. ნიკოლოზ ყოფიანის შეწირულობის წიკნი კელიძის უკანანის საბუთთაგან N 5, თეთრს ქალაღბუ. საბუთს საზაურად აქეს: ტყეშელაშვილის დავთარი.

ეს მტკიცედ შეუწყვალეებელი, საბოლოოვით გასათავებელი წიკნი მომიცემია მე ყოფიანს ნიკოლოზს და მეუღლე მისმან გელოვანის ასულმან ფარანგ და ძემან მათმან ლევან და ბეჟან თქვენ, ქელიშ უღაბნოში მსხვერპლის შემწირველნო, ასე და ამა პირსა ზედან რომ ღვთისმშობელს გლეხი შემოვსწირეთ და თქვენ ოცი მარჩილი თეთრი მომართვით და ღვთისმშობლობას მორეთ (sic) მოსვლამდის წირვა დაადევით და მეც (sic) ხატულაკი ტყეშელაშვალი მემომწირავს მისი ცოლიან შვილიანათ, აღაგმამულიანათ. არის კაცთაგან ამის გპრიგე და მოწამე ბერი სურდულაძე ნიკოლოზ. რამაკ ძემან კაცისამან ეს შეშალოს, ისიმც შეიშლება რუჯულის ქრისტიანობისაგან და მასამც შეღების შიშთილი იუღასი. მეფობას მეორე სოლომონისას ქრონიკოს ჩლეე აღიწერა წიკნი ესე თვესა მარტს თ. სამი ჯვარი.

25 განსე: ჩვენ ყლ სამღვდელო ნიკოლაოს წმიდელ არხიერი

სოფრონოს ვამტიციებ წიგნსა ამას და მომწლოელსა ესწყევ და შე-
ვაჩვენებ.

ბეჭედი: ყდ სამღვდელო ნკზწმიდელი არხიეპ^პზი (ასომთ.:) სოფ-
რონოს.

1795 წ. შეწირულობის წიგნი მარიამ დედოფლისა გელათის სა-
ბუთთაგან .N 7, თეთრს ქალაღღუ. ნიშნად იშვიათად ხიტ-
ყვის შემდეგ წერტილია. სათაურად სიგელს აქვს: რაქას დაფ-
ლიანიძის შეწირულობისა.

- 5ვინადგან მის მიერ მეფობენ მეფენი და ვინადგან მის-
გან მიიღებენ წიაღსა დედოფლობისასა ასულნი და მისგან მიიწვევიან
საზომსა ცხოვრებისა და ცხოვნებისასა ნათესაენი ქრისტიანეთანი და
ამისთვის მეცა ვიგულსმოდგინე და ვიმოსწრაფე შეწირვა ძღვნისა
ჟამსა დაქირვებისასა. ვინადგან მის მიერ ბოძებული და თანშეუღ-
- 10 ლეილი კელმწიფე ჩემი მეფე იმერეთისა ახალი სოლომონ სიტყვისა
მიერ სნეულებისა შესუსტებული ვე სიკვდილად მიწვენილი განი-
ხილა გონებაჲმან ჩემმან, მსწრაფლ მიემართე სასოსა ჩვენსა ღვთის-
მშობელსა მარიამს და ცრემლით შევსწირე სავედრებელი სიტყვა და
აღუთქვი მსახურება ღვთისმშობესა (sic) გელათისასა და ისმინა მწყუ-
- 15 ხარებით ვედრება ჩემი და მომცა რაცა ვსთხოვე და განათავისუფლა
კელმწიფე ჩემი მეფე და მაშინ აღუთქვი, სადაცა ვპოო პირველიდ-
განვე ეკლესიისა მისისა გელათისა შეწირული ყმა, შეძლებისაებრ
ჩემისა ვიმეცადინო კდვე მიქღვანვა მისი. ამისთვის ღვთისმშობელსა
მარიამის მიერ ყნისა იმერეთისა დედუფლად დადგინებულმან დე-
- 20 დუფალთ დედუფალმან დიდისა და სახელოანისა დადიანისა კაციას
ასულმან დედუფალმან მარიამმან მოვიხსენე პირველია შეწყუხება
ქმრისა ჩემისა და მეფისა და ამისთვის ჟამთა ცვალებისაგან პირველ
გელათის ღვთისმშობლის ყმა ყოფილი დავლოანიძე ამ ჟამებშიდ
მისმა უმაღლესობამ მეფემ თავისს აზნაურს მისცა და მე რომ ვსცანი
- 25 ღვთისმშობლის ყმობა, მოვახსენე მისს უმაღლესობას და სინანულით
ნება დამართო და მრავლის ჟამიდგან დაკარგული ავიღე და შენვე
შეგწირე ღვთისმშობელსა გელათისაო, სასოო მეფეთაო, შესავედ-
რებელი დედოფალთაო, ქალწული მარიამ. შემოგწირე შენი შენ-

- დავე დავლიანიძე დავით, მისი ძმა ნასხიდა და ნინია თავის ცოლ-
 შვილით, სახლკარით, ადგილმამულით, ტყით, წყლით, შესავალ გამო-
 სავალით, საძებრითა და უქებრითა და ყოველსაეყს ქონებით. შეი-
 წირე ღვთის მშობელი..... მომხედე, რა არა განამწარო დღე ჩემი
 5 ქმრისა ჩემისაგან მოცილებითა, რა იხსნა კელმწიფე ჩემი ქარისაგან
 და განსაცდელისა და რა იხსნე მტერისაგან, რომელნი ერჩიან
 ქრისტიანეთა, დაგვიცევე ქალწულო მრჩობლსაეე შა ცხოვრებისა
 ამინ..... თუ მეფე იქმნას (გამომწირველი), დაემზოს მეფობისაგან
 თვისისა... უკეთუ პატრიარხი ანუ მღვდელმთავარი... დედუფალმან...
 10 უკეთუ უფლისწულმან ინებოს, ნუ ოდეს აღელს საუფლოსა კა-
 რისსსა, უკეთუ სარდალმან ინებოს, სადაცა სარდლობს დაეცეს
 უწყალად..... შენი სასწაულთმოქმედება გამოაცხადე, ვინადგან მე
 მხეველმან შენმან შემოგწირე ჩვენდა სიცოცხლედ და მეფის სოლო-
 მონის განსაძლიერებლად აწ და საუკუნეთა ამინ. აღიწერა კელითა
 15 მისის უგანათლებულესობის დადიანის გრიგოლის კარის დეკანოსის
 და მდივნის იოანეს კელითა. ქეს აქეთ ჩღეე თვესა აპრილსა დ.
 ბეჭკედი ასომთ.: დედოფალი მარიამ.

1795 წ. მარიამ დედოფლის მიერ მიცემული წიგნი, ნიკორწმინ-
 დის ტაძრის საბუთთაგან № 25, დაწერილი თეთრს ქა-
 ლალზე.

- ქ ნამდვილ ქტისა ერთ ღთაებისა ერთ კეთილობისა და სამ-
 ხატოვანისა სამებისა ნებართვითა და ჯერ ჩინებითა ჩვენ იესიან დავი-
 20 თიან სოლომონიან ბაგრატოვანის ძისა ძისა (sic) მეფეთ მეფის
 ალექსანდრესამან და განმანათლებელის ამერთა ნეტარ ხსენებულის
 მეფის სოლომონის ძმისწულის უმაღლესის მეფის მეორის სოლო-
 მონის თანამემცხედრემან დედუფალთ დედუფალმან დადიანის ასულ-
 მან მეორემან მარიამ დავიმტკიცეთ და განგიახლეთ დავთარი და
 25 გუჯარი მთის წის გიორგის, ასე და ამა პირსა ზა რომე რომელსა-
 მე შეწირულს ადგილებზედ ჩვენ და ყდ სამღვდელოს ნიკოლაოსზ-
 წმინდელს (sic) ლაპარაკი მოგვიხდა უმეტრის და პირმოთნის კაცის შე-
 სმენით, მაგრამ როდესაც ყდ სამღვდელი ნიკოლაოსწმინდელი
 სოფრომ უმაღლესობის ტახტის წინარე სამართალს მოქენებდა,

ვისმინეთ ჩვენც აჯა და მოხსენება და მთას წმინდის გიორგის და-
ვთარიც მოგვიტანა და განვიხილეთ რა, კტი სწამა (sic) იმ კაციეთის
ადგილის შეწირულობა და სარწმუნოთაც ეწერა, დგვარწმუნა (sic)
და ჩვენც უკეშმარიტეს ადრე დავამტკიცეთ და გიბოძეთ სიგელი
5 კაციეთის ადგილი ს'დ სომეციეთის ქალას აქეთ და ზემოკერძო სა-
ზღვრავს ქვაყუნტა წოდებული ადგილი ზენათ შუა ველიეთის მინ-
დორს აქეთ და სომეციეთის ქალას აქეთ. ამ სამ საზღვრებს შუა საბა-
ტონო საძებარი ადგილი რაც იყო, ყოველსავე ზედან კელი ავიღეთ
და სრულებით შემოგწირეთ. დავთარი ვით აცხადებდა, ჩვენც ისე
10 დაგვიმტკიცებია და შემოგვიწირავს მთას წმინდის გიორგისათვის და
წმინდის ნიკოლაოსის მოადგილის და მოურავის ყ'დ სამღვდელოს
ნიკოლაოსწმინდლის სოფრომისათვის დაგვიმტკიცებია (sic) და გვიბო-
ძებია. მოგცესთ მან პირმშობან ძემან და გიბედნიეროსთ აწ და
უკუნისამდე. მხოლო ამისდა ნაცვლად დაგვიძს მარჯობლისა ცხოვ-
15 რებისა ჩვენისა წარსამართებელად ყოველს წელაწადს ყდ წმინდის
მიცვალების დღეს მარიაშობას მთაწმინდის გიორგის დეკანოზი, ერთი
მღვდელი და მთავარდიაკონი ჟამს გვიწირევდეს, როდესაც ღთის
ნება იქმნეს, მიცვალებულს გვიწირევდეს და მოვიხსენებდეს. თუ ჩნი
წირვა და მოხსენება თქვენ არ მოშალოთ, ეს ჩვენ მიერ ბოძებუ-
20 ლი დავთარი არც ჩვენგან და არცა შემდგომთა ჩვენთა მეპატრო-
ნეთაგან არ მოგეშალოსთ. აწვენც და რამანც ძემან კაცისამან, მე-
ფემან ანუ დედუფალომან, კათალიკოსმან ანუ უფლისწულმან, თ-
ვადმან ანუ აზნაურმან, დიდმან ანუ მცირემან შლად ყოს ამა წერი-
ლისა, მასამცრისხავს სამებით დიდებული ლ'თი და ყოველნი მის-
25 ნი წმინდანი ზეცისა და ქვეყანისანი, ხორციელნი და უხორციონი,
წყვეულ და შეჩვენებულნიც იყოს წმინდათა ათორთა მოციქულთაგან,
შიდთა მსოფლოთა კრებათაგან, ოთხთა პატრიარხთაგან და ყოველთა
სამღვდელთა დასთაგან. მასამც ედების კეთრი გეზისა, შიშთილი
რუდასი, ზარტება დიოსკორესი, ხ' დამამტკიცებელნი ამისნი აკუ-
30 რთხნეს ღთ'ნ აწ და უკუნისამდე ავინ. არის ამისი მოწამე სახლოთუ-
ხუცესი წერეთელი გიორგი, ხაბაზთუხუცესი ნიჟარაძე კაცია, დე-
დუფლის მოძღვარი იშხნელი მღვდელი სვიმონ, ნიჟარაძე ზურაბ,
ნიჟარაძე აბესა. აღიწერა კელითა იშხნელის გრიგოლისათა ქეს აქეთ
ჩღეე თვესა მაისსა ი.

ბუჭედი ასომთ.: დღლი მარიაჲ.

1796 წ. ჯვარის მამის ათანასეს მიერ დადებული წიგნი, და-
სული გელათის საბუთებში № 26, თეთრს ქალაღზე ზომით
7 X 11 1/2, სანტიმ.

ქ მისმა სიმაღლემ ბატონმა მეუკმ სოლოზან აჩოლოქიან მეო-
რემან მიბოძა კარის მღვდელი წერეთელი დავით და გუმბაძე ქაი-
ხოსრო. მე, ჯვარისმამას ათანასეს, გენათლოს კაცებს და ჩვენსას
5 ერთმანეთაშიდ სადგოები მიწები ქონდათ, ილაპარაკეს და ძველი და
ახალი სუყველა სადგო ადგილები ფიცით გარდასწყდა და მორიგდნ,
რომ პირვანდელი ნაქმარი საქმეშიდ სიყყეა აღარა აქესთ მთას გარდა
და მთაზედ სამართალი არის გაჩენილი და მაშინ მორიგდენ ამ საქ-
მეშიდ. ბატონის ყდ სამღვდელი გენათლოს ეუთუიშის მოაქლები:უ
10 ამ სამართლებშიდ იყვენენ. ასე გარდასწყდა. ქორონიკონს ქრისტეს
აქეთ ათას შვიდას ოთხმოკდათექსმეტს თეესა აგვისტიოსა ოკდა-
შვიდას.

ბუჭედი ასომთ. წარწერია: ათნს არხმ ჯუარ მმ 1793.

შემდეგ ხელისმოწერა ბერძნულად.

1796 წ. მარიაჲ იმერთა დედოფლის შეწირულობის წიგნი ქე-
თაისის ტაძრის საბუთთაგან № 5, თეთრს ქალაღზე ზომით
41 X 29 სანტიმ. ნიშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ თითო წერ-
ტილია.

15ჩვენ... სდ ლიხთიმერთა დედოფალმან დადიანის ასულმან
მარიაჲ... მოუძღვანე წმინდასა ეკლესიასა შენსა ჩემი გულისპირი
მარგარიტისა, ხოლო აწ ნაცულად ამისა ვინებე შესაწირავად შენდა
თანამოწამებითა და ნებითა ყოვლად სამღვდელიოსა ქუთათელ მიტ-
როპოლიტისა წერეთლის დოსითეოსისათა და ქუთარს მოსახლე ჩვენი
20 სახასო ერთი კვალი კაცი ურია ბინიაშვილი მარდახა თავის ცოლ-
შვილით აქედამ აყრილიყო და ზემოთ საწერეთლოში ესახლა ვალის
მიზეზით... შეიწირე, ჭი ქუთათისისა ღვთისმშობელიო... და ნაცულად
ამისა მიეც კეთილმსახურსა მეფესა სოლომონს დღეთა სიგრაქე და

წელთა სიმრავლე და აღამაღლე კვერთხი მეფობისა მისისა მშვიდობასა და კეთილ სუფიევეასა შინა და წინააღმდეგომნი მტერნი მისნი ქვეშე ფერხთა მისთა შემუსრენ.... არის ამა დამტკიცებისა მოწამე წულუკიძე გიორგი, ნიჟარაძე კაცია, ნიჟარაძე ზურაბ, ჩემი მოძღვარი 5 იშხნელი მღვდელი სვიმონ. აღიწერა ხელითა იშხნელის მღვდლის ნიკოლოზისათა ქორანიკონს ქრისტეს აქეთ ჩლევ თევსა ოკნდობერს ით. ბეჭედი ასომთ.: დფლი მარიამ.

1796 წ. ბეჟან წერეთლის შეწირულობის წიგნი, ქელიშის უდაბნოს საბუთთაკან № 3, თეთრს ქალაღზე ცუღის ხელით დაწერილი.

ქ. ნებითა და შეწვევითა ღეთისათა მე ბეჟან წერეთელმა ვიგულე და ვიგულსმოდგინე, ქელიშის უდაბნოშიდ მივედი და ჩემი 10 ახსარება ღირსსა და პატროსანს მამებს მოვახსენე და წმინდა ღეთისმშობელს შევავედრე სული ჩემი, რომ წმინდა ღეთისმშობელმან დამიცვას აერის მცველასაგან. ღეთისმშობელო, ნუ განმაგდებ მე პირისა შენისაგან. ღეთისმშობელო, აღაშქა დამიძეს (sic) შენ წინაშენ, ასე რომ ჩემი საკუთარი გლეხი ქედისუბანს ხუცესი ტიმოთე გოქსაძე 15 და მისი ძმა გოგია და იოვანე, ესამი (sic) ძმა შამოშიწირავს. ეგება ჩემმა ან შეიღმა და ან სხვამ თქვას რამე, მარა წმინდა ღეთისმშობელსა ეფიკავ და მის ძეს იესუს, ის გლეხი ჩემი საკუთარი იყოს, ჩემა გაძღეღმა დავითიკი ტიმოთეს მამა პატარა ბოეში იყიდა და შეიღათ მომცა, გავზარდე და ალაგი მივეცი, დავასახლე ჩემთვის სასა- 20 კუთროთ რომ არც დედის, არც მამის, არც ცოლის, არც შეილის იმ გლეხშიდ არა ერიოს რა, ისე საკუთარი ჩემი იყოს. წმინდა ღეთისმშობელო, რაღანც შეწინ მოვაწიე, შენის უდაბნოსათვინ შამოშიწირავ.... შენმა წინამდევებმა ბერებმა აღთქმა დამიდევს, სანამდისი ეს უდაბნო აქნება, მანამდისი წელიწადშიდ თითო წირვა 25 ხარებას არ მოგეშალოსთ.... მოწამე და გამრიგე ამისი ჯერ ღმერთია და კაცთაგან არის ამისი მოწამე წინამძღვარი გრიგოლ, დავით ბერი ჰოხონელიძე, ნიკოლოზ სურდულაძე, ბერი ნეთსაძე, ბესარიონ, მარკოზ, ბერი, დავით ნასრაძე, ბერი დიაკვნები, იოსელიანი ნიკოლოზა და სხვები თუთხმეტ თექვსმეტამდისი. ქრისტეს

აქეთ ათას შვიდას ოთხმოცდათექვსმეტს თვესა ოკტონბერსა ოცდ-
ორსა მეფობასა სოლომონისასა, ყოვლად სამღვდლო ნიკოლოზ-
წმინდელი ლიკორწმინდას ბატონობდა.

ქ: მე მონამან ღვთისამან წულუკიძემ გიორგიმ ვიგულე და
5 ვიგულსმოდგინე კელიშის უდაბნოს სამსახური. ჩემმა კაცმა წერე-
თელიმა ბეჟანმა მისი კაცი ღვთისმშობელს შესწირა მისის სულის
სახსრად, მერმე მისი შვილები შემევედრა შლად მისა, მარა არც
ღმერთმა ინება და არც კაცმან და როგორც ჩემს დიდებულობას
ეკადრებოდა, ისეხელი მომყვეს ცაგურელობა (sic) და ნიკოლოზწმინ-
10 დელმან და მათის ბრძანებით მეც დაეამტკიცე ეს ჩემი კაცის მო-
ცემული წიგნი ტიმოთესა და მისი ძმების გოგიასა და იოანესაგან
მე და ჩემი კაცი წერეთელი ყველა ხელაღებული იყოს. ახმაროს
ღმერთმან წმინდის ღვთისმშობლის მონასტერს. აწ ასე აღთმა და-
მიღვეს წმინდის ღვთისმშობლის მონასტრის ბერებმა, სანამდის ეს
15 უდაბნო იქმნეს, მანამდის შენ (sic) ლოცვა მოხსენება არ შეიშალოს.

ბეჭედი: მონა ღა ყმა მეფისა წულუკიძე (ასომთ.:) გიორგი.

განზე: ჩვენ ყდ უსამღვდლოესი ნიკოლოზწმინდელ არჩიერი
სოფრონიოს ვამტკიცებ წიგნსა ამას და შემშლელსა ამისა ესწყვე
და შევაჩვენებ.

20 ბეჭედი: ყდ სამღვდლო ნიკოლოზწმინდელი (ასომთ.:) სოფრონიოს.

1796 წ. შეწირულობის წიგნი სოლომონ II-სა, ხონის ტაძრის
სახუთთაგან № 13, თჳთრს ქალაღდზე ზომით 33 X 50
სანტიმ.

...(მე)... სდ იმერთ მეფე დავითიანი მეორე სოლომონ და ერთ-
კორცი ჩემი დედუფალთ დედუფალი დადიანის ასული მარიამ....
უბეგრუასშვილი სონაძე ივანე პირველითგან შენის წმინდის ტაძრის
შეწირული ყოფილიყო და უეამბისაგან გამოეწირათ და წულუ-
25 კიძეს. დაეპყრა და ოდეს ძალშემწეობითა შენითა მივიღეთ მეფობა
იერთთა, მას ჟამსა გამოვიძიეთ და ვსცანით კეშმარიტი და წულუკი-
ძეს გამოვართვით და ის ჩემით გავისტუმრე და ეს უბეგროაშვილი
სონაძე ივანე და მისი შვილები სიმონიკა, კიკლა, გოგია და იოვა-
ნე თავისის ადგილ მაშულით.... შენს წმიდას ტაძარს შევსწირე.
30 ყოველს ღისმშობლობას დეკანოზს აწირვინებდეს გარდაცვალებულთა

და ცოცხალთა მეფეთათვის იმ დღესასწაულზედ თემი დაგვლოცავდეს, ცხვარს დაკვლიდეს და საწირაეთ ორს რუბს დეკანოზს მიაართმევდეს, აღდგომას დღეს ერთს ჩარექს სამთელს ჩამოასხემდეს, თანაარსს ვააკეთებდეს და შენს წმიდას ტაძარს მიაართმევდეს...

5 ამა წერილის მოწამე სალთუხუცესი წერეთელი ზურაბ, წულუკიძე გიორგი, სარდალი წერეთელი ქაიხოსრო, წერეთელი გიორგი და სხვანი ერთობით კარისა ჩემსა დიდებულნი დარბაზის ერნი. აღიწერა ხელითა ქიქინაძის ნიკოლოსისათა წელთა უფლისათა ჩუქვ ნოემბერს იწ.

10 ბეჭედი: მეფე იმერეთისა სლომონ; დედული მარიამ.

შემდეგ სელისმოწერით და ბეჭდებით ამტკიცებენ გენათელი მიტროპოლიტა ეფთვიში, ქუონდიდელი მიტროპოლიტი ბესარიონ, ტაგერელ მიტროპოლიტი იოანე და ცაიქელ მიტროპოლიტი გრიგოლ.

1797 წ. გულქან დედოფლის შეწირულობის წიგნი, ქუთაისის ტაძრის საბუთთაგან № 6, თეთრს ქალაღზე ზომით 45¹/₂ x 22¹/₂ სანტიმ. ნიშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ თითო წერტილია.

...ჩვენ... დედოფალმან გულქან ასულმან წულუკიძისამან...
15 საფასითა ჩემითა დაეხსენ და ამოვიგე ერთი გლეხი ივანიაძე დავითელა და მისი ძმები მათის ცოლშვილით... და შენს სახსო აღგიღზედ დავასახლე ბაჟს და სულისა ჩემისა საოხად მოგართვი და შემოვსწირე წასა ეკლესიასა შენსა, რომ ამ გლეხისაგან ყოველს წელს ერთი ჩარექი სანთელი ყოვლად წის ხატს (ქუთ. ღვთისმშობლისს) მიერთმეოდეს და ერთი მარჩილი თეთრი და ან მარჩილის სახორცე იმ ეკლესიაზედ მდგომს მღვდელთმთავარს მიერთმეოდეს. ამას გარდა სხვა გარდასახალი ბევარა არასფერი ეთხოვოს.... არის ამისი მოწამე და გამრიგე მოურავი წულუკიძე გიორგი, სახლთუხუცესი წერეთელი ზურაბ, მაჩაბელი ზურაბ, მოურავი იაშვილი როსტომ, ჩემი მოძღვარი
20 იშხნელი მღვდელი სვიმეონ. აღიწერა კელითა იშხნელის გრიგოლისათა ქეს აქეთ ჩუქვ იანვარს ია.
25

ბეჭედი: წულუკიძის ასული დედოფალი გულქან.

განსუ ზარველ კუერაჟსუ ღამისად: აღუქსანდრეს ძე ბატონიშვილი. გიორგი ვამტკიცებ წიგნსა ამას ნებითა ღთისათა. (ბეჭედი).

ბუქუა, კვარის მოურავი აბაშიძე ბერი და სხვანი ერთობით თქუენი დარბაზის ერნი. აღიწერა ხელითა მეფის კარის მღვდლის გრიგოლ-ლაშვილის იესესითა ქქნს ქქს აქეთ ჩლუწ თვესა აგვისტოსა კე.

1798 წ. სოლომონ II-ის მიერ მიცემული წიგნი, ბიკვინტის სა-
ბუთთაგან № 51, თეთრს ქალაღზე ზოზით 41 X 31 1/2 სანტინ.
ნიშნად იშეითად ინმარება წერტილი.

ქ ეპა შენ ციერთა და ქვეყნიერთა დედოფალო, სიტყვისა
 5 ღთისა მშობელო მარიამ, რ'ლნ ერთარსი და თანამოსაყდრე საუკუნოისა
 მამისა სიბრძნე ღ'თი კორცითა გვიშეე ორთა შინა სრულთა ბუნე-
 ბათა და აღმართე დასემულეება ჩენი და აღიყვანე პირველსა შინა
 პატრესა. აწ მეცა სასოებისა შენ ზ'ა დამდებმან, ბიკვინტისა ღთის-
 მშობელო, -და მფარველობისა შენისა მონდობილმან მეფემან იმერ-
 10 თამან ძემან არჩილისმან მეორემან სოლომონ ვინებე აღვედრა შენ
 ძლით ტახტსა სამეფოსა და გამოვიძიე მამული და აგარაკი ძველთა
 მამა პაპათაგან ჩვენთა შეწირულბ და მიცა ვგრეთ დავამტკიცე. ხოლო
 აწ განვიხილე ბიძისა ჩემისა მეფე სოლომონის დავთარი, რომელიცა
 შენთვის შემოაწირა საქილაროს რიონს გაღმა ორწყალს შუა მიწა
 15 და ტყე და მამული და ეს ჩვენ არ ვიცოდით და ამ ეამად არც
 კათოლიკოსი იმყოფებოდა და ეს ტყე და მამული მიქელაძე შაქა-
 რისშვილმა გუთხოვა და მას წერილით უბოძეთ და ამისა შ'დ ქუ-
 თათელ მიტროპოლიტს დოსითეოს კათოლიკოსობა უბოძეთ და
 ძველი ბიძის ჩვენისეული დავთარი მოგვიტანა და ეს ადგილი და
 20 მამული და ვგრეთვე სხუანი, რომელსაც ძველი დავთარი აცხადებს,
 ბიკვინტისა ღთისმშობლის შეწირულად აღმოჩნდა და ამისთვის
 პირველსა მას დავთარსა ჩვენცა ვამტკიცებთ და განვახლებთ და
 პირველს ძველს თარჯეზზე ჩვენი თარჯიც დავსძინეთ და კელიც
 დავასეთ და რომელიც ამ ძველსა და ახალს თარჯს შუა ან მამუ-
 25 ლია, ან ადგილი, ან ტყე, ის ბიკვინტისა ღთისმშობლისათვის დავ-
 სდევით და დავამტკიცეთ და რომელიც გაუტეხელი ტევრია, ის
 ჩვენად სანადიროთ დავსდევით და ესრეთ ვამტკიცებთ, რომ არც
 ჩვენგან და არცა ჩვენთა შემდგომთა მეფეთაგან არ მიეღოს და ყო-
 ველივე ამ ადგილებისა და მამულების გამოსაჯალი კათოლიკოსს

მიერთმეოდნის უცილებელად ყოველთა კაცთა მიერ, რომ სხუას ხელი არა აქუს და ვინც ასე არ დაამტკიცოს, ბიჭვინტისა ღთის მშობელო, შენ შერისხენ საშინელითა რისხვითა შენითა და ვეჯოჯოხნეთამდე შთახადე სულით და კორციით, ვე უკე. აწ არიან ამა
 5 დამტკიცებისა მოწამენი ზოგად ერთობით ჩვენნი დიდებულნი და მოხელენი კარისა ჩვენისანი. აღიწერა ნოენბრის ვ ქეს აქათ ჩღეც.
 ბეჭედი ასომთ.: მეფე იმერთა სოლომონ.

1798 წ. მარიამ დედოფლის შეწირულობის წიგნი გელათის საბუთთაგან № 5, თეთრს ქალაღღზე ზომით 42¹/₂×14 სანტიმ.

....(ჩვენცა).... სდ საიმერეთოსა დედოფალთ დედუფალმან და-
 დიანის ასულმან მარიამ გვედრეთ და შემოგწირეთ ხუცესი მალა-
 10 ლურაძე გაბრიელ მისი შვილით ანდრია, მათის ცოლშვილით, ესე ვითარად რომე ეს ხუცესი დავით მეფეს შემოგწირა თქვენთვის. მე-
 რმეთ ჩვენს ბატონობაშიდ კუჭუხიძემ იდევა და სამართლიანის საქ-
 მით შემოუვიდა კუჭუხიძე, თავისი და ამისი შვილის ფასი ჩვენ გარ-
 დუხადეთ და კუჭუხიძის ვალისაგან თავისუფალი ვამყოფეთ და
 15 თქვენ შემოგწირეთ.... არის ამისი მოწამე ნიყარაძე კაცია, მოძ-
 ღვარი იშხნელი მღვდელი სვიმონ, მოურაფი საყვარელიძე ხუცია,
 მკაქვარიაანი ზაალ. აღიწერა ხელითა იშხნელის გრიგოლისათა, ქეს
 აქეთ ჩ ღ ე ც დეკემბრის ვ.
 ბეჭედი ასომთ.: ღფლი მარიამ.

1799 წ. წყალობის წიგნი სოლომონ II-ისა, დაცული გელათის საბუთებში № 100, დაწერილია თეთრს ქალაღღზე ზომით 32¹/₂×16¹/₂ სანტიმ. ნიშნად იშვიათად იხმარება ორი წერტილი.

20 ქ. წყალობითა ღთისათა ჩვენ სდ იმერთა მეფემან მეფეთამან მეორემან სოლომონ დავითიანმან და თან ერთხორცმან ჩემმან დედუფალთ დედოფალმან დადიანის ასულმან მარიამ ესე მტკიცე წყალობის წიგნი გიბოძე თქვენ ერთობით მუხალარუის მოსახლე გლეხებს, ასე და

ისე ვითარად რომ ჩემს სამოღო მიწას ვეჭებდი და თქვენშიდაც მოვაკითხვინე და სამართალი გთხოვეყე და უფიცრათ წყალობა გიყავიყე და თქვენს ქვეყანაშიდ რომელიც ჩემი სმდეო მიწა იყო, ისევე თქვენ გიბოძე და თქვენ.... მოდა აღარ გეთხოვებოდისთ.

5 არის ამისი მოწამე სარდალი წერეთელი ქაზხოსრო, წულუკიძე ოტია, მოურავი ლორთქიფანიძე ბერი, ლოლაძე დავით. აღიწერა ხელითა კიკინაძის გიორგისათა წელთა უფლისათა ჩლეთ თთვესა თებერვალსა ე.

ბეჭედი ასომთ.: მეფე იმერთა სოლომონ.

1799 წ. შეწირულობის წიგნი სარდლის გიორგი წულუკიძისა, ნიკორწმინდის ტაძრის საბუთთაგან № 11, თეთრს ქალაღზე, ლამაზი ხელით.

- 10ესე მტკიცე და უცვალებელი, უკე ჟამთა დაუსრულებელი შეწირულობის წიგნი და სიგელი მოგართვით თქუენ ჩუპნდა შეილად აღზრდილს ჩუპნს ძმისწულს ყდ სამლუდელს ნიკოლაოსწმიდელ არხიეპისკოპოსს სოფრონიოსს ჩუპნ სარდალმოურავმან წულუკიძემ გიორგიმ და ძემან ჩვენმან დავითმან და მერაბმან, ესე
- 15 ვითარად რომე გვევედრეთ და ჩვენ ვისმინეთ ვედრება თქვენი და მოგართვით და გიბოძეთ გიორგობიანი ბერი, შაქარა, რამაზა და დლაქი დავით მოსახსენებელად და წარსამარტებელად მრჩობლთა ცხოვრებათა ჩუპნთა სულიერად და კორციელად და ძეთა ჩუპნთა აღსაზრდელად განსაძლიერებელად და კეთილცხოვრებად სიმართლით.
- 20 მაგრამ ეს ჩუპნ მიერ შეწირული დლაქი დავით სიცოცხლესა ჩემსა მე მმსახურებდეს და შდ ჩემსა იყოს ეკლესიისათვის თქუენისა.... არის ამისი მოწამე თავად ლთი და კაცთაგან კარისა ჩვენისა მლუდელი კიკინაძე მიქელ, მოურავი ჩვენი გაცირიძე ბეჟანიკა, ლედელაძე სულთამი და კდ თქუენი მლუდელ მონაზონი ბესარიონ და
- 25 ჯუარამტვირთველი ტერენტი, წულუკიძე გოგია და მოურავი სანიკიძე გიორგი. აღიწერა წიგნი ესე წელს უნისა ჩლეთ.

ბეჭედი: წულუკიძე გიორგი.

განზე შემდეგ დროინდელი მინაწერია: ჩვენ იმერთის მმართველ-

ლობის მდივანბეგნი ქ^{ის} გამოძიებით ამ მტკიცე შეწირულობის წერილს ვამტკიცებთ ჩუნი ბეკდების დასხმით.

ბეჭდები: მდივანბეგი წულუკიძე---; თავადი მდივანბეგი აბაშიძე (ასომთ.:) გიორგი; მიქელაძე (ასომთ.:) დავით.

1800 წ. საფიქრის წიგნი, მიცემული კუტივადის მიერ ეფთვიმე გენათლისადმი, დატულია გელათის საბუთებში № 25, დაწერილია თეთრს ქაღალდზე ზომით 50²/₂ X 5¹/₂ სანტიმ.

- 5 ქ: თქვენ ყოვლად სამღვდელოს ჩემს მოწყალეს ბატონს გაენათელ მიტროპოლიტს უფალს ეფთვიმის მე თქვენმა მონამ და ყმამ დათუა კუტივადემ და ჩე^{სა} შეილებმან გაბრეილამ და მამუკმა და ჩვენმა მომავალმა ერთობათ ესე მტკიცე და ქეშმარიტი უტყუარი და უცვალადო წიგნი და საფიცარი მოჯართვით თქვენ და თქვენს
- 10 ეკლესიას, გელათის ეკლესიას, ესრე და ესე ვითარად რომ ერთი ბიჭი ოდიშელი გოგია მეგრელი ჩემის ალალის ნასამართლის თეთრით ნაყიდი მყავდა და შე მოხუცებულობის ეამმან მომისწრა და თქვენთვის და თქვენის ეკლესიის გელათისათვის თქვენს სასახლეშიდ არგვეთს თხილთაწყაროს დასაყენებლათ და დასასახლებლათ მოგარ-
- 15 თვით. თქვენს სასახლეშიდ თხილთაწყაროს მოჯალაბეთ დააყენეთ და მოჯალაბის რიგათ იმსახურეთ. გოგია მეგრელი და მისი ცოლი მიმირთმევა.... არასოდეს თქვენგან თქვენის ხელიდამ ეს ჩემი ბიჭი არ გაიცეს. თქვენთვის თქვენს სასახლეშიდ მოჯალაბეთ თუ გეყოლოსთ, თორემ და ეს სამოჯალაბოთ გოგია მეგრელი რომ ჩემგან
- 20 მოგერთვათ, ამისდა ნაცვლად საურის წყალობა მიყავი და საური ამომიწერე და წიგნი მიბოძე და ქთამათ ეს მოჯალაბე მოგართვით.... არის ამისი მოწამე ჩენი მოხელე კანდელაკი გიორგი, კანდელაკი ანდრია, მოურავები კახიძე ვახტანგ და სიმონ და სხვა საგენათლო კრებული სამღვდელო და საერო ერთობით და მე უღირს ბერს
- 25 წინამძღვარს იოსელიანს დავითს დამიწერია.... თვესა მარტსა: ივ: განხორციელებითგან უფლისა ჩუ:

ჟვჳარა.

1800 წ. შეწირულობის წიგნი სოლომონ II სა. გელათის ტაძრის საბუთთაგან № 85, თეთრს ქალაღლზე ზომით 62X10³/₄ სანტიმ., ლამაზი ხელით დაწერილი.

...აწ მეც იესიან დავითიან პანკრატოანმან მეფემან მეფეთამან სოლომონ მეორემან ძემან არჩილისამან და თანამეცხედრემან ჩემმან დედოფალთ დედოფალმან დადიანის ასულმან მარიამ ვინებეთ და ვიგულისმოდგინეთ წისა ეკუდრისა შენისათვის 5 (მაცხოვრისა) და გამოვიძიეთ და განვიხილეთ, ძველთა და ახალთა მამაპაპათა ჩვენთა შეწირულნი გლეხნი და აგრაკნი .. ყოველთა მკირვებელთა და მოხელეთაგან განვათავისუფლეთ... აწ ესე არიან წისა ეკლესიისა შენისა გლეხნი, მამაპაპათაგან ჩვენთა შეწირულნი და ჩვენ მიერ დამტკიცებული: ლეყერეთს შვიდი კუამლი კაცი 10 შალიკიანები... (წამოთფლიდაც). ესე ყოველნი თავისითა ცოლშვილითა, ადგილმამულითა და თავისითა სამართლიანითა სამზღურითა და ბეგრითა ვითარცა ცხად ჰყოფს ძველი მატთანე .. აწ არიან დამამტკიცებელნი ამისნი სარდალ წერეთელი ქაიხოსრო, ბოქოულთუხუცესი წერეთელი ვახუშტი და ზოგად ერთობით ჩვენნი პალატის ში- 15 ნანი. აღიწერა კელითა ნიკოლაოს დეკონოზის იობიან გაბაონისათა თთვესა მარტსა იგ განკორციელებითგან სიტყვისა ღთისა ჩუ...

ბეჭდები ასომთ.: მეფე იმერთა სოლომონ; დედოფალი მარიამ.

1800 წ. შეწირულობის წიგნი მარიამ დედოფალისა, ნიკორწმინდის ტაძრის საბუთთაგან № 28, ლურჯ ქალაღლზე.

დიდო მოწამეო გი, ჩვენ მსასოებელმან ყდ უპატიოსნესისა სახელისა შენისამან სდ საიმერეთოს დედუფალთ დედუფალმან დადიანის ასულმან მარიამმა ვიგულისმოდგინეთ და აღვირჩიეთ მსახურება ყდ პატრონისა სახელისა შენისა და შემოგწირეთ მკირეთ ესე ძღვენი ჩემგან დახსნილი და ყოველის კაცის უცილო თამაზ ხილშელი მისის ცოლშვილით. შეიწირეთ წმიდაო გი ველიეთისაო.... 25 კაცთაგან არის ამისი მოწამე სარდალ წერეთელი ქაიხოსრო, ბოქოულთუხუცესი წერეთელი ვახუშტი, წულუკიძე ოტია და სენხია და სხვანი ერთობით კარისა ჩვენისა დარბაზის ერნი, დიდნი და

მცირენი. აღიწერა ხელითა მგალობლის კანდელაკის გიორგისათა ქორონიკონს ათას რუასს იენისის კვ: რომელიც შეუძლია სანთლისა და საკმეელის ბეგარა, ყოველს წელიწადს უნდა მოგართვას.

ბეჭედი: ღწლი მარიაჲ.

1900 წ. შეწირულობის წიგნი სოლომონ II-სა ხონის ტაძრის
 საბუთთაგან № 4, თეთრს ქალაღზე ხომით 541/2 X 38
 სანტიმ.

- 5 ... (მე) ... იესიან დავითიან სოლომონიან პანკრატოანმან მე-
 ფემან მეფეთამან სოლომონ მეორემან ძემან არჩილისამან და თანა-
 მეცხედრემან ჩემმან დედოფალთ დედოფალმან დადიანის ასულმან
 მარიაჲ ვინებეთ და ვიგულსმოდგინეთ კნინოდენისა რაჲსამე მსა-
 ხურებაჲ წისა ეკლესიისა შენისა, ვნათენ გუაქუნდა შენ მიერ
- 10 მრავალგზის შეწვენა წინააღმდგომთა მტერთა ზა და შნისა შე-
 წვენისა მოქმედმნ... შემოგწირე და მიგიძღვანე ჩვენის გამოსა-
 ვალის საურისაგან ასი მარჩილი თეთრი და სხუა შენის პატივის-
 ცემისათვის (წმიდაო გიორგო) შენის ეკლესიის კაცს სადაც არის
 ყოველთავე ამოუკვეთე, ესეთ რაღ არცა ჩვენგან და არცა ჩვენთა
- 15 შემდგომთა მეფეთაგან აროდეს არ ეთხოვებოდეს, თინიერ ამა ზე-
 მოწერილისა და ეს ასი მარჩილი ყოველს წელს შენის ეკლესიის
 კაცისაგან დეკანოზს მიებაროს და დეკანოზისაგან ეკლესიას მო-
 ხმარდეს, რაჲცა ესაქიროებოდეს და ამის ანგარიში მის სიმალღეს
 მეფეს მოხსენდებოდეს და ესეცა აღგვითქვეს, რათა დღესასწაულსა
- 20 შენ ზა დეკანოზი და სხუანი სამღუდელონი ყოველნივე ყოველთა
 ეკლესიათა მსხვერპლსა შესწირვიდენ ჩვენთვის მეფობისა ჩენისა
 წარსამართებელად და შდ სულთა ჩვენთა საოხად.. აწ არიან აჲ
 დამტკიცებისა მოწამენი, ყდ სამღუდელო ქუთათელ მიტროპო-
 ლიტი დოსითეოს, ნიკოლოზწმიდელი სოფრონ, ჩვენი სიძე
- 25 ქსნის ერისთვის ძე ელისბარ, მოურავი წულუკიძე გიორგი, კა-
 ცია და სვიმონ, კდ წულუკიძე სენხია და ოტია, ნიჟარაძე როს-
 ტომ და ზოგად ერთობით პალატისა ჩენისა მოხელენი. აღიწერა
 კელითა ნიკოლაოს დეკანოზის იობიან გაბაონელისათა... ჩუ თთვე-
 სა ნოენბერსა ა.

ბეჭდები ასომთ.: 1) მეფე იმერთა სოლომონ; 2) დედოფალი მარია.

პირველ კერძზე განზე: ქ ჩვენ უღ სამღუდლო ქუთათელ მიტროპოლიტი დოსითეოს, გაენათელ მიტროპოლიტი ეფთიმი და ნი-
5 კოლაოსწმიდელი სოფრონ ვამტკიცებთ ამა წერილსა მათის სი-
მაღლის მეფისასა...

ბეჭდებმ დასიოეოს ქუთათელის და სოფრონ ნიკორწმანდელისა.

1801 წ. შეწირულობის წიგნი დარეჯან ბატონიშვილისა. ამ წიგნის ჩვენანდის მოადწია ხუცუბად დაწერილმა პირმა, რომელიც დაკულია გელათის საბუთებში № 107.

ქ... ჩნ ცუა ფარვათა შნთა მინდობილმან სახლოვანისა მეფის პირელის სოლომონ დავითიანის ასლმან ბატონისშვლმან დარეჯან...
10 გაენათს მაცხოვრის ეკედერს გადრე და შემოგწირე... გლეხნი პატრიკეთს მამის ჩემისაგან ბოძებლი ჩმის ძიძის შული ქართვლისშული თამაზა და მისი ძმის ნიკოლოზასი შვლბი. მართებს ექესი თორმეტნიანი ღვნო ჩმი სამღთო და წირვა ემართა და მასინძლობა ხუცების და მისდა სამაგიეროთ დავიდვით სამი მარჩილი, უღს შამოდევზედ (sic)
15 ერთს საპანე ღვნოს და სამს მარჩილს წინამძღვარს მთარმევედეს გაენათს. ორი ყურუშის საკმეველს წინამძღვარი იყიდდეს და ეკლესიაშიდ იხპარდეს და წინამძღვრი ჩმთვს წირვდეს ბეგრის მიტანაზედ და ორ ყურუშს საწირაეთ მიირთმევედეს. მეორე მოსახლე გეგუთს ხუტუბაშული ქიშობა ვახტანგიაშვილის იყო და ვახტანგ უშვილოთ
20 გარდავიდა და ვახტანგის მამული მამაჩმს ექირა და ამ ქიშობას დედა ჩი შვილის დავითის ძიძათ გამოაყვანინა მამაჩემმა და ის ძიძა და ეს ბოვში ქაშაბია ობოლი იყო და თავისის ადგილ მამულით ჩმს დავითს უბოძა ბტონმა მამაჩემმა და გაენათს მაცხოვრის ეკედერს შესწირე. მართებს ჩარექი სამთელი სამი თორმეტნიანი ღვნო და
25 ოთხი ბათმანი პური.... არის წერილისა ამის მოწამე სარდალი წერეთელი ქაიხოსრო, წულიკიძე სეხნია, წულიკიძე ოტია. მე მეფის კარისა მღვდელი ნიკოლოზ იშხნელი ვწერ წერილსა ამას, თვესა სექტენბერსა ი.... ჩყა.

1802 წ. სოლომონ II-ის მიერ მიცემული წიგნი. გელათის საბუთთან № 9, კარკს თეთრს ქალაქზე ზომით 55 x 37 $\frac{1}{2}$ სანტიმ. ნიშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ თითო წერტილია. საბუთი ცოტათი დაზიანებულია.

ქ. ყოველთა მაცხოვარო და უფალო ჩემო, მე მონამან შენმან და შენზედა სასოებისა დამდებმან სდ იმერთა და სხვათა მეფეთ მეფემან იესიან დავითიან სოლომონიან ბაგრატიონმან ძემან არჩილისამან მეორემან სოლომონ... პირველ დავით აღმაშენებელისაგან შენი ეკლესია აღშენებულიყო და მისკანვე მამულები, გლახები და ადგილები შეწირულიყო და საწინამძღვროთ განეწესა და მათთვის საძეალოთ განეწესათ და ეგრეთვე შთამომავლობით ჩვენთა ძველთა პაპათა და მამათა ეს ეკლესია ედიდებით, მაგრამ უღვრობისაგან და ჟამთა ვითარებისაგან თავადებს უსამართლოებით შენი ეკლესიის მამულები და ადგილები მათთვის მიეტაცათ, განერყვნათ, დაეყიდათ და დაებნათ და აღარც წინამძღვარი მახედ დაეყენებიათ და აღარც ძველი დავთარი იყო, ყოველივე ყოველთურთ განეფხვრათ და მერმეთ მოწყალებით შენითა, მაცხოვარო და უფალო ჩემო, სდ იმერთა მემკვიდრე ბაბუა ჩემი და ბიძა ჩემი მეფობისა მიერ პატივითა განაშვენე და ყოველთა მტერთა მშათთა (sic) და უარის მყოფელთა სახელისა შენისა მძლედ გამოაჩინე და უსაზომოთა მით მოწყალებითა შენითა ეკლესისა მძლენი და სხვანი მეფობისა მათისა წინა აღმდგომნი ღვთაებისა ძალითა ყოველნივე შემოსრნა და დაამხვნა და რომელიც ძველთა მეფეებისაგან შეწირულიყო, ყოველსავეს უკლებელად თავი მოიუყარა. რომელსამეს ნასყიდობით სქეროდა, რომელიმეს მამისსეულობით და რომელსამეს ნასისხრობით და ერთქმან ერთში სამშითოთ ერთქმანერთისათვის მიეტაცათ, ყოველადვე ყოველივე თავისუფლად აღმოეყვანა და შენის ეკლესიისათვის განესაკუთრებინა და ხელახლა თავისის სამეფოს ბექდით და დავთრებით მოერთვა და მასხედ წინამძღვარი განეწესათ და დაედგნათ. ღ... მეფობა სდ იმერთისა შენგან შეწევნით მე მივიღე და მკირედს ხანს უკითხველობით და ვითარებისაგან მოუკლველობით შენს შეწირულს მამულსა და ყმებზედ მოურავი იდგა, შემდგომად მოვიკითხე, სდ და ჩემს სამეფოსშიდ არსად ხატის მამულშიდ მეფისაგან მოურავი არ დადგინებულა და არც განუწესებიათ, სულ თავ თავისი ყმით თავ

ვის თავათ მსახურებდენ თავის ყმებს. პირველითგან მეფეთა და კათალიკოზთა და ყოველთა მიტროპოლიტთაგან ესრეთ განეწყესათ. მხოლოდ შენს შეწირულს მამულზედ იყო მოურავი დაყენებული და ჩვენ რადგან ასე განწყება შევიტყვე; მეფობისა ჩემისა წარსა-
5 მართებლად ესე მარად უტყუელი აღთქმა დაგიდევ თქვენ სასოსა და შესავედრებელისა ჩვენსა მაცხოვარს და შენს წმინდას სოხასტრის ეკლესიას, ესრეთ რომ არას რომელსამეს დროს და არას უამს თქვენს შეწირულს ყმას, მამულს, ადგილს და სადაც შენი ყმა ესახლოს, არც ოკრიბაშიდ და არც არგვეთში და თუ რომელიმე სხვა-
10 გან სადმე იყოს, არსად მოურავი არ დაგიყენოთ თვინიერ წინამძღვრისა, არც ლაშქარს წაყოლით და არც სხვაზედ რასმეზედ რომელიც სამსახური სამეფო მოვიდეს, მასზედ მდგომს წინამძღვარს ჩვენ უბრძანებთ და წინამძღვარი ჩვენს ბრძანებულს თვითან გაარიგებდეს. როცა ლაშქრობის საქმე მოვიდეს, წინამძღვარმა მისი ხელოსანი გაუ-
15 ძღვანოს და ჩვენს მეფობას ისე ამსახუროს, ასე ამ განწყებით... თვინიერ წინამძღვრისა არაუისი ხელი არ შეუვიდოდეს იმ შენს მამულში... მოწამე და გამრიგე ამისი დიდებული თავადი სახლთუხუცესი წერეთელი ზურაბ, ქერის თავი ელისბარ, წულუკიძე ოტია და სეხნია და მე მეფის კარის მღვდელს კვინიხიძეს სვიმონს დამიწერია
20 და მოწაწეცა ვარ ამისი. აღიწერა ფებერვალის ა ქორონიკონს ქრისტეს აქეთ ჩუბ

ბეჭედი ასომთ.: მეფე იმერეთისა სოლომონ.

პირველ გვერდზე განზედ: ქ ჩვენ სდ საიმერეთოს დედოფალი მარიამ ნებითა მღვთისათა ვამტკიცებ სიგელსა ამას.

25 ბეჭედი ასომთ.: დელი მარიამ.

ქ ჩვენ ყდ სამღუდელო ჯუმათელ მიტროპოლიტი მაქსიმე ვამტკიცებ...

ხვეულად: მაქსიმე.

ჩუბნ ყდ სამღუდელო ქუთათელ მიტროპოლიტი დოსითეოს, 30 გაენათელ მიტროპოლიტი ევთიმი, მთავარეპისკოპოსი ანტონი ამ უმაღლესის მეფისა განწყებასა ვამტკიცებთ...

ბეჭედი: 1) ყ დსამღვდელო ქუთათელი მიტროპოლიტი (ასომთ.:)

დოსითეოს; 2) გენათელი მიტროპოლიტი (ასომთ.:) ეფთვიმ.; 3) (ასომთ.:) მთავარეპისკოპოსი ანტონი.

1802 წ. თავდებობის წიგნი, ხონის ტაძრის საბუთთაგან N: 69. ლურჯ ქალაღზე დაწერილი.

ქ ესე სათავდებო წიგნი და პირობა მოვართვით თქვენ მთავარ
5 ეპისკოპოს ანტონის მე ბაბუშია კორძაიამ, ასე რომ თქვენი ეკლესიის ყმანი განიბნენ სხვას სოფელში. ეს თქვენგან ბატონს მეფეს მოსწონდა, მეფემ ბოქაულები წარმოგზანა, ბოქაულებმა უთავდებოთ არ გვენდვენ და ეს წიგნი მოვართვით, რომ ეს მათიელა სანოდე თუ მოიკითხოთ, მისი კოლშვილით მოგართვათ, თორემ მი-
10 სი ბეგარა ღვინო და ღომი, ხორცი, ქათამი, ბატკი ყოველ წელიწადს მოგერთვას უკლისათ. არის ამისი მოწამე ბაქრადე იოვანე, წერეთელი ბუქა. აღიწერა ქეს აქეთ ჩუბ თვესა ფებერვალსა კ.
ჟვანო.

1802 წ. პირობის წიგნი, მიცემული ანტონ მთავარეპისკოპოსისადმი, ხონის ტაძრის საბუთთაგან N: 18, თეთრს ქალაღზე დაწერილი. ნიშნად იხმარება წერტილი, იშვიათად ორი წერტილი.

ქ ესე სათავდებო წიგნი და პირობა მოვართვი თქვენ ბატონს
15 მთავარეპისკოპოსს ანტონის მე თქვენმა მონამან რუხადე დედუღიამ, ასე რომ თქვენი ეკლესიის ყმანი ზოგნი რომელიმე ადგილის იწროებისათვის აიყარნენ და ზოგნი რომელიმე სხვა შეწუხებისათვის განიბნენ სხვა და სხვა სოფლებში. ეს ბატონს მეფეს მოხსენდა თქვენგან და ბოქაულები წარმოაღვლინა და უთავდებოთ
20 აღარ ენდვენ ივანიკა კოპეშვიძეს და მისს ძმებს გაბრიელს და სეხნიელას. აწ ასე სათავდებო წიგნი მოგვირთვევა, რომ ეს ივანიკა და მისი ძმები თქვენ და თქვენს ეკლესიას და თქვენს ქვეყანას არ განეშოროს და ერთგულად გამსახუროს და თუ გიმტყუნოს, ეს ივანიკა და მისი ძმები კოლშვილით მოგართვა და სიმტყუ-

ნისათვის ასი მარჩილი მოკართვა. ამისი მოწამე წერეთელი ბუკუა და ბაქრაძე იოანე. აღიწერა ხელითა იოანესითა ქეს აქეთ ჩ ყ ბ თვესა მარტს იც.

ჯვარი.

1802 წ. შეწირულობის წიგნი სოლომონ II-ისა. ამ საბუთის პირი მოთავსებულია ხონის გუჯარების წიგნში № 103, რომელიც 1803 წ. ოსე გაბაონის მიერ არის გადაწერილი ნუსხა ხუცურით. იბეჭდება პირის მიხედვით.

5 ...მეტე იმერთა სოლომონ დავითიანი ერთკორცის ჩემის დედოფალთ დედოფლისა დადიანის ასულის მარიამითურთ გკადრებ მკირედსა და უნდოსა ამს შესაწირავსა ტაძარსა შნსა ხონს, ესე ვრითა გნზრახვითა ძალ მწეობითა შნითა ერთა, ტაძრისა შნისა შეწირულთა, სიმრავლე მიეცა და ესრეთ აღივსო სოფელი ტაძრისა
10 შნისა, ადგილი ცალიერი აღარსად იპოვებოდა და იწროებისაგნ სხუა და სხუა ქუცყანაში გნბნევა დაიწყეს და მოიწია წე ჩნსა კცი ლისა პატიოსანი, ანგსთა ცხოვრებისა მობაძაეი, მოსახელისა თვისისა კუალსა შედგომილი, მთავარებისკოპოსი ჩიჯაეაძე ანტონი და ეკლესიისა თქნისა ყმათა გნბნევა მაუწყა და იწროება საყოფელთა მათ-
15 თა წარმომითხრა და წარვაელინე ყთა სამეფოთა ჩმთა კაცნი და შემოკვირბენ გნბნეულნი გლეხნი და თვისთს ადგილზედ მივიყუანენ და რადგნ იმ ადგილით შთი რჩენა არ შეიძლებოდა და ესეცა ვედრება ვისმინე პატიოსნისა მმისა მთავარებისკოპოსისა ანტონის და იქაე ხონს შეესწირე წა ტაძარსა შენსა ჩემი სახასო მიწა ხონილამ
20 მათხოჯის საზღურამდინ ვერხუას აქეთ წულუკიძეს საჩხეიძო ადგილი რომ უქირავს, იმის გორამდის, მეფის ნასასახლამდის და კანტოეთის საზღურამდის. ამ საზღურებს შიგნით რლიც ჩმი სამოდო მიწა არის სრულად და უნაკლულად შენის წმინდის ტაძრისათს ესრეთ ხელშეუალად შემიწირავს, რომ არას კცი, არც მკირე და არცა
25 დიდი, შნის ტაძრის ყმას შემცილე არ ჰყუანდეს და ვერკაეინ მოდი და სამსახური იმ ადგილშიდ გამოართუას, საუკუნოდ თქნის ყმისათს გამისაკუთრებია.... ამა წერილისა მოწამე სარდალი წერეთელი ქაიხოსრო, სახლუხუცისძე წერეთელი გიორგი, ნიქარაძე რაოს-

ტომ, მაჩაბელი ზურაბ, სხუანი ერთობით კარისა ჩნისა დიდებულნი დარბაზისერნი. აღიწერა კელითა კიკინაძის ნიკოლოსისათა აპრილ-სა ივ წელთა უფლისათა ჩუბ.

.ესეცა სათანამდებო ვალად დავსდევ ეკლესიისა შნისა დეკა-
5 ნოზთ და მათთა შეკრებულთა მღუღელთა და დიაკონთა, ესრეთ რომ
კვ აპრილს დღესასწაულსა შნსა, ვინემდის აქამსა ცხოვრებასა ვიყო,
მეფობისა ჩემისა წარსამართებულად სწირვდენ და მდ გარდაცვალე
ბისა ჩმისა სლისა ჩემისა საოხად უსისხლოსა მს მსხუპრპლსა შე-
სწირვიდენ და ეკლესიისა შნისა ერნი ერთობისა კმითა მომიკენებ.
10 დენ ტაძარსა შა შნსა. ვინემდის ტაძარი შნი იყო (sic), ეს მოკესენება და
წირვ (sic) არ უნდა მოიშალოს, თორემ ვალისა თამდებ იქმნებოან.

1790—1803 წ.

მე-XVIII საუკ. მეორე ნახევარში უნდა იყოს შეფვე
ნილი ქვემოდ დაბეჭდილი ხონის წმ. გიორგის ტაძრის სა-
ბეგრო ნუსხები. ეს ნუსხები შეტანილია 1803 წ. ვადაწყე-
რილ გუჯარების წიგნში რომელსაც აქვს შემდეგი მინაწერი:
„ბრძანებითა და ჯერჩინებითა მთავარეწისისა ანტონის
ჩიჯავაძისათა ხონის მთავარ ბოწამის დიდის გის ვარდმო-
სწერე როგორც ძველ დეჟანს თავთრებში (sic) იყო და-
წერილი, არც მომიკლია, არც მომამატებია და თუ რამე
გაბრუნდებული ლექსი და ან ასო ნაკლები იყო, ის კი გა-
ვასწორე მე ყლ უღირსმნ მღვდელმნ ოსე ზაქარია მოძღურის-
ძემნ გაბაონმნ თეესა აგვისტოსა კ ქეს აქათ ჩუგ. მხილველ-
თაგნ შენდობასა ვიხზოვ“. ეს გუჯარების წიგნი ვადაწერი-
ლია ნუსხა ხუცურით. ქვემოდ დაბეჭდილ საბეგრო ნუსხის
ტექსტში რიცხვების მაჩვენებლად სიტყვების მაგივრად ჩვენ
ვხმარობთ ციფრებს. შავად აწყობილი კიდევ გუჯარების
წიგნში წითურით არის დაწერილი.

**ხონის სანთლის ბეგრების განწესება, ძუნღლთა გუჯართაგან
ვადმოწერილი.**

- 15 მართებს ხონს ნახსტელა კანტურიშვალს და ნატრიელას 1 ჩა-
რეკი სამთელი.
- მართებს მახარობელა მეზუკეს და ძალღუელას 1 ჩარეკი სამთელი.
- მართებს სანოძებს 2 ჩარეკი სამთელი.

- მართებს კაცელას 1 ჩარეკი სამთელი.
- მართებს სალარაძეს 1 შამახური სამთელი.
- მართებს ქავკიანიძეებს ბუკუელას და მის სახლის კაცებს 3 ჩარეკი სამთელი.
- 5 მართებს მახატელა ჩეკელს 1 (sic) ჩარეკი სამთელი.
- მართებს მოზვერა ყუფარაძეს 1 რუბი სანთლის ფასად.
- მართებს სვმონა ფანცულეიას და მის ძმისწულებს 2 ჩარეკი სამთელი.
- მართებს სვანიძეს 2 ჩარეკი სამთელი.
- მართებს გიორგელა სვმონიძის სეულს პარტახს შამახური სამთელი.
- 10 მართებს გიორგა ქუთათელაძეს 1 მარჩილი სამთლის ფასად.
- მართებს ივანა მათუაღვიშვლს და დავითელას 1 ჩარეკი სამთელი.
- მართებს ერთობით ფრცხალაძეებს 2 ჩარეკი სამთელი, ორორი ფარის სამთლის გული.
- მართებს გოფაძეს ტილო და ნახევარი.
- 15 მართებს ლაიზაძეს ტილო და ნახევარი.
- მართებს ერთობით წინწივაძებს თითო მწყთა ტილო.
- მართებს კოტიშაძეებს 1 ტილო.
- მართებს მონადებს მოზვერას ჩაბაყუას ბოიას ნახევარ ნახევარი ტილო.
- მართებს ქიშმაძეიას ნახევარი ტილო.
- 20 მართებს შურია ქუთათელაძის შვილებს 2 ჩარეკი სამთელი.
- მართებს კიპარებს 3 მწყრთა ტილო.
- მართებს გენძეხაძეს 1 ჩარეკი სამთელი.
- მართებს მერხიელა ქავკიანიძეს 1 შამახური სამთელი.
ბაკისუბნის სამთლის ბეგარა.
- 25 მართებს ბაკისუბანს ცხადაბერიძე რომ სახლობს იმ პარტახს 1 შამახური სამთელი.
- მართებს ბახუტელა სალდაძეს 1 ჩარეკი ბანბა სანთლის გულათ.
ივანდილეების სამთლის ბეგარა.
- მართებს ივანდილს ხონის წის გიორგის ბეგარა სანთელი ხუცი-
შვილებს ტაბიძეს დიაკონას.
- 30 მართებს პაატელას და ხოხონიჩას 1 ჩარეკი სამთელი.
- მართებს მახარობელა მაქარაძის შვილებს და გიორგელას შვილებს
1 შამახური სამთელი.
- მართებს იესელა ქუთათელაძეს (sic) და მის ძმებს 1 ჩარეკი სამთელი.

- მართებს სვიმონიძეს 1 შამახური სამთელი.
- მართებს კუხს გ'ი ხუცისშვილს ჯივშელაშვილს და გაბრიელა ჯივშელაშვილს 2 ჩარეკი სამთელი.
- მართებს დაეითელა და სეხნიელა ჯივშელაშვილის შვილებს ორ ჩარეკი სამთელი.
- 5 მართებს ქრიშობელა ბალანჩივაძეს 2 ჩარეკი სამთელი.
- მართებს დაეითელა და გაბრიელა კაკაბაძის შვილებს მარჩილო სანთლის ფასად.
- მართებს ზედახონს მართებს ხუცეს ჯაბიძეს 1 ჩარეკი სამთელი.
- 10 მართებს ბუთეიშვილს 1 ჩარეკი სამთელი.
- მართებს კონტოეთს მართებს კვრიკა და შოშიტა რუხუაძის შვილებს 2 ჩარეკი სამთელი.
- მართებს ძლინკიელა კიკალისშვილს 1 ჩარეკი სამთელი.
- 15 მართებს ბანგას იესელოს ფინთურიას და ბაბუშას 1 ჩარეკი სამთელი.
- მართებს ერთობით წიქუაძეებს 1 შამახური სამთელი.
- მძულთა გუჯართაგინ დიდად შემცირებული და მოკლებული ღომის და ღვინის ბეგრები ხონის წ'ის გიორგის შეწირულთა გლეხთა ახლად განწესებული მოხელეთაგან და შეკრებული.
- 20
- მართებს სეხნიელა წიეწივაძეს
- ბეგარა 6 კუახი ღომი და 20 კოკა ღვინო.
- მართებს კაციელა წინწივაძეს 1 კუახი ღომი, 3 კოკა ღვინო.
- 25 მართებს გიორგელა წინწივაძეს 2 კუახი ღომი, 6 კოკა ღვინო.
- მართებს გაბრიელა ბაზიარს კუახნახევიარი, 6 კოკა ღვინო.
- მართებს დაეითელა წინწივაძეს 6 კუახი ღომი, 17 კოკა ღვინო.
- მართებს კიდევ გაბრიელა წინწივაძეს 6 კუახი ღომი, 15 კოკა ღვინო.
- 30 მართებს გოფაძეს 10 კუახი ღომი და 38 კოკა ღვინო.
- მართებს მქედელს წინწივაძეს 2 კუახი ღომი და 6 კოკა ღვინო.
- მართებს კუსტანს 2 კუახი ღომი და 6 კოკა ღვინო.
- მართებს ორი კუახი ღომი და ექუსი კოკა ღვინო იოსიას.
- მართებს მამკაცა წინწივაძეს 2 კუახი ღომი და 6 კოკა ღვინო.

მართებს	ქოლოფუა ლაითაძეს	17	კუახი ლომი და 38	კოკა ღვინო..
მართებს	ბაური ხუცეს	2	კუახი ლომი და 6	კოკა ღვინო.
მართებს	ივანიკა წინწივადეს	6	კუახი ლომი და 14	კოკა ღვინო.
მართებს	ყუაჩას	10	კუახი ლომი და 9	კოკა ღვინო.
5 მართებს	პეტრე ბახტაძეს	3	კუახი ლომი და 6	კოკა ღვინო.
მართებს	გაბრიელ ბახტაძეს	4	კუახი ლომი და 6	კოკა ღვინო.
მართებს	სვმონა ბახტაძეს	4	კუახი ლომი, 6	კოკა ღვინო.
მართებს	ივანა ბახტაძეს	4	კუახი ლომი და 4	კოკა ღვინო.
მართებს	სვმონა ბახტაძეს	4	კუახი ლომი და 4	კოკა ღვინო.
10 მართებს	გიორგობა ბახტაძეს	2	კუახი ლომი და 2	კოკა ღვინო.
მართებს	გიორგი ხუცეს	2	კუახი ლომი და 2	კოკა ღვინო.
მართებს	მატილეიშვილს			
	გიორგელას	4	კუახი ლომი და 4	კოკა ღვინო.
მართებს	გიორგელა ყვეარძის	2	რუბის საკლავი, 2	კუახი ლომი, 2
15			კოკა ღვინო, 1	ჭათამი, 2
			ფარის ყუძლი და	კუძრცხი.
მართებს	მოგელა ბახტაძეს	4	კუახი ლომი და 4	კოკა ღვინო.
მართებს	სვმონელა ბახტაძეს	4	კუახი ლომი და 4	კოკა ღვინო.
მართებს	ბარძლია ბახტაძეს	4	კუახი ლომი და 4	კოკა ღვინო.
20 მართებს	გიორგი ყვფრადეს	6	კუახი ლომი და 5	კოკა ღვინო:
მართებს	ბახუტას	4	კუახი ლომი და 4	კოკა ღვინო.
მართებს	დათვა მალლაკელიძეს	5	კუახი ლომი და 8	კოკა ღვინო.
მართებს	ახალკოჩა ბახტაძეს	4	კუახი ლომი და 4	კოკა ღვინო.
მართებს	ივანე ჩხეკელს	8	კუახი ლომი და 4	კოკა ღვინო.
25 მართებს	ნიკოლოზ ხუცეს	4	კუახი ლომი და 4	კოკა ღვინო.
მართებს	დავითა ხუხულისშვილს	4	კუახი ლომი და 4	კოკა ღვინო.
მართებს	ივანა ყუფარძის	6	კუახი ლომი და 5	კოკა ღვინო.
მართებს	გიორგი კოტიშაძეს	8	კუახი ლომი და 7	კოკა ღვინო.
30 მართებს	კაცია მალლაკელიძეს	5	კუახი ლომი და 9	კოკა ღვინო.
მართებს	კაციელა ბახტაძეს			
	ლუდარჩისშვილს	4	კუახი ლომი და 4	კოკა ღვინო.
მართებს	მქედელს ფანტულიას	5	კუახი ლომი და 5	კოკა ღვინო.
მართებს	ხუცეს ფანტულიას	4	კუახი ლომი და 4	კოკა ღვინო.
35 მართებს	ხახუტა ყუფარძის	6	კუახი ლომი და 5	კოკა ღვინო.

მართებს	მაჭია ხუცეს	4	კუახი ღომი და	4	კოკა ღვინო.
მართებს	ხახუტა ბახტაძეს	4	კუახი ღომი და	8	კოკა ღვინო.
მართებს	ხუტუღია ყუფრაძეს	6	კუახი ღომი და	5	კოკა ღვინო.
მართებს	დავით ხუცეს				
5	ბურჩიას შვილს	8	კუახი ღომი და	4	კოკა ღვინო.
მართებს	დედულა ყიფრაძეს	8	კუახი ღომი და	5	კოკა ღვინო.
მართებს	კაცია ბახტაძეს	4	კუახი ღომი და	4	კოკა ღვინო.
მართებს.	ხოხია ბახტაძეს	2	კუახი ღომი და	2	კოკა ღვინო.
მართებს	მოგელა ფარცხალაძეს	სამ	ნახევარი კუახი ღომი, სამი		
10	კოკა ღვინო.				
მართებს	ნასყიდელა ბახტაძეს	4	კუახი ღომი და	4	კოკა ღვინო.
მართებს	კეთილაძეს	1	კუახი ღომი და	8	კოკა ღვინო.
მართებს	ხახუტა ჩხეკელს	4	კუახი ღომი და	4	კოკა ღვინო.
- მართებს	კაცობა ჩხეკელს	4	კუახი ღომი და	4	კოკა ღვინო.
15	მართებს	5	კუახი ღომი და	5	კოკა ღვინო.
მართებს	გაგულა მამფორიას	5	კუახი ღომი და	5	კოკა ღვინო.
მართებს	დავით მამფორიას	5	კუახი ღომი და	5	კოკა ღვინო.
მართებს	ხოხონა კვკაძის შვილს	4	კუახი ღომი და	4	კოკა ღვინო.
მართებს	ბუქუა კოპეშვიძეს	4	კუახი ღომი და	3	კოკა ღვინო.
მართებს	ივანიკა კიკობეიშვილს	4	კუახი ღომი და	4	კოკა ღვინო.
20	მართებს	სამნახევარი	კუახი ღომი და	3	
	ლექველა ფარცხალაძეს				
	კოკა ღვინო.				
მართებს	სენნიელა კოპეშვიძეს	4	კუახი ღომი და	4	კოკა ღვინო.
მართებს	პატელა ფარცხალაძეს	7	კუახი ღომი და	6	კოკა ღვინო.
მართებს	გაბრიელა მამფორიას	5	კუახი ღომი და	5	კოკა ღვინო.
25	მართებს	4	კუახი ღომი და	4	კოკა ღვინო.
მართებს	ივანე ბახტაძეს	4	კუახი ღომი და	4	კოკა ღვინო.
მართებს	ხახუჩელა ბახტაძეს	4	კუახი ღომი და	4	კოკა ღვინო.
მართებს	დათუნა ბახტაძეს	4	კუახი ღომი და	4	კოკა ღვინო.
მართებს	ივანა ბახტაძეს	4	კოკა ღვინო და	4	კოდი ღომი.
მართებს	კოკონელა ბახტაძეს	2	კუახი ღომი და	2	კოკა ღვინო.
30	მართებს	4	კუახი ღომი და	4	კოკა ღვინო.
მართებს	საყულა ფარცხალაძეს	4	კუახი ღომი და	4	კოკა ღვინო.
მართებს	ფსონის	4	კუახი ღომი და	4	კოკა ღვინო.
მართებს	ხარაზს სანოძეს	4	კუახი ღომი და	4	კოკა ღვინო.
მართებს	კოკონელა ბახტაძეს	2	კუახი ღომი და	2	კოკა ღვინო.
მართებს	კოჩილა სანოძეს	4	კუახი ღომი და	4	კოკა ღვინო.

მრთეს	მახარობელ სანოდეს	4	კვახი ღომი და 4	კოკა ღვინო.
მრთებს	ყოყუელა ბახტაძეს	4	კვახი ღომი და 6	კოკა ღვინო.
მრთებს	სვმონა ძიძიგურს	4	კუახი ღომი და ოთხი	კოკა ღვინო.
მრთებს	მოგელა ბახტაძეს	4	კოკა ღვინო და 4	კუახი ღომი.
5 მრთებს	გიორგელა ბახტაძეს	2	კუახი ღომი და 2	კოკა ღვინო.
მრთებს	დათულია ბახტაძეს	4	კოკა ღვინო და 4	კუახი ღომი.
მრთებს	ულყს	4	კუახი ღომი და 4	კოკა ღვინო.
მრთებს	ჩათქერილას	4	კუახი ღომი და 4	კოკა ღვინო.
მრთებს	ღედულა			
10	ბახტაძის შვილს	4	კუახი ღომი და 4	კოკა ღვინო.
მრთებს	მანველა სვანაძეს	4	კუახი ღომი და 4	კოკა ღვინო.
მრთებს	კატინა სვანაძეს	4	კუახი ღომი და 4	კოკა ღვინო.
მრთებს	ხუტუნა თარგამაძეს	10	კუახი ღომი და 13	კოკა ღვინო.
მრთებს	ძალღუა მებუკეს	3	კუახი ღომი და 4	კოკა ღვინო.
15 მრთებს	დავითელა ჭანტური-			
	შვილს	3	კუახი ღომი და 10	კოკა ღვინო.
მრთებს	კაცობელა მებუკეს	5	კუახი ღომი და 5	კოკა ღვინო.
მრთებს	ნასყიდა ჭანტური-			
	შვილს	5	კუახი ღომი და 5	კოკა ღვინო.
20 მრთებს	გიორგი მებუკეს	10	კუახი ღომი და 9	კოკა ღვინო.
მრთებს	ხუტეს მებუკეს	5	კუახი ღომი და 5	კოკა ღვინო.
მრთებს	ნასყიდა კაკაბაძეს	5	კოკა ღვინო.	
მრთებს	მერკია კაკაბაძეს	6	კოკა ღვინო.	
25 მრთებს	ხოხონა კაკაბაძეს	6	კოკა ღვინო.*	
მრთებს	დავითელა მაცაცის	2	კუახი ღომი და 4	კოკა ღვინო.
მრთებს	გიორგი სანაძეს	2	კუახი ღომი და 4	კოკა ღვინო.
მრთებს	ხოჯონელა სანაძეს	2	კუახი ღომი და 4	კოკა ღვინო.
მრთებს	კაკუელა სანაძეს	2	კუახი ღომი და 4	კოკა ღვინო.
30 მრთებს	ბუკუელა სანაძეს	2	კუახი ღომი და 4	კოკა ღვინო.
მრთებს	კაკუელა სანაძეს	4	კუახი ღომი და 4	კოკა ღვინო.
მრთებს	კიკია სანაძეს	4	კოკა ღვინო და 3	კუახი ღომი.
მრთებს	ხახუტელა სანაძეს	4	კუახი ღომი და 4	კოკა ღვინო.
მრთებს	კალუა სანაძეს	4	კუახი ღომი და 4	კოკა ღვინო.
35 მრთებს	საღარაძეს ხუტეს	4	კუახი ღომი და 8	კოკა ღვინო.

- მრთებს ხაზუა აქიმის შვილებს 4 კუახი ღომი და 5 კოკა ღვინო.
მრთებს კაჩელას 10 კუახი ღომი და 13 კოკა ღვინო.
მრთებს მამკაცა ქავექიანიძეს 3 კუახი ღომი და 5 კოკა ღვინო.
მრთებს სვმონა ქუთათელაძეს 4 კუახი ღომი და 5 კოკა ღვინო.
5 მრთებს დედულა ქავექიანიძეს 3 კუახი ღომი და 5 კოკა ღვინო.
მრთებს დავითელა ქავექიანიძეს 3 კუახი ღომი და 5 კოკა ღვინო.
მრთებს ივანდიდს ხუცეს ტაბიძეს კუახნახევარი ღომი და 6 კოკა ღვინო.
მრთებს ივანდიდს ლეკვა ტაბიძეს 3 კუახი ღომი და 20 კოკა ღვინო.
10 მრთებს კიდე ივანდიდს კიკია ტაბიძეს კუახნახევარი ღომი და 6 კოკა ღვინო.
მრთებს კიდე ივანდიდს გოგია ტაბიძეს კუახნახევარი ღომი და 6 კოკა ღვინო.
მრთებს კიდე გიორგელა მაქარაძეს 3 კუახი ღომი და 4 კოკა ღვინო.
15 მრთებს კიდე ივანდიდს ბოქუა მაქარაძეს 3 კუახი ღომი და 9 კოკა ღვინო.
მრთებს კიდე ივანდიდს ბუჭუელა ქუთათელაძეს 4 კუახი ღომი და 4 კოკა ღვინო.
20 მრთებს კიდე ივანდადს გიორგელა სვმონიძეს 3 კუახი ღომი და 6 კოკა ღვინო.
მრთებს კიდე ივანდიდს ხუტალია მანაველიძეს 4 კუახი ღომი და 4 კოკა ღვინო.
მრთებს კუხს დავითელა ირემაძის შვილს 6 კუახი ღომი და 11 კოკა ღვინო.
25 მრთებს კუხს ბუჭუელა ირემაძეს 6 კუახი ღომი და 11 კოკა ღვინო.
მრთებს კიდევ კუხს მახარა ირემაძეს 6 კუახი ღომი და 11 კოკა ღვინო.
მრთებს კიდევ კუხს ლეკვია ირემაძეს 6 კუახი ღომი და 11 კოკა ღვინო.
30 მრთებს ობოლს ბალანჩივაძეს 5 კუახი ღომი და 5 კოკა ღვინო.
მრთებს მახარობელა კაკაბაძეს 5 კუახი ღომი და 5 კოკა ღვინო.
მრთებს მჭედელს კოსტავას
გაბრიელს 7 კუახი ღომი და 6 კოკა ღვინო.

მართებს	ივანა კოსტავას	7 კუახი ლომი და 6 კოკა	ღვინო.
მართებს	სენნიელა კაკაბაძეს	5 კუახი ლომი და 5 კოკა	ღვინო.
მართებს	ხუცეს ჯიმშელიის- შვილს	7 კუახი ლომი და 6 კოკა	ღვინო.
5 მართებს	სენსია ჯიმშელიის- შვილს	7 კუახი ლომი, 6 კოკა	ღვინო.
მართებს	ხუცია კაკაბაძეს	5 კუახი ლომი და 5 კოკა	ღვინო.
მართებს	დავითელა კაკაბაძეს	4 კუახი ლომი და 4 კოკა	ღვინო.
მართებს	გიორგელა კაკაბა- ძეს	4 კუახი ლომი და 4 კოკა	ღვინო.
10 მართებს	ლომინა სანოდეს	3 კუახი ლომი და 9 კოკა	ღვინო.
მართებს	მახარობელს კაპეშა- ძეს	2 კუახი ლომი და 3 კოკა	ღვინო.
მართებს	შაქარა კაპეშავიძეს	2 კუახი ლომი და 3 კოკა	ღვინო.
15 მართებს	დავითელა კაპეშა- ვიძეს	4 კუახი ლომი და 4 კოკა	ღვინო.
მართებს	ქაიხოსრო წიქუაძეს	5 კუახი ლომი და 8 კოკა	ღვინო.
მართებს	გაბრიელა წიქუაძეს	5 კუახი ლომი და 8 კოკა	ღვინო.
მართებს	მამუკელა წიქუაძეს	5 კუახი ლომი და 8 კოკა	ღვინო.
20 მართებს	ხოსიელა წიქუაძეს	5 კუახი ლომი და 8 კოკა	ღვინო.
მართებს	ბაკისუბანს ხატისკაცებს შაშიაშვილს	ნასყიდელას 19 ცალი ღვინო, 3 რუბის კორცი.	
მართებს	გოჩია სალდაძეს	19 ცალი ღვინო და 3 რუბის კორცი.	
მართებს	გიორგელა სალ- დაძეს	19 ცალი ღვინო, 3 რუბის კორცი	
25 მართებს	გოგინა სალდაძეს	9 ცალი ღვინო და აბაზნახე- რის კორცი,	
მართებს	მამუკელა სალდა- ძეს	9 ცალი ღვინო და აბაზნახე- რის კორცი.	
30 მართებს	გიორგი ხუცეს ქაცარავას დეკანოზის ბეგარს	ურმეული ლომი, 14 კოკა ღვინო, მარჩილის საკორციე, 1 ქათამი, 6 კუახი ცეხული ლომი, 6 ქათამი სამაქრობო და კიდევ 6 ქათამი ნაშობებს, ნააღდგომევეს საბატკობო, საყუპლი-	

ერო ძღუპნი, მაკრობაზედ მაინძლობა, ნაღობა და
სამსახური, კორციის წამოღებაზე კელოსნის დაპატიებება.

აგრევე მის განაყოფს ქრისტეკოჩის და ივანას მარ-
თებს.

ძუჭლთა გუჯართაგან დიდად შემციირებული და მოკლებული
ლორის და ქათმის, ყუჭლის და კუჭრცხის და თევზის ბეგრები
ხონის წის გითარგის შეწირულთა გლეხთა; ახლად განწესე-
ბული მოხელეთაგან და შეკრებული.

5 მართებს სეხნია წინწივადეს 3 რუბის ლორი, 1 ქათამი, მისი
ყუპლი და კუპრცხი.

მართებს კაცია წივწივადეს 3 რუბის ლორი, 1 ქათამი და
მისი ყუპლი და კუპრცხი.

მართებს ბეგარა გაბრიელა წინწივადეს 3 რუბის ლორი, 1 ქა-
თამი და მისი ყუპლი და კუპრცხი.

10

მართებს ბეგარა დავითელა წინწივადეს 3 რუბის ლორი, 1 ქა-
თამი, მისი ყუპლი და კუპრცხი, ოთხი ქათამი ყი-
დევ.

მართებს გუაფადეს 3 რუბის ლორი, 5 ქათამი,

15 მართებს კიდევ გაბრიელა წინწივადეს 3 რუბის ლორი, 5 ქათამი,

მართებს დათვია წინწივადეს 3 რუბის ლორი, 1 ქათამი,

მართებს საყულა წინწივადეს 3 რუბის ლორი, 1 ქათამი,

მართებს სუმონა წინწივადეს 3 რუბის ლორი, 1 ქათამი,

მართებს კულოლოფუა ლაითადეს 3 რუბის ლორი, 1 ქათამი, -

20 მართებს ივანე წინწივადეს 3 რუბის ლორი, 1 ქათამი,

მართებს მიხელია წინწივადეს 3 რუბის ლორი, 4 ქათამი,

მართებს მახარობელა ყუფარიძეს 5 შაურის ხორცი, 1 ქათამი,

მართებს პეტრე ბახტაძეს 3 რუბის ლორი, 1 ქათამი,

მართებს გაბრიელა ბახტაძეს 3 რუბის ლორი, 1 ქათამი,

25 მართებს სუმონა ბახტაძეს 3 რუბის ლორი, 1 ქათამი,

მართებს ივანელა ბახტაძეს მარჩილის ლორი, 1 ქათამი,

მართებს მამაგულია ბახტაძეს მარჩილის ლორი, 1 ქათამი,

მართებს გიორგელა ბახტაძეს 2 რუბის ლორი, 1 ქათამი,

მართებს გიორგი ბახტაძეს 2 რუბის ლორი, 1 ქათამი.

მისი ყუპლი და კუპრცხი

- მართებს კიდევ გიორგელა ბახტაძეს მარჩილის ღორი, მისი ყუპლი და კუპრცხი და 1 ქათამი.
- მართებს მოგელა ბახტაძეს მარჩილის ღორი, 1 ქათამი, მისი ყუპლი და კუპრცხი.
- 5 მართებს სვმონა ბახტაძეს მარჩილის ღორი, 1 ქათამი და მისი ყუპლი და კუპრცხი.
- მართებს ბარძღიელა ბახტაძეს მარჩილის ღორი, 1 ქათამი,
- მართებს გიორგელა ყიფარიძეს 3 რუბის ღორი, 1 ქათამი,
- მართებს ბახუტა ჩხეკელს 2 რუბის ღორი, 1 ქათამი,
- 10 მართებს დათუელა მალლაკელიძეს 3 რუბის ღორი, 1 ქათამი,
- მართებს ნამკაცა ბახტაძეს მარჩილის ღორი, 1 ქათამი,
- მართებს ახალკოჩა ბახტაძეს მარჩილის ღორი, 1 ქათამი,
- მართებს ნიკოლოზ ბახტაძეს მარჩილის ღორი, 1 ქათამი,
- 15 მართებს დავით ბახტაძეს მარჩილის ღორი, 1 ქათამი,
- მართებს ივანა ყიფრაძეს 3 რუბის ღორი, 1 ქათამი,
- მართებს კაცია კუტიშაძეს 3 რუბის ღორი, 1 ქათამი,
- მართებს მახარობელ კოტიშაძეს 3 რუბის ღორი, 4 ქათამი,
- მართებს კაცია მალლაკელიძეს 3 რუბის ღორი, 1 ქათამი,
- 20 მართებს კაცია ბახტაძეს მარჩილის ღორი, 1 ქათამი,
- მართებს მამისთუალა ფანცულაის 2 რუბის ღორი, 1 ქათამი,
- მართებს გიორგი ფანცულაის მარჩილი ღორი, 1 ქათამი,
- მართებს ხახუტელა ყიფრაძეს 3 რუბის ღორი, 1 ქათამი,
- 25 მართებს კაცობა ბახტაძეს მარჩილის ღორი, 1 ქათამი,
- მართებს კეთილაძეს 3 რუბის ღორი, 1 ქათამი,
- მართებს ნასყიდელა ბახტაძეს მარჩილის ღორი, 1 ქათამი,
- მართებს ხახუტელა ჩხენკელის აბაზის ღორი, აბაზის სამთელი და 1 ქათამი.
- 30 მართებს ხუტალია ყვფრაძეს 3 რუბის ღორი, 1 ქათამი და მისი ყუპლი და კუპრცხი.
- მართებს ხახუტა ბახტაძეს მარჩილის ღორი, 1 ქათამი,
- მართებს დედულიკა ყვიფრაძეს 3 რუბის ღორი, 1 ქათამი,
- მართებს მამუკა ბახტაძეს მარჩილის ღორი, 1 ქათამი,
- 35 მართებს მოგელა ფერცხალაძეს 3 რუბის ღორი, 1 ქათამი,

და მისი ყუპლი და კუპრცხი

და მისი ყუპლი და კუპრცხი.

- მართებს გაბრიელა მამფორიას მარჩილის ღორი, 1 ქათამი, მისი ყუპლი და კუპრცხი.
- მართებს პაატელა ფარცხალაძეს 3 რუბის ღორი, 2 ქათამი,
- მართებს საყულა ფარცხალაძეს. 3 რუბის ღორი, 2 ქათამი,
- 5 მართებს სეხნია კოპეშვიძეს 3 რუბის ღორი, 1 ქათამი,
- მართებს ლეკვა ფარცხალაძეს 3 რუბის ღორი, 1 ქათამი,
- მართებს გაბრიელა ბახტაძეს მარჩილის ღორი, 1 ქათამი,
- მართებს ივანე ბახტაძეს მარჩილის ღორი, 1 ქათამი.
- მართებს ბუჭუა კოპეშვიძეს 3 რუბის ღორი, 1 ქათამი,
- 10 მართებს ხოხონა ბახტაძეს მარჩილის ღორი, 1 ქათამი,

მისი ყუპლი და კუპრცხი.

- მართებს დ'თ მამფორიას
- მართებს ივანე ბახტაძეს
- მართებს ხუხუჩელა ბახტაძეს
- მართებს დათუნა ბახტაძეს
- 15 მართებს ივანა ბახტაძეს
- მართებს ბახუტელა ბახტაძეს
- მართებს დათვია ხარაზს
- მართებს კოჩილა სანოძეს
- მართებს მახარობელა სანოძეს
- 20 მართებს დავითელა ბახტაძეს
- მართებს ხოსიკა ბახტაძეს
- მართებს დათულია ბახტაძეს
- მართებს მოგელია ბახტაძეს
- მართებს სვმონ ძიძიგურს
- 25 მართებს მახარობელა ბახტაძეს

მარჩილი ღორი, 1 ქათამი, მისი ყუპლი და კუპრცხი.

- მართებს გიორგელა ბახტაძეს 3 რუბის ღორი, 1 ქათამი, მისი ყუპლი და კუპრცხი.
- მართებს კაციელა ბახტაძეს მარჩილის ღორი, 1 ქათამი, მისი ყუპლი და კუპრცხი.
- 30 მართებს მათე სანოძეს მარჩილის ღორი, 1 ქათამი, მისი ყუპლი და კუპრცხი.
- მართებს სვმონა სანოძეს მარჩილის ღორი, 1 ქათამი, მისი ყუპლი და კუპრცხი.

- მართებს ნასყიდელა თარგამაზეს (sic)-მ რუბის ღორი, 3 ქათამი, მისი ყუპლი და კუპრცხი.
- მართებს ბუჭუა მებუკეს და ქანტურიშვლს ორს მოსახლეს ერთს წელიწადს 3 რუბის ხორცი, მეორე წელიწადს აბაზის კორცი, თითო ქათამი, მისი ყუპლი და კუპრცხი.
- 5 მართებს კაცობა. მებუკეს მარჩილის ღორი, 1 ქათამი, მისი ყუპლი და კუპრცხი.
- მართებს საყულა მებუკეს მარჩილის ღორი, 1 ქათამი, მისი ყუპლი და კუპრცხი.
- 10 მართებს გ'ი მებუკეს მარჩილის ღორი,
 მართებს მერცია კაკაბაძეს 3 რუბის ღორი,
 მართებს ხოხონა კაკაბაძეს 3 რუბის ღორი,
 მართებს ნასყიდელა კაკაბაძეს 3 რუბის ღორი,
 მართებს ბუჭუა ქუთათელაძეს 2 რუბის ღორი,
- 15 მართებს გ'ი სანოძეს 2 რუბის ღორი,
 მართებს ობოლს სანოძეს 2 რუბის ღორი,
 მართებს მამკაცა სანოძეს 2 რუბის ღორი, 1 ქათამი.
 მართებს ბუჭუა სანოძეს 2 რუბის ღორი, 1 ქათამი.
 მართებს კაკუელა სანოძეს 3 რუბის ღორი, 1 ქათამი.
- 20 მართებს ჭიჭელა სანოძეს 2 რუბის ღორი, 1 ქათამი.
 მართებს მახარობელა სანოძეს 3 რუბის ღორი, 1 ქათამი.
 მართებს ხახუტელა სანოძეს 3 რუბის ღორი, 1 ქათამი, მისი ყუპლი და კუპრცხი.
- მართებს საღარაძეს ხუცეს 5 შაურის კორცი, 1 ქათამი,
- 25 მართებს მახარობელა საღარაძეს 5 შაურის კორცი, 1 ქათამი,
 მართებს კახელს 3 რუბის ღორი, 1 ქათამი,
 მართებს მამკაცა ჭავჭიანიძეს 2 რუბის ღორი, 1 ქათამი,
 მართებს სვმონა ქუთათელაძეს მარჩილის კორცი, 1 ქათამი, მისი ყუპლი და კუპრცხი.
- 35 მართებს ბუჭუელა კელოსანს 2 რუბის კორცი და 1 ქათამი.
 მართებს დედელა ჭავჭიანიძეს 2 რუბის ღორი, მისი ქათამი.
 მართებს დავითელა ჭავჭიანიძეს 2 რუბის კორცი და 1 ქათამი.
 მართებს ივანდიდს ლეკვია ტაბიძეს 3 რუბის საკორცე, 1 ქათამი, მისი ყუპლი და კუპრცხი.

1 ქათამი, მისი ყუპლი და კუპრცხი.

მისი ყუპლი და კუპრცხი

	მრთებს ივანდიდს დავით ტაბიძეს	2 რუბის თეთრი, 1 ქათამი.
	მრთებს ჭიკიელა ტაბიძეს	2 რუბი თეთრი და 1 ქათამი.
	მრთებს მამკაცა ტაბიძეს	2 რუბის კორცი და 1 ქათამი,
	მისი ყუძლი და კუძრცხი.	
5	მრთებს გი მაქარაძეს	მარჩილის ღორი, 1 ქათამი,
	მისი ყუძლი და კუძრცხი.	
	მრთებს ბუჭუა მაქარაძეს	მარჩილის ღორი, 1 ქათამი,
	მისი ყუძლი და კუძრცხი.	
10	მრთებს ბუჭუელა ქუთათელაძეს	3 რუბის ღორი, მისი ქათამი,
	მისი ყუძლი და კუძრცხი.	
	მრთებს სვმონიძეს	5 შაურის კორცი,
	მრთებს ხუტალა მანაველიძის შვილს	მარჩილის ღორი,
	მრთებს მახარა ირემაძეს	მარჩილის ღორი,
	მრთებს დავით ირემაძეს	მარჩილის ღორი,
15	მრთებს ბუჭუელა ირემაძეს	მარჩილის ღორი,
	მრთებს ლეკვა ირემაძეს	მარჩილის ღორი,
	მრთებს მჭედელს კოსტავას	3 რუბის ღორი, მისი
	მრთებს ჯიმშელაია შვილს ხუცეს	მარჩილის ღორი,
	მრთებს დავითელა ჯიმშელა შვილის	მარჩილის ღორი,
20	მრთებს მახარობელა კაკაბაძეს	3 რუბის ღორი,
	მრთებს ობოლს ბალანჩივაძეს	5 შაურის კორცი და 1 ქათამი.
	მრთებს დავითელა კაკაბაძეს	2 რუბის კორცი, 1 ქათამი.
	მრთებს გაბრიელა კაკაბაძეს	2 რუბის კორცი, 1 ქათამი.
	მრთებს გი ხუცეს სანოძეს ნახახულარევში	3 რუბის ღორი. 1 ქათამი,
25	მისი ყუძლი და კუძრცხი.	
	მრთებს მისობელა კოპეშვიძეს	3 რუბის ღორი, 1 ქათამი,
	მისი ყველი და კვერცხი.	
	მრთებს ხოჯონა კოპეშვიძეს	3 რუბის ღორი, 1 ქათამი,
	მისი ყველი და კვერცხი.	
30	მრთებს დავითელა კოპეშვიძეს	3 რუბის ღორი, 1 ქათამი,
	მისი ყველი და კვერცხი.	
	მრთებს შაქარა კოპეშვიძეს	3 რუბის ღორი, 2 ქათამი,
	მისი ყველი და კვერცხი.	
	მართებს მაშკეთილას	მარჩილის კორცი და 1 ქათამი.

1 ქათამი, მისი ყუძლი და კუძრცხი.

- მართებს წიქუაძეს ქაიხოსროს მარჩილის ღორი და 1 ქათამი.
- მართებს გაბრიელა წიქუაძეს მარჩილის კორცი და 1 ქათამი.
- მართებს ხოსიელა წიქუაძეს მარჩილის კორცი და 1 ქათამი.
- მართებს კოკონეს შვილს 3 რუბის კორცი, 1 ქათამი,
- 6 მისი ყუძლი და კუძარცხი.
- მართებს კაცობელა ჩხეკელს 3 რუბის ღორი, 1 ქათამი,
- მისი ყუძლი და კუძარცხი.

1803 წ. პირობის წიგნი, მიცემული მხეიძეების მიერ, გელათის საბუთთაგან № 3, თეთრს ქალაღლზე ზომით 51x21 1/3 სანტიმ. ნიშნად ხშირად, მაგრამ არა ყოველ სიტყვის შემდეგ იხმარება თითო წერტილი.

ქ. ნებიტა ღთისათა ესე საუღეოა წიგნი და პირობა მოგეციო. ჩვენ მხეიძემ ფირან, ბერმა და ზალმა, ბეჟან თქვენ სოხასტრის წინამ-
 10 ძღვარს იოსელიანს დავითს და თქვენის ეკლესიის სოხასტრის კაცებს გვეწაძეებს, პატრიძეებს და სხვათა ერთობით თქვენის ეკლესიის კაცებს.... თქვენ და თქვენის ეკლესიის კაცებს ადგილებს, მამულებს, საყანეებს და რალაცეებს ვედევებოდით. ბატონის ჩვენის ხელმწიფის მეფე სოლომონის კარზედ მოვღეჟით, ვილაპარაკეთ, მაგრამ სამარ-
 15 თლის გაჩენა აღარ ინებეს. ბატონის მეფე სოლომონის ბრძანებით, მათის უღ უსამღვდელოესობის ქუთათელ მიტროპოლიტის დოსითეოს, გაენათელ მიტროპოლიტის ფთფიშის და ჩვენის ხელმწიფის ერთობით დიდებულეების ბრძანებით მოვრიგდით. ჩემი საზიარო მამული ქუნტუბო გქონდათ და თქვენი კერძი ის ქუნტუბოს მამული
 20 გამოგართვით, ცალიერს მიწას სახარდნესა და ზახორეს (sic) გარდა სხვა არაფერი გვითხოვია.... თქვენი კერძი მამული ქუნტუბო რომ გამოგართვით, იმისი სამაგიერო ცალიერი მიწაც მოგვიცემია. არის ამისი მოწამე სახლთუხუცესი წერეთელი ზურაბ (ბეჭედი: ზურაბ) სარდალი წერეთელი ქაიხოსრო, წულუკიძე ოტია (ბეჭედი: წულუ-
 25 კიძე ოტია), წულუკიძე სენნია, მაჩაბელი ზურაბ, ნიჟარაძე კაცია, კიკინაძე ნიკოლოზ (ბეჭედი: კიკინაძე ნიკოლოზ) და სხვანი ერთობით მეფის დიდებულნი, საერონი და სამღვდელოანი, აღიწერა ხელითა მეფის კარის მღვდლის გრიგოლაშვილის იესესითა ქკნს ქეს აქეთ ჩუგ თვესა იანვარსა იღ.

ორი ჭვარი და ერთი ბეჭედი, რომლის წარწერა კარგად არ სჩანს, მაგრამ ზოგერთ ასოების მიხედვით ბერი მხეპაძეს უნდა ეკუთვნოდეს.

განზე: ქ. ჩვენ. სდ. იმერთა. მეფეთ: მეფე. დავითიანი მეორე. სოლომონ. ვამტკიცებ....

5 ბეჭედი ასომთ.: მეფე იმერთა სოლომონ.

ქუდ სამლუდელიო ქუთათელ მიტროპოლიტი დოსითეოს... ვამტკიცებ...

ბეჭედი: ყდ სამლუდელიო ქუთათელ მიტროპოლიტი (ასომთ.:) დოსითეოს.

10 ქ ყდ სამლუდელიო ჯუმათელ მიტროპოლიტი მაქსიმე.. ვამტკიცებ.. ხეუფლად: მაქსიმე.

მეორე გვ. განზე: ქ: ჩვენ ყდ სამლუდელიო გაენათელ მიტროპოლიტი ეფთვიმი მოწამე ვარ ამ მორიგების წიგნის და კიდევ ვამტკიცებ ნებითა ღვთისათა.

15 ბეჭედი: გენათელ. მიტროპოლიტი (ასომთ.:) ეფთვიმი.

1803 წ. სოლომონ II-ს მიერ მიცემული წიგნი გელათის ტაძრისადმი, გელათის საბუთთაგან № 23, თეთრს ქალღმერთზე ზომით 33 $\frac{3}{4}$ ×21 სანტიმ.

- მე---მეფემან მეფეთამან მეორემან სოლომონ დავითიანმან და ერთკორცმან ჩემმან დედუფალთ დედუფალმან დადიანის ასულმან მარიამ ვინებე წმიდისა შენისა ეკკლესიისა კნიონოდენისა ამის შეწირულობისა განახლება, ესე ვითარად რომ წულუკიძის ასულს
- 20 დედუფალს გულქანს ნამაშევეს მოჯალაბეთ ყოფილი ჭითაჲ მათილა, დავითლა და გაბრიელა თავისის ცოლშვილით თავისის ძმის წულუკიძის გიორგისაგან დაეხსნა, ქუტირს თავის სამკვიდრო აღგილზედ დაესახლებინა. დედოფალი საწუთოსა ამისაგან გარდაიცვალა და ვითა ჯერ იყო ეკკლესიასა შენსა დასავალის მხრის კარის ბქეს შინა
- 25 მახლბელად სვეტისა ვედრებისა ღისმშობლის პირისპირ დაიმარხა და ამ ზედა აღწერილის გლეხის წმიდისა შენისა შეწირულობა ესტანთ. რადგან მისი საკუთარი დახსნილი იყო, მეცა დავამტკიცე შეწირულობა და შეესწირე ტაძარსა შენსა გენათს ქუტირს ჭითაჲ მათიელა თავისის ძმებით, მათის ცოლშვილით, მათი სამართლიანის

ბეგრით... და ესრეთ განმიწესებია, ახალს კვირეს ერთს მღვდელს გელათს ჩემთვის აწირვინებდეს და სულის წმიდის მოსელის შაბათს თავისის დამსხნელის საფლავზედ გელათს აწირვინებდეს და ცხვარსაც დააკლევინებდეს და საწირავს ორივეს მღვდლისას ის გლეხი გაისტუმრებდეს.... ამ წერილისა მოწამე სარდალი წერეთელი ქაიხოსრო და სხვანი ერთობით კარისა ჩემისა დიდებულნი დარბაზის ერნი. აღიწერა ხელითა ქიქინაძის ნიკოლოასისათა მაისს კ^ლ წელთა უფლისათა ჩუგ.

ბეჭდები სოლომონ მეფისა და მარამ დედოფლისა.

1803 წ. შეწირულობის წიგნი სოლომონ II-სა ქუთაისის ტაძრის საბუთთაგან № 28, კარგს თეთრს ქალაღზე ზომით 49X31¹/₂ სანტიმ. ნიშნად იშვიათად იხმარება წერტილი და მძიმეც.

10 ...ჩვენ... სდ იმერთა და სხუათა მფლობელ მპყრობელმან, იესიან დავითიან სოლომონიან პანკრატოანმან მეფემან მეფეთამან ძემან არჩილისმან მეორემან სოლომონ... შემოვსწირე წსა ტაძარსა შენსა (ქუთათისის ღვთისმშობელს) ქუთათისის მოსახლე აბელა შეილი მახარობელას ობლები ანდრია და გრიგოლ... აწ არიან ამა დამტკიცებისა მოწამენი წერეთელ (sic) სალთხუცესი ზურაბ, ბოქოულთუხუცესი წერეთელი ვახუშტი და ზოგად გამგენი კარისა ჩვენისანი. აღიწერა კელითა ნიკოლოას დეკანოზ გაბაონისათა...: ჩუგ: 1803. თთვესა ივნისსა კთ 19 (sic).

ბეჭედი ასომთ.: მეფე იმერთა სოლომონ.

1803 წ. მარამ დედოფლის შეწირულობის წიგნი, რომლის პირი დაცულია ხონის ტაძრის გუჯრების კრებულში № 103, 1803 წ. გადაწერილში ხუცურიით ოსე გაბაონის მიერ.

20 ...წო დიდო მოწამეთა მთავარო გ^ი ხონის ეკლესიისაო, მე ულისა სასოებისა და ცხოვრებისა ჩემისა შ^ნ ზ^ა დამდებმნ სდ იმერთა დედოფალთ დედოფალმნ დადიანის ასულმან მარამ შ^ნ მრჩობლთა ცხოვრებისა ჩნისა სიქადულსა მოგიძღუანე მწულილებრ მცირე არად

- სარაცხი ძღუტნი ესე ჩმ მრ მოსყიდული და დაქსნილი მეპატრო-
ნისა მისისა ჩიქოანის კაცისა შეიღებისაგან თანა ნება რთვთა ძიძისა
ჩმისა ქმარი წიქარიძე მხიარულა და შეილი მისი სუმონიკა, გაბრი-
ელა, ივანიკა და პაატელა და დავასახლეთ ქუკუშურში და აწ ყნს
5 კაცის უცილობელად შემოგვწირავს მისის ადგილმამულით და ყოვ-
ლით (sic) მისის საცხოვრებელით რლისაჲ მქონებელი არის და
დავსდევით მს ბეგარა ესე ყოველს წელიწადს გიორგობას მთა-
ვარ მოწამეს გიორგის თითო ჩარექს სამთელს მიართუტმდეს... აჰა
არიან თანა მოწამე სიგლისა ამის წულუკიძე გ'ი, ნიქარიძე ხაბაზთ-
10 უხუცესი და მოურავი კაცია, ჩიქოანი ოტია, სახლუხუცის შეილი
დავით ჩხეიძე, ლევან ნიქარიძე, ზურაბ იშხნელი, დეკანოზი და
მოძღვარი ჩნი სვიმონ. მე მლუდლის გაბაონს ოსეს დამიწერია და
თანად მოწამეცა ვარ. აღიწერა წიგნი ესე ქეს აქათ ჩყ თ'ა იენისსა
კე დღესა.

1803 წ. .სოლომონ II-ს წყალობის წიგნი, რომლის პირი
დაცულია ხონის ტაძრის გუჯარების კრებულში № 103,
1803 წ გადაწერილში ოსე გაბაონის მიერ.

- 15 წყალობითა დაუსაბამოჲსა მშისა ლათა ჩ'ნ იესიან დავითიან
სოლომონიან პანკრატოანმზ ს'დ იმერთა და სხუათა მპყრობელმზ
მეფემან მეფეთამნ ძემნ არჩილისამნ მეორემნ სოლომონ ესე ამი-
ერთოგნ უკ'ე უკუალადო წყალობის წიგნი აღგიწერეთ და გიბოძეთ
შ'ნ ხონის წმინდის გიორგის ეკლესიის ყმას მლუდელს ტაბიძეს
20 გიორგის და შენს ძმებს იესეს, ბეჟანიკას და გაბრიელას და სხუათა
შვლთა და მომავალთა სახლისა თქნისათა, ესრეთ და ესე ვითარად
რომე ადგილზედ ნაკლები კ'ცი იყავით და მრავალგზის გუწვედრეთ
ადგილის ბოძებისათს და ჩნ ვისმინეთ ვედრება თქნი და თქნის
მლუდლთმთავრის მთავარეპისკოპოსის ანტონის დასტურით ხონის
52 წ'ის გიორგის ეკლესიისათს ქუეიშურის ადგილის წყალობა გიყავით
და დავასახლეთ, ყუმურის ღელე რომ რიონშიდ ჩაერთვის იმ ად-
გილზედ, გიბოძეთ შნი საყოფი სამოსახლო სამამულე და საყანე
ქალისთავიანათ პაატეის ლომინის ფშანი რომ ჩამოაპყვება ქაპნარის
თავიანათ და ისევე ეკლესიას უნდა მსახურო, რლიც მისი ბეგარა

- გემართა და მეფობისა ჩნისა წარსამართებელად და სლისა ჩნისა საოხად ამალღებას დღეს ცხუარი უნდა დაქლათ და მღუღელს უნდა აწირენოთ და სხა სათხოვარი ჩნგუნ და ჩვენის მოხელისაგნ თქნ არა გეთხოს რა და ეს განწყესება თქნგნ და თქუტნის შეილისა და
- 5 მამავლისაგნ ჩნ არას ჟამთა ვითარებისაგნ არ უნდა მოგუტშალოს და რომელიც ჩნ წყალობა გიყავით, ეს წყალობა არც ჩნგნ და არცა ჩნთა შემდგომთაგნ თქუტნ და თქუტნის შეილისა და მომავალს არ მოეშალოს.... ბრძანებისა ამის ჩნისა შუამდგომელი და გამრიგედ მოწამე ყდ სამღუღელო ქუთათელ მიტროპოლიტი დოსითეოს,
- 10 წულუკიძე ოტია, მოურავი ლორთქიფანიძე ნიკოლოზ და ქილიფთართ-უხუცესი ნიჟარაძე როსტომ. ივლისის ერთს ქრისტეს აქეთ ჩყგ. ხ მე კათოლიკოსის დეკანოსმნ ოსემ გაბაონმნ გარდმოვსწერე თანა მოწამებითა ღჯთა ვა იყო დედანსა ამისსა, არა მეტნაკლებად.

1803 წ. სოლომონ II-ს წყალობის წიგნი, რომლის პირი დატულია ხონის ტაძრის გუჯრების კრებულში № 103, 1803 წ. გადაწერილში ოსე გაბაონის მიერ.

- ძლიერებითა და წყალობითა დაუსაბამოჲსა მამისა ღჯთა ჩნ
- 15 იესიან დავითიან სოლომონიან პანკრატოანმან სდ იმერთა და სხუათა მპყრობელმნ მეფემან მეფეთმნ მეორემნ სოლომონ და თა ერთკორცმნ ჩემმნ დედოფალთ დედოფალმნ დადიანის ასულმნ მარიამ ესე ამი-ერთგან უკე უცვალადო და არაოდეს მოსაშალი წყალობის წიგნი დაგიწერეთ და გიბოძეთ შნ სანაძეს გოგიას და შენს ძმას კიკოლას,
- 20 შეილთა და მომავალთა სახლისა თქუტნისათა, ესრეთ რომ ხონის წის გიორგის ეკლესიას შეგწირეთ ჩნდა ვნსაძლიერებელად და სუ-ლისა ჩნისა საოხად. ხონს ადგილზედ შეიწრებული იყავით და ვერ გასძელირთ და მათის ყდ უსამღვდელოესობის მთავარეპის დას-ტურით წყალობა გიყავთ და საქილაოს დაგასახლეთ და ჩნი სახასო
- 25 მიწა გიბოძეთ ოთხი ქცევა სამოსახლოთ მარანთან ნავენახარი, ოთხი ქცევა დობილო ბრელიძის ფონზედ ქალაშიდ, სამოცი ქცევა საყანე ჯოლოხინში, ოცდაათი ქცევა საშეშე და საწენლე არგუ-ანში. ეს ალაგები ასრე ცხენის წყალს გაღმა თქნ ჩნს ერთგულე-ბით მოსამსახურის ფარეშისათს გოგიასა და კიკოლასათს მიბოძებია.

ყოველს აღდგომას თითო ჩარეკს სამთელს ბეგრათ ხონის წმინდის
გ'ის ეკლესიას მიაერთმიდეთ და ყ'ლს ღსმშობლობას დღს ხონის
დეკანოზს აწირინებდეთ, ცხეარს დაუკლევდეთ ჩნთს გნსაძლიერე-
ბელად და სლისა ჩნისა საოხად და ამის მეტი ჩ'ნი გარდასახადი თქნ
5 არაფერი მოგადგესთ. თუ თქნ ჩნი ერთგული და ბრძანებისა ჩნისა
მორჩილი იქმნეთ და ეს განწესება თქნ არ მოგვეშლოთ, არც ჩნგნ
და არცა ჩნთა შემდგომთა მებატრონეთაგან ეს წყალობა არც თქნ
და არცა შვლთა და მომავალთა არა ოდეს არ მოვეშალოსთ... ბრძა-
ნებისა ამის ჩნისა გამრიგედ და მოწამედ მოლარეთუხუცესი წერე-
10 თელი გ'ი, მისი ძმა ქველი, კიკინაძე ნიკოლოზ, ფარეშთუხუცესი
აბაშიძე ქაქუჩა, მოურავი კორძაია ზაალ და გრიგოლ. აღიწერა
კელითა კარისა ჩნისა მლუღლისა გრიგოლაშვილის იესესითა ქეს აქეთ
ჩყგ თუჭსა იელისსა თ.

1804 წ. დოსითეოს ქუთათელის და ერისთავების მიერ და-
დებული წიგნი, ქუთაისის ტაძრის საბუთთაგან № 19,
თეთრს ქალაღზე ზომით 32¹/₂ × 21²/₂, სანტიმ. ნიწნად
ზოგი სიტყვის შემდეგ იხმარება თითო წერტილი.

ქ ესე მტკიცე... წიგნი ესე აღესწერეთ და დავსდევით ქუ-
15 თათისისა ღთისმშობელის წინაშე ჩვენ ყდ სამლუღელომ ქუთათელ
მიტროპოლიტმან დოსითეოს, ერისთავმა დავით, იოანე, როსტომ
და ოტია.... ბაშური ჩვენი და თქვენი საერთო იყო და ჩვენთა
წინააღმდგომთა მტერობით მის სიმაღლეს მეფეს სხუა რიგად გა-
სინჯეს (sic) და ეს ჩვენი საზიარო ტვერი რომელიმე მღივნებს
20 უბოძა, რომელიმე ივანე მესხს და რომელიმე სხუათა და ამის შემ-
დგომად ვიმეცადინეთ რაოდენ ძალ გვედვა და მეფემაც ინება და
წყალობა გვიყო და გვიბოძა ჩვენი სრულებით ჩვენვე.... ეს ბაშური
და ტვერი გატეხილი თუ გაუტეხელი საზღურები რომ არის, მათ
შუაში ჩვენი საზიაროდ იყოს, ნახევარი საქუთათლოდ და ნახევარი
25 საერისთოდ და როდესაც გაყოფა ვინებოთ, ძმურად შუაზე გავი-
ყოთ.... არიან ამის მოწამენი ბერი ბუშისშვილი თეიმურაზ, ერის-
თავისშვილი ნიკოლოზ, გამრეკლიძე ქველი, ლორთქიფანიძე ბერი,
მამუკა, ღათიკა და ქაიხოსრო, მოურავი აბულაძე სვიმონ, მეძმარია-

შვილი მოურავი დავით და ერთობით ჩენი მოხელენი. აღიწერა კელითა ნიკოლოზს დეკანოზ გაბაონისათა.... ჩუდ აგვისტოს კვ.

ბეჭედი: 1) ყდ სამლუდლო ქუთათელი მიტროპოლიტი (ასომთ.:) დოსითეოს. 2) ერისთვისძე იოანე.

6 სამა ჟვარი.

1804 წ. ეფთვიმე გენათლის მიერ დადებული წიგნი, გელათის საბუთთაგან № 14, თეთრს ქალაღდზე დაწერილი.

მათის უმაღლესობის ჩემის კემწიფის მეფის სოლომონისაგან მე გაენათელ მიტროპოლიტმან ეფთვიმემ გამოღმა ბოსღევს საია-
შვილო სოფელი და ადგიღმამული ვიქთამე და ქუმბურჩიეები და
მიქაბერიძე დავასახლე. ჯერ უმაღ ნეტარად ხსენებულს მეფე სო-
ლომონს და მის ძმას კათოლიკოზს იოსებს დავსახლებინა, შვიდნა-
10 ხევარი პარტახი ყოფილიყო და მერვე პარტახზედ მიქაბერიძე დაე-
სახლებინა და რომელიმე საქმისათვის ისევე აყრილიყვნენ და ვევედრე
ჩემს კემწიფეს მეფე სოლომონს და როგორც შემეძლო, ქრთამიც
ისე მივართვი და იაშვილის სეული მიწა წყალი და სადაც რამე მისი
15 იყოს ბოსღევს შემავალი ადგიღმამული, გელათს შესწირა და მო-
ვიყვანე ეს ჩემი ეკლესიის გელათის ყმები ქუმბურჩიე და მიქაბერიძე
და როგორც უმაღ პარტახობით ექირათ, ახლაც იმ რიგათ დავა-
სახლე და რვა პარტახათ მივეციყე. რამდენათაც განმრავლდეს და
ან გაიყონ, ეს რვა ნახევარი პარტახი ისე დაიყონ და თავთავს სახ-
20 ლიღამ გასრულებს, ისე ერთმანეთს უზიარონ და ამ პარტახებს
გარდა სერს ზეით საყანე სერსა და შარას შუა რკვიის საზღვარს
ქვეით შარას გარდმოღმა და ქვეით რუსის ზღვარს ზეით აქეთ სოფ-
ლისევე შარას აქეთ ზოგი ჩემა გამოგზავნიღმა კაცმა და ჩემა მო-
ხელენმა ჩემის. ბრძანებით, როგორც რვანახევარი პარტახი რვათ
25 მიცემული ქონდათ, ეს სერს ზეით ამ ზღვრებს შუაც იმ რვა ნა-
ხევრის პარტახის მსგავსად რვა ნახევრათ გაგვიყვია და რვა პარტა-
ხის მსგავსად ზღვრები ჩავვიყრია. თავათ თავის ნებითა და ერთმა-
ნეთის ნებადართულობით ასე დაიყვეს და ჩვენმა მავიერმა კაცებმა
და მოხელენმა ზღვრები ჩაუყარეს და ამ რიგათ გავარიგეთ და რო-
30 მელიც ზღვარი ჩაუგდებელი და დაუყოფელი რკვიის საზღვრამდის

- დარჩა შარას გარდმოღმა, ისეც ამის მსგავსად პარტახზედ დაიყონ და დაზღვრონ ეს ასე დამიმტკიცებია და გამირიგებია და ამას გარდა კიდე ბოსლევს მიწა საიაშვილო შარას გარდაღმა რაც ჩემის დეთრის მიწა არის, იმა საზანოელებსა და ჩვენ დეობა და ხარჯი მო-
- 5 გვივიდა და ბოლოს დაერიგდით და რომელიც ჩენნი დავთრის ალაგი იმ დიდ შარას გარდაღმა დარჩა, რაც მოსახლე კაცი ან ქუმბურიძე დღეს იყოს, გაყრილი დაესახლოს და ან მიქაბერიძე, ისე კუამლზედ დაიყონ, შარას გარდაღმა კუამლზედ დაიყონ და შარას გარდმოღმა რეა პარტახზედ არის დაყოფილი და ისე დაიყონ
- 10) და თავ თავისთვის მიიჩინონ. ჩემი ნაშოვარი არის, თეთრი ჩემი საკუთარი არის გამოდებული და ისე ნაყიდი მაქვს და ჩემის ეკლესიის გელათისათვის შემინჯირავს და მისი სამკვიდრო ყმა ქუმბურიძე და მიქაბერიძე დაესახლე და ასე დავამტკიცე. ეს გარიგებულობა არასოდეს არ მოიშალოს არც ჩემგან და არცა შემოდგომთა ჩემთა გე-
- 15 ნათელთაგან, ისე საუკუნოდ დამიმტკიცებია და თუ ამ ბოსლევს მოსახლემ ან ქუჰუჰრაძემ და ან მიქაბერიძემ ეს ჩვენგან გარიგებული შეშალოს და ამ წერილს გარდა ერთმანეთშიდ ჩხიკინი და დეობა დაიწყოს, ჩვენის ეკლესიის გელათის შეცოდებათ მოეკითხოს ჩემგანაც და ჩემის შემდგომის გენათლისაგანაც. არის ამისი მოწამე და
- 20 თანდამსწრე ოთია მესხი, მოურავი კახიძე ვახტანგ, კანდელაკი სიმონ, აბაშიძე ქაიხაროს შვილები სიმონ და დავით, ერგებლიძე ნიკოლოზ და მე წინამძღვარს დავითს დამიწერია და მოწამეცა ვარ ამისი. აღიწერა თვესა სექტემბერსა: კზ: წელთა უფლისათა ჩყდ.

ბეჭედი: გენათელი მიტროპოლიტი (ასომთ.) ეფთვიმი.

1304 წ. განჩინების წიგნი, მიცემული სოლომონ II-ის მიერ, დაცული ბიკვინტის საბუთებში № 98, დაწერილია თეთრს ქალაღზე ზომით 42x15 სანტიმ. ნიშნები დაცულია.

- 25 კ: ყდ უსამღედლოესმან ქუთათელ მიტროპოლიტმან, განმგებელმან საკათოლიკოზოთა მამულთამან. დოსითეოს სამართალში მოიტანა დავთარი ბიკვინტის ღთის მშობლისა შეწირულნი შეფეთაგან, რომელშიაც აცხადებდა შეწირულობასა ორწყალ შუა ტყითა და მამულითაო და დავთრითა მით ედავებოდა ორწყალ შუა მამულსა

და ალაგს მიქელაძეებს, მიქელაძეებმა აშორა უთხრეს, ასე რომ რომელიც თქვენ დაეთარში ორწყალშუა შეწირულობა გიწერიათო, არც ის ორწყალშუა მამული ეს იყოსა, არც შეწირული იყოს ღთის მშობლისა. და არც სამართლით თქვენ საქმე გქონდესთო: ამისი 5 სამართალი ასე განვაჩინეთ. მივიდნენ ამ ზემოხსენებულის მამულის სამანზე მიქელაძე დავით შაქარაშვილი ზურაბიშვილი დავით და მიქელაძე მერაბ. და ასე უფიცონ რომელიც შეწირულობის დაეთარში ორწყალშუა ტყე და მამული გიწერიათ ბატონო ქუთათელაო. ეს ადგილი არც ის ორწყალშუა ადგილი იყოს და არცარა საქმე გქონდეს, თუ ესე დაიფიცეს დარჩებათ მიქელაძეებს, და თუ ვერ დაიფიცეს. დარჩება ბიკვინტისა ღთისმშობლის ეკლესიას როგორც დაეთარში უწერია ოკდომბერს ია ქკს უებ: თუმცა ასე მცირეს მამულზე. ამისთანა თავადების ფიცი არ გაჩნდებოდა, მაგრამ რადგან ეკლესია ეღავებოდა შეწირულობის დავთრით ამ მიზეზით განვაჩინეთ და ასე უფიცონ.

ბეჭედი ასაძთ.: მეფე იმერთა სოლომონ.

1804 წ. წყალობის წიგნი, მიცემული იმერთა დედოფლის ანნას მიერ, დაცული ბიკვინტის საბუთებში № 89. დაწერილია ტყავზე ზომით $46\frac{1}{4} \times 23\frac{1}{4}$ სანტიმ. ნიშნები სანიმუშოდ დაცულია.

ქ: წყალობითა ლუთისათა: ჩუენ სრულიად იმერთა დედოფალმან ანნამ ესე წყალობის წიგნი გიბოძეთ შენ ზემო სხოველს სულაძეებს: სვიმონიკას ძმასა შენსა გოგიტას თაჰაზას იეანეს კაცისა: 20 ასე რომ სამკვიდრებლათ საქათალიკოზო მიკვირტის (sic) მლუთის მშობლის ყმანი ჰყოფილხართ: მაქსიმე კათალიკოზი რუსეთს წაბძანდა იმ ეამათ თქუენ მამა მოგკდომოდათ და თქუენ წურილი ობლები დარჩომილიყავით პატრონი და ბატონი რომ არვინ გყოლოდათ თქუენს მოურავეს ჩაჩანიძე ხოსიას თავსთვინ ყმათ დაეკირენით 25 და გიმსახურებდათ. მოხუედით და ჩუენ მოგუახსენეთ რა ჩუენ ეს დიდის გულსმოდგინებით გამოვიძიეთ და გავსჩხრიკეთ. სამკვიდრებლათ მამით და პაპით მიკვირტისა მლუთისმშობლის ყმანი ჰყოფილხართ ჩაჩანიძეს უსამართლოდ ეკირენით და ჩუენც ეს წყალობის წიგნი

გიბოძეთ ისაე თქვენის სამკვიდრებელს მღვთისმშობელს მიგართვით სანატრელისა მეფის დავითის მოსახსენებლათ და ძირსა მისისა კოსტანტილეს სადღეგძელოდ და იმ ეკლესიას წელიწადში ერთს ლიტრა სანთელს მიართმევდეთ ამის მეტი არაფერი არა გეთხოვბოდესრა 5 არა ბეგარა არა ხარჯი არა კულუხი არა ხუნა არა თესვა არა გეთხოვბოდეს მზისა და წვიმის მეტმა თქუენს კარზედ არამ გაიაროს და არც არავის თქუენთან ხელი აქუს..... დაიწერა ეკლითა ქაშოეთის დეკანოზ ძის მღუდლის პავლესითა. დეკემბერს იბ. ქქს უქბ.

1905 წ. სოლომონ II-ის წყალობის წიგნი, ქუთაისის ტაძრის საბუთთაგან № 43, თეთრს ქალაღღზე ზომით 36×24 სანტიმ. საბუთი უნდა იყოს დაწერილი მეფის საკუთარი ხელით. ნიშნები დაცულია.

ქ. წყალობითა ღთინათა. ჩვენ იესიან, დავითიან, სოლომონიან 10 პანკრატოანმან მეფემან ს'დ იმერთა და სხუათამან სოლომონ ესე ყ'დ უცვალებელი წიგნი წყალობისა მოგართვი თქვენ ქუთათელ მიტროპოლიტს დოსითეოს. დავით ერისთვის შვილსა და მის ბიძაშვილებს. ესრეთ რომ ბაშური თქვენი. და ერისთვის შვილების ყოფილიყო. და ჩვენმა მოხელეებმა სხუა რიგათ გაგუასინჯეს. და ეს 15 თქვენი ტვერი ბუქუა მდივანს და იოანე მესხს მივეცი წიგნიით. და ამის შ'დ თქვენ შემოგვედრეთ. და სამართლიანის გზით განვიხილეთ. და თქვენის მოხელეებისაგან. და ეგრეთვე ერისთვის შვილებისაგან თქვენი რომელიც იყო. სამართლით და ფიცით დაამტკიცეთ. და ამისთვის ჩვენც გიბოძეთ... აღიწერა. იანერის. წ. წელთა: ჩყე: . 20 ბეჭედი ასომთ.: მეფე იმერთა სოლომონ.

1805 წ. სათავდებო წიგნი, მიცემული ანტონ ხონელ მთავარეპისკოპოსისადმი, ხონის საბუთთაგან № 77, დაწერილი ლურჯს ქალაღღზე.

ქ ესე სათავდებო წიგნი და პირობა მოგართვი. მე თქუენმან მონამან კიკალიშვილმა ხუტუნიათ თქვენ ბატონს მთავარეპისკოპოსს, ასე რომ თქუენი კაცი გუტუღლია რუხადე სხოგონ აპირებდა სამო-

სახლოთ წასულას და თქვენგან მეფეს მოხსენდა და ბოქაული ალა-
ვიძე სვიმონ გამოგზავნა მეფემ და უთავდებოთ არ ენდევით და მე
თავდებათ დაუდექი. ასე პირობა მოგართვით, რომ თქვენი მორჩილი
იქმნეს, როგორც შეძლოს ისე და თუ სადმე წავიდეს, ისიც მო-
5 გართვა ყოლისფრიანათ და სიმტყუნისათვის ასი მარჩილი მოგართვა....
არის ამისი მოწამე ალავიძე სვიმონ, მოურავი ქუთათელაძე მახობა,
მერაბიკა გრიგოლაშვილი. დაიწერა ქორონიკონს ათას რვაას ხუთსა
თვესა მარტს ათერთმეტს. მე მლდელს წიწყაძე (?) ნიკოლოს დამიწერია.

ჯგვარი.

1805 წ. ნასყიდობის წიგნი, მიცემული გელათის სოხასტრის
ეკლესიის წინამძღვრისადმი, დაკული ამავე ეკლესიის ს. ბუ-
თებში № 2, თეთრს ქალაღზე ზომით 30×22¹/₂ სანტიმ.
ნიშნად თითქმის ყოველ სიტყვის შემდეგ თითო წერტილია.

- 10 ქ. შეწევნითა ღთისაითა ესე საუკუნოდ გასათავებელი.... ნა-
ყიდობის წიგნი, პირი და საფიცარი მოგეცი თქვენ წმიდის მაცხო-
ვრის სოხასტრის ეკლესიის წინამძღვარს იოსელიანს დავითს მე ქუ-
თაისის მოსახლემ პურისშვილმა დავითმა, ესრეთ და ასე ვითრად
რომ ქუთაისის ქალაქის თავშიდ წულიკიძის სასახლის პირდაპირ-
15 ხულის დასადგამი ადგილი ხელმწიფისაგან წყალობათ მქონდა, დამ-
ქირდა და შენ და შენს ეკლესიას მოგეციდე... არის ამისი მოწამე
ბუქუა იოსელიანი და კიდევ გიგია ნიჟარაძე და კიდევ ბერი პატა-
რიძე და ზოსიკა ამირალაშვილი და მე დამიწერია დავითა გოგიტა-
შვილს.... აპრილის კზ ჩყე.

ჯგვარი.

20 განზე: ქ ჩვენ სდ საიმერეთოს დედოფალი მარიამ ვამბაკიძე
წიგნსა ამას. ჩემი გამოსავალი იქენმ (sic) ნასყიდის ხულის საკმეველის
ფასათ ეკლესიისთვის შემიწირავს.

ბეჭედი ასომთ.: დფლი მარიამ.

მეორე გვერდზე: ქ. სარდალმოურავი წულუკიძე სვიმონ მოწამე
25 ვარ ამ წიგნის.

ბეჭედი ასომთ.: სარდალმოურავი წულუკიძე სვიმონ.

1805 წ. ნასყიდობის წიგნი, მიცემული დოსითეოს ქუთათელი-სადმი, ქუთაისის ტაძრის საბუთთაგან № 16, თეთრს ქა-ლალღზე ზომით 39×21 $\frac{1}{2}$ სანტიმ. ნიშნად თითქმის ყო-ველ სიტყვის შემდეგ თითო წერტილია.

ნებითა და წყალობითა ღისათა ესე მტკიცე და უცვალადო ნასყიდობის წიგნი. მოგართვით თქვენ უფალს ქუთათელ. მიტროპო-ლიტს დოსითეოსს ჩვენ ბეჟან ერისთვის ძემან დავით, ესრეთ და ესე ვითარად რომე თქვენს ყდ უსამღუდელოესობას და ჩვენ, ერის-
5 თვის შეილებს, ბაშურშიდ ადგილი გვქონდა საზიარო და მე ჩემი საწილადო ორმოცდახუთი ქცევა სადაც თქვენ ინებე იქ მოგაციდეთ ზმანით, ქცევა ოცდაათ ოცდაათი მხარი და რომ რაც გული შე-გვიჯერდებოდა, ფასიც ისე სრული გამოგართვით.... არის ამის მოწამე პაპუნა ერისთვის შეილი ქაიხოსრო და თქვენი მოურავი
10 აბულაძე სვიმონ, ჩვენი მოურავი საკანდელიძე დავით და სხეანნი ერთობით ჩვენნი ყმანნი. აღიწერა კელითა წულუკიძის შეილის დათიკისათა მისის კბ წელთა უფლისათა ჩყე.

ბეჭედი: მონა ღთისა დავით ერისთვის ქე.

1805 წ. ნასყიდობის წიგნი, მიცემული გოგოლაშვილების მიერ, გელათის ტაძრის საბუთთაგან № 8, თეთრს ქა-ლალღზე დაწერილი. ნიშნად ზოგიერთ სიტყვის შემდეგ იხმარება ორი წერტილი.

ქ: ნებითა და შეწევნითა ღთისათა ესე ამიერითგან უკუნისამდე
15 საბოლოოდ გასათავებელი ნასყიდობის წიგნი და საფიცარი მოგართვით თქვენ ჩვენს ბატონს გაენათელ. მიტროპოლიტს უფალს ეფთვიმის ჩვენ თქვენმა და თქვენის ეკლესიის გელათის მემკვიდრე აზნაურ-შვილებმა გოგოლაშვილმა ხოსიკამ. გოგოლაშვილმა ლევანიკამ, გოგოლაშვილმა იესიკამ. გოგოლაშვილმა პაპუნეკამ, გოგოლაშვილმა
20 ბუქუამ და გოგოლაშვილმა სფირიდონამ და ჩვენმა ძემან და მო-მაყალმან სახლისა ჩვენისამან, ესრეთ და ესე ვითარად რომ ჩვენი სახლის კაცი ბერიკელა ხოხიაშვილი უშვილოთ გარდაშენდა და მისი სეულობა ადგილმამული და ყმა ჩვენ გვიბოძეთ და ერთი მო-სახლე სიმონიკა აღფაიძე იმ ჩვენის სახლისკაცის ქურციკს დაუდევით

და სიკოცხლეშიდ აქამეთ და მას ყაედა და მას მერმეთ ჩვენც ვინებეთ და მოგახსენეთ და თქვენც ინებეთ და იყიდეთ და ეს სიმონიკა აღფაიძე თავის ცოლშილით, სახლკარით, ადგილ მამულით, საძებრ უძებრით, საფლავ სამარხით და თავის სამართლიანის მზღვრით

5 თქვენთვის მომიყიღია და თქვენის დიდის ეკლესიის გელათისათვის იყოს, ფასიც სრული და კარგი გვიბოძეთ როგორც გული ჩვენი შეგვიჯერდებოდა. აწ დღეის იქეთ ამ სიმონიკა აღფაიძეშიდ და მის მომავალშიდ არც ჩვენ და არც ჩვენს შვილსა და მომავალს ხელი აღარა გვაქვს რა, ისე საუკუნოდ ხელი აგვიღია, ღმერთმან მოგა-

10 ხმაროსთ, თქვენცა და თქვენს დიდებულს გელათის ეკლესიასაც. აწ იქმნა ამა წერილისა მოწამედ გელათის დეკანოზი იოანე, მისი ძმა მგალობელი ეგნატი, კანდელაკი ანდრია, მეღვინეთ უხუცესი გოგოლაშილი სიმონ და სხვანი სულ გელათის კრებულნი ერთობით სამღვდლო და საერო და მე წინამძღვარს იოსელიანს დავითს და-

15 მიწერია და მოწამეცა ვარ ამისი. წელთა უფლისათა ჩყე მათს კჷ.

• ხუთი ვჯარი.

კანჯე: ქ: ჩვენ ყოვლად სამღვდლომ გაენათელ მიტროპოლიტმან ეფთვიმიმ ამ ჩვენის აზნაურვილის (?) გოგოლაშილეებისაგან ეს გლეხი ვიყიდე და გელათის ეკლესიას და ხახულისა და გელათისა

20 ლეთისმშობელს შევსწირე და გელათის ეკლესიას და გენათელს სახასოთ ყაედეს და ემსახურებოდეს. აწ დღეის იქეთ თვინიერ გელათის ეკლესიისა და გენათლის მეტს სხვათ ხელი არვის ექნეს და არც გაცემით და არც სააზნაურშილოთ მიცემით ამ გლეხს აღფაიძეს ფიქრი არა ექნეს რა.... (წყევლა).

25 ბეჭედი: გენათელი მიტროპოლიტი (ასომთ.:) ეფთვიმი.

1805 წ. სოლომონ II-ის შეწირულობის წიგნი, ნიკორწმინდის ტაძრის საბუთთაგან № 3, დაწერილი თეთრს ქალაღზე

...მეფეთ მეფე იმერთა და სხვათა მპყრობელნი (sic) დავითიანი მეორე სოლომონ და თანაერთხორცი ჩემი დედუფალთ დედუფალი დადიანის ასული მარიამ ვკადრებთ ეკლესიასა შენსა ნიკოლოზ წმინდას კნინ ოდენსა შესაწირავსა, ესრეთ რომ მათი ყდ უსამღვდლოესობა

30 ძე წულუკიძისა ყდ სამღვდლო ნიკოლოზწმინდელ არხიეპისკოპოსი

და ჩვენი სარწმუნო და სასო სოფრომ მოიწია მეფობისა ჩვენისა წინაშე, გვეედრა და მიაშო ეკლესიისა შენისა ქუთაის ყმაზე იწროება და ვისმინეთ ღირსებისა მისისა ვედრება და შევსწირეთ ეკლესიასა შენსა ქუთათის შინა მკვიდრი სამეფო ყმა ქორქაშვილი 5 ზურაბასშვილი დათილა, ზინზელა თავისი ცოლშვილით, თავისის ყოფით და რომლისაც მქონებელი იყოს, ყოელისფერით უნაკლოლოთ შამოგვიწირავს და შეიწირე მამოა დიდო მღვდელთმთავარო ნიკოლაოზ.... წერილისა ამის მიაწამედ ერთგულებით კარისა ჩვენისა განმგე სახლთუხუცესი წერეთელი ზურაბ, სარდალი წერეთელი ქაიხოსრო, სიძე ჩვენი ქსნის ერისთვისძე ელიზბარ, წულუკიძე ოტია და სეხნია, მამასახლისი ბერი მესხი და სხვანი კარისა ჩვენისა დარბაისერნი. აღიწერა ხელითა კარისა ჩვენისა მღვდლის გრიგოლაშვილის იესესითა ქქნს ქქს აქეთ ჩყე თვესა ივლისსა თ.

ბეჭედი ასომთ.: მეფე იმერთა სოლომონ.

1806 წ. თავდებობის წიგნი, მიცემული ანტონ ხონელისადმი, ხონის ტაძრის საბუთთაგან № 79, მოლურჯო ქალაღღზე დაწერილი.

15 ქ ესე სათავდებო წიგნი და პირობა მოგართვი მე თქვენმა მონამან თქვენ ყოელად სამღდლოს მთავარეპისკოპოს ანტონის დედულია რუხაძემ, ასე რომ ზოგი რომელიმე ადგილის იწროებისათვის აიყარენ, ზოგი რომელიმე სხვას შეწუხებისათვის განიფანტნენ სხვას და სხვას სოფელში. ეს საქმეები ბატონს მეფეს მოხსენდა 20 თქვენგან. მეფემ ბოქაულები წარმოავლინა მოსაბოქათ. ბოქაულმა (sic) უთავდებოთ აღარ ენდნენ კინტრიას რუხაძეს. აწ ასე წიგნი ჭ პირობა მოგართვი, რომ კინტრია რუხაძე თქვენ და თქვენს ქვეყანას არ განეშოროს და შეძლებისაებრ გემსახუროს ერდგულათ და არც მის ადგილს მამულს მოსცილდეს. თუ ამაში სირყუნე (sic) გამო- 25 აჩნდეს, ეს კიტრია თავის ცოლშვილით მოგართვა, სიმტყუნისათვის ასი მარჩილ (sic). არის ამისი გამგენი ალაიძე სიმონ, მოურავი მახობა, გირგოლაშვილი მერაბ (sic). აღიწერა ქქს აქეთ ჩყე თვესა მარტსა ი ხელითა მღდლის იესესითა.

ჟგარა.

1807 წ. წერეთლების მიერ სოფრონ ნიკორწმინდელისათვის მიემული წიგნი, ნიკორწმინდის ტაძრის საბუთთაგან № 9, ლურჯ ქალაღზე.

ჩვენ წერეთლებმა გიგისაშვილებმა და შვილისშვილებმან ზუ-
 რაბმა, ფარსადანმა, კაციას შვილებმა გიორგიმ, ნიკოლოზმა, გიგილამ,
 დათუნას შვილებმა როსტომამ, დათიკამ, ლევანამ, ასე რომ გრი-
 გოლს ბერს აბაშიძისაგან თომადე ხუცესი ეყიდა ცოლიანშვილებია-
 5 ნათ და აღგილი ვერსა ეშოვნათ დასასახლებათ და მეტი სიყუ-
 რული ვგქონდა (sic) გრიგოლისაც და მისი მონასტრისაც, მევიდა
 და ალაგს გვევედრა. იმ ჟამზედ მამა ჩვენიც გიგია მიიკვალა და
 მისი უმაღლესობა ბატონი ნიკოლოზწმინდელიც მობძანდა და მან
 უფრო გვიბძანა და მის ბძანებას ჩვენ ვერ დავაგდებდით და იწას
 10 ხვედელიანს იქ (sic) რომ ყანა გვექონდა, ის ყანა მოგართვით, სხტე
 რომ ჩაყვება მას აქეთ და ხვედელიანს იქეთ, მთლათ თავიდგან ბოლომ-
 დისი. მისის საწისქვილოიანათ. მას გარდა კიდე იწასავე ორმოცი
 მარჩილის ტყე მოგვირთმევია, ასთე რომ მამა ჩვენს გიგისა წელი-
 წადშიდ სულთაობის ერთი მღღელმონაზონი უწირებდეს და მის
 15 შვილსა და შვილის შვილებს დავგლოცებდენ (sic). შვიწირე ღეთის
 მშობელო და მათს წმიდას წირვაშიდ ნაწილს დავვიდებდენ და მო-
 გვიხსენებდენ... (წეევა). კაცთაგან არის ამის მოწამე გიორგოიანი
 რამაზა და მეთე მღღელი გოგსადე და წერეთლების შინაყმები ერ-
 თობით, კიდე ბერი ხუცესი იწას. მე მონას მღღელმონაზონს გრი-
 20 გოლს დამიწერია და მოწამეცა და გამრიგეც მე ვარ ბატონის ჩემის
 ყოვლად სამღღელოს შეწვენით, ქრისტეს აქეთ ათას რვაას და შვიდს.
 თვისა მარტა თოთხმეტს.

განზუ: ქ. მე ყდ სამღღელო ნიკოლოზწმინდელი სოფრომ
 ვამტკიცეფ წერილსა ამას. დამამკიცებელსა ამ წერილისასა ვლოცავ
 25 და ვაკურთხევე და მომშლელს შევაჩვენეფ და დაესწყეველი.

ბეჭედი: ყდ სამღღელო ნიკოლოზწმინდელ არხიეპ³ზი (ასომთ.:)
 სოფრონიოს.

1807 წ. სოლომონ II-ს შეწირულობის წიგნი, გელათის სო-
 ხასტრის ეკლესიის საბუთთაგან № 1, დაწერილი ლამაზი
 შრგვალის ხელით თეთრს ქალაღზე ზომით. 48³/₄ × 30¹/₄
 სანტ.მ. ნიშნად იშვიათად იხმარება მძიმე და წერტილიც.

ქ ნებითა ღთისათა ჩვენ სრულიად იმერთა და სხვათა მეფემან მეორემან სოლომონ ესე... შეწირულობის დაეთარი მოგართვით. თქვენ სოხასტრის მაცხოვრის ეკლესიას, ასე რომ ეკლესიასა ამას ზედა მაცხოვრისასა წინამძღვრად დადგინებული და პატიოსან ქმნილი 5 უფალი იოსელიანი დავით,... გვევედრა გულსმოდგინედ ყმათათვის სოხასტრის ეკლესიისათა საურის ამოკვეთას და ჩვენ... ამოუკვეთეთ საური სოხასტრის ეკლესიის ყმათ სადაც ღღეს სახლობენ და ან ადგილის იწროობისათვის აწ ანუ მერმეთა დაესახლნენ ან ოკრიბას ან არგვეთს, ერთობით საური ამოგვიკვეთია.... ყოველს წელიწადს 10 ღთისმშობლის ღღეს ერთობით ღვეღელს გვიწირვინებდენ... და წირვას უკან თემობით დაგლოცევდენ.... არის ამისი გამრიგე და მოწამე თავადი წერეთელი ზურაბ, თავადი წერეთელი ქაიხოსრო, ქოქოულთხუცესი (sic) ვახუჰტი, წულუკიძე კაცია, აბაშიძე დავით, მაჩაბელი ზურაბ, წულუკიძე ოტია. წულუკიძე სენია და მე მდივან- 15 ბეგს სოლომონს თავადს ლიონიძეს დამიწერია და მოწამეცა ვარ. დაიწერა მარტის ქ წელთა ჩყზ.

ბეჭედი ასომთ.: მეფე იმერთა სოლომონ.

მდარე სეღით: ქ სღ იმერთა უფლისწული მეფისძე კოსტანტინე ვამტკიცებ....

20 ბეჭედი ასომთ.: მეფის ძე კოსტანტინე.

ბატონიშვილი როსტომ ვამტკიცებ...

ბეჭედი: ბატონიშვილი როსტომ.

ბირველ გვ. განსე, ღამაზად: ქ ჩვენ სღ საიმერეთოს დედუფალი მარიამ... ვამტკიცებ... (ბეჭედი). ჩვენ ყდ სამლუდლო ქუთათელ

25 მიტროპოლიტი დოსითეოს, გაენათელ მიტროპოლიტი ეფთვიმი. მთავარეპისკოპოსი ანტონი ვამტკიცებ წერილსა ამას....

(სამივეს ბეჭდები).

1807 წ. მარიამ იმერთა დედოფლის მიერ ბოძებული წყალობის წიგნი, დატული ხონის ტაძრის საბუთებში № 21, დაწერილია თეთრს ქალაღღუ.

...ჩვენ ყოველისა საიმერეთოსა დედოფალთ დედოფალმან მარიამ ესე... წყალობის წიგნი გიბოძე..... ხონის წმიდის გიორგის

მკვიდრს ყმას და მებებერეს მამფორიას მამუკას და შენს შვილს ხა-
 ხუტას, შენს ძმას მიქელას და მისს შვილს ივანეს.... თქვენი შვი-
 ლები ფარეშებათ გვახლავან და ჩვენ მიერი იმედი და საუკუნო
 სიმტკიცე და წმიდი გიორგის მკვიდრობა ითხოეთ და მისი ბეგრის
 5 დაუკლებლობა და მარად ჩვენი მსახურება აღგვითქვით, აღდგომას
 წმიდა გიორგის ორს ჩარექს სანთელს თავისს ტაძარშიდ ხონს მი-
 არ.თმევდეთ და ჩვენთვის მლუდელს აწირვინებდეთ და ცხუარს და-
 გვიკლებდეთ მარიობას დღეს და ჩვენს მოხსენებას და ღის ვედრე-
 ბას... თქვენ და თქვენი კაცი აღასრულებდეთ ჩვენთვის. თუმც ეს
 10 თქვენ მიერ აღთქმული არ მოგვიშალოთ და ან წმიდა გიორგის
 თავისი ბეგარა სანთელი არ დააკლოთ,.... თქვენ თქვენი შვილი და
 მომავალი და თქვენი ოჯახის კაცი არც თავადს, არც აზნაურს და
 არც სხუას საყმით არ მიეცეთ.... ამის მოწამე და შუამდგომელი
 ჩვენი მოძღვარი იშხნელი ნიკოლოზ, მგალობელი გიორგი და სხუ-
 15 ანი დიდებულნი კარისა ჩვენისანი. დაიწერა ხელითა კარისა ჩვენისა
 მლუდლისა ქიქინაძის გიორგისათა, წელთა უფლისათა ქკონს ქეს
 აქეთ ჩუზ თთვესა აპრილსა ბ.

ბეჭედი.

განზე ზირველ გვერდზე ამტკიცებს სოლომონ II, თან დასშეღია
 20 მეფის ბეჭედი.

ქ ჩვენ უფლისწულმან მეფის ძემ კოსტანტინემ ვამტკიცებ....

ბეჭედი ასომთ.: მეფის ძე კოსტანტინე.

ქ მე სახლთხუცისძე წერეთელი სვიმონ მოწამეცა ვარ წიგნისა
 ამის. ბეჭედი ასომთ.: სწ.

1807 წ. ანდრია კანდელაკის შეწირულობის წიგნი, გელათის
 ტაძრის საბუთთაგან № 43, თეთრს ქალაღზე დაწერილი
 ნიშნად იშვიათად იხმარება ერთი და ორი წერტილი.

25ჩვენ... კანდელაკმან პეტრეს შვილმან ანდრიამ (ეს წიგნი
 მოგვცითო გელათის ეკლესიას), ესრეთ და ესე ვითარად რომ პირველ
 ჩვენი მკვიდრი კაცი მამრიკიშვილი ივანა გაყიდული იყო და ქუთაის
 თათრებს ყავდა წაყვანილი და თათრისაგან ამირან მესხს დაეხსნა
 და რიონს მიეყვანა, დაესახლებინა, ყავდა და ემსახურებოდა

და ამირან მესხი ამ სოფლიდამ გარდაიცვალა და მისგან შეილად აყვანილი დავით მესხის შეილი პაატა მესხი მის დანარჩენს ყმასა და ადგილმამულზედ პატრონობდა და ეს მამრიკის შეილიც მას ქაედა.... ალაღის თეთრით პაატა მესხისაგან ვიყიდე ივანა 5 მამრიკის შეილის (sic) შეილები მიქელია, კიკოლია და ლაზარია.... და ეკლესიას ყავრისა და სილის მოტანით, როგორც სხვა მისი სახლის კაცები და გვარები მსახურობენ, ამათაც ისე იმ რიგით იმსახურონ.... და ჩემგან შეწირულმა ამათ თითო კაცმა ბატონს გენათელს თუ უბრძანოს და ინებოს, თან იახლოს და როგორც 10 ინებოს, ისე ხელზედ იმსახუროს და სხვეფ ბევრობით განწესებით გარდასახადი არ ემართათ და აღარც ჩვენ დაუადევით, თვინიერ ხატის მსახურების მეტი..... (მაწაწე) მოურავი კახიძე ვახტანგ, მოურავი ცირლილაძე სიმონ და კახიძე დავით და მე წინამძღვარს იოსელიანს დავითს დამიწერია ანდრიას სიტყვით და მოწამეცა ვარ 15 ამა წერილისა, წელთა უფლისათა: ჩუხ: აპრილს: კგ: ჩემი ვედრება ის არის, რომ სააზნაურ შეილოთ აღარ შეიქნას და დიდის ეკლესიის გელათის სახსოდ და სამეკიდროთ მოსამსახურეთ იქნეს და გელათის ეკლესიას და ბატონს გენათელს ემსახუროს....

ბუჭედი: კანდელაკი ანდრია.

20 განხე: ქ. ჩვენ ყდ სამლუდლო ქუთათელ მიტროპოლიტი დოსითეოს და ნიკოლაოსწმიდელი სოფრონ ვამტკიცებთ სიგელსა ამა:....

ბუჭედები ორთავესი.

პირველ გვ.: ქ. ჩვენ. სდ. იმერთა მეფეთ მეფე დავითიანი მეორე

25 სოლომონ. ვამტკიცებ.... (ბუჭედი).

ქ: ჩნ. სდ იმერთა დედოფალი მარიამ ვამტკიცებ... (ბუჭედი).

ქ. ჩვენ ყოვლად სამღვდლო გენათელ მიტროპოლიტი ეფთვიმი მოწამე ვარ... და კიდევ ვამტკიცებ... ვინც გამოსწიროს ან სააზნაურ შეილოთ გახადოს (წეგვა).... (ბუჭედი)

1807 წ. მარიამ დედოფლის შეწირულობის წიგნი, გელათის ტაძრის საბუთთაგან № 115, ნიშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ თითო წერტილია.

(მე)... სდ იმერთა დედოფალთ დედოფალმან დადიანის ასულმან მარიამ... ღულქან დედოფალს ბუქუა ჩხეიძისა და მისის შეილები-

საგან... სვიმონიკა ცერცვაძე... ეყიდა... გულქან დედუფალი რომ მიიცვალა, მასუქან ჩვენგან ჩვენთვის ხელდებული იყო... ეს სვიმონიკა ცერცვაძე თქვენთვის შემოგვიწირავს (სახულისა და გელათისა დეტისმშობელა)... თქვენის მღვდელთმთავრის მსახურების მეტი არც 5 სამეფო და არც ჩვენი სამსახური, არც ბეგარა, არც საური, არც საუდიერო, არაფერი გარდასახადი... არ მიადგეს... წერილისა ამის მოწამედ ჩემი მოძღვარი მღვდელი იშხნელი ნიკოლოზ. აღიწერა მეფის კარის მღვდლის იესესითა ქენს ქეს აქეთ ჩუხ თვესა სეკდემბერსა იხ.

ბეჭედი ასომთ.: დფლი მარიამ.

1307 წ. პირობის წიგნი, მიცემული პატარიძეების მიერ გელათის სოხასტრის წინამძღუისადმი, სოხასტრის საბუთთაგან № 19, თეთრს ქაღალდზე ხოშით 26¹/₂ X 2 სანტიმ.

10 ქ: ნებითა ღისათა ესე წიგნი მოგართვით თქვენ სოხასტრის ეკლესიას და მისს წინამძღუარს იოსელიანს დავითს ჩვენ თქვენმა ყმებმა პატარიძემ მღვდელმა იოანემ, მკედელმა დავითელამ, ზაქარიამ, ხუცის ძმამ ივანიკამ, გაბრიელამ და გოგიამ, ასე და ესე ვითარად რომ თეჯოლას მეფე დავითის ნაბოძებს ადგილზედ ვესახლეთ 15 და თქვენი დავითრის ბეგრებს გაკლებდით და ამისთვის მეფე და გაენათელი შეგუწყრა და ისევე თქვენ შეგვედრეთ და თქვენ ისმინეთ ვედრება ჩვენი და ისევე შეგვიწყნარეთ და ჩვენ ყველას ერთობით ასე წიგნი მოგვირთმევიო, დღეის ამას იქეთ რომელიც დავთრით განწესებული ბეგრები და სამსახური არის, ისეები არცეთ 20 აღარა დაგაკლოთ.... არის მოწამე ბოქაულთუხუცესი წერეთელი ვახუშტი, მაჩაბელი ზურაბ, ავალიშვილი ბეჟან და სხუანი ერთობით მეფის კარის დარბაზის ერნი. დაიწერა ქკონსა ქეს აქეთ ჩუვ თვესა ოკტომბერსა ზ.

სამი ჯვარი.

25 განზე: ქ: მაჩაბელი ზურაბ მოწამე ვარ ამ მორიგების:

ბეჭედი: მაჩაბელი ზურაბ.

ქ: მოურავი ავალიშვილი ბეჟან მოწამე ვარ ამ გარიგების.

ბეჭედი: ავალიშვილი ბეჟან.

ქ: მოურავი ალავიძე სვიმონ მოწამე ვარ ამ მორიგების.

30 ბეჭედი: ალავიძე მოურავი სვიმონ.

1807 წ. ფალავეზის მიერ ანტონ ხონელისადმი მიცემული წიგნი, ხონის საბუთთაგან № 76, თეთრს ქალაღზე დაწერილი.

ქ: ესე მტკიცე და უტყუველი საუღაო წიგნი მოგართვით თქვენ ჩვენ სასო წნდა მოწამეს ხონის წმინდა გიორგის, მის მღვდელ მთავარს მთავარეპისკოპოსის ანტონის ჩვენ ფალავეზა (sic) მურძა-
ყანის შეიღებმა ხუხუმ, ხიტუმ, ბეჟანმა და ვატამ, ზაალის შეიღებმა
5 მანუჩარმა, გიკომ და ტატიმ, ივანემ, კოჩასშეიღებმა ილარიონმა
და ლომკაციმ, ასე რომ ბაბუა ჩვენს ხუხუს ფალავეს თქვენი ეკლე-
სიის ძირის კაცი მამაგულა წირქვაძე დაწინდრებული ყოლებოდა.
დღემდის უღრეობისაგან არ გარიგდა ეს საქმე, ბერჯერ ლაპარაკი
იყო მაგრამ და ახლა რათგან თქვენმა მეუფებამ მობრძანდა და გეიბ-
10 რძანეთ, მოგართვით თქვენი ეკლესიის კაცი და ჩვენი ჩვენ ავიღეთ
როგორც რიგი იყო და გული შეგვიჯერდებოდა... არის ამისი მო-
წამე გაბუნია ბერუკია, ფინთურია ბერუკია. აღიწერა ხელითა ლო-
ლაბერიძის გერასიმესითა წელსა ჩუხ ოქნდობრის ის.

შვიდი ვჳარი.

15 პირველ გვერდზე განსე: ვემოწმები წერილსა აჰას დადიანისძე
ბატონისშვილი ნიკო. ბეჭედი: ბატონიშვილი ნიკოლოზ.
ვემოწმები წერილსა ამას სახლთუხუცის ძე ჩიქვანი ოტია.

1807 წ. პირობის წიგნი. მიცემული ხონელ მთავარეპისკო-
პოსის ანტონისადმი, ხონის საბუთთაგან № 67, ლურჯ ქა-
ლაღზე.

ქ: თქვენ ბატონს ყდ სამღუდელოს მთავარეპისკოპოსს ანტო-
ნის ესე მტკიცე და უტყუველი წიგნი და პირობა მოგართვით ჩვენ
20 თქვენის სიწმიდის მსასოებელმან მოურავმან კორძიამ გიორგიმ...
თქვენი ეკლესიის ყმა დედულია წიწვივაძე თქვენის მოურავის ჩამო-
ბარებით ჩემს მიწაზე დავასახლე და თქვენ პირობა გეთხოვეთ... რაც
თქვენის ეკლესიის ბეგარა ამ თქვენს კაცს მართებს, არაფერი არ
დაგაკლოთ და გაურჯელად თქვენს მოხელეს მივბაროთ... როდე-
25 საც თავისს ადგილზე წამოსვლა ამათ ინებონ, ჩვენგან და ჩვენის მო-
მავალისაგან არ დაეშალოს და თავისი ყოფით ვაძოუშვათ... მოწა-
მე დეკანოზი მიქაელ, მოურავი ქუთათელაძე მახობა, მღუდელი ჩხეი-

ძე ლაზარე, ხელოსანი კოპეშავიძე სვიმონია. აღიწერა ხელითა მლუდლის ჩხეკელეს იოანესითა ქეს აქეთ ჩუზ თეესა დეკენბერსა ვ.

1807 წ. განჩინების წიგნი ხონის ეკლესიასა და ფალავებს შორის დავის შესახებ, დასულია ხონის ტაძრის საბუთებში № 58, დაწერილია ლამაზი ხელით თეთრს ქალაღზე ზომით 27 1/2 X 19 სანტიმ. ნიშნები დასულია.

ქ დავსხედით ბქვენი და მოსამართლენი და მთავარებისკოპოსის მაგიერი კაცი მახობა ქუთათელაძე და მურძაყან ფალავასა და ზალ 5 ფალავას შვილები გავაბქვეთ: მახობამ უჩივლათ დასაბამიდგან ხონის ეკლესია და წმინდის გიორგის ხატი რომ ხონს გაკეთებულა, მას დღეს აქეთ წირქვაძენი თავისი ყოფა ცხოვრებით ხატის არის და თქვენ გვართმევთ და არ ანებებთო და ვდაობთო: ფალავამ უპასუხა მართალია წირქვაძენი ხატის ყმა არის და არც გეცილებით 10 და არც გედავებით, მაგრამ ეს ერთი მოსახლე კაცი ჩვენს პაპას ყოლია ჩვენ მამის მამას ყოლია და ჩვენმა მამამ ჩვენ დაგვიტოვა და გვყავს ეს არც ხატის არის და არც სხვისი არის ჩვენი ჩვენ გვყავს თქვენ ხელი არა გაქვსთო: მახობამ აშორო სთქვა თქვენს ძველს და არც ახალს იმ გლეხშიდ ხელი არ გქონდესთ რაც ხატის 15 არ არისო: აწ ეს გავსინჯეთ მაგრამ სიგელი არც ფალავას აქვს და არც ხატისა და ეკლესიის არის და ვერც სწორი და მომსწრე მოწამე ვნახეთ და ეს გლეხი. დიდის ხნით ფალავას ყოლია დღესაც ფალავას ყავს და სამართალი ფალავას დარჩა და ასე გეაჩინეთ იმ გლეხშიდ რამდენიც კაცისული (sic) იყოს იანგარიშონ და თითო კაცი- 20 სულზედ ექვს ექვსი გლეხი კაცი დააფიცოს ფალავამ ასე რომ ჩემის პაპისა და მამის და ჩვენის ძველის რაც არ არის ის ერთი გლეხი წირქვაძე არც ხატის და არც ეკლესიის არ იყოს და არც ჩვენს მამა-პაპას და არც ჩვენ იმაშიდ შემცილოე კაცი გვყავდეს: თუ ასე დაიფიცონ რას ვინმე ემართლება... და თუ ვერ დაიფიცონ და 25 ტყუელია დაუკავებია ფალავას დღემდის ძალით სპირვია და დღეს ხატსა და ეკლესიას უნდა დაუტოვოს ფალავას იმ გლეხშიდ ხელი აღარ ექმნება.

ბეჭდები: ბატონიშვილი ნიკოლოზ; ლეჩხუმის სარდალ მოურავი გელოანი ბერი.

1808 წ. სათავედებო წიგნი, მიცემული წიწივაძეების მიერ სოლო-
მონ II-სათვის, ხონის ტაძრის საბუთთაგან № 61, ლურჯ
ქალაღზე დაწერილი.

ქ. თქვენ ჩვენს ხელმწიფეს ბატონს მეფეს სოლომონს ესე
წიგნი მოგართვით ჩვენ თქვენმან ფარეშებმა წიწივაძეებმა ივანიკამ
და კიდევ ივანიკამ, ასე რომ ჩვენი ეკლესიის ყმები აიყარნენ და
სხვა სოფელში წავიდნენ და ეს საქმე თქვენს უმაღლესობას მოხ-
5 სენდა მთავარებისკოპოსისაგან და ბოქაულით მოიყვანეთ და უთავე-
დებოთ აღარ ენდევით და ახლა ეს სათავედებო წიგნი მოგვირთმევია,
რომ გოგვიელა და მამუელა წივწივაძე თავის ქვეყანას და თავის
ადგილს და მამულს არ მოსცილდეს.... (წინააღმდეგ შემთხვევაში ისინი)
მოგართვათ და ასი მარჩილი სიმტყუნისათვის მოგართვათ. არის ამ
10 საქმის მოწამე მოურავი მახობა და გრიგოლაშვილი მერაბა, ბახტაძე
ჯოლონია. აღიწერა ხელითა მღვდლის ჩხეკელეს იანესითა ქეს ქეს
(bis) აქეთ ჩუ რუასა თვესა მარტსა კა.

❧ რი ჯვარი.

1808 წ. შეწირულობის წიგნი კონსტანტინე ბატონიშვილისა,
სერის წმ. გიორგის საბუთთაგან № 4, თეთრს ქალაღზე
ხომით 12×25 სანტიმ.

...ჩვენ იესიან დავითიან სოლომონიან ბაგრატიონმან ტო-
15 მებით დავითიანმან მეფის ძემ კონსტანტინემ, ერთხორცმან და თანა-
მეცხედრემან ჩემან დიდებულისა თავადის აბაშიძის ასულმან ანასტა-
სიამ... შემოგწირეთ.. პატია წაქაძე მისის ცოლშვილით... ამ კაცი-
საგან უნდა მოგერთვას წელიწადში ბეგარა სამი კოკა ღვინო ზე-
დაშათ, საჩვენო სახელმწიფო სათხოვარი არაფერი ეთხოვებოდეს
20 სპენჯის მეტო, არც მუშაობა და არც არაფერი სხვა. ამისდა ნაცუ-
ლად ერთს მღვდელსა და ერთს მთავარს ყოველს გიორგობას
ჩვენთვის აწირვინებდეთ... ძეთა და ასულთა ჩვენთა საბოძებულად
და აღსაზრდელად.... ამისი მოწამე და გამრიგე ბატონიშვილი
როსტროქმ, ქუმბურიძე ქაიხოსრო მოქურავი, არხიმანდრიტი იოვანე,
25 მოძღვარი სვიმონ და კარისა ჩვენისა დარბაზის ერნი ერთობით. მე
დეკანოზის შვილს მთავარ დიკონს იაკს (?) დამიწერია და მოწამეც
ვარ ამისი. აღიწერა ქს აქეთ ჩუ თვეს მასსა (sic) დ.

ბეჭდები ასომთ.: მეფისძე კონსტანტინე; მეფის სძალი ანასტასია.

1808 წ. სოლომონ II-ის შეწირულობის წიგნი, გელათის ტაძრის საბუთთაგან № 91, თეთრს ქალაღღზე. ნიშნად იშვიათად იხმარება თითო წერტილი.

...ჩვენ... იესიან დავითიან სოლომონიან პანკრატოანმა სრულიად იმერთა მპყრობელმან მეფემან მეფეთამან ძემან არჩილისამან მეორემან სოლომონ და თანა ერთბორცმან ჩემან დედუფალთდედუფალმან დადიანის ასულმან მარიამ ვიმრთმელეთ (sic) დავთარი ესე შეწირულობისა, ვინადგან საყმოთა გაენათის ეკლესიისა შენისათა აქენდათ დამპირნეობა დიდი ადგილისა და დროსა ამას უდ სამღვდელო უფალი გაენათელ მიტროპოლიტი ეფთვიმი დიდითა გულსმოდგინებითა გვევედრა. ამისთვის შევსწირეთ ჩვენი სახასო მიწა და ტყე... შუამთის ღელეს ნასელარასა და საჯავახოს სასახ-
10 ღვროს კატონის ღელეს შუა, რაც მიწაწყალი და ადგილი, ეწერი, მტვერი, მთა და ვაკე ჩემი სახასო იყო, ყველა სრულებით შემომიწირავს..... (დაწერილებით სახელარება ნაჩქერები)... (შოწმენი:) სარდალი წერეთელი ქაიხოსრო, ბოქაულთუხუცესი წერეთელი ვახუშტი, მისი ძმა მოლარეთუხუცესი წერეთელი გიორგი, გამრიგე და მო-
15 წამე აბაშიძე დავით, წულუკიძე ოტია, მისი ძმა წულუკიძე სენხია, მოურავი ლორთქიფანიძე ნიკოლოზ, წინამძღვარი იოსელიანი დავით, ავალისშვილი ბეჟან და სხვანი სრულებით ჩვენი დარბაზის ერნი, სამღვდელონი და საერონი. აღიწერა კარისა ჩვენისა მღვდლის გრიგოლაშვილის იესესითა კენს ქეს აქეთ ჩუჭ მანისის ით.

20 ბეჭედა ასომთ.: მეფე იმერთ სოლომონ; დფლი მარიამ განსე ცუდის ხედი: ქ სდ იმერთა უფლისწული მეფისძე კოსტანტინე ვამტკიცებ წერილსა ამას ნებითა ღეთისათა.

ბეჭედი ასომთ.: მეფისძე კნე.
ჩვენ უდ სამღვდელო ქუთათელ მიტროპოლიტი დოსითეოს
25 ვამტკიცებ....

ბეჭედი: უდ სამღვდელო ქუთათელ მიტროპოლიტი (ას. მთ.:) დოსითეოს.

ჩვენ უდ სამღვდელო ჯუმათელ მიტროპოლიტი მაქსიმე ვამტკიცებ ჩვენის კელმწიფისაგან შეწირულობის სიგელსა ამას...

30 ბეჭედი ასომთ.: მაქსიმე (გვირგვინით).
ამას მიეობა მინაწერი, ნიშნად იხმარება თითო წერტილი ქ: პირ-

ველათ მიქელაძეებს რომ ბატონმა ქყვიშურშიდ ტყე უბოძა, მე-
 სახლთუხუცესი წერეთელი ზურაბ ვიყავ ჩამპარებელი და იმ ტყის
 მცველები თან მახლდენ და მე დაეთარჯე, ჩავაბარე და ზიკეცი მი-
 ქელაძეებს, როგორც ახალს დაეთარშიდ უწერიათ. ახლა რომ ხელ-
 5 ახალი დაეთარი უბოძათ ბატონმა მეფემ და უწინდელს დაეთარშიდ
 ცოტათ მრუნდათ იყო დაწერილი რომ შეცთომით მოემატებიათ
 ჩვენ რომ არ ჩავაბარეთ იმაზედ მეტი... საჯავახოსკე დავსტევეთ და
 ბატონმა მეფემ გელათს შესწირა... სამეფოთ დაესტევეთ, სიტყვა
 არა აქვს იმაშიდ კაცს, ბატონის იყო, როგორც შეუწირავეს ისრე.
 10 ჩვენ სახლთუხუცესი წერეთელი ზურაბ მოწამე ვარ და... კიდევ
 ვამტკიცებ...

ბეჭდები: ზურაბ; წერეთელი ვახუშტი; წულუკიძე სენია.

1808 წ. მარიამ იმერთა დედოფლის შეწირულობის წიგნი, ხო-
 ნის ტაძრის საბუთთაგან № 81, დაწერილი მდარე ლირსების
 მოშავო ქალაღზე.

...ჩვენ... დადიანის ასულმან იმერთა დედოფალმან მარიამ...
 შემოგწირე ჩემი საკუთარი და სათავისთავო ჩემი ფარეშები ჯიხეიშ
 15 მოსახლენი. გლეხნი ახალაძე დავითელა, მისი ძმა მიქელია და ევნატე
 მათის ცოლშვილით, სახლკარი... ეს გლეხი ახალაძე თავის მემკვიდ-
 რის ბატონისაგან თათარშიდ გაყიდული ყოფილიყო და ნეტარ
 ხსენებულს დიდ მეფე სოლომონს დაეხსნა თათრიდამ და თავის
 სამკვიდრო მიწა წყალზედ დაესახლებინა და მით ერჩინა და მის
 20 მერმეთ სახელმწიფო და სადედოფლო არის... მოერთმეოდეს ყოველს
 წელიწადს ხონის წმიდა გიორგის თითონ მის დღესასწაულზედ გი-
 ორგობას დღეს ოცდასამს ორი ჩარეკი თაფლის სანთელი, ორი
 ქსანი სამთლის გული და ერთი სტილი საკეველი. ამათ გარდა
 არასფერი სათხრეარი არ ეთხოვებოდეს.... მოწამე მიქელაძე შამა
 25 (?), ფაღავა გოგია, ფარეშთუხუცესი აბაშიძე ქაქულა. აღიწერა ხე-
 ლითა იშხნელის გრიგოლისათა ქორანკონს ჩყს ივლისის იდ.

ბეჭედი ასომთ.: დფლი მარიამ.

1808 წ. შეწირულობის წიგნი ბარბარე ბატონიშვილისა
 ნიკორწმინდის ტაძრის საბუთთაგან № 2, თეთრს ქალაღზე.

სიტყვისა ღნისა სადგურსა და სიტყვიერთა ცხოვართა ქეშმა-
რიტსა მწყემსსა მკუპლსა და მფარველსა წე საყდრისა ქესსა მდგო-
მარესა დიდსა მღვდელმთავარსა, კიდეთა სოფლისათა განმანათლე-
ბელსა ნიკოლოზს გიძღვენი მკირედი ძღვენი მე ბატონიშვილმან
5 მეფის აღექსანდრეს და მეფის ირაკლის შვილისშვილმან ბარბარემ
და შემოგწირე სასოებით საოხად სულისა ჩემისა, რ შენ ზედა
მაქვეს სასოება წაო.... შემოგწირე გლეხი ერთი რაქვას აგარას მო-
სახლე ბერიკი ბიბილაშვილი და მისი შვილები სიმონიკი და დავით
და მისი ძმისწული ივანიკი თავისის ცოლშვილით, ადგილმამულით
10 და რისაც მქონებელნი არიან, პეტრე სომეხი ქუთაისს მოსახლე ტა-
ტულას ძმა თავის ცოლშვილით და რისაც მქონებელი არის, აბრამა
ურია მოშიაშვილი თავის ცოლშვილით და რისაც მქონებელი არის.
ესენი შენდა მომართ ძღვენად დამისხამნ და შენის წის ეკკლესიისა-
თვის შემოწირავეს (sic) საოხად მდაბლისა მკოლველისა სულისა ჩე-
15 მისა და აღსაზრდელად ძეთა და ასულთა ჩემთა ...არის ამისი მო-
წამე მათი ყდ სამღვდელოება გაენათელ მიტროპოლიტი ევთიმი,
ავალიშვილი ბეჟან, დედოფლის მოძღვარი იშხნელი ნიკოლოზს.
მე არხიმანდრიტმან ზაქარიამ ავსწერე ეს შეწირულობის ავთრათი
წელთა ჩუჭ აგვისტოს კდ.

20 ბეჭედი ასომთ.: ბატონიშვილი ბარბარე.

განზუ: ქ ჩვენ სდ იმერთა მეფეთ მეჟე დავითიანი მეორე სო-
ლომონ და თანაერთხორცი ჩემი დედუფალთ დედუფალი დადიანის
ასული მარიამ დისა ჩემისა სასჯრველისა შეწირულობასა ამას ვამ-
ტკიცებთ ნებითა ღთისათა წელთა უფლისათა ჩუჭ.

25 ბეჭდები სოლომონ მეფისა და მარიამ დედოფლისა. შემაგვკ ამ-
ტკიცებს ქუთათელი მიტროპოლიტი დოსითეოს და გენათელ მიტრო-
პოლიტი ევთიმი.

ქ ჩვენ წულუკიძე დავით და ძე ჩემი ბერი ვამტკიცებ წიგნსა
ამას ნებითა ღთისათა.

30 ბეჭედი: წულუკიძე დავით.

მე წულუკიძის ძე კიკო ვამტკიცებ წიგნსა ამას ნებითა ღთისათა.

ბეჭედი: ბერი იოანე.

1808 წ. წყალობის წიგნი სოლომონ II-ისა ბიკენტის სა-
ბუთთაგან № 86. მოლურჯო ქალაღღუე. ნიშნებად იხმა-
რება ყოველ სიტყვის შემდეგ თითო წერტილი.

ქ წყალობითა მღთისათა და მინღობითა მარიაჲ ზენაისა დე-
ღოფლისთა, მინღობილმან და მსასოვებელმან მფარველობისა მისისა-
მან ჩვენ იესიან დავითიან სოლომონიან პაკრატონმან ყოვლისა
საიმერეთოსა მეფემან მეფეთამან მეორემან სოლომონ და ერთ-
5 ხორკმან ჩემმან დედუფალთდედუფალმან დადიანის ასულჲან მარიაჲ
ესე მარად უცვალოდო და ყოვლისა მიზეზისა თაჲსუფალი წყალო-
ბის წიგნი დაგიწერეთ და გიბოძეთ თქვენ ფორჩხიძეს მღედელს
იოანეს, შენს ძმისწულებს გიორგისშვილებს, თქვენს შვილსა და
მომავალს ესრეთ და ესე ვითარად, რომ კურთხეულის ნეტარ მოხ-
10 სენებულის დიდებულის ბიძიჩემის მეფე სოლომონისაგან და დედოფ-
ლის მარიამისაგან დახსნილი გააზატებული და მიქერიტისა მღეთის-
შობლის შეწირული იყავით და ახლა ისევე მე მევედრეთ და ვისმი-
ნეთ ვედრება თქვენი და ხელახლა დამისხნინხართ და ჩვენი სასო
მფარველისა და განმამღიერებელისა მიქერიტისა მღეთისშობლი-
15 სათვის შემიწირახართ და დამიმტკიცებია შეწირულობა ესე. ამას
გარდა დამიც საუკუნოდ ოჯახსა თქვენსა ზედა ჩვენი მსახურება,
ყოველს წელიწადს ჩვენს განსამღიერებელად და სასულიეროდ სამს
დღეს უნდა სწირევდეთ, სულის წმიდის მოსელას, მღუთისშობლის
შობას და ლაზრობას, ამ სამს დღეს ჩვენთვის წირვა მო-
20 უშლელი უნდა იყოს. სხვა ამ ჩვენთვის წირვის მეტი გარდასა-
ხადი არც საურათ, არც საუდიეროთ და არც არაფერს გარდასა-
ხადათ თქვენს ოჯახს არაფერი ეთხოვებოდეს და ეს ჩვენი წირვა
თქვენჲა ოჯახმა მეორედ მოსელამღჲს ვერ მოშალოთ. უკეთუ ვინ-
მე მძღაერობით ხელყოს შლად წიგნისა ამის, იყავნ კაცი იგი წყე-
25 ვასა ქვეშე ყოველთა სამღედლოთა კრებათაგან და რისხეველ იქმნას
იგი რისხვითა ზეგარდამოთა და დაისაჯოს დასჯითა საუკუნოთა, ხო-
ლო დამამტკიცებელნი წერილისა ამის იყავ კურთხეულ კურთხევი-
ზეგარდამოთა. ამა წერილის მოწამე სახლთუხუცესი წერეთელი ზუ-
რამ, სარდალი წერეთელი ქაიხოსრო, მღივანბეგი სოლომონ და
30 ერთობით კარისა ჩემისა დიდებულნი დარბაზის ერნი. აღიწერა ხე-
ლითა კარის დიაცუნის ცქიტიშვილის დავითისათა წელთა უისათ ჩყს.

ბეჭდები: მეფე იმერთა სოლომონ; დღლი მარია; აბაშიძე დავითის ძე ლევან; სარდლ წერთლი ქიხოსო; წულუკიძე სეხნია; მოლარეთუხუცესი წერეთელი გ'ი; წულუკიძე ოტია; სვიმონ; ვედრბალისა (?) არ დაელიო ანეტარებდეს სიყრმესა ჩემსა; ბატონიშვილი 5 დარეჯან; სნ; ლორთქიფანიძე ნიკოლოზ; მსაჯული სამეფოთა ზედამდივანი მეფისა (ასომთ.:) სოლომონ (ამააში პირველი, მე-2, 4, 5, 8, 11 ასომთაწრული წარწერით).

1809 წ. ჩხეიძეების მიერ ხონელ ანტონისადმი მიცემული წიგნი ნიშანის მიცემის შესახებ, ხონის ტაძრის საბუთთაგან № 41, ლურჯ ქალაღზე ზომით 34x20¹/₂ სანტიმ., დაწერილი ლამაზი ხელით. ნიშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ თითო წერტილია.

ქ: თქვენ ყდ სამღუდლოს უფალს მამასა და მწყმსა ჩვენსა მთავარებისკაპოს ანტონის ამა... წერილსა აღესწერთ და მოგარ-
 10 თვამთ ჩვენ... ხუთნი ძმანი ჩხეიძეები ბეჟან, როსტომ, ხოსია, ქაიხოსრო და სვიმონ... პირველად ნათესავნი ჩვენი ყოველნი არა იყვენ სამწყსოსა შინა თქვენსა და არცა აქენდათ სამარხად ეკლესია თქვენი, ად სამწყსოსა ყდ სამღუდლოებისა ქუთათელ მიტროპო-
 15 შინა თქვენსა მკვიდრ და საფლავიკ ვინებეთ მასვე სოფელსა შინა ჩვენსა. ამისთვის თქვენცა სიტყვა ჰყავთ ვითარცა მნემან ეკლესიისამან და ნიშანისა თხოვად ინებეთ, რომლისა არა გვაქენდა ჩვე-
 20 ჟულემა მიცემად. გარნა ვიდნ განსჯითა ფდითა და გამოძიებითა მათმან უმაღლესობამ მეფემან სოლომონ და ყდ სამღუდლოთა მიტროპოლიტთა ბრძანეს მსახურებად ეკლესიისა თქვენისა ჩვენ მიერ და ჩვენცა სათნო ვიჩინეთ კეთილი ესე ბრძანება და რომელიმე ვიპა-
 25 ბით და ლეკურსა და ცხენსა შეკაზმულსა და უკეთუ დედაკაცი მიიცვალოს, მივართმიდეთ ერთსა ხელსა ტანისამოსსა პირველსა თვისითა მოსახამითა და ერთსა თასსა და, უკეთუ აქენეს, აზარფაშაც და თუნგსა და ტაშტსა. ესრეთ მტკიცესა წერილსა ვამტკიცებთ

ბრძანებითა მათის უმაღლესობისა ჩვენისა კელმწიფისა მეუვისა სო-
ლომონისათა და მოწამეობითა ყდ სამლუდელოთა ქუთათელ მიტრო-
პოლიტისა დოსითეოსისათა და ყდ სამლუდელოთა გაენათელ მიტ-
როპოლიტისა ეფთვიმისათა, ყდ სამლუდელოთა ნიკოლავოსწმიდელ არ-
5 ხიეპისკოპოსი სოფრონისათა. აღიწერა ხელითა ჩხეიძე დავითისათა
თვესა იენისსა იზ წელთა უფლისათა ჩყთ.

ერთი ვუარი და სამი ბეჭედი წარწერთ: ჩხეიძე ბეჟან; (ასომთ.:)
დავით: ჩხეიძე როსტომ.

1809 წ. წყალობის წიგნი დოსითეოს ქუთათლისა, დაცული
ბიჭვინტის საბუთებში № 70. ლურჯ ქაღალდზე დაწერილი.

წყალობითა ღისათა ჩვენ ყდ სამლუდელომ ქუთათელ მიტრო-
10 პოლიტმან და გამგემან საკათოლიკოსოისამან დოსითეოს ესე წყა-
ლობის წიგნი აღგიწერეთ და გიბოძეთ შენ ჩვენს არხიზანდრიტს
ზაქარიას გაენათს წმინდის გიორგის ეკკლესიასა ზა მსხდომარეს,
ესრეთ და ესე ვითარად რომელ ჩვენი თანაძმა მათი მეუფება ყდ
უსამლუდელოესი ნიკოლავოსწმიდელ არხიეპისკოპოსი სოფრონ შუა-
15 მდგომლად შემოვიდა თქვენ მიერ ჩვენთან და შენი ვედრება მათის
მეუფებისაგან მოვისმინეთ და რომელიც მათმა მეუფებამ ინება,
ჩვენც დავემორჩილეთ და მათის შუამდგომლობით გიბოძეთ რაქას
საკათალიკოსო სოფელი კრიხი ადგილმამულით და გლენხნი მას
სოფელსა შინ მოსახლენი საკათოლიკოსონი. შენ ჩვენგან და არცა
20 შდთა ჩვენთაგან არ მოვეგელოს (sic), უკეთუ შენ ჩვენი ბრძანების
მორჩილი იქმნე და ერთგულ ერთ და კეთილის განებით ჩვენი
კეთილის მდომი, შენს სიკოცხლეშიდ ეს ჩვენ მიერ წყალობის
წერილი არ მოეშალოსთ და შენ და შდ როგორც საკათალიკოსო
იყო, აგრევე ისევე იქმნეს და შენგან შდ მენ წინამძღვარმან შენმან
25 მოხარისხებმან არაეინ სთქვას. თუ რომ საწინამძღვროდ დაგვიძს:
ოკდობრის იე: წელთა ჩყთ.

ბეჭედი ასომთ.: დოსითეოს.

1810 წ. დოსითეოს ქუთათლის მიერ მიცემული წყალობის წიგ-
ნი, ბიჭვინტის ტაძრის საბუთთაგან № 61.

წყალობითა ღისათა ჩვენ ყდ სამლუდელომ ქუთათელ მიტრო-
პოლიტმან და გამგემან საკათოლიკოსოისამან დოსითეოს ესე მტკი-

- ეს და უცვალადო წიგნი წყალობისა აღვიწერეთ და გიბოძეთ შენ გურულს მახარიკას, პაპუნისას, სვიმონას, კიკოლას, სესიკს, ივანას და გოგიას და სხვათა შვილთა და მომავალთა თქვენთა, ესრეთ და ესე ვითარად როჰელ ნუქიფისშვილის კაცი იყავი და მეტად ძალი
- 5 დაგრთო და შეგაწუხა და მეტის შეწუხებისაგან აიყარე და იკარგოდი და ჩვენის ქვეყნიდამ სხვის სამეფოშიდ საბრძანებელშიდ მიხვილოდი და ჩვენ ვიგულეთ და ვიგულსმოდგინეთ და ჩვენის ეკლესიისათვის აღარ დაგკარგეთ და შენდა სამაგიეროთ სხუა მივეციოთ და შევიჯერეთ ნუქიფისშვილი, როგორც გული შეუჯგერდებოდა,
- 10 ისე გავისტუმრეთ და თქვენი ჩვენის ეკლესიის ბიკვინტისა ღის მშობლისათვის მშობლისათვის (sic) დაგასახლეთ, ასე რომე აწ ნუქიფისშვილის გეარსა და მომავალს კაცს თქვენთან სიტყვა არ აქვსო, ასე რომე თქვენი ბატონი ბიკვინტისა ღის მშობლის ეკლესია იქმნება და აწ არც ჩვენგან და ჩვენის შემდგომისაგან ეს წიგნი
- 15 შენ არ მოგედოს და არც ბიკვინტის მღისმშობლის ეკლესიის მეტი მებატრონე გეყოლოს და თუ ვინმემ ეს წიგნი შეგიშალოს, ჩვენდა ნაცვლად განიკითხოხ. არის ამის მოწამე მოურავი აბულაძე სვიმონ, ყიფიანი ბუკუა, მოურავი ბარათაშვილი იოანე და სხუანი კარისა ჩვენისა სამღვდელლონი და საერონი და მოხელენი და ხელო-
- 20 სანი ხარება და ზაქარია. აღიწერა ხელითა წულუკიძის შვილის დავითისათა ფებერელის ბ წელთა ჩყი.

ბეჭედი დოსითეოს ქუთაისისა.

- კანზე: ბეგრის საქმესაც გვევედრეთ და ბეგარა სხუა ჩვენგან არა გეთხოვოს რა თვინიერ ერთის ჩარეჱის სანთლისა და ფარე-
- 25 შობის მეტი.

მისიეუ ბეჭედი.

1810 წ. ალექსანდრე ბატონიშვილის შეწირულობის წიგნი, გელათის ტაძრის საბუთთაგან № 92, თეთრს ქალაღღზე. ნიშნად ყოველ სიტყვის შემღვე თითო წერტილია.

...ჩვენ... ძლიერისა მეფისა სოლომონ პირველისა შთამორობამან ბატონისშვილის გიორგის ძემან ბატონისშვილმან ალექსანდრემ და დიმიტრემ, რომელნი სიყრმიტგან მოწყალებითა შენითა აღვი-

- ზარდენით და მამითურთ ჩვენით გარდაცვალებულით მრავალთა განსაცდელთაგან ვიხსენით და ჯერ იყო ჩვენდაცა მსახურება შენი, გარინა არა გვაქენდა შეძლება მხოლოდ სასოებისა და ამა სასოებითა კანდიერ ვიქმნენით და სახსრად გარდაცვალებულისა მამისა
- 5 ჩვენისა გიორგისა და წარსამართებულად ობლოპისა ჩვენისა მოგართვით და შემოგწირეთ საჯაეახოს მოსახლე სამკვიდრო და სათავისთაო ჩვენი ერთგული ყმა ნიკოლეისშვილი მამუკა და მისი შვილები დაეით, გოგია, ლაზარე მათის ცოლშვილით... ერთს ჩარექს სანთელს მიართმევდეს ბეგრათ ხახულისა და გელათისა ღეთისმშობ-
- 10 ბელს და მამისა ჩვენისათვის ხუცეს აწირვიებდეს ეს კაცი და ცხვარს დაუკვლიდეს სულის წმინდის მოსვლას... ამ ეკლესიის ბეგრისა და მამის ჩვენის ცხვრის მეტი ყოვლისფერი ამოგვიწერია, არც მესადგომე ჩაუდგეს და არც ცხენი დაებმოდეს. ეს წყალობა დაეთელას ერთგულობისათვის გეყვივა... ამისი გამრიგე და მოწამე დადიანის ძე
- 15 ნიკოლოზ, ერისთავი ვახტანგ, ერისთავი ქაიხოსრო, წინამძღვარი იოსელიანი დაეით, გელათის დეკანოზი იოანე, მღვდელი ჩვენი კირაქაძე გიორგი... ხელითა მთავარდიაკვნის იესე კიკინაძისათა ქორონიკონს ქრისტეს აქეთ ჩყი: მანისის ზ.

ბეჭდები: ბატონისშვილი ალექსანდრე; ერისთვის ასული და-

20 რეჯან.

ცუღის ხელით: ბატონისშვილი დიმიტრი უამტკიცებ (sic) წერილსა ამას, ხელიც ჩემი რათუს. (ჯვარი.)

1805—1810 წ. ამ წლებში უნდა იყოს დაწერილი არზა მეფის სახელზე, დატული საკათალიკოზო გელათის წმ. გიორგის საბუთებში. საბუთი ფრიად დაზიანებულია.

ქ. ჩვენ---ეს ხელმწიფის---თა მეფე---მათი. მთ---ვარციხეს გეახელით [დათეკი?] ალთეიშვილი და იოანე ბააძე გვიბოძე ბოქაულათ.

25 მათაც საბოქაულო აიღეს და ტყუევილად ჩამოიარეს და კაცები ახლაც იქ სოფელში გახლავან და ჩვენ ამ[ას] მოგახსენებთ. თუ თქვენსა და ჩვენსობას, ის კაცები---ცენ სხვა ადგილებზე და რო---თქვენ ნუ მომიკვდეთ შდ---ენსა იმ ეკლესიის ეპისკოპოსს[?]---ასს ამოყვანა აღარ შეემ---იმათი, და წყალობას ვითხო---რომელიც ჩვენი ეკლესი---ყმა

სალორთქვანიძოში---თქვანიძეებთან გახლეს (sic) ქვეყნებში წყალობა გვიყო (?) იმათ გამოართვან და გიბოძოთ რომ თავის ეკლესიას აღარ დაეკარგვის ბატონო თორემ როგორ გადაბრუნდება საქმე ვინ--დასელ (?) დაეკარგვის ეკლეს---

1810 წ. წერილი მარიამ იმერთა დედოფლისა ანტონ მთავარ-ეპისკოპოსისადმი, დაცული ხონის ტაძრის საბუთებში № 20, დაწერილია თეთრს ქალღმერთ ზომით 34¹/₄×12¹/₂ სანტიმ. ნიშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ თითო წერტილია.

5 ქ მათს ყდ უსამღედლოებას და ჩვენს სასოებას ულს ბტონს მთავარეპისკოპოსს.

სიწმინდისა თქვენისა მსასოებელი დედუფალი მარიამ უმდაბლეს მსახურებას და წმინდას სამეუფოს მარჯვენეს ამბორებას მოგახსენებ. მერმეთ ვიცი თქვენის მოწყალებისაგან ჩვენს ამბავს მოიხსენებ და 10 ეს არის რუსეთს წამიყვანეს. დიდი ხანი არის აღთქმა მქონდა თქვენის ეკლესიის, ეს გლახები ახალაძენი უნდა შემეწირა. ეს ორი წელიწადი არის წიგნიც დაწერილია მაქვს და მიახლები (sic) წიგნიც და ეს ახალაძეებიც. თქვენ იცით და თქვენმა მამაშვილობამ რასაც 15 მას მოუვლით, კაცს ხელი არავისა აქვს. თუ ვინმე მოსიტყვეე მოდგეს, ეს წიგნი წარადგინე და პასუხი უბძანე. კდ ამას გვედრები, თქვენს წმინდას ლოკვაშიდ ნუ დაგვივიწყებთ, გახსოვდე, ულო. სხვას ამას გვედრები, თქვენის ეკლესიის შეწირული გახლავს ჩემი ძიძა და ძიძიშვილები და გებრალეობდეს, ურიგოთ არვინ. რამე აწყენინოს, ულო.

20 სქსკედი ასომთ.: დფლი მარიამ.

1811 წ. ვახუშტი ჩიჯავაძის მიერ ანტონ ხონელისადმი მიცემული წიგნი, ხონის ტაძრის საბუთთაგან № 60, ლურჯ თაბახიან ქალღმერთ დაწერილი.

ქ წყალობითა ღვთისათა ესე საბოლოოთ გასასრულებელი-წიგნი აღვიწერეთ (მთავარეპისკოპოს ანტონს)... ჩვენ თავადმა მდივანბეგ-მან ჩიჯავაძემ ვახუშტიმ... თქვენის ეკლესიის ყმანი ბახტაძე და

სხვანიც ჩვენს სამკვიდროს ალაგში დავასახლეთ, რომელთაზე მანადის (sic) მეფე სოლომონის არჩილისძისაგან ბოძებულნი ქონდათ წიგნით და ჩვენც დავამტკიცეთ ჩვენის მეფის წყალობა და ზოგთ ჩვენ მივეციტ ჰყვიშს ჩვენი ალაგი და დავასახლეთ. აწ არც ჩვენ... არც მოურავმან და მოსახლემან ჩვენმან არც თქუნი და თქვენი ეკლესიის სამსახური და გადასახადი არ მოუშალოთ და არ დაეაქლოთ ამ ჩვენის ალაგის მცხოვრებელთ კაცთაგან, არც ამ კაცებს ჩვენი და ჩვენის მეფის მოცემული ალაგი არავისაგ წაერთვას... თუ ამ კაცმან რომელმან შეინებოს და თავისსავე სამკვიდროსა ალაგს ზედა მოიქცეს, გინა ნასყიდსა თვისსა ალაგსა მივიდეს და იქ დაესახლოს, ჩვენგან და ჩვენის მოხელისაგა არას დროს არ მოეშალოს, არც საერისკაცოს ყმათ არავისგან არ განისაკუთროს. აწ არის ამისი მოწამე.... თავადი მდივანბეგი ჩხვიძე როსტომ, ლორთქიფანიძე ოტია და ჩვენი სახლთხუცის ძმა ახვლედიანი ბეჟან. მე ტატუა

10

15 ლორთქიფანიძეს დამიწერია წელთა უვლისათ ქენს ქეს აქეთ ჩუია აპრილის თვის კა.

სუქლები ასომთ.: მთავარებისკოპოსი ანტონი; მდივანბეგი ჩხვიძე როსტომ; მდივანბეგი ლორთქიფანიძე ოტია.

1803—1811 წ. ვანაჩევის წიხნი, მიცემული ნინო ოღიშის დედოფლის მიერ, დაცულია ხონის ტაძრის საბუთებში № 30, დაწერილია თეთრს ქალაღზე ზომით 33¹/₂×23 სანტიმ.

ქ: უნი მთავარებისკოპოსი ანტონი მოდგა და კურთხეულის დანიანის კაციას შეწირული ადგილის დაეთარა მოიტანა ნაკვარნახუს (?), ალაგის შეწირულობის... და ის დაეთარი ჩვენ წავიკითხეთ და ასე სწერია რომ თავისის სამართლიანის საზღვრით შემომიწირავსო და ამ საქმეზედ ჩვენ წავედეთ და რომელიც იმ ნაკვარნახუს ადგილის მოსახლერე იყვნენ, ხანიდრაგებიც თან წავიტანეთ და დეიფანსა და

20

25 ცხენისწყალს შუა ნაკვარნახოთ დასდევს იმ ადგილების მოსახლერემ და ნოდელასა და დეიფანს შუა თავის საკუთრათ სთქვეს ხანიდრაგებმა, ასე რომ... მისდღეჲი ეს ადგილი ჩვენი ყოფილა და ამით ვრჩენილვართო და დღეს რა სადგო აქვს მთავარებისკოპოს ამ ადგილზედაო. ამ სიტყვაზედ მთავარებისკოპოსმა თავისი მოურავი

გაგვატანა ადგილის დასარებათ და ცხენისწყალს აქეთ დეიფანის
 ღელე რომ ჩამოდის, იმ საზღვარს გამოღმა გამოვიდა და ნოღელამ-
 დის მთლათ ნაკვარნახუთ იდევა და ასე სთქვა, რომ ამ ადგილიდამ
 მრავალჯერ მოდი წაგვიღია და ეკლესიის შეწირული ადგილი არისო
 5 და შარშან კიდე ერთობით ხანიდრაევებმა და ჩვენაც ერთად შემო-
 ვიარეთ, ბატონის დადიანის კაციც იყო და ის ადგილებიც დავი-
 არეთ და ნოღელისა და დეიფანს შუა მომტროს მეტი ეკლესიისა-
 თვის დასდევით და ასე სთქვით, რომ ეს ადგილი ეკლესიის არისო...
 ამაზედ ხანიდრაევებმა ვარი (sic) სთქვეს.... ამ საქმეზედ თითონ ჩვენ
 10 დავიარეთ ის ადგილი და ათას მარჩილათ დავაფასეთ და ფიციც ამ
 რიგათ გავაჩინეთ. წამოდგეს ხანიდრაევები რომელიც თავთავი კაცი
 იყოს თითოს ოჯახიდან თითომ და. რვა ხანიდრაეა უნდა იქმნეს და
 ამასთან სამოცი სხვა გლეხი კაცი და ან ამაველი აზნაურშვილი და
 ასე სამართალი მისცეს მთავარებისკაპოს. თქვენ რომ დეიფანს გა-
 15 მოღმა ნაკუარნახოუთ სდებთ და ხატისათვის სდებთ, რაც დეი-
 ფანს გაღმა არ არის თქვენის ეკლესიის შეწირული და კვარნახიას
 სოული ადგილიც გამოღმა არც მიდღეჩი დადიანს ეკლესიისათვის.
 შეეწიროს, არც აქედამ მთავარებისკაპოს მოდი წაედებინოს, არა
 შარშან ჩვენ ეს გვეთქვას რომ ნოღელასა და დეიფანს შუა ეკლე-
 20 სიის არის თქო და არც ეს ადგილი კვარნახისოული იყოს. თუ ასე
 უფიცონ, ხანიდრაევებს დარჩეს და თუ ვერ უფიცონ და ეკლესიის
 შეწირული ყოფილა და ისევე ეკლესიისთვის იყოს რომ კაცი ვერ
 მოედებება.

სამი ბეჭედი: სრულიად ოდიშის დედოფალი ნინა; ქყონდიდე-
 25 ლი მიტროპოლიტი (სსომმ.) ბესარიონ; ბატონიშვილი ნიკოლოზ.

1812 წ. შეწირულობის წიგნი ნიკ. იაშვილისა, ქელიშის მო-
 ნასტრის საბუთთაგან № 11, მოთეთრო ქალაღღზე დაწერილი.

წყალობითა და ნებითა ღისათა სახსენებელად ცოდვილისა სუ-
 ლისა ჩემისა მე ნიკოლოზს იაშვილმან შეესწირე წმიდას მონასტერს
 ქელიშის უდაბნოს წმიდის ღისმშობლის შობის სახელდებულს ეკ-
 კლესიას ერთი გლეხი, რათამცა მასს მონასტერსა შინა მყოფნი
 30 წმიდანი მამანი მოიხსენებდენ საღთოთა შინა მათთა წმიდათა ლო-

კვითა და ჟამსა მსხვერპლის შეწირვისასა დასტებდენ (sic) სულისათვის ჩემისა ნაწილსა ცხოველყოფისასა. შევსწირე გლეხი ერთ ჩემი საკუთარი წილად ხვედრებულთი თამაზიკა ოშხერელი და მისი შვილი გოგია თავთავისი კოლშილით და კიდევ მისი შვილი ივანე. ესენი თავთავის კოლშილით, ადგილმამულით, საძებრით და უძებრით და რისაჲცა მქონებელნი არიან, ესენი შემიწირავეს. მართებსთ ათი კასრი ლეინო, ხუთი კოდი პური, ხორცი ორი ხარჯი ან მარჩილის ან ყურუშის. ამ თავის მართებულის სამსახურით შემომიწირავეს ამ ქელიშის უდაბნოსათვის.... არის ამის მოწამენი და თანადამსწრენი სვიმონ მღვდელი, მუსელიძე მამუკა ბუში, მოურავი პაპუჩა გველე-
10 თიანი და მათი ყდ სამღვდლოება ნიკოლოსწმიდელი არხიეპისკოპოსი სოფრონოს თავისის კრებულით.... აღიწერა ხელითა არხიმანდრიტის ზაქარიასითა: წელთა ჩუიბ: ივლისს ი. (ბეკუჯი).

შემდეგ ამტკიცებენ ქუთათუღი ღოსითუოს, მთავარეპისკოპოსი ან-
15 ტონი, ნიკოლოსწმინდუღი სოფრონოსი. (ბეკუჯი).

დ ა მ ა ტ ე ზ ა

1615—1620 წ. ასლ. შეწირულობის წიგნი გიორგი ლიპარტიანისა, ბიჭვინტის საბუთთაგან № 15, თეთრს ქალაღლზე ზომით 31×14¹/₂ სანტიმ. ნიშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ იხმარება სანი წერტილი.

ქ შენ ცათა უმაღლესო და ქერაბინთა უზეშთაესო ბიჭვინტისა ღთისმშობელო, ჩუენ ცვაფარეათა შენთა მიერ მონღობიღმან და მსასოებელმან სიწმიდისა შენისამან ჩუენ ბატონის შეიღმან ლიპარტიანმან ბატონმან გიგი და თანამეცხედრემან ჩუენმან კილაძის ქალმან

5 ბატონმან დარეჯან შემოგწირე ერთი კვამლი კაცი ბონბოთს ნაქუყბია მახარებელი მისის სახლკართა და მამულითა და სანახევრო იყო და დაგისაკუთრებია და ბატონი კზი ჩუენდა საღღეგრძელოღ და სულისა ჩუენისა საოხად და ყმაშვილისა საბოძებლად ყოველს წელიწადს ეამს გუიწირვიდეს. ამისი მოწამენი არიან თავად ღთი და

10 კაცთაგან ზებედე წინამძღვარი, მოვრაგი სენსიაი ნეუსაძე, კარის მესტუმრე ივანე რევია და სხუანი კარისა ჩუენისა კელის მქონებელნი. აწე ვიცა ესე მოგიშალოს, შენ მიერ წყეულნი იყოს და ასრე შემოგუიწირავს, რომე სხუა ჩუენი კელი არა შევა რა და გქონდეს და გიბედნიეროს ღნმან (sic) ამინ ამინ:

15 ბეჭედი: მონა ღთისა ლიპარტიანი გიორგი.

1660 წ. იმერთა მეფის ალექსანდრე III-ის მიერ მიცემული წიგნი ზონის ტაძრის გლეხების განთავისუფლების შესახებ სახვანთქრა გარდასახადისაგან, დაკულია ზონის ტაძრის საბუთებში № 9, თეთრს ქალაღლზე ზომით 32¹/₄×20¹/₂ სანტიმ. საბუთს თავი აკლია, ნიშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ იხმარება წერტილი, ხშირია აგრეთვე ზედმეტი ა-ს ხმარება.

---მეფეთ მეფემან ბატონმან ალექსანდრე, თანამეცხედრემან ჩუენმან კახთა მეფეთა ასულმან დედოფალთ დედოფალმან პატრონმან

- ნესტარდარჩიან, პირმშობან და სასურველმან ძემან ჩვენმან ბაგრატ
 ესე სა¹ხ ატო ქათა უენისამდაე საბოლოო და გასათავებელი წიგნი და
 სიგელი დაგიწერეთ მოგართუათ თქვენ შვილა წილ უქლეველს ღვაწ-
 ლით შემოსილს წაიდა გიორგის ხონისას და ანჩისატს პირს ხთისასა,
 5 ასე და ამა პირსა ზედაა. რომე ხვანთქრს ხარაჯას იქერეთს მოკ-
 რებდაენ, მოკითხული ვქენით და არ გარახდათ (sic) და ხონის
 წმინდის გიორგის ყამას და ხუთს კვამლს კაცს ილორის წმინდაის
 გიორგის ყამას, ასე და ამა პირსა ზედან რომე ქათა უკუენისამდე
 ჩვენმან ძემან და მოსავალმან ანუ ჩვენთა შექდგომთა მეპატრონემან
 10 მეფემ ან დიდმან თავაღმა ესე ჩვენგან მონართმევი წიგნი და სიგელი
 მოგიშალოს, შენს ყმას, ხუთს კვამლს კაცს ქაუქანიძეს ილორის
 ყამას ხვანთქრის ხარაჯა გარდაგახდევინოს, ეს წიგნი მოგიშალოს,
 მასამც რისხავს თავად დაუსაბამო ღმერთი და ყოველი მისი წმი-
 დანი ზეცისა და ქვეყანისანი, ხორციელნი და უხორცილნი და მათ
 15 მეორედა მოსლას ჩვენისა ცოდვისა ქრისტეს მეუფისა წინაშე პასხის
 გამცემი იყას (sic). არის ქათათლიკოზი (sic) ზაქარია, გამრიგე ჩხიძე
 სახლთუხუცესი, ერთთავი (sic) პაპუნა, აბაშიძე ხახუტა. დაეწერა
 ბძანებითა ღთისათა ქორონიკონს სამას ორმოცდა რეასა ხელისა (sic)
 ჩვენისა მდივნისა პატას (sic).
- 20 ოთი ჯვარი, ბეჰედი შვიის აღექსნდესი, სვეულად ხელაი მოქერა:
 დარეჯან.

1717 წ.

ბეჰან დადიანისა და შოშიტა რაქის ერისთავის მიერ
 დადებული პირობის წიგნი, დაკული გელათის საკათალი-
 კოზო წმ. გიორგის საბუთებში, თეთრს ქალაღზე ზომით
 36 1/2 X 17 სანტიმ. საბუთი დაზიანებულია, ნიშნად ყოველ
 სიტყვის შემდეგ იხმარება თითო და ოროლი წერტილი.

- ქ ბძანებითა ღა შეწვენითა ღთისათა ესე წიგნი ფიცი და პირი
 მოგართვით ჩვენ დადიანმა ბატონმა ბეჰან, მე ერისთავმა ბატონმა
 შოშიტამა თქვენ ჩვენს სჯულს (sic) თავს ბატონ კზს გრიგოლს,
 25 ასე რომე დიად ბევრს ცოდვასა ტყვის სყიდვაში ვიყავით. ახლა მო-
 ხვედით და შემოავიკვეთეთ ან ტყვის სყიდვა გარდაავდევით და ან
 მე დასტური მიბოძეთო რომ სხვას ქვეყანას წავიდეთ. გავშინჯეთ და

ჩვენგან. თქვენი გამომეტება არ იქნებოდა. ახლა ჩვენ თქვეს (sic) მცნებასა და სიტყვაზედ დავედგით. ასე პირობა მოგვიცემია, დღეის უკან ჩვენ ტყვე აღარ გავყიდოთ, არც ჩვენს ყმასა და ჩვენს კელ-
ქვესთს კაცს არ გავასყიდვინოთ. თუ ვინმე გაყიდოს, მართებულად
5 მოვიკითხოთ და კიდევ მოვიდგეთ. ამისად გასათავებლად მოგვიცია
თავად ლთი და ყოველნი მისი წმინდანი. კაცთაგან არის მოწამე და
შუამდევალი გენათელი ლიტრაპოლიტი (sic) ნიკოლოაზ და და (sic)
ჯვარის მამა ზაბილონ, ერისთვის ძმა გენათელი გედევან, ლოლა-
ბერიძე წინამძღვარი ევდემოზ. ვინც ეს წიგნი ჩვენ მოგვიშალოს,
10 რაც თქვენს მიქიციტის (sic) დეთარში წმინდანი სწერიან, ისიმც
რისხანეს და აღესრულების მისზედა. დიწერა წიგნი ესე ქრისტეს
აქეთ ათას შვიდას და ჩვიდმეტსა თვესა ნოენბერსა ოცდახუთსა ქს
(შეტი არა რა).

ორი ჯვარი და ბეჭდები: დადიანობით მიემობენ ეგრის მპყრო-
15 ბელად ბექან ჩლიხ; მონა და მსახური ჯვარისა მპყრობელი რაქისა
ერისთავი შოშიტა.

1720 — 1742 წ. ახლ. პირობის წიგნი, რომელიც მიცემული უნდა იყოს გრი-
ვალ კათალიკოზის დროს, დაკუთვნილი გელათის წმ. გიორგის
საბუთებში, დაწერილია თეთრს ქალაქზე. დიდად დაზიანებულია.
ნიშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ იხმარება ორი
წერტილი.

...მასხარებელმა ესაკია, ასე რომ ტყვირის მაცხოვრის კაცი
ბექან დადიანს გაეცა და მას უკან [სადადიანოდ] იყვენენ. ახლა მო-
ვედით შემოგებეწეთ და თქვენ მეფეს დაელაპარაკეთ და იშოვეთ
20 ქრთამით და ისევე ტყვირს მისს [მიწა ადგილზე] დააყენეთ... ეს
პირობა მოგვირთმევიდა, რომ რაც აჯა ჰქონდეს სამსახურისა და ერთ-
გულობას ეცადოს და არც სადმე აღოლდეს და მოსახლობასაც კარ
(sic) არ ეცადოს, თუ ამაში ვიმტყუნოთ ამის პასუხის გამცემი და
გადამხდელი ჩვენ ვიყოთ... (მოწამე) დიღია გიორგი, ნემსაძე დავით,
25 წინამძღვარი ნკზ.

ორი ჯვარი.

1696 — 1742 წ. პირობის წიგნი, მიცემული გრიგოლ კათალიკოსისადმი, დასულა გელათის წმ. გიორგის საბუთებში, დაწერილია თეთრს ქალაღზე.

...ესე წიგნი მოგართვი თქვენ ბატონს კხს გრიგოლს მე გიორგი ბერძენმა კალფამ, ასე რომ ბენდიერი ზანთქრის ციხის მოსამსახურე ვიყავი და მერმე ქრი ტიანი და თქვენი სამსახურ და შესწავლა მოვინდომე და თქვენ... თეკლათს მოსახლე კაცი ფუტხუტრია გვიბოდეთ... (ჩემს გარდა ამ ქვეყანას) თქვენს ნაპოძებს კაცთან კელი არავის ქონდეს არც თათარს და არც ქართველს, თქვენ იმაზე კაცმა ვერამ კაცმა ვერ გედაოს მე და ჩემი შვილის მეტმა. ამისი მოწამე... ხატურია სალაყაია, ხუტა სალაყაია, გოგობერიძე მამულა, ხუტესი სალაყაია იოვანე. დამიწერია მე ბატონი კხის მთავარ დიაკონს ჰყონია ნკხს და მოწამე ვარ ამისი. (ბეჭედ).

1770 წ. ახლ. პირობის წიგნი ხანდრაეებისა ხონის მთავარეპისკოპოსის მაქსიმესადმი ხონის ტაძრის საბუთთაგან № 73, ცუდის ხელით თეთრს ქალაღზე დაწერილი. ნიშნად იხმარება თითო წერტილი ყოველ სიტყვის შემდეგ.

ქ: ესე წიგნი მოგართვით ჩვენ ხანდრაეებმა საზერელომა და კუქუქიმ და პაპუნამ გაბუელომ თქვენ მთავარეფისკოპოზს მაქსიმეს, ასე რომე ბატონმა დადიანმა ხატის მამული ნაკვარახსო (?) ძველათა ცწმინდის გიორგის ყოფილა და ხელ ახლათ ხატს შიართვა რთვა (sic). მერმეთ თქვენ მობძანდით, მოღისათვის მქადის პატრეს შეგეხუვეწეთ და წყალობა გვიყავით ამ ერთი წლის მერმეთ ყოველ წელიწადს მოგართვათ ღომიც და მქადიც, არის ამისი მოწამე ახვლედიანი ხოსია, დეკანოზი მიქელო, ივანე ქუთათელაძე, გვარმტვირთველი იოვანე, სიმონიკა ხანდრაეა, ერეკლე ბახთაძე, სულ 2:1 ერთბით სახანდრაო და ხონელო (sic) გოხაძე თამაზა.

1777 წ. ანტონ ხონელი. შეწირულობის წიგნი, ხონის ტაძრის საბუთთაგან № 26, თეთრს ქალაღზე ზომით 22x10³/₄ სანტიმ. დაწერილია წერილი ლამაზი ხელით. ნიშნები დაცულია.

....აწ შეცა ყდ უღირსმან მთავარეპისკოპოსმან საყდრისა შენი-
სამან ანტონი... შემოგწირე და გიწინაშე: საეპისკოპოსო ბისონი შე-
კერილი ფრანგული. ფარწა, თავისის გაწყობილის აშითა: კდ და-
ბადება ერთი ახალი სტანბისა: კდ მეტაფრასი ერთი კელით ნაწერო
5 დიდის მარხვისა და ზატიკისა სრული: სამი ესე შესაწირავი კნინი.
სურვილით შემოგწირე... (გრძლად წყევს)... აღწერა თთვესა ოკდომ-
ბერსა. ა: ქესითგან. ჩლოზ:

ბეჭედი ასომთ.. მთავარეპისკოპოსი ანტონი.

1777 წ. კაცია დადიანის ჰიერ დადებული წიგნი ცაიშის კა-
თედრის აღდგენის შესახებ. იმეკლება პეტერბურგის აზიურ
მუზეუმში დაკულ პირის მიხედვით.

(გრძელ წინასიტყვაობის შემდეგ)... მპყრობელმან ოდიშ აფხაზთა
10 სვანთა თაკერთა და პონტოს ზღვისამან, ძემან დიდად სახელოვანისა
ხელმწიფისა დადიანისა ოტიასამან, თვით დადიანმან მოწამან შენმან
კაციამ და თანამეცხედრემან ჩემმან დედუფალომან ბატონმან ანნამ
და ძემან ჩვენმან პირმშომან გრიგოლ და სხვათა ძეთა ჩვენთა მა-
ნუჩარ, გიორგიმ, ლევან და ოტრამ მცირედ ძღვნად მიგპყარათ შენ
15 შენბრილად და ასეულად მიმგებელსა შენდამი შემწირველთასა, ესრეთ
როძელ ეკლესია შენი (ჟაჰის დეათისმთხებელთ) და მამულიცა ყლივე
ჟამთა რლთამე საეროდ ქმნილიყო და ეკლესია შენი ქვრივად ეგო
და განსაკუთრებული შენი ადგილიცა და შეიღნი შენისა ეკლესი-
სანი მიზოდაბნეულ იყვენენ, არცა იყო ეკლესიასა შინა შენსა გან-
20 მე ეპისკოპოსი უფროსად სამკვიდროდ, საეროდ ქმნილიყო. ამის-
თვის მრავლის ჟამითგან მწუხარება არა მცირედი მიპყრობოდა.
გარნა ოდესცა მოწყალებითა ძისა შენისათა უმეტეს წარმატა ცხოვ-
რება ჩემი, მაშინ შეწყევითა შენითა გამოვიხსენ ეკლესია შენი და
უმანიცა ეკლესიისა შენისანი მრავლას ქირითა და ლეწლის დადე-
25 ბითა და შენი შენდავე შევსწირე მინდობილმან შენმან არა განუ-
ნახველად და არცა მძლავრებით, არამედ ქეშმარიტისა მსჯავრის
დადებითა და სამართლითა გამოგოსიე და რაიცა ვპოვე საზღვარ
დებულება მისი, თვასის საზღვრით უმანიცა ეკლესიისა შენისანი
განგისაკუთრეთ და ადგილიცა საზღურითი საზღურადმდე თავისის

- მიწით, წყლით, საყანით, სავენახით, სათევზით, სანადიროთა, რელიცა გამოვიძიეთ. მაშინ განგისაკუთრეთ და რელიცა მაშინ ვერ ვპოვეთ ვამ დრო ცვლილებებისაგან, შემდგომთა ძეთა ტახტისა ჩვენისა მპყრობელთა ვარწმუნეთ ზრუნვად და გამოძიებად, ვინაჲგან იგინიცა
- 5 მფარველობასა შენსა შევედრე, დედაო სიტყვისა ღმერთისა და ესენი რა ესრეთ გაიოვიძიე, მაშინ ძება ვყავ გონებისა ზედეთა და თანა შეთქმულებითა უდ სანატრელისა კათალიკოსისა ულისა მაქსიმესითა და ერთხმა ქმნითა უდ სამღუდლოთა მიტროპოლიტთათა გამოვირჩიე კაცი სათნა ღმერთისა და სულიერითა ხედვითა აღსაესე,
- 10 საწყურა სულისა ჩემისა და სატრუო გონებისა ტომით ჩიქოანი უდ სამღუდლო მიტროპოლიტი, ხედვითა და საქმითა სათნობათა შორის წარჩინებული, ღირსი ქებისა ული მიტროპოლიტი გრიგოლ და დავადგინეთ განმგედ ეკლესიისა შენისა და მას ვარწმუნეთ ეკლესიაცა შენი და ძეიცა შენისა ეკლესიისანი საკუთარნი ყმანიცა
- 15 და ადგილნი შენნი უღნივე და სამწყსოცა შენისა ეკლესიისა ხობის წყალს გაღმართი და ესრეთ განეთავისუფლეთ შენი ეკლესია, რომე ლაშქრობის მეტი სხვა ჩვენი სამსახური, არც საური, არც სხვა გადასახადი რამე, არც მუშაობა, არც ცხენის ჩაბმა, არაჲკერი ჩვენგან არა ეთხოვებოდეს რა და ამ საქმეების დავთარიცა შენს ეკლესიაშიდ
- 20 დავსდევით და მხოლოდ ეკლესიის სამსახური და მაზედ ჰქდომარის მიტროპოლიტის ერთგულებით სამსახური ვარწმუნეთ და ესოდენათავისუფლება ამისთვის დაუწერეთ შენის ეკლესიის ყმას უსავე, რლისა ჯერმჩინებელ და მოწამე არს უსანატრელესი კათალიკოსი მაქსიმე და ფდ საწყური გონებისა ჩემისა და ტრფილი სიძრძისა
- 25 მოყვარებისა ფდ ბრძენი და ერთ სახელისა თვისისა მობაძაჲი ძმა ჩემი უდ სამღუდლო კყონდიდელ მიტროპოლიტი ანტონი, ფდ სასო გონებისა ჩემისა უდ სამღუდლო ცაგერელ მიტროპოლიტი სოფრონ, ძენი სახლისა ჩემისანი, საყვარელნი და საწყურნი გონებისანი, ძმანი ჩემნი ნიკოლაოს და გიორგი და ბიძა ჩემი მანუჩარ და ბიძისძე
- 30 ჩემი კაცოს შვილი გიორგი. სულიერი მამა და მოძღვარი ჩემი არხიმანდრიტი გერმანე, მოურავი გელოანი ქაიხოსრო, სახლთუხუცესი ჩიქოანი გი და უღნი დიდებულნი სამღუდლობელისა შინა ჩემსა მკვიდრობისა მომგებლნი... (წვევა კრძალად) აღიწერა ხელითა კყონდიდლის არხიმანდრიტის იოსელიანისითა ქეს აქეთ ჩლოზ:
- 35 აქ დასმულაი ეთჳაღა ბეჭდება კაცთა დადიანისა და ანა დელოფაისა.

1751—1784 წ. ბრძანება, რომელიც უნდა ეკუთვნოდეს მეფე სოლომონ I-ს, დაწერილია თეთრს ქალაღზე ზომით $16\frac{1}{2} \times 7--8\frac{1}{4}$ სანტიმ. დაცულია გელათის წმ. გიორგის საბუთებში.

ქ მეფე სოლომონ პატელა ქლენტო კეთილად მაგიკითავე მერმეთ ამ წვევლებს დაეხსენი ნურასას თხოვ იცოდე.

მეორე გვერდზე დასმულია ჯვარი და ბეჭედი ასომთ. წარწერით: მეფე იმერეთისა სოლომონ.

1786 წ. მხეიძეების მიერ გელათის წმ. გიორგის ტაძრის წინამძღვარის სილიბისტროსადმი მიცემული წიგნი, დაცული გელათის წმ. გიორგის საბუთებში, დაწერილია თეთრ ქალაღზე ზომით $63\frac{1}{2} \times 19$ სანტიმ. ნუსხა ხუცურიან.

- 5ესესიგელა აღვიწერეთ და მოგართვთ ჩონ გუარტამობით მხეიძემ.... გეორგიმ და სასურველთა ძეთა ჩმთა ფირან ბერმა და ზაალ თქნ უწმინდესის კზ მმთმთერის უპლესსა დიდისა მოწმისა გეორგის (sic) ეკკლესიისა წინამძღვარს სილიბისტროს.... ძუტლათა მშაპაპათა ჩნთა საკთოლოკოზო მქულიდაჲ ჩნი სამოურაო
- 10 რკინა შეეწირათ. ვა ცხდ ყოფს ძუტლი მტიანე შეწირულობისა ჩნისა.... ვაკულოსკმე.. და მშაპაპათა ჩნთა შენაწირა გნეახლე.... და შენ მას ზა მღვამელსა წინამძღვარსა სილიბისტროს და შემდგომთა შნთა წინამძღვართა რნიცა საცხრებელდ ჩნდა უსისხლოსა მახტარპლსა შესწირავეთ მარად წელ ქაშა და დღეა დიდისა
- 15 მოწმისა გეორგისა.... (23 აპრილს) და თქნთესც. ესრეთ გნეაწესეთ ვა ძველდ გუსმენოდა, სწირავად და მოსართმევდ. ესეცა სამურაოსაგან ჩნისა რა ყოელსა წლსა საწირეს და ბუეთა შა მყოფთა მოსახლე გლეხთა თითოსაგან თითო ქთამი მოგერთმევოდეს. რასაც შნის ეკლესიის ბეგრა რკინა ემართოს ჩნგან შეწრლი მხოლოდ
- 20 მთვნ.... აღიწერა თვესა ნოენბერსა ათორმეტსა კელთა ნიკოლოას იობიან გბაონელიისათა: წელთა ოისათა ჩლპე..

1788 წ. ანტონ ხონელის შეწირულების წიგნი, ხონის ტაძრის საბუთთაგან № 29, თეთრს ქალაღზე ზომით $35\frac{1}{4} \times 23\frac{1}{2}$ სანტიმ. დაწერილია იმავე ხელით, როგორც ზემოდ დაბეჭდილი საბუთი № 25. ნიშნები დაცულია.

...აწ მეცა ყდ უღირსმან მთავარებისკოპოსმან საყდრისა შენისამან ანტონი კნინო რაჲმე ძლუენი... შემოაწირე და გიწინაშე: საეპისკოპოსო ბისონი შეკერილი, ფრანგული ფარჩა თავისის გაწყობილის არშით: კდ დაბადება ერთი ახალი სტამბისა: კდ მეტა-
 5 ფრასი ერთი ხელით ნაწერი დიდ მარხვისა და ზატეკისა სრული: სხუა შენის ეკლესიის ასორმოც თხუთმეტი მარჩილი მემართა და ნაცულად ამისა ესენი დავდევე ეკლესიასა შინა შენსა: ერთი უცხო შეკერილი ბისონი: ერთი დავითნის თარგმანი: ერთი წის გიორგის გულსაკელი ხატი; თავისის ვეცხლას ძეძკეთ მოყვითლული კდ ერთი
 10 პატარა წიგნი სწავლისა და ორი დიდდიდი კოლოფი თალათინით მოსილი: ამას გარდა ეკლესიისათვის შესამოსი ვიყიდეთ. ეკლესიის თეთრით, და კდ ჩენი ათი მარჩილი მახედა ძევს, და ჩვენგან აღე ბული ვალი ამებით სრულ ვყავით (წყუა გრძლად) და კდ ზემოხსენებულს თეთრში, ერთი თვენის მეტურასი დავვიდვია,
 15 რლიცა სიცოცხლესა შინა ჩემსა მე მაქუნდეს და შდ სოფლით განსლვისა ჩემისა. შენსა ეკლესიასა მოერთუას... აღწერა თთვესა ოკდონბერსა ეგ:...ჩღპ.

ოთხა ბეჭედი: დოსითეოს ქუთათლისა, ეფთქიმე გენათლისა, ანტონ მთავარებისკოპოსისა. შეოთხე ბეჭდის წარწერა ან სჩანს.

20 მეორე გვერდზე განზე: ქ. რუმელნიკა ზემოწერალსა ამას ქალაღლსა შა დავვიწერა: ამისა შედ: ეს წიგნები დავსდევით. სახარების თარგმანი მარკოსის და ლუკასი: ფასი ავიღე 80 მარჩილი ისე მქონდა ნაყიდი. ქ. სამღვდელმთავრო კონდაკი კარგი. შეკრული. ფასი ავიღე 27 მარჩილი. და ნაყიდიც ისე მქონდა ქ: დრღმატიკა
 25 შემოკლებული. და მასიკ ფასი ავიღე 22 მარჩილი. ნაყიდიც ისე მქონდა. ქ: დამასკელის წიგნი სტაჰისა: და მისიკ 5 მარჩილი. ანლია: ქ: მთავარ ანგელოზის წიგნი. ნაყიდიც ისე მქონდა და 6 მარჩილი ავიღე ქ: სენაქსარი 11 მარჩილათ მქონდა ნაყიდი და ამისი 15 მარჩილი. ავიღე ქ ანდრია სალონის წიგნი. 6 მარჩილი:
 30 ავიღე მეც ისე მქონდა ნაყიდი: ესები ბოლოს ამისთვის დავსწერეთ რომ მერმეთ დავსდევით. და ფასი ამათი როგორცა ჩვენ ვგქონდა (sic) ნაყიდი იმაზე არ მეტი ჩვენ წამოვიღეთ: ესები რომ შეესძინეთ წელი იყო ქს აქათი ჩღბია ივლისი ოკდამეათე.

ბეჭედი მთავარებისკოპოსის ანტონისა.

17 '99 წ.

პირობის წიგნი, მიცემული ზურაბ მაჩაბლის მიერ ხონის მთავარეპისკოპოსისადმი, ხონის ტაძრის საბუთთაგან № 51, ლურჯ ქაღალდზე, ნიშნად ყოველ სიტყვის შემდეგ იხმარება თითო წერტილი.

ქ. ესე. წიგნი და პირობა მოგართვით ბატონ ყდ სამღვდელთა მთავარეპისკოპოსს ანტონის ჩვენ მაჩაბელმან ზურაბ ესე და სე ვითარად, რ ჩემ თქვენის ბრძანებით თქვენის ეკლესიის ყმა მახარებელი ხუცესი ყვაფარაძე და სახლა ჩემს მამულშიდ და ჩვენ ასე წიგნი და პირობა მოგვირთქვი თქვენთქვის (სიც), თუ წამოსვლა როდისმე ისევე მოიძღვროს, ... მის წამოსვლა არ დაეშალოს, არც არაფერი უშავდეს და არც თქვენი ბეგარა დაგაკლდესთ. აღიწერა ხელითა მოძღვრისშვილის წერეთლის გრიგოლისათა მისს და ქესაქეთ ჩლეთ.

10 ბეჭედი: მაჩაბელი ზურაბ.

